CO. IO. HIERONYMI ALBANI EQVITIS ET IVRIS VTRIVSQVE CONSVLTI,

AC SERENISS. VENETORVM DOMINII COLLATERALIS GENERALIS,

LIBRI DE POTESTATE PAPAE et Concilii nouissima editio multis aucta lucubrationibus eiusdem autoris.

CVM AMPLISSIMO REPERTORIO.

VENETIIS
Apud Cominum de Tridino Montisferrati.
M D LXI

IO. ANGELVS Papius Iureconſultus

NVNC PRIMVM LOcum tenens in gymnaſio Bononienſi ad Lectorem.

VM in ſummos, exquiſitaq́; doctrina viros intueor, Lector beneuole, cumq́ue illorum varijs artibus ſcripta, quæ quotidie in lucem prodeunt, quantum mihi contingere poteſt, multa lego, non poſſum ſeculi huius, quo ad ſummum iam peruenerunt ingenia, non admirari fœlicitatem: non quia ſuperioris ætatis homines ijs doctrinis parum inſtructi fuerint, quas qui tenent, eruditi appellantur: ſed meum hoc eſt iudicium, Poſteros aut inuenire per ſe ſapientius quàm maiores, aut accepta à maioribus, facere meliora quę digna ſtatuant in quibus

 elabo-

elaborent. Quam quidem ad rem id magno est argumento, quòd olim Athenis celeberrimo quidem, sed ferè vno totius orbis terrarum, gymnasio, vix singulæ alio inueniebantur artes, alio perficiebantur seculo, nunc verò nullus orbis sit angulus, vbi ab alijs repertę non absoluantur, aut etiam nouæ multæ non excogitentur, simul atque compleantur. Sed in tanta animorum fœcunditate, ac rerum varietate, vt segetes fœcundæ, ac vberes, non solùm fruges, verùm herbas etiam frugibus inimicissimas effundunt: ita alij totam mentis aciem ad veri inquisitionem, alij ad libidinum, quibus id quod verum est obruitur, societatem conuertunt. Ex quo efficitur, vt ij, quas Græci κακοτεχνίας, quasi malas artes appellant, illi bonas sectentur. Qui verò non solùm, quem semel instituerunt, cursum tenent rectum, sed alios qui declinant, specie recti deceptos in viam reuocant, hi sunt Deo simillimi iudicandi, nedum cum magnis viris comparandi. Hinc illa Nestoris, Achillem ab amore Briseidos ad bellum: Vlysis, socios à dulci Sirenum cantu ad nauigationem reuocantis, apud Homerum commendatio. Hinc illa Socratis, Pythagoram, Gorgiam, aliosque id genus sophistas omni opinionum errore liberantis, apud Platonem laudatio. Hinc illa denique (vt de nostris quoque loquar hominibus) Scæ-

uolæ

uolæ Seruium λογοδαίδαλον ad Iurisprudentiam traducentis, apud Pomponium tantoperè celebrata oratio. Quorum omnium (mea quidem sententia) omnes laudes hoc vno, sed absoluto sapientiæ colophone, Ioannes Hieronymus Albanus Eques & Iurisconsultus præstantissimus, quo non tulit vllum eius patria, aut gloria clariorem, aut aut oritate grauiorem, aut humanitate politiorem, non modò æquauit, verùm etiam vicit: quo, radicitus extirpatis erroribus omnibus, quicunque hactenus de Papa & Concilio impiè senserunt, in viam reuocatur. Quod quidem insigne opus, recẽs adhuc ab autore valde bono profectum, non minus sum amplexus, quàm Pallas olim Telemachum patri Vlyssi charissimum, ac similimum, ratione tamen dissimili: nam vt illa Telemachum ad patrem perquirendum excitauit, sic ego contrà à Telemacho, id est, hoc opere ad ipsius autoris inuestigationem sum aliquando prouocatus, vt diuturni desiderij mei expectationem explerem: nec antè conquieui quàm ipsius iucundissimo fruerer cõspectu, sensusque, & os cernerem, vnde hæc mel le dulcior ex rerum cognitione efflorescceret, ac redundaret oratio. Ad quem vt veni, expectationem, ac desiderium hominis, præsentia, præsentiam incredibilis quædam humanitas cum sapiẽtia penè diuina coniuncta superauit. Deinde, cũ

ego

ego illum de amplissima, quam & ipse nunc administrat, Venetorum Republica ille me de nostra Iuris ciuilis scientia percontatus esset, multis verbis vltrò citroque habitis, tandem cognoui hominem Cyro fęliciorem, vt cuius fortunæ accessisset, quasi orbis quidam artium, ac cumulus, & qui non solùm in luce amplissimi populi magnus esset, sed intus, domique pręstantior, sermo enim eius, facetus, ac nulla in re rudis, omnẽ antiquitatis memoriam exprimit, Iuris ciuilis, & Pontificij absolutam scientiam refert literis politioribus conditam. Cuius voce, atq; oratione, ita tum cupidè fruebar, atque ęgrè ab eo tempore carui, quo sum ab Auenionensibus accersitus, quî in hoc profitendi Iuris ciuilis munere magno Aemilio Ferreto succederem. Iam verò quo est propenso in omnes animo, vt non solùm pręsentes iuuet, sed etiam quos nunquam viderit, assiduam contulit operam, opera vt sua, communi omnium cederet vtilitati, si quidem cùm multas vtranque in partem hanc agitare rem videret quanta sit Papæ atque Cõcilij autoritas, ac proinde Christianorum in diuersas scindi hæreseis, cum maximo religionis periculo studia, velut alter Apollo, edito in id opere, huic morbo graui fecit medicinam. Verumtamen cùm is tam altè serpsisset, & quasi radices egisset morbus, vt vel primo pharmaco non ita curari posset, quin aliquid

quid superesset reliquiarũ, optimos medicos sequutus, qui in morbis extremis, extremis quoq; remedijs vtuntur: ecce de integro, & addita manu vltima perfectum opus, & numeris absolutũ omnibus emittit, quod & autoritatis pondere, & vtilitatis vbertate cæteris longè præstat: eo enim rerum omnium ordinem ita prosequitur, & singula argumenta, quasi hasta in manu colla ta, ita vehementer proponit, legibus diuinis, atq; humanis ita confirmat omnia, atque adeò concludit, vt qui singula diligenter expenderit, is sic persuasus euadet, vt nihil vnquam sibi contrà in mentem venire patiatur. Sed quid in eius libri, qui se ipse satis commendat, laudes ingredior, ad quas satis dignè persequendas Albano ipso opus foret laudatore? Quare (studiose Lector) vt re cõperias quod verbis polliceor, ipsum librum diligenter lege, atque Albani nostri labores eo excipe animi candore, quo tibi ab illo proponuntur. Vale. Auenione.

DE POTESTATE
PAPAE ET CONCILII.

SI QVID eſt in tota
mortalium vita lauda-
bile, id totum in ma-
gnis & arduis rebus eſſe
conſtitutum, nemo iure
dubitauerit. Itaq́, ne co-
natus quidem vlli hone- 1
ſtiores exiſtimantur, quã
qui in difficili negotio fuerint aliquando ſuſce-
pti, vbi ſi forte nos fallat qui plerunque optatur 2
euentus, voluntas tamẽ in laude poni ſolet. Qua
ego ratione ductus cum iam inde à prima ado-
leſcentia iuri pontificio ac ciuili diſcendo to-
tum me tradidiſſem, nullam quidem eius diſci-
plinæ partem mihi negligendam putaui, quæ to-
ta ad rerum publicarum conſtitutionem, & ciui-
lem ſocietatem conſeruandam eſſet excogitata.
Verùm eas diſputationes, quæ de magnis rebus 3
eſſent, neſcio quo meo genio impellente ſemper
adamaui: & in ijs ingenium, ſi quod in me eſt, li-

benter exercui. Quoniam gitur multi & illi quidem præcellentis doctrinæ igloria illustres viri,
4 maior ne sit Summi Pont. an sacri concilij potestas, acriter aliquando disputarunt: & literarũ memoriæ varia ac dissidentia tradiderunt: ego quoque exquirendæ ac defendendę veritatis percupidus, & iam antea in eadem re non mediocri diligentia laboraui, & nunc iterum ingenij vires periclitari non sum veritus, nõ quòd iam edita mihi displicerent, aut me meæ sentẽtiæ pœniteret, sed magis vt res, quam explicatu difficillimam fatentur omnes, iterũ atq; iterum excussa facilior red-
5 deretur. Nam vt longiore lectione ac pertinaci
6 studio ingenium semper magis acuitur, & ætatis accessione vis iudicandi fit robustior, hoc nouo industriæ nostræ labore non parum virium huic disputationi additum iri speramus. Non solum enim denuo multa collegimus, quorũ autoritas eodem spectat, sed noua quoque rerum pondera attulimus, quæ nemo, quem sciamus, viderit, in illis præsertim reijciendis, quæ cõtra afferri solẽt, tum ex decretis concilij Constantiensis quartæ & quintæ sessionis, tum ab ijs qui alijs etiã argumentis principatum Romani Põtificis, & sacrorum dignitatem canonũ aut stultè conãtur euertere, aut prauè intelligendo angustioribus, quàm ius ipsum exigat, terminis circunscribunt, ideo autem hoc etiam potissimum tempore his labo

ribus

ribus atq; huius opuſculi incremento vehementius operam dedi, quo non ſine magna & honeſta fidelium omnium voluptate ad tollendas hæreſes indictum fuit concilium œcumenicum á Pio IIII Pont. verè Maximo, & in omni laudis genere preſtantiſſimo: cuius eximias virtutes & præclaras animi dotes nulla vnquā poſteritas cōticeſſet: omnes enim conatus ſuos eò intendit, vt oportunū iam diu fluctuanti nauiculæ Petri auxilium afferatur. Nec verò me eo prouexit audacia ad ſcribendum, vt crederem tantę ſedis amplitudinē tam exigui defenſoris patrocinio indigere: ſed magis, vt tāquā fidus paſtori catulus ipſos catholici gregis abactores, qua poſſem voce terrerem. Quæ tamen dicentur omnia, ſanctæ matris eccleſiæ cenſuris, qua debeo modeſtia & veneratione ſubmitto. Simul etiam ab elegantioris muſæ hominibus impetratum velim, vt in eius rei inueſtigatione, quæ inter iuris interpretes ventilatur, illorū interim lingua uti mihi permittāt, dū res difficillimę et nullius prope eloquētię capaces explicātur. Deo igitur Opt. Max. (cuius cauſa agitur) inuocato, opinor ego & conſtanter affirmo, nullum caſum reperiri, in quo verè dici poſ-
ſit, concilij poteſtatem Pontificia maiorem eſſe, 7
atque inde ſequi dicimus, vt concilium in eum, 8
qui certus ſit Pōtifex, imperium nullum habeat. Et quamuis prima fronte concluſio hæc nō me-

diocriter dubia videatur, si tamen quod in sacris constitutionibus traditum est, diligenter inspicietur, omnis (vt opinor) dubitatio tolletur. Sed antequam in campum huius quæstionis latissimè patentem ingrediamur, operæpretium
9 esse arbitror, si declaretur cur non in Pontificem simpliciter dixerim, sed in eũ, qui certus sit Pontifex: inest enim in verbo momentum maximum, quo indicato facilior erit excursus futuræ disputationis. Hanc igitur vim id habet verbum, vt nonnulla, quæ tacitè obijci possent, reij-
10 ciantur, videlicet à concilio plures de Pontificatu certantes iudicari posse. c. si duo. lxxix. dist. idq; ab anteactis concilijs quandoque factum, vt
11 de concilio Constantiẽsi legimus & de alijs, quæ, vti non necessaria ad rẽ propositam, omittuntur.
12 Pariter etiam dici posset iure cautum esse, Pontificem metu vel pecunia interueniẽte electum, de sede eijci posse. c. si quis pecunia. lxxix. distinct. et his & similibus argumentis concludi, his saltẽ in casibus concilium maiorem ipso Pontifice potestatẽ habere. Hæc. n. & similia, quæ afferri contrà possent, vi prædictorum verborum tacitè, dissoluuntur. Nam vbi plures de pontificatu contendunt, nec quis eorũ verè Papa sit, percipi potest, cùm non appareat quis verus põtifex sit, omnes ab occupata dignitate repelluntur. Iureconsulti
13 enim quid non esse, & nõ apparere, paria esse existimarunt

ſtimarūt.l.duo ſunt Titij.ff. de teſta.tut.l. in lege fundi.ff. de contrah.emp. atque hoc modo non Pont.Max.ſed factum potius eligentium iudicatur,qui duos ad pontificatum aſſumpſerūt: quod nullo pacto fieri poteſt,ne eccleſia,quę corpus eſt myſticum, ſi duo habeat capita, monſtroſa fiat, 14
contra.c. quoniam in pleriſque.de offic. ordi.Iis igitur de cauſis non in Pontificem,ſed in eū, qui certus eſſet Pontifex,diximus. Sic etiam vbi electio Pontificis tanquā irrita reprobatur, eū ideo 15
iudicari poſſe concedimus, quia cum legitimè non fuerit ad Pontificatum aſſumptus, ne pontifex quidem appellari meretur, neq; vnquā pontificiam poteſtatem adeptus eſt.Nam cum ipſius electio ea forma careat, quæ vnicuiq; rei tribuit, 16
vt id ſit, quod eſſe dicitur l.ſi is, qui quadraginta. §.quędā.ff.ad leg.fal.electio illa,iure electio dici 17
non poteſt,vt in ſimili in l.iiij.§.condemnatum. ff.de re iud.traditum eſt,ſentētiam, in qua quod 18
ius poſtulat, obſeruatum non eſt, ſententiæ vi ac nomine carere. Idem ſancitum eſt & in l.non putauit.§.nō quęuis.ff.de bon.poſ.cont.tab.vbi Iureconſultus ait, filium non legitime exhæredatū, 19
dici exhęredatum nō poſſe:ſic etiam inſtrumentum,cui ſolemnia defuere,inſtrumenti virtutem 20
nomenq́, non habere.l.Diuus,& ibi Bar.ff.de mi lit.teſta.nam aliquid nō fieri, vel minus legitimè fieri,paria eſſe exiſtimantur.l.quoties.ff.qui ſatiſ.

cog.

21 cog. Bar. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec.
22 hinc dixit Bal. in l. fi. C. sent. rescin. non poss. Papam canonicè electum, esse Deum in terris: & non canonicè electum esse dæmonem, claues nō regni cœlorum sed inferni gerentem, citat d. c. si quis pecunia, cui accedit Felin. in c. ego N. col. ij.
23 in fin. de iureiuran. An autem electio metu vel pecunia interueniente facta ipso iure irrita sit, vel per sententiam irrita facienda, nunc non discutiam: quia vtcunque sit, non pontificia potestas, sed factum eligentium iudicatur, vt etiam prædictum est. Hæc autem quæstio copiosissimè tractata est in libro, quem iampridem edidimus de cardinalatu, quæst. xv. & xvj. Vbi talem electionē nullius esse roboris fuit ostensum. Nos igitur, vt ea euitentur, quæ aduersis frontibus inter se videntur pugnare, ne ue illa aduersentur, quæ de papa in hæresim prolapso dici possent, de certo pontifice loqui voluimus, ac de illo, in quo pontificiam esse potestatem extra quęstionē est.

PRIMA PARS.

1 HIS igitur hunc in modum expositis ac præfixis, vt hæc, quæ latissimè patet quęstio, clariùs explicetur, & suo ordine percipi possit: tota quidē res in tres partes principales mihi videtur esse diuidenda.

denda. Primæ itaque partis ſumma hæc erit. Vbi 2
Papa criminoſus eſt, an eius iudicandi penes cõ-
cilium poteſtas exiſtat. Secunda verò pars decla-
rabit, quid iuris ſit, quando nulla de Papæ crimi- 3
nibus quæſtio eſt: ſed tantùm de peragendis ec-
cleſiæ negotijs tractatur, quam, vt res faciliùs in-
telligatur, in tria tempora diſtinguemus. In ter-
tia denique parte offendicula quædã reijciemus,
atq; alia ſcitu digna, & quæ iam dicta & firmata
per nos comprobabunt, breuiter adducentur. Prę
dictum tamen volo, nemini mirũ videri debere,
ſi hoc in loco multa iterari uidebuntur, quę in li-
bris à nobis editis collecta adduximus, id enim
coacti fecimus, vt huic quæſtioni, quã in primis
tractare inſtituimus, cumulatè ſatiſfiat. Igitur, ut
ad primam partem redeamus, ſi quęritur quid de
Pontifice iudicando tenendum ſit, Reſpondeo,
Romanum Põtificem ſupremum eſſe omnium 4
in terris iudicem, & caput eccleſię militantis, atq;
ideo eum à nemine in hoc ſeculo, atq; ita nec ab
ipſo quidem concilio iudicari poſſe, cum nõ mo
dò ſuperiores ab inferioribus, verùm etiam pares
à paribus cogi non poſſe fuerit legibus conſtitu- 5
tum. l. nam magiſtratus. ff. de arbit. cap. innotuit.
de elec. (caſum hęreſis ſemper excipio) nam tunc 6
Põtifex eſſe deſinit, vt infrà latiùs aperietur. Hæc
autem in ſumma eſt noſtrę concluſionis intẽtio:
ſed quo eius intellectus, cuius vi multa quoque

alia

7 alia deciduntur, fiat illuſtrior, & ne illotis (vt ita
dixerim) manibus hanc inueſtigationē protinùs
aggrediamur, quæ ipſam potiſſimum amplitudi
nem Pontificiæ poteſtatis amplectitur, lubet in
ea examinanda paulum immorari, & rem hanc
quaſi per gradus quoſdam ad finē inſtitutū perdu
cere. Illud igitur ante omnia eſſe animaduerten-
dum cenſeo, ſcilicet, eccleſiā Dei, cuius perfecta
8 ſunt opera, fuiſſe ſummo ordine inſtitutam: dicē
te Apoſt. ad Rom. 13. Quæ à Deo ſunt ordina-
ta ſunt, & rectè. Quoniam ſi ordinē auferas, con
9 fuſio ſequatur neceſſe eſt, à qua diuiſio oritur, &
10 ex diuiſione deſtructio. Luc. 2. Iccirco omnia cū
ordine fieri oportere dixit idem Apoſt. 1. ad Co-
11 rinth. 14. Quare in eccleſia quicquā ſine ordine
reperiri nō poteſt. c. miramur. lxj. diſt. Qui qui-
12 dem ordo in graduum diſtinctione cōſiſtit, vt in
poteſtate alter ab altero differat, & maioribus pa
reāt inferiores, alioqui vniuerſitas vlla ſubſiſtere,
13 & cohærere non poſſet. c. ad hoc. lxxxix. diſtinct.
Nam lex diuinitatis eſt, vt B. Dionyſij verbis vta
mur, infima per media, ad ſuprema reduci. Quod
documentum in re propoſita attulit tex. in extra
uag. Vnam ſanctam, de maior. & obe. Hinc vide
14 mus in humanis quoque conſtitutionibus, quæ
15 longe ſunt Diuinis inferiores, ordinē ſemper at-
que in primis cōmēdari. §. ſi quis autem. in Au-
then. de hęred. & falc. Et re vera ſi quis ab huma-
nis

nis actionibus ordinem tollat, hominem ipſum
exuet ratione. Hoc ita poſito illud ſequitur, vt ne
ceſſariò fateamur, vnum in Dei eccleſia ſtatui
oportere, qui cęteris pręſit omnibus, cuius ſenten 16
tiæ ſit parendum, & quem propterea ſubijci cui-
quam mortaliũ ſit nefas. Alioqui totus iſtę ordo
militantis eccleſiæ ob diſſidentes hominum ſen
tentias deſtrueretur. Nã entia nolunt malè diſpo 17
ni, & multitudo imperans mala, Princeps ergo 18
vnus, vt ait Philoſophus Metaph. 12. & teſte Sa-
lomone Prouerb. 11. Vbi non eſt gubernator po
pulus corruet: idcirco Deus locò præcipui mune
ris promiſit populo ſuo, ſe ei daturum eſſe princi-
pem vnum dicens. Non diuidentur amplius in
duo regna: ſeruus meus Dauid Rex eorum erit,
& unus paſtor omnium illorum Ezech. 37. & ali
bi, Suſcitabo ſuper eos paſtorem vnum. idẽ cap.
34. Proinde & prudentiſſimi Iuriſconſulti do- 19
cuerunt ob vtilitatem publicam Reipublicę per 20
vnũ conſuli oportere. l. ij. §. nouiſſimè. ff. de orig.
iur. & vbi multitudo eſt, ibi nihil honęſtũ eſſe poſ 21
ſe. §. pen. in Aut. de referend. Quin & animalia,
quæ ſolo naturæ ducũtur inſtinctu, hoc idẽ aper- 22
tè ſignificant, cum videamus & apes & grues vnũ
ſequi, eiq; ſoli parere, vt ait Hier. ad Ruſticum, &
relatum eſt in c. in apibus. vij. quęſt. jj. ſic etiã Bea.
Aug. in lib. de nuptijs & concupiſcentia ait, natu
ram principiorum amare ſingularitatẽ. Et certè

nisi hoc ordine vnaqueq; vniuersitas regeretur, omnis contentio ac disceptatio sine exitu futura
23 esset, ob naturalem hominum ad dissentiendum facilitatem, vt verbis vtar Iurisconsulti in l. item si vnus. §. pen. ff. de arbi. Itidē si in re nostra vnusquisque ex suo ipsius sensu euāgelica posset interpretari documēta & de maioribus ecclesię negotijs arbitratu suo iudicare, tunc iam non vnam fi-
24 dem, & vnā ecclesiam haberemus, sed multiformem fidem, & plures ecclesias, id quod citra hęre-
25 sim dici non potest. Art. vnam sanctam, & c. j. §. vna. de summa trinit. Idem testatur Paulus, cùm
26 dicit, Nunquid diuisus est Christus? 1. ad Corint.
27 1. Vnus ergo Princeps in ecclesia Dei, qui & errātes posit corrigere, & pertinaces sua summa iurisdictione compescere, vt per necessarium quoddā antecedens sensit idem Paulus in loco pręmemorato, vbi sic scriptum est. Idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata. Hoc enim præceptum satis impleri nunquam posset, nisi vnus supremus esset in ecclesia iudex, cuius imperio fide-
28 les omnes coërceantur, vt concludit B. Thomas secunda secundæ quæst. j. arti. x. cui sententiæ consentiunt tradita per Oldr. in consilio xciiij. Andr. Sic. in consil. lxvj. inter consf. Curt. & Anto. Corsf. in trac. de potest. Regia in v. par. facit. c. legimus. xciij. dist. Hinc Cyprianus ecclesiasticorum scriptorum propemodū antiquissimus in eos inuehi-

tur,

tur,qui huic principatui detrahunt, affirmans nō
aliunde ortas fuiſſe hæreſes, & nata ſchiſmata, 29
quàm ex eo,quòd ſacerdoti Dei non obtempera
tur,nec vnus in eccleſia iudex vice Chriſti cogita
tur.Hęc ille in Epiſ.3.Rurſus in epiſt.12.ad Cor
nelium Romanum Pontificem ſcribens,gratula-
tur,quòd ſchiſmatici quidā ad pacem redierint,
& eorū confeſsionē referens ait,eos inter alia di-
xiſſe:Nos Corneliū Epiſcopū ſanctiſsimæ eccle-
ſiæ catholicæ erectū à Chriſto ſcimus,& ibi Pau-
lopoſt.Nō ignoramus vnū Deum eſſe,vnū Chri
ſtum,vnū ſpiritū Sanctū,& vnū epiſcopum in ec-
cleſia catholica eſſe debere.Hæc Cyprianus.

Quare iā liquere arbitror,vt multa alia præter-
mittamus, quibus hęc eadē res cōfirmari poſſet.
Vnū in eccleſia eſſe oportere, apud quē ſit sūma
coërtio,ſit ſummū & amplisſimū ius ī vniuerſos.

Nunc ſupereſt,vt hūc eſſe ac ſemper fuiſſe Ro
manum pręſulem doceamus. Nō eſt autem no-
bis propoſitum ea omnia perſcrutari, quę ad Pa-
pæ primatum attinent,de quo aliàs latisſimè ſcri
pſimus,ſatis enim erit hoc tēpore ex multis pau-
ca delegiſſe,quibus id,quod probare inſtituimus,
oſtendatur: principatum ſcilicet hunc, ſolius eſſe
Romani Antiſtitis,idq́, fuiſſe diuturna & perpe- 30
tua morum,animorum, & ſeculorū approbatio-
ne confirmatum, atque ideo eum omnibus præ-
eſſe & à nemine iudicari poſſe. Negari .n. haud 31

 poteſt,

potest,quin Petro,à quo hæc pontificia potestas
32 originem trahit,amplior quàm cęteris Apostolis
iurisdictio tradita fuerit,si verba pollicitationis,
& executionis ei a Christo dicta ventilabuntur.
Verba enim, vt à maioribus nostris accepimus,
33 secundum subiectam materiam sunt semper in-
telligenda.l.stipulatio ista,cũ ibi tradi.ff. de verb.
ob.l.si de certa.C.de transac. Quòd si promissio-
34 nis huius verba consideremus,ea tum demũ pro-
lata depręhendemus,cũ de fide ageretur, & de ijs,
quę credi à fidelibus oportebat.Quod vel ex ipsa
Christi interrogatiõe cuiuis facilè patere potest,
Ait enim,Quem dicunt homines esse filium ho-
35 minis,Matth.16.Fidẽ autem totius ecclesię fun-
damentum esse nemo est, qui nesciat: simul etiã
de ædificanda vniuersali ecclesia Christus loque-
batur dicens, Et super hanc petram ędificabo ec-
clesiam meam,atque vno & eodem tempore so-
lum alloquens Petrum ob eius vnius cõfessionẽ
subiunxit.Et tibi dabo claues, &c. Quodcunque
ligaueritis,&c.Ex quo verborum contextu,si pol
licitatio ad subiectũ negotium referatur (vt par
36 est)facillimè intelligimus,potestatem Petro pro
missam adeo amplam extitisse, vt ad supremã in
vniuersali ecclesia iurisdictionem,& ad cũcta ma
iora negotia extẽdatur. Quod de alijs Apostolis
37 minime dici potest, si verba ligandi & soluendi,
quæ illis omnibus dicta sunt,volumus diligenter

animaduertere, Matth. 18. Ibi enim non de vni-
uerſali eccleſia, non de fidei fundamentò, ſed de
foro conſcientię agebatur, & Chriſtus erudiẽdos
Apoſtolos ſuſceperat, quẽadmodum erga fratrẽ
peccantem ſe gerere deberent: id enim liquet tã
ex præcedentibus, quã ex ſequentibus verbis, ex
quibus etiam media declarantur. l. qui filiabus. & 38
l. ſi ſeruus pluriũ. ff. de leg. i. In principio etenim
inquit Dominus, Si peccauerit in te frater tuus,
&c. Deinde vltimo loco Petrus & verba & men-
tem Chriſti repetens ac reaſſumens ait, Domine
ſi peccauerit in me frater meus, quoties dimittã 39
ei? Vt congruũ igitur ſermoni pręcedenti ſit: hoc
Petri reſponſum, patet ibi rem ad ſolum peccati
negotium fuiſſe coanguſtatã, cui ſi verba poteſta
tis illius ſimul prolata annectantur, vt & naturæ
ratio, & ius ipſum poſtulat, conſequens eſt, verba
illa quanquã vniuerſalia ad illos dimittẽdorum
peccatorum limites, & ad ferendã contra impœ-
nitentes excommunicationis ſententiam, de qua
ibi agebatur, reſtringi oportere, alioqui veræ in-
terpretationes eluderentur, ſi quis amplius ac la-
tiùs, quã ſubiecta materia exigat, interpretando
complectatur. Rurſus inter hanc & illam poteſta
tem permagna eſt differentia, ſi etiam executio
promiſſionis factæ Petro conſideretur. Nã talis 40
pręſumitur ac intelligitur cauſa pręceſſiſſe, qualis
ab effectu dignoſci ſolet. l. cũ de in rem verſo, &
ibi

ibi Bar.ff.de vsur.Bal.in l.si certis annis.C.de pac. cum simili. Vt igitur promisſionem Petro factā, fuiſſe amplisſimam demonſtratum eſt:Ita eiuſdē quoq; executionem eccelſam intelligimus, atq; in altisſimo dignitatis gradu collocatam, cùm ei dictum fuerit, Simon Ioannis diligis me plus his? paſce oues meas. Tria enim ex his tam paucis verbis priuilegia colliguntur. Quorum primum eſt, hanc poteſtatis amplitudinē ſoli petro fuiſſe conceſſam: Quandoquidem hunc vnū Dominus in ſingulari numero, ſub nomine proprio, ac etiam perſona patris, vt res magis conſtaret, demonſtrata, fuerit allocutus. Ita enim ſolent etiam iuriſcō-
41 ſulti nōnunquam ſua colligere argumēta.l.ſi nominatim.& l.quę conditio.ff.de cond.& demon. Prꝙterea & vox illa, plus his, perſonam Petri ab alijs fuiſſe ſeiunctam non obſcurè indicat. Siquidem ab eo maiorem Chriſtus dilectionē exigebat, cui & maiorem traditurus erat poteſtatem. Idq; etiam ſatis percipitur ex verbis illis in promisſione prolatis. Beatus es Simō. Tu es Petrus. Et tibi dabo.& reliqua, quę a theologis vētilātur.

Secundum verò priuilegiū ex eo elicitur quòd ei dictum eſt Paſce, vt intelligeremus autoritatem illam non ſolum ea complecti, quæ ad forū conſcientiæ pertinent, ſed etiam ea, quæ ſunt iuriſdictionis amplisſimę, cùm (vt in ſacris antiquorum
42 rum literis videre eſt) Paſcere, Regere, ac Regnare non

re non dissimilia sint. Reges enim pastores nun- 43
cupabantur. Ezech. 34. Esaiæ. 44. & 56. Hier. 2.
& 22. & Psal. 22. Ad hec accedit illud Paral. 11.
& 11. Reg. 5. Tibi dixit Dominus Deus tuus, Tu
pasces populũ meum Israël & tu eris princeps su-
per eum. Et omnes denique illi tam Græci quàm
Latini patres in concilio Florentino legitimè cõ
gregati solẽniter declararunt diffiniẽtes, Petrum 44
non modò pascendi verùm etiam regendi & gu-
bernandi vniuersalẽ ecclesiam potestatis ampli-
tudinem accepisse. Quare ex ijs constat, Potesta-
tem illam nõ ad certum aliquid coarctatam, sed
ad omnia latissimè extẽdi Christum Dominum
voluisse. Tertium deniq; priuilegium illud fuit,
quòd ei dictum est indifferenter, oues meas, nec
ouium pars ab alijs ouibus fuit distincta, vt supra
fideles omnes prorsus ei traditam intelligeremus
hanc supremam iurisdicendi potestatẽ, vt habe-
tur in c. solitę. de maio. & obed. facit l. si pluribus.
cũ ibi not. ff. de leg. ij. Hoc igitur loco soli Petro,
supremam iùrisdictionem, ac super omnes tradi-
tam fuisse colligimus. Quæ omnia promissioni 45
pręcedenti consentanea sunt, vt diximus. Et cùm
loquimur de solo Petro, hoc idem & de successo
ribus eius est intelligẽdum, ne alioqui mortuo Pe
tro ecclesia Dei relinquatur acephala. Verũ hac
de re postea. Nunc autem ex superioribus liquet, 46
longè angustiorem fuisse apostolorum quàm 47
Petri

Petri poteſtatem, cùm ea, quæ duplex fuit, vna ſcilicet ad forum conſcientiæ, altera verò ad ferẽdam excommunicationis ſententiam pertinens, ad fratrem peccantem reſtringatur, ſic enim hic vbi de apoſtolis, & aliter vbi de Petro, ſubiecta materia exigit, à qua (vt prædictum eſt) verba & ſententiæ omnes regi ſolent, ac declarari. Demũ dicimus, poteſtatẽ apoſtolis traditam, qualiſcunque illa fuerit, nõ aliter eſſe interpretandam, quã vt principaliter in Petro fuerit collocata, à quo in alios ceu à fonte & capite in membra diffunda tur, vt docuit Leo, vir ſcilicet omni veneratione dignisſimus, in Epiſt. 87. & relatũ eſt in c. ita Do
48 minus. xix. diſt. Leonis autem Epiſtolæ à quinto Concilio Cõſtantinopolitano receptę fuerũt, vt legitur actiõe prima in Epiſt. Epiphanij, & in reſcripto Ioannis Hieroſolymitani, atque ideo ab hac declaratione diſcedere non liceret l. i. §. oĩa. C. de vete. iur. enucl. & ita tenet etiam. B. Thom. in 4. ſent. diſt. 18. q. ij. art. ij. vbi ait, Deum Petro clauẽ iuriſdictionis contuliſſe, quæ ab eo in alios deſcendit. Præterea huius concluſionis ratio eſt in promptu: cũ enim Petro prius tota fuiſſet promiſſa poteſtatis amplitudo, neceſſe eſt, vt quæcũq; poteſtas in Dei eccleſia exercetur, ab eo per participationem quandam & deriuationem (vt ita dixerim) habeatur. Ne alioqui Deum ipſum amplitudini Petro promiſſę quicquam detrahere

voluiſſe

voluisse existimemus: si enim ab humana cõcess- 49
sione abhorret, quòd alteri præiudicium affe-
ratur l.ij.§.merito.ff.ne quid in flumi.publi. cum
vulg.multo magis id à Christi pollicitationũ sen
su est alienum, quoniam quæ procedunt a labijs 50
eius non faciet irrita. Psal.88. Et cœlum & terra
transibunt, verba autem eius non præteribunt.
Matth.24.Sed is proculdubio primatu spoliare-
tur.cui alij sine ipsius cõsensu in iurisdictione cõ-
sortes efficerentùr.Fatendum igitur est cũ Leone
& alijs, apostolorum potestatem fuisse in Petro 51
tanquam in capite principaliter collocatam. Et
magno huic expositioni est adiumento, cum vi-
deamus,Petro sine apostolis,sed nõ illis sine Pe-
tro traditam fuisse potestatem:Quasi vt ipse sine 52
illis posset in quacunque causa ius dicere,sed ipsi
iurisdictione sua,qualiscunq; sit,non sine suo ca-
pite vti possent.Postremo Petri in alios imperiũ
ex illa quoque ratione inferri non obscurè vide-
tur.Apostoli enim quando(vt mittam ordinem
apostolatus)tanquam oues Christi accipiuntur, 53
fateamur necesse est,eos subiectos esse pastori,cũ
Christus dixerit vnum tantùm gregẽ & vnicum
esse pastorem Ioan.10.ac nusquam legatur, aliũ
quam solum Petrum fuisse pastorem constitutũ,
vt supra visum est.Quare duo ex prædictis colli-
guntur,Alterum est Petri solius potestatem nul-
lis clausam terminis amplissimam fuisse, aliorũ 54

55 autem Apoſtolorum intra certos limites contractam, quippe quæ in fratrem duntaxat peccantem ſeu peccata ſacramentaliter confitentem, extendatur. Alterum illud eſt, quòd qualiſcunque fuerit illa, quæ Apoſtolis tradita eſt, à
56 Petro quaſi ex fonte in cæteros defluit. Quem Petrum etiam Dionyſius ille Areopagita, vir doctisſimus & inſignis Chriſti Athleta in libro de Diuinis nominibus, ſupremum & venerabilisſimum apicem Theologorum appellat. Theologos autem intelligit Apoſtolos, Dei ſcilicet verbum diſſeminantes, ſicut etiam ſcriptum eſt apud Damaſcenum in vita Barlaham & Ioaſaph ſanctorum Indiæ, & in libro transfigurationis Chriſti. Verùm multa ad rem hanc facientia poſteà loco citabuntur opportuniore. Paſtor igitur & princeps Petrus inſtitutus eſt omnium, atque eadem deinceps in ſucceſſores poteſtas tranſlata, Nam ſi nullus B. Petro in principatu ſucceſſiſſet, pari ratione nullus quoq; fuiſſet in locum apoſtoli cuiuſcunq; ſuffectus, cum nulla ſit ratio differentiæ, & vbi eadem eſt ratio, ibi idem ius ſit conſtituẽdum: atq; ita ordo eccleſiaſticus in ipſo ſtatim exordio cecidiſſet. Id quod ab omni ratione penitus abhorreret. Præterea non minor cura & dilectio Dei èſt erga eccleſiam

cleſiam

clesiam mortuo Petro quàm ipso viuente, igitur quemadmodum Christus Petrum instituit, qui vice ipsius vniuersali ecclesiæ præsideret: ita pariter est credendum mortuo Petro Christum sponsæ suæ ecclesiæ in hac potestatis amplitudine alium præfecisse: & maximè cum fidelium numerus percrebuerit, & maiores aduersus eos procellæ fuerint excitatæ, atque ideo: multo magis hac supremi rectoris potestate & vigilantia indigeret, & ideo dixit Abb.in.c. venerabilem de electio. quod Christus non fuisset diligens paterfamilias nisi aliquem vices suas agentem in terris reliquisset, qui ea omnia posset, quæ ipse potest, & ad hoc citat Innocē. & Hostien. Et propterea in.c. quanto, de transla. episco. ita scriptum est. Potestatem transferendi episcopos ita sibi retinuit Dominus & Magister quòd eam soli.B. Petro vicario suo, & per ipsum successoribus suis præbuit & concessit. Hæc ibi. Adrianus Papa ad constantinum & Hirreneon Imperatores scribens, in ea decretali, in qua de veneratione imaginum tractat, sic ait. Ipse Princeps Apostolorum. B. Petrus, qui primitus apostolicæ sedi præsedit, Apostolatus sui principatum successoribus snis perenniter dereliquit, quemadmodum & ipsi à saluatore nostro

conceſſus eſt. Ignatius Patriarcha in epiſtola ad Adrianum Papã, quæ fuit recepta in. viij. ſynodo, poſt illa verba, tu es Petrus &c. inquit, Tales enim beatas voces non ſecundum quandã, vtiq; ſortem Apoſtolorum Principi Petro ſolum circumſcripſit, ſed per eum, & ad omnes, qui poſt il lum efficiendi erant ſummi paſtores & ſacri pon tifices ſenioris Romæ. Hæc ille, ſic etiã antiquæ & nouæ legis autoritatibus conſtantiſsimè affirmatur, in Extrauag. Vnam Sanctam, De maio. & obed. vbi ſancitum eſt, omnes fideles de neceſsitate ſalutis teneri credere ſe ſubiectos eſſe Romano Pontifici. Idem habetur in c. per venerabilẽ. qui fil. ſint legit. in c. cùm ex eo. de pœn. & remiſ. in c. maiores. de bapt. in c. j. de homic. in vj. & in infinitis propè alijs conſtitutionibus, quas omnes vt recenſeamus, nec huius temporis eſt, nec parui ſanè laboris. Ne quis tamen hìc fortè corruget na res. quòd ad probandum Romani põtificis principatum, armis ipſis pontificijs, id eſt, canonũ decretis adeò confidenter vtamur, quaſi hac in re facere fidem hæc non debeant, prædictum volumus, præter conciliorum, & aliorum innumeras autoritates, quæ hoc in libro afferuntur, de vi canonum, & cuius põderis eſſe apud omnes debeãt nos eſſe in fine ſuſcepti operis diſputaturos. Illud igitur non omittendum cenſeo, Leonem, cuius ſupra meminimus, & cuius epiſtolæ a concilio re

ceptæ fuerunt, hæc in eadem epiſtola tradidiſſe.
Veterum eſſe conſuetudinẽ, vt a Romana ſede
vel retractentur iudicia vel confirmentur, & Pe-
tro ouium curam ita ſpecialiùs fuiſſe mandatam,
vt qui ei principatum deneget, non illi minuat di
gnitatem, ſed ſe in inferiora demergat. Hæc ille.
Qui igitur hunc Papæ primatum negat, etiã con
cilium illùd reſpuat neceſſe eſt. Item Gelaſius in
decreto vna cum lxx. epiſcopis edito de apocry-
phis ſcripturis, multa ſcitu digna de hoc Romani
antiſtitis principatu, ex veterum conſuetudine
prodidit, patrum illorũ accedente conſenſu. Au- 57
diamus nunc Athanaſium & totam Aegyptiorũ
epiſcoporum ſynodum, qui omnes ad Liberium
Papam ſcribentes, nunc eum patrem patrum ap-
pellarunt, nunc ei cõmiſſam eſſe a Chriſto aiunt
vniuerſalem eccleſiam, vt ſua ſumma autoritate
infeſtos comprimat, & oppreſſos releuet. Iidem
ad Fœlicem II. ſcribentes teſtantur, ſemper eo-
rum anteceſſores ab illa ſuprema Romani Præ-
ſulis ſede ordinatiões & dogmata accepiſſe. Hoc
ipſum Stephanus Archiepiſcopus, & cum eo tria
Africæ concilia confirmarunt, in quibus habetur
Papam eſſe ſummum omnium Præſulem, cuius
ſedi Epiſcoporum iudicia & ſummorum finẽ ne
gotiorum in honorem B. Petri patrum decreta
omnium prorſus reſeruauere ſententiam, & anti
quis regulis fuiſſe ſancitum, vt quicquid etiam in

longinquis partibus ageretur, nō prius ratum ha-
beretur, quàm si fuisset eiusdem Papæ autoritatę
firmatum. Hæc habentur in decretis Damasi, &
relata sunt in c. antiquis. ix. quæst. iij. Quid? nō'nę
58 in primo concilio Constantinapolitano ca. v. cō-
stitutum fuisse nouimus, Constantinopolitanū
Episcopum, primatus honorem tenere post Ro-
manum: atque ita primum omnium esse Roma-
num etiam hæc synodus sensit. Non est silentio
transeundum in v. Romano cōcilio, in quo vna
cum Symmacho ccxviij. Episcopi interfuere, li-
59 brum Ennòdij approbatum fuisse, & patres om-
nes præcepisse, eum ab omnibus in quacūque eius
parte futuris temporibus esse tenendum, & pro-
pterea inter illius concilij gesta referri debere. In
eo autem Romani Antistitis mirum in modum
60 principatus extollitur. Socrates Episcopus, cuius
opera in septimo concilio roborata fuere, tam in
historia Cassiodori, quàm alibi primatū Roma-
61 næ sedis super alias extulit. In tertio autem conci
lio Toletano patres illi decreuère, Romanorum
Præsulum epistolas & sanctiones custodiri debe
re. Ex quo sequitur, quòd cùm infinita propè tā
in epistolis quàm in sanctionibus Pontificum ad
rem hanc facientia inueniantur, ea omnia ita prę-
cipiente concilio esse diligenter custodiēda. Au-
diamus etiam quid ipsi Cæsares priscis illis tēpo-
ribus de hoc Romani antistitis principatu tradide

rint

rint Constantinus Augustus in suo ædicto mirũ in modum Romani Pontificis potestatem extollit eumq; vocat vniuersalem episcopum dicens illum esse celsiorem, & sacerdotum totius Mũdi principem Valentinianus Augustus ad Theodosium imperatorem patrem scribens ita inquit, dignitatem propriȩ venerationis B.Petro apostolo intemeratam seruemus, quatenus Romanȩ vrbis episcopus, cui principatũ sacerdotij super omnes antiquitas contulit, locum habeat ac facultatem de fide ac sacerdotibus iudicandi, Hæc habentur in epist. præambul. ad synodũ chalcedonẽsem. Valentinianus & Marcianus in epist. ad Leonẽ cum inuitantes ad synodum Chalcedonensem aiunt. Tuam Sanctitatem principatum in episcopatu fidei possidentem iustum credimus alloquẽdum. Quid varò Cyrillus Alexandrinus in libro Thesaurorum, quid Ioan. Chrysostomus homeli. 55. in Matth. & vltima in Ioan. quid Ignatius, quid Ambrosius in homel. lib. 1. quid Hieronymus ad Damasum, quid Bernardus in secũdo de consideratione & plerique alij magni nominis viri de hac ipsa re eruditissimè scripserint & quali ac quanta sententiarum grauitate huic veritati contulerint præteribo, ne ad longiores tractatus digrediamur. Sed quæso Maximum in orientali ecclesia ob doctrinam & sanctitatem vitæ meritò decantatum audiamus, qui 62

Theodosio

Thendosio Cęsareæ Episcopo quęrenti, quomodo in Christo duæ naturæ & duę operationes poni debeant, sic respondit, Ad Romanum Pontificem de ea re conscripta remittite. Cęterùm ne vetera repetamus, satis erit Florentini concilij sanctionem, cuius supra meminimus, adduxisse, in
63 qua tā Græci quam Latini patres collatis & Græcorum & Latinorum autorum libris in vnā eandemq; coiere sentētiam, decernentes Romanum Pōtificem in vniuersum orbem terrarum tenere principatum, & ipsi in B. Petro pascendi, regēdi, & gubernandi vniuersalem ecclesiā a Christo traditam esse potestatem, quemadmodum & in gestis æcumenicorum conciliorum, & sacris canonibus continetur. Quare iam satis superq; cōstat, hunc Romani Antistitis principatum vsq; adeò in perspicuo positum esse, vt de eo dubitare amplius, nedum obloqui, sit nefas. Et certè, vt sermonem hunc aliquando claudam, nisi cum omnes vna voce fateremur, necesse foret sanctorum ac doctissimorum virorum testimonia reijcere, canonum sanctiones euertere, conciliorum decreta respuere, atq; omnium seculorum consuetudinē
64 abrogare. Quin exautorandus esset Imperator, cùm eius electores ex decreto Gregorij v. fuerint constituti. Preterea Episcopi omnes essent desedibus eijciendi, & gesta præcessorum suorum irrita faciēda: Nam sublato Romani præsulis princi

patu,

patu, cui hæc omnia veluti fundamento solidissimo innituntur, ea necessariò corruerent. argum. c. cùm Paulus. j. q. j. Quàm autem hæc sint absurditatis plena, & ab omni prorsus veritate abhorrentia, iudicent etiam ij, qui prædicta non verentur oppugnare. Nemo enim citra summam dementiam, (vt interim hæreticæ prauitatis crimen taceatur, hæc monstris similia pronunciarit, cũ nullo alio pacto quàm rerum prędictarũ ordine sãctissimè instituto ptinacia possit humana cõuinci. Prętereà si in negotijs humanis, quæ sui natura mutari solẽt. c. nõ debet. de cõ 65
sang. & affin. traditũ est, ea minimè esse mutãda, quę certam interpretationẽ semper habuerunt. l. minime. ff. de legi. cũ vulg. Quo pacto hęc, quę fidei sunt, & cõsequenter immutabilia. c. maiores. xxiiij. quæst. j. post tam diuturnos mores, nũc veluti dubia absque nefario crimine disputabuntur? Si enim legislatores omnes soli consuetudini, quę 66
viuentium memoriam excedit, vsque adeò detulerunt, vt eam iuri scripto, ac priuilegio in validissima forma cõcesso ęquiparandã censeant. l. hoc iure. § . ductus aquę. ff. de aqu. quot. & esti. c. super quibusdam. de verbor. signific. Quis est adeò lucis expers, qui in re tanti ponderis, in qua defixum est nostrę fidei fundamentum, post tot leges, & tam constantem sanctissimorum hominum consensum, mores etiam ętatum omnium, & natio-

num certam viuendi formam ſtultè redarguat? Nam vt Auguſtinus ait, In re dubia ad certitudinem multum valet autoritas, quæ ipſa populorũ conſenſione affirmatur. Hæc ille in.c. palam. 11. diſt. Hiero. quoq; aſſerit, traditiones eccleſiaſticas ita eſſe tenendas, vt à maioribus traditæ ſunt. c. illud. cum ſeq. 12. diſt. morem enim fidelisſimę vetuſtatis ſeruandum eſſe docuit tex. in. l. Teſtamenta. C. de teſta. Quod ſi quis alium aſſerit ſupremum eſſe in Dei eccleſia, quàm Romanum Antiſtitem, illum proferat, qui vel iuſtius vel diutius hac amplisſima vſus fuerit poteſtate, & in quẽ exteræ quoq; nationes magis conſenſerint. quarum Epiſcopi diuerſis temporibus, à Romana ſede ſemper in arduis iudicia petierunt, Cur enim patres illi, vel ad Conſtantinopolitanum, vel ad Alexandrinum, vel ad alium nõ ibant Epiſcopum, ab eo, maiorum negociorum deciſionẽ requirentes? Sed Romanum ſolum cõſulebant, Romanum ſemper rogabant, Romanum venerebantur, aiebantq́; ad ipſum ſolum regulas fidei pertinere, illum deniq; vnum, quid eſſet in eccleſia Dei tenendum, poſſe & oportere præcipere. Cur demum Auguſti ipſi, qui præcipuam eccleſię curam habuerunt, ſupremum ſemper honorem. & principatùm (vt vidimus) ſoli Romano Antiſtiti detulerunt? Cur concilia id toties confirmarunt? vt dictum eſt, ac etiã infra loco dicetur opportuniore;

portuniore? Cur deniq; libri pleni sunt canonum à Romanis Pontificibus cònditorū, qui iam pridem passim & vbique pro legibus custodiuntur? Rursus dicant illi, quinam alij vnquā fuerint, 67
quàm Romani Pontifices, qui Reges, ac Imperatores eorum dignitatibus spoliarint, & dę sedibus eijecerint. Zacharias Romanus Pontifex, Regem Francorum, non tā pro iniquitatibus eius, quàm eo quòd tantæ potestatis videbatur indignus, regno priuauit; & Pipinum Caroli magni patrem, in eius locum subrogauit; vt videre est in.c. Alius xv.q.vj. Innocentius Papa contra Archadiū Imperatorem excōmunicationis sententiam protulit.c.duo.96, dist. Stephanus Papa. 11. imperium à græcis, ad germanos transtulit, vt habetur in.c. venerabilem.de elec. Honorius.iij.(vt legitur in Chronicis) Federicum imperatorē anathematizauit, & proceres eius à iuramento fidelitatis absoluit; quem postea Innocentius.IIII.in concilio Lugdunensi ab imperiali dignitate deiecit, vt legitur in.c.ad Apostolicæ, de re iud.in.vj. Proindè B. Augustinus, in quodam sermone Petri & Pauli incip. Fortis, hāc Petri & successorum suorum potestatem admirans, ait. Quis plebeū piscatorē apostolorum facilè crederet principem, & regibus obsistere, Reges sanctificare, Regibus omnibus imperare, mundū frenare legibus? & reliqua. Hinc ètiam. S. Thomas contra errores græcorū

cap.lxvj.ĩquit, ſimilem eſſe errorẽ dicentiũ Chriſti vicariũ eccleſię Romanę Põtificem nõ habere primatũ vniuerſalis eccleſiæ errori dicentiũ ſpiri
68 tũ sãctũ à filio nõ ꝓcedere. Hęc ibi. Propterea error aſſerentiũ Papã nõ eſſe ĩmediatũ & proximũ Chriſti vicariũ dãnatus fuit in cõcilio Cõſtantiẽ ſi inter errores Io. Vuicleff. Quàm igitur impiè & impudenter agãt, qui nõ modò Romani Antiſtitis autoritatem reſpuũt, verùm etiã negare audẽt Petrũ Romę morã traxiſſe; ſatis in pręcedentibus fuit oſtenſum, in quibus, vt ꝑmultas, tũ ſanctorũ ac doctisſimorũ patrũ traditiones; tũ ſacrorũ canonũ, & cõciliorũ ſanctiões adduximus, quę vim faciũt atq; cõpellunt ad credendũ, Ita opportunè hoc in loco rationes nõnullas, quę perſuadeãt, &
69 delectent, audiamus. Non iniucundũ.n. fore arbitror, ſi ratio inueſtigetur. cur Romę potius quàm alibi hæc ſedes amplisſima fuerit collocata, & quamuis nõ modò arcanorum Dei ratio imperſcrutabilis ſit, vt multis autoritatibus notatu dignis aperuit Feli.in.c.ſi quãdo, de reſcrip. ſed eorum etiam, quæ à maioribus noſtris tradita ſunt, teſte iuriſconſulto, quãdoq; cauſa reddi nõ poſſit.l.Non omnium.ff. de legi. ſi quiſpiam tamen fortaſſe tanto huius inueſtigationis deſiderio teneretur, vt omnino aliquam optaret huiuſce rei rationẽ intelligere; is ſciat, in voluntate alicuius excutiẽda plurimũ ſpectari oportere, quid is, cu-

ius

ius ratio volūtatis exquiritur, facere cōsueuerit; hoc.n.modo optimū esse argumētū legislatores docuerunt.l.si seruus pluriū.§.si.ff.de leg.i.l. pen. ff.de alim.legi, Quòd si quis animū attendat, fa- 70
cilè videbit, Christū iam inde ab initio fuisse hoc vno potissimū delectatū, vt ijsdē quādoq; ad sustentandā atq; augendā religionē suā instrumētis vteretur, quæ ad eā ipsam euertendā orta esse videbantur, quo scilicet admirabili argumento, quàm īcōparabilis esset Christi potētia, & quàm vera eius religio, passim ab omnibus intelligeretur: Huius .n. rei manifestus ac fide dignissimus testis (vt multos alios prętermittā, ē Paulus, Paulus inquā ille huiusce fidei hostis acerrimus, & indefessus; qui deinde ad eā defendendam adeò est accēsus & animatus; atq; ità in prędicando euangelio cęteris oībus pręstitit, vt vas electionis iure appellari mereretur. Hac ego rōne adductus opinor etiā in re pposita iure conijci posse, hoc ideò Dei numine cōtigisse, vt Romanę illę vires, quæ iā anteà Christianā religionē opprimebāt; eandē defenderēt, illudq;, à quo potissimū Christi fideles trucidabātur; īperiū eisdē subijceretur, ac deniq; vt ibi verę religionis caput emineret, vbi supstitiōis caput excellebat, ita.n.sentit Ambro. loquēs de martyrio Petri & Pau. vt relatū ē i.c.Beati.ii. q.7. Vnde Euse. testis illustris ī ecclesiastica histo. c.xiii.ait. In ipsis claudii tēporibus, clemētia diuīę prouidentiæ

prouidentię probatisſimum omnium apoſtolorum,& maximum fidei magnificētię, virtutis merito primorum principem Petrum ad vrbem velut aduerſus humani generis communem perniciem deducit, ducem quēdam & magiſtrum militiæ ſuæ ſcientem Domini prælia gerere, & virtutū caſtra tutari. Hæc ille. Hanc igitur tam amplam,ac præclaram victoriam,hæc tam inſignia trophea,nō humana virtute,ſed dinina manu eſſe parta, nemo iure vnquam dubitauerit. Magnū quoque huius rei eſt argumentum, cùm animaduertamus nō modo Hierarchias omnes iampridem maieſtatē imperij perdidiſſe, verumetiam, omnes ferè florentisſimas olim ciuitates, quę priſcis illis tēporibus imperabāt, aut tum, cùm florerent cecidiſſe;aut poſtea ab humanarum rerum dominis tempore, & fortuna, vel funditus euerſas,vel penè deletas:Roma tamen hucuſq; ita cęteris regijs vrbibus antecellit, vt fateri omnes, nō ſolum posſimus: verumetiam debeamus, illi vni eternitatem imperij eſſe diuinitus datam; cui nulla vnquam ætas finem ſit allatura, & huius regni ſceptrum,non homines, ſed ipſum planè Deum, qui ſemper ille idem eſt ſuccepiſſe, ſibique hoc vnum è toto terrarum orbe ſempiternum immobileque domicilium delegiſſe.Ita.n.ex legibus ipſis cęſareis licet coniicere, quæ Romam Vrbem ęternam,hac ratione,vt credimus,appellarunt.vt habetur

habetur in l.j.C.de priuil.corp.Vrb.rom.lib,xj.Et in. l.j.C.de suari.eo.lib. Rursus Roma vrbs sacratissima nuncupatur. l.Senatores.C. de incol.libr. x.Cõstat autem leges fieri nutu diuino,& per ora principũ promulgari. l.fi.C.de pręscri.lõg.temp. & habetur in glo.not.in l.2. ff.de leg. Et breuiter quàm ampla sint priuilegia & dignitates.tam vrbis,quàm ecclesię Romanæ latè videatur per Alberic. de Ros. in. l. Iubemus nulli.C. de sacros. eccle.in Auth.vt eccle.rom.cen.an.vbi in princi. hęc habentur,sũmi pontificatus,apicẽ apud Romam esse, nemo est qui nesciat,& certè nisi omnes hoc ipsum diceremus,frustra Papa eligeretur vt ait glo.not.in clem.Ne.Romani, in verbo, nõ consonam,de elect. Quare cum dubitare non liceat, Papam supremum esse iudicem in ecclesia militanti, illud deinceps clarissimè sequiturr, de quo nostra est disceptatio, & quod iam inde ab initio huius inuestigationis polliciti sumus,scilicet,eum,qui fidelium omnium est iudex,à nemine in hoc seculo, & ita neque à concilio posse iudicari: quoniam in alios omnes posse ius dicere, signum est supremę potestatis maximum, ab alijs autem iudicari, est inferioris status indiciũ, cùm igitur hæc sibi inuicem repugnent, ac dissidentia sint,sequitur,vt simul stare non posint.l.vbi repugnantia,cum ibi trad.ff.de regul. iur. Quẽadmodũ enim aliquis & sanctus & peccator simul esse

non

76 nõ poteſt.c. ſicut Chriſtus.j.quęſt.j.nec legitimus & illegitimus.c.fin.cum ibi not.de cland.deſpon.
77 neque liber & ſeruus.l.duobus.ff.de liber.cau.Ita pariter dicamus, eundem & ſuperiorem & infe-riorem ſimul & eodem tempore eſſe non poſſe. Prꝫterea ſi(vt in principio huius inſtitutę diſputationis diximus) à legibus ipſis abhorret, parem
78 in iuriſdictione,ab habente par imperium coerceri poſſe.l.nã magiſtratus.ff.de arbit.c.innotuit. de elect. longè minus licere fateamur neceſſe eſt, ſuperiorem ab inferioribus iudicari.c. cùm infe-
79 rior.de maior.&obed.c.inferior.xxj.diſtinct.Ab ſurdum enim uideretur, Papam ab illis poſse iudicari, quos ipſe ligare poteſt & ſoluere,ut ſupra fuit oſtenſum.Ad quod accedit arg.tex.not.in.§. sed quod ſancitũ,in Aut.de nupt.ubi hæc habentur, Erubeſcit enim lex caſtigatores filios genitoribus ſtatuere, Et ita apertiſsimè tradidit Iulius primus vir doctus & integer in epiſtola prima ad orientales Epiſcopos. Atq, ita hac ratione ducti legislatores omnes, & ſancti illi patres, qui Dei ſpiritu ducebantur, decreuere neminem in hanc primam ſedem & aliorum omnium iudicem ius dicendi poteſtatem habere,cùm ſcriptum ſit,Nõ
80 eſt diſcipulus ſupra magiſtrum,vt videre eſt in cõ cilio Romano;in quo unà cum Syluestro cclxxv. epiſcopi erant collecti, fuit quoque ſæpiſſimè cõ
81 ſtitutũ,eius culpas eſſe Diuino iudicio relinquen das,

das,cùm à nemine mortalium iudicari queât, vt 81
habetur in c.nemo,in c. cuncta per mundū. in c.
aliorū·ix.q.iii.in c.nunc autē,xxi.dist.in c.si Papa
xl.dist. in quibus locis semper hæc vrgentissima
ratio affertur, id proptèrea nō licere, quòd Papa 82
aliorū est iudex,Et quòd neq; ab ipso cōcilio iudicari
possit(casum hęresis semper excipio) cùm
tunc minor sit quolibet fideli, secundum glos. in
cap.Achatius.xxiiii.quæs.i.Dico id lege & ratione
probari.De hoc enim est tex.satis expressus in
dicto cap.nemo, dū ait, Papā neq; ab omni cle- 83
ro,neq; ab omni populo iudicari posse. Ergo nec
totius fideliū vniuersitatis iudicio subiacebit quę
in hæc duo tantùm genera hominū diuisa est c.
duo sunt.xxii.quæst.i.Nec dicta verba de singulari
iudicio sunt vllo pacto intelligenda, tū quòd
de ipso prius dictum erat,ibi.Nemo,&c.quare sequentia
illa verba sunt de tota ecclesia necessariò
exponenda,quæ in concilio esse iuris interpretatione
censetur:tum etiam, quia vbicunque reperitur,
Papam iudicari posse, semper est intelligen 84
dum à concilio , vt docuit glos. frequentioribus
votis approbata in c.sicut inquit.ii. quæst.vii. &
Abb.in tract. de concilio Basil. in secundo dubio
col.ii.Rosell.in tract. de concil. & Dec. in consi.
clj.quare pariter vbicunque traditum est, Papam
à nemine iudicari debere, dicēdum est iudicium
ipsius concilii potissimum excludi, quod solum

esse potest(si casus daretur) summorum Pontifi-
85 cum iudex ob tantæ reuerentiam dignitatis. Idq;
ideo in re proposita est intelligẽdum, ne alioqui
sacræ illæ constitutiones de casu indubitabili pro
86 mulgatę videãtur l.quod Labeo.ff.de carb. edict.
& l.ancillæ.C.de furt. Et ita textũ illum in d.c.ne-
mo, de concilio sensisse nõ negauit Rom.alioqui
hostis acerrimus pontificię maiestatis, vt habetur
87 in eius consil. cccccxxiij. Prætereà ista conclusio
ratione optima cõfirmatur, multa enim legimus
fuisse concilia, & inter alia Chalcedonẽse, & Con
stantiense, quæ gestorum suorum confirmatio-
nem à Romanis Pontificibus petiere. id quod nõ
88 nisi à superiore peti solet, secundũ Bald.in l. fin.
C. de leg. & Felin. in c.j. de tregu. & pac. Ex quo
89 illud sequitur, ipsamet cõcilia se Romano Pręsu-
le inferiora declarasse, atque ideo in eũ nullũ pror
90 sus imperiũ habere. Huc accedit text.in d.c.alio-
91 rũ, cùm ait Pontificem Deo tantùm innocentiæ
suæ rationem esse redditurum, illa enim vox, tan-
tùm, eam vim habet vt omnia iudicia Diuino ex
cepto excludat. l.his solis.ff.de condit. & demõst.
& Clemen. exiui. §.cum autem.de verb.signific.
92 Neq; obstat illud quod pro solutione d.c.alio
rum. afferebat Rom.in d.cons.cccccxxiij.dicens,
nõ incogniti iuris esse, in iudicandis sacerdotũ in
feriorum criminibus nõnunquã sacros canões tra
didisse, eorum causas Dei iudicio reseruari, vt se-
cundum

cũdum eum habetur in c.eiectionem . lxxix.dist. Sed re vera ille text.non facit ad rem,cùm de sum mis Pontificibus loquatur,vt etiam ibi sentit Ge min.Pręterea affert text.ĩ c.futuram.xij.quęst.j.in c.accusatio.ij.quęst.vij.& in c.oues.vj.quęst.j.&ta men hoc non obstante,eos posse ait à summo Pontifice iudicari:atq; ideo pari ratiõe dici posse secundum eius sententiam, ita quoque Papæ cau sas,quę Dei iudicio relinquuntur, concilij. subie-cere censuræ,à quo iudicium afflante Dei spiritu proferri solet.Respondeo enim, Verba quę non 93
solùm videntur esse similia,sed quę illamet atque eadem sunt, vnoq; contextu prolata, non esse in quocunque casu pariformiter exponenda,sed ca varios,pro diuersitate rationis, admittere intelle ctus l.manumissiones.ff.de iust. & iur.habetur in l.nam hoc iure.ff. de vulg. & pupill. Ratio igitur quare causæ clericorum in iuribus à Romano ad ductis, Dei iudicio subiiciũtur,illa est, quoniam ibi iudicare seu accusare volentes erant ipsis sa-cerdotibus inferiores.Nam in d.c.futuram. erant 94
laici ipsis sacerdotibus inferiores c.si diligenti.de for.cõpet.Et in d.c.oues.erant populi veluti oues ipsis subiectæ.Iccirco respectu inferioritatis eorũ causas illas Dei iudicio reseruari oportere fuit op timè constitutum,sed propterea iudicium Ponti ficis Maximi in ipsos clericos non censetur exclu sum,cùm ipse sit supremus Dei minister in eccle-

E ii sia

ſia militanti, vt anteà concluſum à nobis fuit:
95 Nam et hoc Dei eſſe iudicium intelligitur ſecundum glo. in c. continua. xj. quæ. j. omnis enim poteſtas à Deo eſt, vt ait Apoſtolus ad Rom. 13. Et qui huic poteſtati reſiſtit ordinatiõi Dei reſiſtit. c. qui reſiſtit. xj. queſt. iij Et hoc confirmatur quo-
96 niam ſicut Epiſcopi, & eius vicarij vnum & idem eſt tribunal cap. Romana. de appel. in vj. ſic eſt de Chriſto concedendum, & ſummo Pontifice, qui eius vices gerit in terris c. j. vt eccl. benef. c. quãto. de tranſl. prælat. & c. j. xxj. diſt. Hæc autem omnia ceſſant, vbi de iudicando ipſo Romano præſule agatur, cùm nulla in hoc ſeculo ſit ſupra eum poteſtas, vt latè iam anteà diſputatũ eſt. Quare cùm ipſe nullum habeat ſuperiorem, neceſſe eſt eius cauſas Dei iudicio ita eſſe ſubiectas, vt ex defectu iuriſdictionis, quoruncunque mortalium iudicia excludantur: Quemadmodum enim in conſtitutionibus per Rom. adductis traditum eſt, clericos à laicis, & ſacerdotes ab eorum ouibus accuſari non poſſe, reſpectu inferioritatis. Pari ratione cõcludendum eſt, Papam ab aliis, qui omnes ei ſubſunt, iudicari non poſſe, atque ita canones per Romanum allati contra eum vel maximè retorquentur. Et ex hac tali ac tanta rationum diſparitate ipſius argumenta refelluntur, arg. l. inter ſtipulantẽ, §. ſacram, ff. de verb. oblig. cũ ſimil. Huc
97 accedit, nuſquam valere ſumptũ à ſimilitudine

argumen-

argumentum, quando casus in iure inueniuntur expressi, vt plenè docuit Felin. in cap. translato, num. 15. de constit. Sed casus Pontificis, de quo agimus, scilicet, vt à solo Deo iudicetur, & à nemine præterea, est expressus, in d. c. aliorum. ibi, Deus istius sedis præsulem suo sibi sine quæstiōe reseruauit arbitrio: Hoc enim soli Deo cōgruuit, 98
qui causas sine quæstione decidit, quod mortalium nemini potest conuenire, apud quos & quęstio haberi debet, & defensio cuicunque concedi c. qualiter. ij. de accusat. & Clem. pastoralis, de re iud. Rursus ibi, Nolite ęstimare eas animas inquisitoris non habere formidinem, quas Deus præ cęteris suo reseruauit examini. Si prę cæteris, ergo causæ Papę sunt magis specialiter Dei iudicio reseruatæ, quàm aliorum causæ clericorum, & sic contra Romani sententiam. Rursus ibi, Non ha- 99
bet de allegationis nitore subsidiū, qui vtitur eo teste quo iudice; sed quis est ille, qui simul possit esse testis & iudex, nisi is, qui p Hieremiā cap. 29. ait Ego sum testis & iudex, s. solus Deus, qui cuncta coguoscit? c. nouit, de iudic. Quare cōcluditur, ibi de solo Dei iudicio ita tractari, vt quorūcunq; aliorum sententia excludatur, idq; ob speciale Petri priuilegium, vt in d. c. positum est. Cùm igitur casus iste in iure inueniatur expressus, sumptum à similitudine corruit argumentū. Talia enim minimè reperiuntur expressa in illis cōstitutionibus

in

in quibus Epiſcoporum & ſacerdotũ cauſæ Diuino arbitrio relinquuntur: Nam id in eis exprimitur reſpectu aliorum,qui eis ſunt inferiores, vt prædiximus,ſed aliud canones ſanxerunt,cùm de
100 illis à ſuo ſuperiore iudicandis ageretur: Tunc.n. ſtatutum eſt Epiſcoporum & ſacerdotum accuſationes,cum duobus ſeu tribus idoneis teſtibus eſſe recipiendas c.accuſatio.ij.ij. queſt.vij.c. qualiter.ij.de accuſat.Hìc igitur Epiſcoporum accuſationts recipiuntur,& ita iure pręcipiente ab hominibus terminãtur:ibi verò,Papæ accuſationes reijciuntur,& illius cauſæ ſine quæſtione Dei iudicio reſeruantur d.c.aliorum.iũctis alijs,quæ ſupra attulimus. Quare ex his apertisſimè conſtat, quàm varie in vtroque iſtorum caſuum canones ob rationum disſimilitudinẽ conſtituerint,quorum alter ab altero declaratur l.vtrum, vbi Ang.
101 ff.de peti.here.Non dubium igitur eſt,quãdo canones,Papæ cauſas Dei iudicio ſuppoſuere, eos de ſolo Deo ita intellexiſſe,vt omnia alia iudicia omnino reiiciãtur, & ita clarisſimè ſenſit Ennodius,in eius libello,qui fuit autoritate quinti Romani concilii confirmatus,& inter illius concilii geſta relatus.Quod confirmatur ex his,quę habẽtur Ezechielis.xxxiiii. vbi Deus inquit, ecce ego ipſe ſuper paſtores requiram gregem meũ de manu eorum & alibi,Sanguinem animę,quę peribit propter negligentiam illius, qui pręeſt,de manu

ſpeculatoris

ſpeculatoris requirã. Idem. xxxiii. ex quibus verbis planè colligitur, Deũ ſuo arbitrio reſeruaſſe pœnã illius qui ſuper ſpeculã pręſidebit. Cõtrariũ verò fuit in aliis ſacerdotibus conſtitutũ, quos nõ obſtante illa reſeruatione ab eorũ ſuperiore iudicari poſſe ac debere fuit optima ratione ſancitũ. Et ſic Romani hæc prima confutatur obiectio.

Nunc aliã quoque diluamus, qua ipſe in eodẽ loco concludit Papam tum demum à concilio iudicari non poſſe, cum iuſtitiam deſiderat temperare & rectè agere, motus autoritate tex. in. d. c. nemo aliter ſentiens, vbi Pontifex erraret, & à recto tramite declinaret. Ego verò (tam illuſtris ingenii pace dixerim) dicere ſanè auſim, hanc ipſius concluſionẽ non modò à vero aberrare, ſed etiam eſſe dignam irriſione. Quis enim ille eſt, 102 qui rectè agens poſſit ab aliquo iudicari? Nemo certè. Et ideo verba illa tex. Iuſtitiã tẽperare deſiderantem, non faciunt conditionem, ſed potius ſunt ad officiũ, illius ſedis referẽda: & hoc modo exponenda, ſcilicet, quæ iuſtitiam temperare deſiderat, quemadmodum & de iudice ſcriptũ eſt, qui dicitur ea ratione ius dicere, quamuis nonnũquam agat iniuſtè l. pen. ff. de iuſt. & iure. Et hoc probatur: Nam in d. c. nemo. vis tantę poteſtatis in eo poſita apparet, quòd hæc vna ſedes omniũ eſt altisſima, & in ea, qui ſedet Papa, aliorum iudex, vt dignitas ſit, non autem vita irrepræhenſibilis

bilis quæ Papã ab aliorum eximat poteſtate. Idq́; apertè colligitur in d.c.facta, ibi, Deteriores ſunt,
103 qui vitam & mores corrumpunt iis, qui ſubſtantiam diripiunt. Ex quo patet, ibi de factis agi delictorum, & ſic contra Rom. Hoc idem Bonifacius, qui martyrii corona fuit illuſtris, apertisſimè ſenſit in c.ſi Papa, xl.diſt.dicens. Huius culpas iudicare præſumat mortaliũ nemo, niſi ſit à fide deuius. Hæc eadem ſententia in multis quoque aliis ſacris ſanctionibus continetur, quæ, vt breuior fiam, prætermittuntur, & complura de maioritate Papæ ſupra conciliũ adducuntur per And. Sicul.in Clemen.ne Romani.de elect.& per Catal.de bon. comp.in tract. poteſt. Pap.num.75. & per Iaſon.in conſi.xcviii.in.iiii.volu.

Clara igitur & firma remanet noſtra cõcluſio, ſcilicet Papam à nemine, & ſic neque ab ipſo cõcilio iudicari poſſe, ſi.n.apud legiſlatores indignũ exiſtimatur, eũ, qui multorũ eſt iudex, & magnis præeſt, manere ſub alterius poteſtate, vt habetur in §.1.in Aut.de dignit. coll.vj. multò magis hoc de Romano pontifice eſt concedendum qui eſt cunctorum fidelium iudex, & omnibus præeſt.

Quinimo Pont. Maximum ſe cõcilio ſponte
104 etiam ſubiicere non poſſe iuris interpretes communiter affirmarunt, dicentes, eum amplitudini Pontificiæ poteſtatis, quæ à Deo eſt.c.j.xxii. diſt. quicquam detrahere non poſſe. Et quamuis re-

periatur

periatur ab aliquibus Pontificibus nonnunquam
id factum fuisse, aiunt id iure fieri non potuis-
se: ita Ioan. And.& Felin. post alios in c. ecclesia
S. Mariæ, de cōst. Rom. in sing. cxxxiiij. & Ias. post
Alex. in l. est receptū, ff. de iurisdict. omn. iud. vbi
hanc partem crebrioribus sententijs approbatam
esse ait. Et rectè, hic enim actus, vt in præcedenti
bus dictum est, sibi inuicem repugnaret, vt scili-
cet idem ille eodem tempore & inferior & superi
or sit. Quin nec legislator nec Deus ipse facere 105
posset, vt repugnantia sint in eodē subiecto, teste
Ang. in consi. clxxxvii. in fi. citat. l. vbi repugnan
tia, ff. de reg. iur. vbi Dec. hoc idem confirmat.
Hinc (vt opinor) Synodus cōtra Symmachum
Theodorici Regis autoritate coacta, eidē Theo-
dorico, antequā res agi cœpta esset, duo obiicie-
bat: conciliū scilicet absque ipsius accusati Pon-
tificis iussu congregari non posse, nec primę sedis
antistitem minorum iudicio subiacere: quasi di-
ceret, etiam si concilium præcedente ipsius præsu
lis autoritate conuocaretur, nobis tamen, qui in- 106
feriores sumus contra Pont. Max. ferre sententiā
non liceret, prius enim obiectum congregandi
concilij principium respicit, scilicet, vt conuoca-
tio iniussu Pontificis facta, sit irrita. Posterius au
tem obiectum ad concilij iam congregati autori
tatem attinet, scilicet, vt Pontifex, qui etiam con
gregationi autoritatem præbuerit, nō propterea

iudicari posſit,& ſic tex.ibi,hoc modo expoſitus, probat,Pontificem etiam ſponte concilii iudicio ſe ſubmittere non poſſe. In eo enim concilio de iudicandis Papæ culpis agebatur, cui Papa ſuam autoritatem impartiendo, cōſequentur etiam ſe eiuſdem cēſuræ vltrò ſubijciebat, & tamen Synodus ipſa ea verba dixit,quæ paulo antè adſcripſimus:& ſe eo etiam caſu Pontifice minorem eſſe cenſuit,quod & re ipſa declarauit, nam quamuis deinde Symmachus autoritatē ſuam interpoſuiſſet, Synodus tamē de eo ſententiā proferre haud auſa fuit.Sed hoc modo arbitrata ē, Symmachus
107 Papa ſedis apoſtolicę Pręſul ab huiuſmodi oppoſitionibus impetitus, quantum ad homines reſpicit,ſit immunis & liber: cuius cauſam totam Dei iudicio reſeruamus. Hęc omnia habētur in §.hīc etiam.xvij.diſt.Quorsū enim illi patres Symmachum,& Papam, & geminando ipſius dignitatē, etiam ſedis apoſtolicæ Præſulem, & ſe homines eſſe memorarūt; certè non ob aliam cauſam.niſi vt ex his re ipſa,quod ſuperiùs dixerant,oſtenderetur,ſcilicet hominibus in eum,qui ſupra homines eſt, & qui Dei vices gerit, ius dicere non licere. Nam etiam ſi prima illa oppoſitio ſcilicet nō legitimè congregati concilij ſublata eſſet accedēte demum ipſius Pontificis autoritate,alia tamen adhuc ſupererat,minori ſcilicet in ſuperiorem ius dicere fas nō eſſe. Idq; in ferenda de Symmacho

ſententia præſtitit impedimentum: quia vbi duæ 108
rationes æquè principaliter adducuntur, ſufficit vna ſublata adhuc alteram ſupereſſe §. affinitatis. inſtit. de nupt. & quamuis Symmachus criminũ ſibi obiectorum reus repertus non fuerit, tamen concilium non tam hominis innocentiam, quàm dignitatis amplitudinem reſpexit, vt videre eſt, ſi ſentẽtiæ latæ verba diligenter conſiderentur: Nõ enim ſynodus illa vſa eſt verbo abſoluimus, & liberamus, vt in ſententijs, quę pro innocente proferuntur, communiter dici ſolitum eſt: ſed ipſe, qui eſt Papa, & apoſtolicę ſedis Præſul, quantum ad homines reſpicit, ſit immunis & liber, perinde ac ſi diceret, non ſit liber, quia eum noſtra ſententia liberemus, neque ſit immunis, quia eũ noſtra autoritate abſoluamus: ſed quia ipſe ẽ Papa, ipſe eſt apoſtolicę ſedis Præſul, nos homines ſumus, quibus non licet de eo ſententiam ferre. Nemo 109
enim qui condemnare non poteſt abſoluere poteſt. l. nemo. ff. de regul. iur. Hoc igitur pacto quã uis Symmachus ſe ab obiectis erroribus expurga uerit, patres tamen in ſententiæ ſuæ verbis non Symmachi innocentię ſed dignitatis celſitudini, honorem detulerunt. Nam ſi eos hominis potiſſi mum mouiſſet innocentia, illis vtiq; vſi eſſent ver bis, abſoluimus & liberamus, quæ ferè ſemper in abſoluẽdis reis proferre iudices ſolent. Non igno 110
ramus autem ea, quę à communiter contingenti

bus & vsitatis sunt argumenta, valida existimari, vt habetur in l.neq; natales.C.de proba.tum etiã quia ex præcedentibus sequentia declarantur.l.si seruus plurium.ff.de lega.j.cum simil. Sed in principio patres etiam ante causę cognitionem dixerant,seipsos,qui inferiores erant,summum Pontificem iudicare non posse, ergo præcedentia cũ sequentibus iuncta id nõ obscurè indicant:quod ab illis quoq; verbis geminatis confirmatur, vbi dictum est,Symmachus Papa & apostolicę sedis Præsul:Ista enim geminatio Põtificiæ dignitatis arguit,eam potissimũ præ oculis habitam fuisses

111 Nam vbi verba geminata proferuntur, ibi à loquentibus vim factã fuisse Iureconsulti arbitrantur.l.balista.ff. ad Trebel.tradit Bartol.in l.cùm scimus,C.de agric.& cens.lib.xj.

Nec vrget argumẽtũ,quo contra hoc Romanus vtebatur in cõsi.cccccxxiij.dicẽs Symmachũ nõ ex defectu iurisdictionis fuisse ab illa synodo absolutũ,sed quia eius crimina nõ fuere detecta, & quoniã occulta esse poterãt,iccirco fuerũt Dei iudicio reseruata, ad quod probãdũ attulit textũ

112 in cap. nos si incõpetenter.§.itẽ Symmachus.ij. quæst.vij.vbi secundum eum probatur, priusquã de calumniosa illius accusatione synodo constitisset,eam interloquendo declarasse, Symmachũ esse prius dignitati Pontificiæ,qua spoliatus fuerat,restituendũ,quàm accusationibus responde-

re

re cogeretur. Reſpondeo enim textum illum ſenſiſſe contrarium eius, ad quod fuit adductus, ſi rectè illius verba conſiderentur, ibi, Et ſi rectè videbitur accuſantium oppoſitionibus reſpõderet, ex quibus liquet patres illos decreuiſſe, eum non eſſe cogendum accuſationibus reſpondere, niſi facta prius reſtitutione dignitatis, hoc deinceps eis rectum eſſe videretur. Animaduertendũ enim eſt, eos non dixiſſe, & ſi facta reſtitutione de obiectis criminibus conſtabit, damnabitur, vt par erat, ſi Romani opinio veritati inniteretur, ſed tãtum pronuntiarunt, Papam accuſatũ nec reſpõdere quidem eſſe compellendum (id quod in ipſo ſtatim cauſę ingreſſu fieri ſolet) niſi ita ęquum videretur: Ex hoc enim loquẽdi modo licet cõiicere, patres iam inde ab initio ſuæ iuriſdictionis defectum præ occulis habuiſſe, vt etiã ſupra tetigimus, cum de §. hinc etiã. ſenſu tractabamus, alias enim priuſquã cauſa cognoſceretur, & antequã de veritate ſeu calũnia accuſantiũ intelligi quicquam poſſęt, ſuã cœtus ille autoritatẽ, in dubiũ non reuocaſſet. Proinde cum vſque tunc de hoc dubitauerit, ac deinceps ſe à ferenda contrà Symmachũ ſententia abſtinuerit, conſequens eſt, vt prædiximus, honorem non tam accuſati innocẽtiæ, quàm Pontificiæ celſitudini fuiſſe tributum. Ex præcedentibus enim et ſequentibus etiam media declarantur, vt prædictum eſt. Atque ita non

modò

modò Romani refellimus argumentū, sed etiā quantum tex. per eum allatus nostræ intentioni præbeat adiumentum, satis superq; ex prædictis liquere arbitror. Et sic tex. in. d. §. hinc etiam, diligenter examinatus probat, concilium declarasse minorem se Pōtif. Max. potestatē habere. Dico etiam si pontifex se concilio subijciat, vt prędixi. Ad idem est tex. not. in c. nunc autem, xxj. distin. vbi Nicolaus Papa probare volēs maiores ab inferioribus iudicari non posse, Marcellini & Syxti
113 Pontificum adducit exempla: aitq; cōcilia contra eos congregata dixisse, nemini primā sedem iudicare licere, ac eis propterea dictum fuisse, vt seipsos iudicarent. Aduerte textū in d. c. nunc autem. cùm Syxti exemplum adducit, loqui de cōcilio, quod Valentiniani Augusti iussu cōuenerat, cui quidem concilio Syxtus à quodam Basso accusatus se sponte subiecerat, vt ait tex. in. c. mādastis, ij. quęst. v. & tamen tex. in d. c. nūc autem. ait eum à cōcilio tanquā ab inferiore iudicari nō potuisse, atque ita ipsum concilium declarasse; ergo ibi est irrefragabilis tex. addito d. c. mādastis, ꝓbās Pōtificē adeò maiorē cōcilio potestatē obtinere, vt tāetsi vellet, se cōcilio submittere nequeat, quod optimis vtiq; rationibus ex mente Bellem. affirmat Card. Alex. ī c. inferior, xxj. dist.
114 Nec obstat, Pontifices quandoq; se concilio subiecisse: quia si tenemus, eos iurisdictioni pa-

trum

trum se suppos uisse, id de iure dicimus nō licuisse, vt Ioan. And. & Felin. tradidere in c. ecclesia S.Mariæ, de constit. idq; in præcedentibus confirmatum est. Verūtamen quia non adeò facilè 115
credendum est pontifices illos quicquam, quod de iure fieri non cōcederetur, facere voluisse arg. l. si miles qui. ff. de test. milit. Iccirco sanctius esse arbitrarer, si fortè diceretur, eos id in sua tamen celsitudine permanentes egisse, scilicet non vt se imperio cōcilij subiacerent, sed vt quadam honestate vitæ suę rationem redderent exemplo Dei, 116
quem quādoq; facti sui rationem reddidisse Diuina monimenta cōmemorant, vt Esaiæ 44. & exemplo Iob 31. Si contempsi subire iudiciū cū seruo meo, &c. & Ioā. 8. ait Dominus, quis ex vobis arguet me de peccato? Sic quoq; Ioan. 18. inquit, si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo, &c. hoc enim modo videmus Christū etiam ipsum obiecta crimina diluisse, nec tamen propterea dicere oportet eos, apud quos eiusmodi excusationes afferebātur, in cū ius & potestatem aliquā habuisse: Verùm ex perfectione mo- 117
destiæ id factū fuisse probat tex. not. in c. testes. ij. quęst. vij. quod de Pontificibus quoq;, qui id aliquando fecerunt, respondendum est, nec aliter, si rectè inspiciātur, sentire videntur canones, qui dictorū Pontificum exempla cōmemorant: non enim eos se concilij sententiæ submisisse, sed co-

ram

tex.in d.c.mandastis.ibi,sed non alijs, qui noluerint, aut sponte hoc non elegerint, faciendi formam dans, &c. Ergo videtur pontifex sponte se concilio posse subijcere. Nam si dicimus Syxtum se potestati Synodi supposuisse, respondeo id cōtra ius factum fuisse, vt ait Felin. in d.cap.ecclesia S.Mariæ.idemq; probat tex.per me diligenter expositus in d.c.nunc autem. Si verò dicimus ipsum concilio se nequaquam subiecisse, sed tātummodò se expurgasse, vt prædictum est, tunc non repugnat: siquidem non modò non repræhendimus, sed laudamus Pontifices, qui se publicè excusando, obiectorum criminum suspicionem tollunt, non tamen concedimus concilia aduersus eos propterea autoritatem vllam potuisse nācisci per prædicta. 121

Neq; verò illud obstiterit, quòd nouimus, Pontificem Papatui renunciare posse c.j. de renunt. in vj. atque hinc argumentum duci posse, quòd multò magis se concilio posit submittere, quod vtiq; minus videtur. Respōdeo enim, actū renunciationis nullam in se repugnantiam continere, quoniam papa renunciando abdicat se a pōtificatu atq; ita superior esse desinit, Rursus dico renunciantem sibi ipsi duntaxat præiudicium afferre: quod vtique locum non haberet, si se synodi supponeret potestati: nemo enim eodem tempore & superior & inferior esse potest, cùm

repugnantia simul esse, vllo pacto nequeant, vt prædictum est, per l. vbi repugnantia. ff. de regul. iur. Mõstrosum quippe esset superiorem ab inferiore iudicari posse. teste Host. in c. per venerabilem. §. sanè. qui fil. sint. leg. Pręterea p subiectionem hanc, non ipsi Pontifici, sed dignitati Pôtificiæ iniuria fieret: vt aiunt Ioan. Andr. & Feli. in d. c. ecclesia S. Marię. Nõ obst. quemlibet priuilegio suo renuntiare posse. Quoniam immunitas à iudicio inferiorum non est priuilegium extrinsecus additum, sed de formali ipsius rei essentia & integritate, Præterea etiam si priuilegiũ esset, argumentum non urgeret. Id enim tum demum verum est, quum personis priuilegia cõcedũtur: hæc autem eminentia potestatis nõ personę vlli, sed pontificiæ tradita est dignitati, vt sæpe dictũ est. Ergo ei ponti fex Maximus renuntiare nõ potest, per not. in c. si diligenti. de for. cõp. & in terminis per Ioã. Andr. & Feli. in d. c. ecclesia S. Mariæ. Sic etiã clericus se ipsum vulnerans nõ modo propter propriũ ipsius cõsensum nõ excusatur, sed excõmunicationis pęnę subijcitur, propterea quòd priuilegia clericalia læsit, & dignitati suæ iniuriam intulit, ita docuit Alberic. de Ros. in l. peculium autem, §. si ipse seruus. ff. de pecul. & Dec. in l. seruus. C. de pact. atq; ita ex his liquere
122 arbitror, Pontificem etiam vltrò se concilij potestati subiicere non posse, Nam eius est restrin-

gere

gere potestatem, cuius est ampliare, arg. l. qui vetante. §. eius. ff. de regu. iur. sed Papæ potestas, à Deo est. c. quamuis xxi. dist. & vt supra latè fuit ostensum, atq; ideo à nemine præterquàm à solo Deo potest restringi vel dilatari. Præterea nemo citra hęresim quicquàm potest detrahere iuribus apostolicæ sedis. c. oẽs. 22. dist. Sed minuere suæ potestatis amplitudinem est lędere iura pontificię, maiestatis igitur &c. Hinc Nicalaus Papa ad Michaelem imperatorem scribens ait, Priuilegia apostolicę sedis nullatenus possũt minui, infringi, vel cõmutari, quoniam fundamẽtũ, quod Deus posuit, humanus non valet amouere conatus. Hæc ibi. quam cõclusionem apertè tenuit Io. de Lig. post Vin. in d. c. ecclesia. cæteriq; 123
eam frequentioribus votis approbauere, teste Decio in d. c. ecclesia. Et latè illam confirmauit Card. Iacob. in d. tract. de concil. in quæst. de sub missione Papæ. Eandem opinionem Romanus quoq; tandem resipiscens approbauit in singul. cxliii. vbi se errasse, quia priùs contrarium senserat, fateri non erubescit. Pontificis autem culpas (vt reuertamur vndè digressi sumus) à concilio iudicari nõ posse, Leonis etiã exẽplo corro- 124
boratur, qui quãuis à grauibus sceleribus sibi obiectis se in concilio sponte purgauerit, hanc tamen aliis Pontificibus formam non præscripsit; 125
hæc ille in c. auditum. ii. quæst. vii. Hieronymus 126

quoq; in libro virorum illustriũ attestatur, Damasum accusatũ adulterij se spõte cũ xlij. Episcopis expurgasse. Hęc habentur in c.nos si.in fi.ij.q. vij.Põtificis igitur culpas à nemine mortaliũ iudicari posse, exẽpla, quæ cõmemorauimus, & autoritates affirmãt. Quare iam non obscurè probatũ esse arbitror, Papã errantẽ, nòn tamen in fide, à concilio tanquã ab inferiore iudicari nõ posse.

Verùm si quispiã obijciat, Papã saltẽ in casu
127 hęresis iudicari, per d.c.si Papa. Dicimus hoc pro positę cõclùsioni nõ repugnare, cùm primùm.n. Pontifex hæreticus est: cum extra ecclesiam sit, Põtifex esse desinit, & Pontificiam potẽstatem amittit. Nam in lege veteri scriptum est, non po
128 teris alterius gentis Regem facere, qui non sit de fratribus tuis. Deut.xvii. faciunt not. per glo. & scrib.in c.fi.de ord. ab Episc. qui renunt. Episc. & teste Cypriano didicimus hæreticos & schismaticos nil penitus potestatis habere: quia ec-
129 clesia, quæ vna est, & intus & foris esse non potest. Hæc ille in c. didicimus.xxiiij. quæst.j. sic & Nicolaus Papa de hæreticis scribens ait. Hi, quos diuina testimonia non consequuntur, quia extra ecclesiam sunt, pondus humani testimonij perdiderunt aduersus eos, qui in ecclesia esse videntur. Nec aduersus eosdem ecclesiasticæ autoritatis pondus habere poterunt, qui ab eius fide discessisse probati sunt. Hæc Nicolaus in c. miramur. in fi.

in fi.xxiiij.q.i. hæresis enim separat omnem hominem ab ecclesia, vt ait tex.in c.conueniẽtibus. i.quæst.vii. Hinc dixit Bal.in.c.licet de elect.exceptionem hæresis, propriè exceptionẽ dici non posse: sed nullum esse, ideo Papa huius criminis reus nõ est Papa. Propterea & Bellem. & Card. 130
Alex.in c.Anastasius.xix.dist.aiũt, Papã hęreticũ inter alios Põtifices nõ cõnumerari, & Anastasij II.exẽplũ afferũt, qui, quoniã hæreticus fuit, in numerum Põtificum nõ refertur: atq; iccirco alius, qui deinde idẽ nomẽ assumpsit, Anastasius II.nõ autẽ III.nũcupatur & de Papa hæretico scilicet vt ideò iudicetur, quia ampliùs Papa nõ est, latè habetur per Card.Alex.in d.c.si Papa. & in rub.xv. dist. & p Catald. in tract. de pot. Pap. num.45.& nũ.82. &p Ias.in consi.xcv. col.vj.in iiij.vol.& talis sentẽtia, vt ait Petrus de mõte in tract.de pot.Pap. potiùs priuati iã Pontificis declaratio est, quã noua priuatio, arg.l. quid tamẽ. §.si arbiter.ff.de arb. & l.sicut.§. sed si quæratur. ff.si ser.vẽd. qui.n.nõ credit, iã iudicatus ẽ. Nos autẽ de illo Põtifice, qui Põtificia fungitur autoritate, loquimur. Quod aũt de Pontifice propter hęresim iudicãdo prædiximus, ita demũ verum 132
esse arbitror, si ipse antequã sentẽtia ꝓferatur nõ re pisceret, ac seipsum corrigeret contra Rosel. Qui in tract. de concil.in iij.q.scriptum reliquit, concilium eo etiam in casu se à ferẽda sententia

in Pontificem abstinere nõ posse,quod nos à veritate abhorrere existimamus.Nã si Teste Apost. ad Titũ 3.vt habetur ĩ cap.dixit Apostolus.xxiiij. quęst.iij.hęreticus homo non nisi post secundam correctionem deuitandus est, ergo multò minus deponẽdus.& ita sentit glos.notab. in c. nunc au
133 tẽ.xxi. disti.quod etiã ratione comprobatur, nãvox ista,hæreticus,vox est criminis & pertinacię, vt statim aperiemus,atque ita consequenter dicimus,eum tam diu iudicari posse,quàm diu hæreticus est,& pertinax est.Cęterum si ad fidem correctus redeat,cùm in praua opinimone nõ persistat,eum amplius hęreticum appellari non debere,& sacri canones & eorũ interpretes sępissimè tradiderũt,illum dũtaxat huiuscemodi criminis reum existimantes, qui nimium prauæ opinioni hæret,contra c.ne innitaris, de cõstit.aliter verò sentientes,si eum pœniteat,exemplo Pauli,cùm ait,veniam consecutus sum,quia ignorãs feci in
134 incredulitate mea . Cũ igitur is hæreticus appellari ampliùs iure non possit,cùm errorem suum non defendat, nec ei pertinaciter hæreat, vt docuit glo.& Bar.in l.1.C.de hæret. & Inn. in c.i.de summ.trin.& Albe.de Ros.in suo dict.in verbo, hæreticus,ergo neq; pœnæ hęreticis statutæ suppositus est. Ad quod adduco tex.in c.si Papa.xl. dist.ibi, Huius culpas iudicare præsumat mortalium nemo,nisi sit à fide deuius.Ex quibus verbis,

colligitur,

colligitur, Papam tempore ferendi iudicij à fide deuium esse oportere, nouimus enim qualitatē, 135
quæ verbo adiuncta est, secūdum tempus verbi, cui adiicitur, esse intelligendam l. in delictis. §. j. ff. de nox. hoc idē tradidit Ioā. de tur. crem. in. iij. lib. suæ summæ cap. viij. vbi etiam ponit formā, quæ seruanda esset quando Papa de heresi accusaretur. Hæc aūt ita demum vera esse credimus, vt is vsque ad secundam correctionē, vt ait Apostolus, expectetur, & non plus, ne hæretico centies à fide deflectere posse, & centies redire concessum videatur. Hoc idem sensit etiā Caiet. in tract. de pot. Pap. & concil. comp. c. cxxiii. & ad prędicta videri poterūt, quę scripsit B. Tho. in. ii. ii. quęst. xi. art. iii. & iiii. de receptiōe hęret. & omnino tex. notatu dignus ī c. quia sanctitas, & in c. pōderet, l. dist. Quare optimū cōsiliū hac in materia fore censemus, si Pontifices, quod absit, de 136
huiuscemodi crimine accusarentur, vt se paratos esse corrigi, per documenta publica notum omnibus faciant: idq; eo modo, quem docuit Alber. de Ros. in Rub. c. de hæretic. in fi. Vbi ait, protestationem hanc Bonifacio VIII. cuius memoria accusabatur, multum profuisse. Ex ijs igitur colligo, conclusionem prorsus contrariam Roselli sententiæ, ipse enim concilium eo in casu à ferenda depositionis sententia se abstinere non posse senserat, nos verò concilium non modò id posse, sed

e.iam

etiam debere, ex prędictis arbitramur. maximè p tex. in d.c. dixit apostolus. & in d.c. nunc autē. vbi secundùm vnam expositionem glo. habetur, concilium à ferenda cōtra Marcellinum sententia se abstinuisse, quia corrigi fuit paratus. Hoc idem de hæretico Pontifice loquens sensit Rom. in cons. cccccxxiij. col..ij. Neq; obst. si diceretur, si eo ipso quòd Papa hęreticus ē, à Pontificia dignitate cadit, & extra ecclesiam est (vt prediximus) ergo is redire non potest, saltem vt iterum Pontifex sit, alioqui huiusmodi reditus nouæ electionis vim
137 haberet, & ita concilium Cardinalibus eligendi ius auferret, quod iure fieri non potest secundùm Rosel. in d. loco. Respondeo in proposita re ius eligendi interpretatione iuris ita demum ad Cardinales deuolui, si sententia criminis declaratoria subsequatur: quoniam pœnę, quę pro hæresi ipso iure imponuntur, exequi non possunt, nisi huiuscemodi præcedat sententia c. cùm secundum. de hæret. in vj. Eam verò proferri oportere lege aliqua non probatur. Immo contrarium, quando Pontifex resipiscit, paulò antè demonstatum est. Quare cùm istud ius ad Cardinales reuocabiliter deuolutum sit, hoc est, vt ita demum nouus Pontifex eligatur, si is peracta pœnitentia non resipiscat, idq; à Cardinalibus præcogitari posśit, cum ex natura rei contingat, eis nulla infertur iniuria, vt in simili casu considerat Dec. in c. quia diligentia.

tia. in fi. de elect. Faciunt ad hoc trad. per Mar. Soc.iunio.in consi.20.vbi ait,rem aliquam alienatã dici nõposse, quando fuit alienata cũ pacto redimẽdi,& fuit redempta, nec mirũ est si absq; alicuius solẽnitatis interuẽtu huiusmodi reintegratio fiat,nã quẽadmodũ ob delictũ priuatio di 139
gnitatis nudo iuris misterio fit, ita per pœnitẽtiã crimine extincto, res eiusdem iuris nudo misterio ad primum statum redit,cùm nihil tam naturale sit, quàm eodem modo quodque dissoluere quo colligatũ est l.nihil tam.ff. de reg.iur.Nec dicatur,hoc nouæ ellectionis vim obtinere, & hoc modo ius suum Cardinalibus adimi, quoniã longè dissimilia esse solent,aliquid nouiter fieri, vel actionem ipso iure delatam remitti: nã(vt exemplis vtamur)satis exploratum est, Prælatum bo- 140
na ecclesiæ,si capituli nõ accedat consensus,alienare non posse,tot.titu.de reb.eccles.nõ alie.Verum si bona ipso iure ad ecclesiam deuoluantur ex eo, quod emphiteota canonem nõ soluerit,vt latè docet Ias.ĩ l.ij.C.de re emph.Prę latus eo casu nõ solutas pensiones recipiendo caducitatem remittere poterit,vt tradũt Card.Flo.& ali.in c.posuit.de loc.Ad hoc accedit Iureconsulti sententia 141
in l.qui autem .ff.de his,quę in fraud.cred. quę ẽ, vt quamuis omnis alienatio in fraudem creditorum prohibita sit,debitor tamen hæreditatẽ sibi delatam absq; aliqua suspicione fraudis repudia

re possit, alienare enim & nō acquirere imparia
142 iudicātur.l·si sponsus.§.si maritus hęres.ff. de do
nat.īter vir.& vxor. Quapropter idem quoq; &
hic concedendum est, vt scilicet conciliū, quod
á ferenda sententia abstinet, nullā ob id Cardi-
nalibus iniuriam inferat, neq; nouā electionem
faciat. imo hoc facilius admittendum est, quia
in prædictis casibus prelatus ille caducitatem re-
mittere & nō remittere poterat, & debitor hære
ditatem adire & nō: hic verò concilium ad non
143 ferendā sententiam tenetur, vt prædiximus. Qua
re si ea, quæ lęge permittente fiunt, iuste fieri so-
lent. l. Gracchus. C. de adult. ergo multò magis si
lege fiant præcipiente. Præterea apud legum cō-
ditores non insolitum est, vt si quis per senten-
tiam iudicis restituatur, is ad ea omnia, quæ pri-
us erant sua, restitutus intelligatur, idq; non so-
lum si ipsi restituenti, sed etiam si tertio præiu-
144 dicium afferat, text. est in l. fin. C. de senten. pas.
vbi filius qui patre deportato, & liberationem
à patria potestate, & paternarum rerum domi-
nium erat adeptus, eo restituto vtrunque ius
amittit. ad idem adduci possunt scrib. in l. Gal-
lus. §. & quid si tantùm. ff. de libe. & posth. Bel-
lem. in decis. dccxliiij. & Felin. in c. inter quatu-
145 or. de maior. & obed. vbi communi cōsensu af-
firmant, eùm, qui restituitur, ad ea omnia quæ
occasione criminis perdiderat, restitutum esse
existimari.

existimari. Si igitur hæc restitutio superioris operatur, quid mirum si in proposito casu restitutio ipsius iuris ministerio facta idẽ operatur? Facit ad 146
rem glo. not. in l. si testamentum. ff. de testa. cuius hæc sunt verba, Res facilius renascitur quàm de nouo nascatur, & prædicta mea cõclusio probatur, nam videmus bona hæretici ipso iure publicari, & tamen si is resipiscat antequàm senten 147
tia declaratoria proferatur, bona sua recuperat, & ea amplius occupari non possunt, vt docuit Glo. in c. maximum. i. quæst. vii. Glos. in summ. xxiii. quæst. vii. Ioan. And. in c. quia diligẽtia, de elect. & in c. accusatus, de hæret. in vi. Card. Zab. in Clem. i. §. sanè, in i. quæst. de hæret. & Aret. in c. at si clerici, §. de adulteriis, num. 23. de iudi. & Philip. Franc. in c. vt cõmissi, de hæret. in vi. vbi ad hoc citat Dom. & Imol. dicant alii quicquid velint. Nam pro ista opiniõe videtur etiam esse tex. expressus in Aut. de priuileg. dot. hęreti. mul. vbi de mulieribus, quæ propter hæresim & munera & priuilegia dotalia perdiderũt, ita scriptũ est, Licebit autem eis melioris sententię factis & rectam veramq; amplectentibus fidem perfrui muneribus & priuilegiis. Hæc ibi, Ex quibus patet restitutionem statim ipso iure fieri, & absque aliqua iusdicentis autoritate.

Nunc ad primum institutum redeundo, si aliquis fortasse iis, quæ superius affirmauimus, ex 148

mente Abb.opponeret dicens,concilium etiam
149 quãdo dubitatur an Papa hæreticus ſit,poſſe cau
ſam cognoſcere,per d.c.ſi Papa,& tamen adhuc non liquere,eum ob dictum crimen ampliùs nõ eſſe Pontificem,neq; ab eo recedi poſſe,vt in ca. cum non liceat.de præſcript.& in c. non'ne,viii. quæſt.iiij.Reſpondeo, Cum iſta qualitas, quòd Papa hæreticus ſit, iuriſdictionẽ cõcilio tribuat. tunc regulam iuris locum habere diſponentem, vbi certa qualitas iuriſdictionẽ præbet aliter non habenti. ſi de huiuſmodi qualitate dubium eſt, ei, an qualitas illa vera ſit, cognoſcere licere, vt
150 deinde procedere valeat,per cap.ſi clericus,& ibi Ant.de But.Abb.cæteriq; communiter tradiderunt,de foro compe.l.ſi quis ex aliena,ff.de iudi. & Bar.in l.præſcriptione,C.ſi cõt.ius vel vti.pub. Non mirum igitur ſi in caſu dubio, quando ſcilicet,an Papa hæreticus ſit quæſtio eſt, concilium cognoſcere non prohibetur,quia non vt iuriſdictionẽ habens in Pont.Max.id facit, ſed vtpote fundamentum iuriſdictionis præparãs quàm ad ſe ratione hæreſis ptinere arbitratur. hęc Iaſ.in d. cõſi.xcv.col.vj.verſ.Nec ob.vnũ obictũ D.Abb.

Rurſus poſſent aliqui contra concluſionem
151 noſtram inſurgere dicentes, Pontificem quãdo in notorio crimine, & ſcandalum afferente perſeueraret,iudicari poſſe,moti autoritate Glo.ĩ d. c.ſi Papa,quã approbat Abb.in c.ſignificaſti. de

elect.

elect.& in q.incip.Episcopus ĩ solut.ij.dub. Ro. in cõsi.cccccxxij.& Dec.in d.c.significasti. & latè in consi.cli.vbi ait Glos.illã canonũ interpretibus communiter placuisse, à Theologis autem dãnatum esse, rationes verò autoritatesq́; , quæ pro vtraq; parte adducuntur, ibi videri poterũt, & per Ias.in d.consi.xcv.in iiij.vol.eas enim breuitatis gratia nõ recensemus. His ita se potestati Pontificiæ opponentibus respondeo, Glo. illã, quæ à Theologis redarguitur, iure optimo reprehendi. Nam re vera cõtra tex. suum apertissimè locuta est, si & mẽs & d.capituli verba oculo veritatis inspiciantur. Ibi enim expressum est, Põtificem, qui notoriè adeò & vehementer errat, vt ratione scãdali secum innumerabiles populos in gehennę præcipitiũ attrahat, iudicari non posse nisi sit à fide deuius. Ecce quãuis crimina notoria in Pontifice sint, & scandalum afferant, ob id tamen ipse nulli censurę suppositus est. Ergo cõtra Glo.hoc idẽ & ratio ibi posita, quę legis opti 152
ma est interpres, confirmat. id enim omne à iure sancitũ esse existimatur, in quo eadem ratio est, vt docuit Bal.in l.data opera, C.qui accus.nec ali ter se habet ratio ad legem, quàm anima ad cor- 153
pus, ita Bal.in l.si quis seruo, C.de fur.meritò casus omnes, qui ab eadem ratione gubernãtur, ita sub lege complectuntur, sicut species sub genere cõtinentur, vt post multos affirmat Alex.in cõs.

lxxv.

lxxv.in v.vol.& Dec.in cõl.ccclxxij.& rectè: Nã
154 lex est,quicquid in ratione consistit,teste Abb.in c.nulla ratio. de prȩb. Ea igitur ratione tradidit tex.in d.c.si Papa , Pontificem iudicari nõ posse, quia cum ipse aliorum omniũ iudex sit,indignũ omnino videretur, si superior iudicio inferioris parere cõpelleretur:Nulla enim profectò aut maior,aut potentior ratio afferri potuisset,cum legislatores non modò(vt prȩdictum est) superiorem ab inferiore sed parem à pari iudicari posse nefas esse existimauerint. Quare aut contrariam partẽ sequentes sentiunt,Papã notoriè peccãtem,vt dictum est,Pontificiam amittere potestatẽ,aut nõ; si eam amitti perhibent, tunc istud conclusioni nostræ non esset impedimento, quia si is Pontificia potestate careret,iccirco iudicaretur, quia nõ amplius Pontifex esset,vt suprà etiam de Papa hȩretico traditum est.Si verò aduersantes consentiunt,vt necesse est, Pontificem quomodocunq;
155 peccantem,excepta hæresi,à Pontificia non cadere potestate, quo pacto deinde velint, ipsum ab alijs,qui ei sunt inferiores,iudicari posse, non video. Semper enim illa potentissima ratio viget, quȩ à d.c.si Papa,consideratur, eùm scilicet, qui aliorum est iudex iudicari non posse,sed is ob sua crimina aliorum iudex esse non desinit,vt statim aperietur. Ergo,&c. Vt in simili casu consequentiam hanc facit Bellem.ad quẽ accedit Cardinal.

Alexand.

Alexand.in c.inferior,xx.dist.Quòd autem propter crimina Pontifex à sua iurisdictione non cadat,negari nō potest.Id enim clarissimè habetur in d.c.si Papa,Vbi Papam notoriè peccantem & innumerabilibus populis graue scandalum afferētem à nemine iudicari posse positum est.Idq; ratione præmemorata,quæ proculdubio non subsisteret,si ob eam causam Pontificia dignitas amitteretur. Quod satis etiam in præcedentibus fuit ostensum, cum plenissimè probauerimus, indistinctè Pōtificis culpas Dei arbitrio reseruari, & in primam hanc sedem à nemine posse ius dici, cùm enim in cōstitutionibus ibi adductis vnum 156
crimen ab alio non distinguatur, neque nos debemus distinguere,pręsertim vbi de absoluta Pontificis ditione tractatur c.solitę,de maio.& obed.& Extrauag.Vnam sanctā eod.tit.Pontifici enim à Deo iura terreni cœlestisq; imperii fuere cōmissa, vt habetur in c.i.xxii.dist.Et per Felin. latè in c.i.col.ii.de cōsti.vbi amplissima verba de hoc ipso principatu libero& supremo protulit,& idē ibi Dec.confirmauit. Papæq; teste Bal.tota monar 157
chia spiritualis tradita fuit, & Thesaurus omnis dignitatis in eo ē,ac ipse ē culmen Episcoporū & aliorum,quos potest cōcipere intellectus,cui data est clauium plenitudo,& eius summa & libera est potestas absolutaq; ab omnibus vinculis,& ab omni regula coercente, exceptis euangelii traditionibus

tionibus. Hæc Baldus in prooemio Decretal.quẽ retulit Dec.in conſ.ccccxcviij. Quare tam ex ijs, quàm ex illis, quæ iã anteà cumulatè adduximus conſtat, amplitudinem Pontificiæ poteſtatis nullam prorſus diſtinctionem admittere, atque ideo inter hæc vel illa Pontificis crimina nullum eſſe diſcrimen, modò ipſe, vt iam ſępe diximus, à fidei tramite non deflectat. Hæc autem concluſio ex illo quoque vehementer confirmatur, nõ ſolum enim poteſtas ipſo iure, vt diximus, non amittitur, ſed nec vlla iuris vi, nulla omnino ratione Pontifex, ob crimina deturbari, atq; de ſede eijci
158 poteſt, ſed tolerandus in dignitate eſt. Nam ſi res aliter ſe haberet: vtique non dixiſſet Petrus Epiſt.1.c.2. ſubditi eſtote Dominis veſtris etiã diſcolis. Nec Chriſtus Dominus phariſeos, quorũ mores deteſtabatur, ĩ poteſtate cõfirmaſſet dicẽs, Facite quęcũq; vobis facienda eſſe pręcipiũt vt B.Ioan.Chryſoſtomus inquit in illa verba ſup cathedram Moyſi, &c. Quæ referuntur, & in re, propoſita eſſe maximi ponderis oſtenduntur in c.non quales.j.quæſt.j. Hoc idem ſi rectè conſideremus, apertè Chriſtũ ipſum docuiſſe nouimus, Matth 18. Cum dixit pedem, manum, oculumq́; non tamen caput, ſi ſcandalum afferret, amputãdum eſſe: non enim vlla ratione credendum eſt, Deum, cuius perfecta ſunt opera, & qui ineffabili ſapientia eccleſię ſuæ corpori myſtico prouide-

bat

bat, sine mysterio voluisse membra quæcunque 159
scandalum afferẽtia præcidi: de capite verò nullum verbum fecisse, quãuis illud, à quo membra gubernãtur, esset vel imprimis animaduersione dignum. Et quantum à naturali capite humani 160
corporis ad Papam ipsum ecclesiæ caput valida sint argumenta, præclarè docuit Ioã. de lignano in tract. de censura ecclesiastica §. iiii. Hæc eadẽ sententia sumpto à sacris antiquorũ literis probatur exemplo, legimus enim 1. Regũ licet Saul Rex iã vnctione ob suas omnibus notas iniquitates ĩdignus effectus esset, Dauid tamẽ, qui Dei spiritu ducebatur, nunquam eum capere, aut interficere ausum fuisse, quãuis id facere potuisset, vt legenti historiã liquet. Vbi est, nisi Dominus percusserit eum, aut dies eius venerit, aut descendens in prælio perierit, propitius sit mihi Domi nus, vt non mittam manum in Christum Domini. Rursus Non ĩmittam manum in Dominum meũ, quia Christus Domini est, rursus. Quis immittet manum in Christum Domini & innocẽs erit? Ecce ergo quamuis Saul Rex esset iniquissimus, 161
& insignis peccator, ĩcorrigibilisq́; , tamen Dauid nunquam ausus fuit aduersus eum ĩsurgere, appellans eum, quamuis ĩprobissimum, Christum Domini, quippe quẽ ob notissima scelera non modò dignitatẽm non amisisse, sed nec eijci sine scelere posse iudicaret. Itaq; Dei iudicio, vt

& nos in proposito casu affirmamus dereliquit dicēs, iudicet Dominus īter te & me, & vlciscatur Dominus te & me. Hæc ibi, quæ omnia in figura contingebant illis, scripta sunt autē propter nos, in quos fines seculorum deuenerunt, vt ait
162 Apost. 1. ad Cor. 10. Hinc Augustinus ait, Memento, Dei sacramētis nihil obesse malorū hominū mores, quin vel non sint, vel minus sancta sint. Item si non habebat Saul sanctitatem, quid in eo Dauid venerabatur? si autē habebat innocentiam, quare innocentem persequebatur? Et ibi paulo post, Ecce Saul non habebat innocentiam, & tamen habebat sanctitatem, non meritò vitæ suæ, sed vnctionis; nam sacramentum Dei, quod in malis hominibus est, sanctum est. Hæc ille contra Petilianum, & relata sunt in c. Domi
163 nus. j. quæst. j. vbi etiam Caiphæ pontificis & grauissimi peccatoris affertur exemplum, qui licet ipse verax nō esset, tamen ob dignitatem, quam, propter incōparabile scelus nō amiserat, honore diuinæ veritatis pronūciandæ, non est ab ipso Deo indignus iudicatus. Huc accedit illud Pauli Act. 23. nesciebā fratres quia princeps est sacerdotum, eiusdē sententiæ est Damascenus in libro illo, quem de immaculatis mysterijs edidit. Ecce igitur quàm clarè ostendatur, non modò Pontificem ob crimina à Pontifitia non cadere potestate, sed īmo eum ob tantæ præcellentiam

I dignitatis

dignitatis debere passim ab omnibus venerari, atque in eo summi honoris gradu, (vt etiam infra dicetur) tolerari, nam potestas omnis ex se bona est, quoniã à Deo est, vt ait Apost. ad Rom. 13.
Quòd autem ex se bonum ac sanctum est, vtiq; 164
à malo administratore fœdari nõ potest c. fi. xv. q. vlti. proinde etiã sacri canones tradiderũt sacramenta malis quoq; prælatis cõferri, vt videre est in d. c. fi. & in d. c. Dominus, & in c. sicut Christus, & in c. ĩtra. cũ seq. j. quæst. j. & in cap. vtrũ, de consecr. dist. ij. cũ multis alijs, quæ citari possent: quod vtiq; esse non posset si tales prælati sua dignitate carerent: idq; clarè docuit B. Thom. in 4. contra gentiles, & Io. de turre cremata in suo lib. contra impugnatores potestatis summi pont. in j. lib. cap. 99. cũ seq. quare sunt hæc vitia nõ sedi, sed sedentibus non dignitati sed hominibus imputanda. Veneranda igitur est dignitas, quæ etiã in malis hominibus toleratur, mores damnandi, aut potius nõ tam damnandi, quàm, ne Principi maledicamus, sunt, quantũ potest, obtegendi. vt filios illos Noë nunquã satis laudatos imitemur, 165
qui patris ebrij pudenda nõn detexere, sed operuere. Imitandũ est etiam memorabile illud Cõ- 166
stantini documentum dicentis, si clericum viderem peccantem, meis illum vestibus tegerem, ne ab aliquo videretur, vt traditũ est i c. ĩ scripturis, xcvj. dist. Quod si quid aliquando accidat, quod

repræhendi posſit, quòd palam ſit, vt eſt huma-
167 num ingenium procliue ad peccandum, tunc pro eo ſupplicandum eſt, & eo caſu nõ tam quid Romæ fiat, ſpectandum eſt, quàm quid fieri debeat, vt ait Iuriſcõſultus, licet aliud agens, in l. ſed licet, ff. de offic. pręſid. & Papam corruptis moribus viuentem, à ſua non cadere poteſtate, & verum eſſe Pontificem, probatur autoritate concilij
168 Cõſtantienſis, in quo Ioan. Hus fuit damnata ſententia, qua continebatur Papam contrarijs moribus Petro viuentem verum nõ eſſe Pontificem. Quare cùm dubitare nõ liceat, Pontificem etiam ob mores perditiſsimos, & graue ſcandalum afferentes, à ſua non cadere poteſtate, atque ita aliorum omnium iudicem eſſe non deſinere, conſequens eſt, eum ob id à concilio iudicari non poſ-
169 ſe. Quid ergo dicent illi, qui Papam, qui Chriſtus Domini eſt, pro quocunque notorio crimine deponi poſſe perhibent? Caueant obſecro ne in dictum illud incidant, Veh vobis, qui dicitis bonũ malum, & malum bonum, ponentes lucem tenebras, & tenebras lucem, Eſaiæ 5. & in c. veh, qui dicitis, xj. quęſt. iij. eadẽ enim efficaciſsima ſuperioritatis ratio ſemper viget, quę à d. c. ſi Papa, conſideratur, vbi eſt text. contra gloſam ſuam, quem euitari poſſe non arbitror, cùm de publicis criminibus & ſcandalum afferentibus loquatur, & tamen pro Pontifice loquitur, vt prędictum eſt.

Nec obstát responsa, quę, vt iste text. inęuitabilis euitaretur, Abb. & Decius tradidere. Abbas .n. cõcilij Basiliensis fautor, ac defensor, in tract. quẽ 170
de d. cõcilio edidit, in ij. dub. vers. iij. dixi. col. ij. & pen. cùm negare non posset d. c. si Papa, de notorijs criminibus sensisse, ait, ibi non concilij sed tantummodo singularis personæ iudicium excludi, quia text. inquit, huius culpas iudicare præsumat mortalium nemo: ait enim ipse, concilium propriè persona non dicitur; neque iudicium eius 171
mortale, sed diuinum est. Ita secundùm Abb. d. c. verba, de concilio minimè sunt intelligenda. Sed (pace dixerim tanti patris) hæc responsio inepta est: Nam si hoc modo ille text. explicaretur, maximum sequeretur inconueniens, videlicet Papam in cásu hęresis ibi excepto, á particulari persona iudicari posse. Nam ibi habetur, Huius culpas iudicare pręsumat mortalium nemo, nisi sit á fide deuius, ea verò huius dictionis, nisi, vis est, vt id 172
ponat, quod in oratione præcedenti vetitum est, vt not. Bartol. in l. actione. C. de transact. Verũ si in pręcedenti oratione, personę duntaxàt particularis iudicium prohibitum fuerat, & ab hac prohibitione solus casus hæresis sit exceptus: quod prædiximus, sequeretur omninò, videlicet, eũ in casu hæresis á particulari persona iudicari posse, vt in exceptione ponatur, quod in regula negatum erat. Hoc autem inconueniens á iure penitus ab

horret,

173 horret, quia vbicunque Papam iudicari posse reperitur, semper intelligendum est, à cócilio Glo. communi consensu approbata in c. sicut inquit, ij.quę.vij.idq; affirmauit ipsemet Abb. in d.tract. de concil.Basil.in secundo dubio, col.ij. habetur per Rosell.in tract.de concil.& per Dec.in d.cõs. cli.& ab hoc nemo vnquam, quem viderim, dissentit. Cùm igitur, hæc ita sint, dicimus text.illũ de concilij quoque sententia intelligendum esse,
174 ne aliter eo modo legem interpretemur, quo res difficultatem patiatur, cõtra l.vnic.vbi Bald.C.de
175 sen.quæ pro eo quod inter. Nouimus enim ita legem non esse exponendam, vt posit à sapiente repræhendi, sicut elegãter docuit Iurecõsultus l.Saluius Aristo.ff.de leg.pręst. Sed quidnã magis repræhensibile foret, quàm si in aliquo casu Pont. Max.à singulari persona iudicari posse concederetur? Pręterea text.illum, de cõcilio sensisse, docuit Glos.c.mandastis, ij.quęst.v. quę Papã ab vniuersali concilio iudicari non posse ait, nisi in casu heresis, & d.c.si Papa, autoritate mouetur, sicq; nõ obscurè sentit tex. illum de cõcilio locutũ fuisse. Idem quoque à c.nemo, & c.aliorum, ix.quæ.iii. cõstitutum esse superius demonstratum est. Quare ex his Abbatis responsum satis superq; refutatum esse arbitror.
176 Nunc superest, vt Decii responsũ dissoluatur. Decius enim conciliabuli Mediolanensis protector,

ctor, cùm videret. tex. hunc vehementer vrgerę
cótra notorii criminis obiectioné, quę Iulio II.
Pót. Max. opponebatur, dicebat d.c. si Papa, etiã
si de notoriis Papæ erroribus loqueretur, de his
tamen duntaxat, quę in omittendo consistunt in
telligi oportere: ponderando ibi tex. negligens, re
missus in operibus, taciturnus à bono, &c. Et ideo
aliter esse dicebat in delictis, quæ committendo
perpetrantur, quia cùm hæc grauiora sint, de vno
casu ad alium ob rationis dissimilitudiné arguen
dum non esse perhibebat, vt per glos. in l. si mora,
ff. solut. matr. Cęterum & ista Decii opinio valdè
absona est, quia quicquid aliàs sit, negligentię pec
catũ in pręlato grauissimũ est. meminimus enim 177
timere nos debere, quod comminetur Deus negli
gétię sacerdotum, ait Hilarius in c. nulli fas, xxv.
quæst. i. Iccirco delictum hoc non minori pœna
dignum, quàm si dolo perpetratum esset, à legibus
existimatur, vt videre est in c. dictũ, lxxxi. dist. vbi
Glo. id adnotãdum esse dicit, pręlatũ pariter pro 178
negligentia, sicut & pro dolo deponendum esse,
& ad hoc multos canones hoc ipsum sentientes
adducit, hoc idem & Hieronymi testimonio cõ
probatur, qui ad Heliodorum scribés ita locutus
est, Infatuatum sal ad nihilũ prodest, nisi vt proii
ciatur foras, & à porcis cóculcetur. Quę verba nil
aliud indicant, quàm prælatum negligenté digni
tate spoliandum esse, teste Glo. in c. nó omnes, ii.

quæst. vii. accedit Glo. in c. aspexit, xii. quæst. ii. Idē colligitur ex his, quę Deus negligenti speculatori comminatur Ezech. 33. Quare autem inter hæc crimina in prælato nullum discrimen sit, ea ratio
179 esse potest, quia, qui ad sacerdotale munus assu mitur, pręconis officium suscipit. c. sit rector, xliij. distin. Et hoc potissimùm ad Pontificē pertinet
180 cap. officii, xxiiii. quæst. i. Verùm is, qui proferendæ veritatis onus assumpsit, ita dicitur proditor veritatis, eam tacendo, ac si mendacium loqueretur cap. nolite timere, xi. quæstione iii. Idq; attestatur etiam Augustinus ad Casulanū dicens, vtcrque reus est, & qui veritatē occultat, & qui mendacium profert, quia ille prodesse nō vult, & iste nocere desiderat, quæ paria sunt, vt habetur in
181 c. quisquis metu, xi. quæst. iii. Hinc testis qui se ad dicendam veritatem astrinxit, ita ob veritatem, quam tacuit, sicut ob prolatum mendacium, falsi criminis reus efficitur. c. i. de cri. fals. quādo enim aliquis seu à pacto, seu à lege ad non negligendum onus, quod suscepit, astrictus est, tunc eum si negligit, perinde ac si committeret, peccare docuit Ang. in consil. lxxii. & in proposita re omittēdus non est elegans tex. in l. si seruus, §. si fornicarius, ff. ad leg. aquil. & tex. cùm Glo. in c. inferiorū,
182 lxxxvi. dist. Cùm hæc igitur ita se habeant, vt negligere, & committere in sacris Episcopis paria iudicentur, dissimilitudo illa rationis, quam frustra

excogitauit.

excogitauit Dec. cōfutatur. Cuius commento reclamant apertè verba illa d. c. huius culpas iudicare,&c. Vox enim illa culpas indefinitè prolata ē: indefinitam porrò idem posse, quod vniuersalis 183
satis explorati iuris est l. si pluribus,ff. de legatis ii. quamobrem indistinctè omnes culpę sub illo verbo cōtinentur, neq; vna ab alijs distinguenda est. Ita arguit tex. in c. solitę, de maio. & obed. & ī Extrauag. Vnam sanctam, eod. tit. & quamuis tex. in princip. d. c. si Papa, de negligente Pōtifice exempli causa locutus sit, nouimus tamen, & legem ab 184
exemplis nō coangustari. §. hactenus, Institut. de grad. & constitutionem strictè loquentem à pin- 185
guiori ratione dilatari consueuisse l. cùm pater, §. dulcissimis, ff. de leg. ij. l. regula, §. licet, vbi Bar. de iur. & fact. ignor. sed ī d. c. pro ratione sublimitas Pōtificię dignitatis affertur, quę in vtroq; casu pariter exuberat, ergo idem ius, vbi eadem ratio: 186
presertim cum id indefiniti verbi virtus postulet

Hæc eadem contra Dec. conclusio, ratione optima comprobatur: Nam non incognitum est. ex- 187
ceptionem de regula esse oportere, l. fin. §. cui dulcia, ff. de vin. ole. trit. leg. Bar. post Glo. in l. i. ff. de reg. iur. Sed ī d. c. si Papa, à regula casus hęresis fuit exceptus, qui in committendo consistit, cum declinare à fide, & sacris constitutionibus pertinaciter aduersari, hoc ipsum importet: ergo, vt exceptio de regula sit, in regula etiam crimina, quæ

eiuſdem naturę ſunt,& committendo fiunt, com præhenſa eſſe concludendum eſt. Quare & hoc
188 Decii infirmato reſpōſo,tex.in d.c.ſi papa, illęſus remanet,à quo apertiſsimè declaratum eſt,ſcelera Pontificis etiam notoria & qualiacunque ſint, dempto errore fidei, iudicari non poſſe: ſed ob celſitudinē dignitatis & poteſtatis amplitudinē, quæ in eo eſt Diuino iudicio reſeruari. Cui non obſtat ratio, qua aduerſarii mouebantur, dicentes, iccirco Pontificem propoſiti criminis reum damnari poſſe,quia hæreſim ſapit, cùm in noto-
189 rio crimine pertinax ſit.Primò.n.id cōtra d.c.eſſe demonſtratū eſt:deinde uis quęſtionis in eo uertitur, an Papa ob id deſinat eſſe Pōtifex nec ne:nā ſi eū Pōtificia carere dignitate dicimus,tunc ideo iudicari poſſet, quia penes ipſum Pontificia non eſt poteſtas. vt de vero hæretico ſuperiùs dictum eſt,& hoc concluſioni meę non repugnaret.quia concilium hoc modo maiorem Pōt.Max.autoritatem habere non diceretur.Si verò eum à Pontificia dignitate non cecidiſſe affirmamus, vt verū eſt,& ex prædictis liquet, tunc ideo iudicari non poteſt, quia ipſe aliorum omnium iudex eſt.Iſta enim eſt illa inconuincibilis ratio, cui ſacræ conſtitutiones conſtantiſsimè innituntur, & quæ in d.ca.ſi Papa,conſideratur. & cōſequentiam hanc (vt dixi)facit Bellem.& Card.Alexād.in d.c.inferior, Ex hoc etiam infertur, verum non eſſe, id, quod

quod hære'm sapit, in constitutione de hæresi lo quente, contineri. Id enim de sola hæresi vera, vt est error in fide, intelligendum est, vt tradit Glos. in c. si quis pecunia, lxxix. distin. & B. Tho. in iiii. dist. xix. & Card. Alex. in d. c. si Papa, & Feli. post Dó. in c. sciscitatus, col. ii. de rescript. quod maximè verum est existente tanta inter hos casus ratiõnis dissimilitudine, vt ibi amittatur, hîc verò Põtificia potestas retineatur, & ab hac ratione leges pendeant & prophetæ. Nam, vt Zepherinus Papa 190
testatur, maiorum quispiam minorũ accusationibus non impetatur c. maiorũ, ii. quæst. vij. Non tamen inficiamur Papæ clauibus expresse abuten 191
ti, & notoriè quæ mala sunt præcipienti, in illis casibus parendũ non esse. c. manet, xxiiij. quæstio. i. c. & si illa, i. quæst. vii. idem affirmauit Inno. in c. inquisitioni, de sent. excom. cui accedũt alii ibi & Card. in cons. cxlvii. in fi. & in cons. cl. in fi. Quod tamen intelligendum est, quando talia Pontifex sine iusta causa præcipit: Nam ex causa etiam cõ- 192
tra vniuersalem statũ ecclesiæ statuere non prohibetur, secũdùm Innoc. in c. quanto, de consuet. Non igituur Pontifex errãs damnari poterit: Immo in reliquis ligandi fungitur autoritate, vt probatur in c. in memoriam, xix. distin. vbi habetur, in memoriam B. Petri summo Pont. parẽdũ esse, etiam si vix ferenda præcipiat. Idem colligitur ex tex. & Glo. in c. ipse ligandi, xi. quæsti. iii. & i. n. in

193 text.declaratum est, Pótificem ligandi potestatē carere, quādo eam pro voluptatibus suis exercet, Glo. ibi quamprimum ait, eū ob id depositionē dignum esse, vt dicunt etiam, qui aliam partem sequuntur, sed illicò Glo. ab hac opinione discedit inquiens, ei in illis abusibus parendum non esse:
194 Nouissima enim opinio præualet, vt per Glo. in l. qui filium § .i. ff. ad Trebell. Quare ibi Glo. est, quæ hoc modo cōsiderata, sniām hanc approbauit, quam etiam expresse sensit Glo. in c. mandastis .ii. quęst. v. cum ait, Papam pro nullo crimine, nisi pro sola hæresi iudicari posse, citat d. c. si Papa; idq; sequitur Glo. quę eiusdē capituli autoritate mouetur ĩ c. i. de renū. ĩ vi. accedunt Ioā. Andr. & Host. in c. proposuit, de prębend. & Card. Alex. in c. synodū, col. ii. xvii. distin. & in d. c. si Papa, & in c. Anastasius, xix. dist. Quę quidem opinio etiā confirmatur per text. in c. oues, ii. quęst. vii. oues pastorem nec repræhendere, nisi à fide exorbitauerit, nec vllatenus accusare possunt, quia facta
195 pastorum ouis gladio ferienda non sūt, quamuis repræhendenda rectè videantur, & vt S. Anterius
196 Papa testatur in c. facta, ix. quæ. iii. Facta subditorum iudicātur à nobis, nostra verò à Domino iudicantur. loquitur enim de factis peccatorū Pontificis, dum subiungit, deteriores sunt, qui vitā & mores corrumpunt iis, qui substantiam aliorum prędiaq; diripiunt. Et vltra prędictā conclusionē hanc

hanc approbat Glo. not. in d.c. si quis pecunia, & B. Tho. in iiij. dist. xix. atq; huic sententię accesserũt Albertus Magn. Pet. de Palu. Herueus, Vlricus, Aug. de Anch. & alij relati per Ioã. de Turr. Crem. in lib. de eccles. hoc idem latè cõprobauit Caietanus in tract. de autor. Pap. & cõcil. & eccl. cõpar. c. xcvj. & c. xxvij. Quibus addo Card. Ioã. de Imol. & Feli. quos retulit, & secutus est isignis Doctor Ioã. Bap. Cast. ĩ addit. suis ad sing. Rom. num. 794. concludens, Papã scandalum afferentem ad renunciandũ Pontificatum vllo pacto 197
cogi non posse, atque ideo nec de sede eiici, ne quod vna via prohibetur per aliam concedatur. c. cùm quid, de regul. iur. in vi. Quinimo superioribus temporibus fuit inter iuris ĩterpretes disceptatum, posset ne Papa vltro suæ dignitati renũciare, an non; vt videre est, in Glo. c. i. de renun. in vi. ad cuius controuersiæ diffinitionem promulgata fuit sanctio illius. c. i. Quare ita colligitur argumentum. Si Papa iustis de causis secũdũ iuris diuini, aut humani constitutiones ad renũciandum pontificatum cogi quoquo modo potuisset, vtiq; extra dubitationem extitisset, eũ saltem sponte posse pontificatũ se abdicare, ne igitur sine vlla ratione inter tot sapientes sit decertatum, absq; difficultate cõcedendũ videtur, Papam ratione cuiuscunq; scandali inuitum de sede eiici nõ posse. Et mehercule nisi ita diceretur, 198

aperte

aperta esset via principibus laicis, qui sæpissimè Romanis pontificibus sunt infesti, ad ponendam eorum dignitatem in magno discrimine, possent enim aduersus Pontifices ob illorum potentiã multa contingere, quæ maximas in ecclesia Dei procellas facillimè excitarent; quibus est obuiãdum l.conuenire.ff.de pact.dotal. Et ideo concludendum est, cum Specul.in titu. de accusato. Papam pro solo crimine hæresis accusari posse; Ad quem accedit Pet.de Anch.in repe. cap. Accessorium de reg. iur. in vi. in quæst. illa. Vtrum Gregorius xii. obligatus esset pontificatui renũciare. Neque id (vt nõnulli faciunt) obijciendum est, omnino veritati consentaneum non videri, Pontificis scilicet errantis culpas à nemine iudicari posse, ne hoc modo capite languescente mẽ-

199 bra infirmentur. Nam Deus quandoque ob peccata populorum & malos antistites, & corruptis moribus Principes regnare patit. Iux. illud Oseę 13, Dabo vobis Regẽ in furore meo. & Iob 33. Qui regnare facit hominem hypocritã propter

200 peccata populi. Hinc Hieronymus, Non semper princeps populo, & iudex ecclesiæ per Dei arbitrium datur, sed prout merita nostra deposcunt, si mali sunt actus nostri, & operamur maligna in conspectu Dei, datur nobis princeps secundum cor nostrum. Hæc ille in c. audacter. viij. quæst. j. Quod Euaristus quoq; Papa confirmat in c. nõ

est

est.ij.quæst.vij.Quod si ipsi nos corrigeremus,&
charitas in nobis reflorescerct, fortè honestioris
vitæ superiores tam clericos quàm laicos habere
mus.Quare talis Pontifex tolerandus est,tũ quia 201
ex hoc forte bonum in ecclesiam peruenire po-
terit:tum etiam quia, vt Augu.ait, non est ma-
gnum tolerare illum,qui à Deo Opt.Max.tole-
ratur.Eiusdem quoq; sentẽtiæ fuit Petrus anteà
citatus in Epist.1. cap,2. vbi ait, Subditi estote
Dominis vestris etiam discolis,hęc enim est gra
tia si propter Dei conscientiam sustinet quis tri-
stitias patiens iniustè.Hæc ibi,Neque timẽdum 202
est,vt quandoque aduersarij autumant ob repro
batos summi Pont.mores vniuersalem ecclesiã
subuerti posse.Nam cùm ea Christus fore se vsq;
ad cõsummationem seculi pollicitus est,Matth.
vlt. Hinc Deus, vt apud veteres scriptum est, in
pastores illos inuehitur, qui potestate abutentes
gregem dilaniant,dicens,Liberabo gregem meũ
de ore eorum,& non erit vltra eis in escam: visi-
tabo oues meas,& liberabo eas ĩ die nubis & ca-
liginis,Ezech.34. Sic etiam Balaam veniens ad 203
maledicẽdum populo,cui Deus benedixerat,ab 204
ipso Deo prohibitus est, vt legitur nu. 22. Item
Anastasius.11. cùm vellet Achacium reuocare
nõ potuit,quia ab ipso Deo fuit pcussus,vt habet
in.c.Anastasius cũ gl.19.dis. Et iõ teste Hilario
de trin.lib.vij.cuius meminit Oldr.in cõs.cclv.&

Card.

ſententiã inclinare videtur etiam Iaſon in conſ. xcv.in iiii.vol.& quãuis hic illius Glo. ſenſus eſſe non poſsit.Illud tamen verum puto fore,vt vbi Deus eccleſiæ ſuæ periculũ viderit imminere,aut malum Præſulem eripiat,aut cor illius immutet, cum præſertim cor Regis in manu Dei ſit, Pro- 207
uerb.c.12.aut inenarrabillibus modis illi ſuccurrat.Itaq; concludendũ eſt.ſiue Deus (vt diximus) velit malum principẽ regnare ob ſcelera populi, ſiue aliquo modo permittat,vt fortaſse iuſti exerceantur,ei à nobis parendum eſſe atque eius iudicandi & caſtigandi poteſtatem Deum ſibi ſoli reſeruaſſe vt etiam anteà citata cõfirmant,quę prudenter Symmachus ait:Nolite exiſtimare eas animas inquiſitionis non habere formidinem, quas Deus præ cęteris ſuo reſeruauit examini,non habet apud illum reus de allegationis nitore ſubſidium, quando ipſorum factorum vtitur eo teſte, quo iudice.Hæc ille in c.aliorum,ix.quęſt.iii.Nõ omitto Petrum de monte in d.ſuo tract.Glo.illã d.cap.ſi Papa,maledictam appellaſſe,dixiſſeq́;,eã non ſentire,Pontificem pro notorio crimine deponi poſſe,ſed accuſari tantum:fortè vt repræhẽdatur, & modeſtè corrigatur, ſecundum doctrinam Apoſt.ad Timoth.5.Seniorẽ ne increpaueris,ſed obſecra vt patrem,& vt ei in his maleſactis 208
reſiſtatur,exemplo Pauli Petrum repręhendẽtis, quod legimus in c.Paulus Petrum,ij.quęſt.vii.nõ

tamen, vt deponatur. Quemadmodũ nec Petro ob eius delictũ Pontificia dignitas fuit adempta.
209 Postremò præsupposita aduersantium opinione, quam tamen constanter negamus, per prædicta fortasse noua quæstio excitari posset, an scilicet eo casu omnium patrũ consensus nemine penitus dissentiente requiratur, & hoc quoniã, vt tradit Bal. in l. Barbarius, ff. de off. præt. in addit. siue apo. col. iij. sicut prælatus habet ius in subditos, ita
210 & subditi ius reale in eum, vt eis subsint, in cuius iuris quasi possessione sunt, quemadmodũ & filius in quasi possessione filiationis. Idem clarè ait Inno. in c. Auditis de præscrip. Dicens interesse subditorũ ne mutēt Dominos. Quibus stantibus illud sequi videtur, vt vnanimis omnium patrum
211 consensus exigatur: cum enim eo casu de auferendo cuique eorũ iure & dicta quasi possessione agatur, explorati iuris est, in re communi potiorem esse prohibētis causam l. Sabinus, ff. comm. diuid. cum cõcord. Et ita similem quæstionem decidit
212 Archid. in c. si transitus, lxxix. distinct. Quod etiã cõprobari posset per tex. sing. in §. fin. in Aut. de defen. ciuit. quē valdè extollit Rom. in sing. xcv. & multi ibidem in addit. relati, vbi habetur, quòd ad cõfirmandum defensorem omnia suffragia exiguntur. Si ergo actum confirmationis vnius dissensus infirmat, quantò magis depositionem Põtificis summè odiosam? Accedat regula c. vbi periculum.

riculum. de elect. in vj. Et hoc præsertim cùm iure dubia tutior via sit eligenda c. iuuenis. de sponsal. Cæterum quia nos prædictę conclusioni nostræ constanter adhæremus, sufficiat hoc tépore præsens dubium excitasse, pro cuius decis. videri possent tradita in c. cum omnes de constit. Nunc vt quæcunque hactenus dicta sunt in breue compendium redigamus, illud in summa colligimus, nullam prorsus esse concilij potestatem in eum, qui iure sit Pontifex. & quamuis tria sint, in quibus prima fronte aliud videri posit, primum vbi plures de Pontificatu cótendunt, alterum vbi Pótificis electio est irrita, tertium vbi fuerit hęreticus Pontifex: horum tamen nihil conclusioni nostrę obsistit. Nam & in eo, quod primò diximus, vbi nó apparet quis sit Pontifex perinde est ac si non esset, cùm non esse & non apparere paria esse iudicētur. Quod autem secũdo loco tractatum est, qui legitimè non est electus, is neque Pontifex appellari meretur, nec Pótificia subnixus est autoritate: is denique, qui in hæresim lapsus contumaciter in praua opinione perseuerat, ne inter Pontifices quidē numeratur. Quę omnia euidentissimis rationibus, & maximorum virorum autoritatibus, superiùs ita ostendimus, vt plura addere superfluum videatur. In reliquis autem Papam quã quam manifestissimè peccantem, neque ab vllo mortalium iudicari posse, neque potestatem suã

213 214

concilij cẽsuræ iure posse submittere abundè probatum est:& hęc,quod ad prius nostrę distinctionis caput attinebat,dixisse satis sit. Nam quæ de criminosi Pontificis autoritate polliciti fueramus,cumulatè præstitisse nobis videmur.

SECVNDA PARS.

VNC iam igitur secundam partẽ aggrediamur, in qua quid iuris sit quando non de Papa iudicando, sed de expediẽdis ecclesiæ negotijs agitur,inuestigandum est. Atq; vt rem hanc, quæ satis proli
1 xa est,& fortasse hactenus non recto ordine pertractata, planam faciamns, eam in tria tempora diuidendam esse iudicaui,vt primùm videamus quid fieri oporteat,cùm cœpta negotia ab anteactis concilijs decisa non sunt. Secundo loco an Pontificis potestas super ea sit, quæ ab illis satis decisa fuisse videri possunt. Tertiò vbi legitimè coacto concilio dissentit Pontifex à patribus,
2 vtra sententia sit præferenda.In primo itaq; casu quærendum est,an occurrentia negotia, qualiacunque illa sint, à Pontifice Maximo expediri possint,an vero aliqua tanti ponderis sint, vt nõ

nisi

nisi de concilij consensu decidi valeant. Hic non
desuere, qui voluerint fidei & vniuersalis ecclesię 3
causas, ad solum concilium pertinere, moti auto
ritate Gregorij, qui de quatuor primis cōciliis ait
se illa summa deuotione amplecti, quia in eis ve
lut in quadrato lapide sanctę fidei structura con-
surgit, & cuiuslibet vitæ communis atque actio-
nis norma consistit, hæc ille in c. sicut. xv. distin.
& per istum tex. voluit Glo. & ibi nonnulli per
Card. Alexand. in c. Anastasius. xix. dist. memo-
rati quæstionem fidei solius autoritate concilii
decidendam esse. in hanc quoq; sententiam ad-
ducebantur, qui hanc partem sequuntur, per tex.
in d. c. Anastasius, quo exprimitur Anastasiū, ic- 4
circo hæresis crimine dānatum fuisse, quia absq;
concilio Episcoporum, Achatij eius criminis rei
particeps fuerit. Pro hac eadem opinione afferūt
tex. in c. habeo librum, xvi. dist. vbi habetur opor
tuisse, vt Synodus vniuersalis contra quorundā
hæreticorum prauitatem canones promulgaret.
Nam, sicut ibi Gem. ait, Verbum illud, oportuit, 5
verbum necessitatis est, ex quo infertur, de his, 6
quæ ad fidem attinent, absque concilio statuta
sanciri non posse: ita Andr. Sic. in addit. ad Abb.
in c. quod translationem, de offic. delega. vbi pro
opinionum cōcordia subiunxit, fidei negotium,
quod graue & arduum est, ad solam Synodum
pertinere: si verò tale non sit, Pontificem Maxi-
mum

mum id decidere nõ prohiberi. Quæ op?nio et?a ex mente Iaf. eft in confi. xcv. col. iiii. verfi. Et licet folus Papa, in iiij. vol. vbi Glofam ĩ d.c. Anaftafius, intelligit, quando caufa fidei ardua eft, & hoc modo priùs eã intellexerat Abb. in q. incip. Epifcopus, in iij. char. cuius meminit Card. Alex. in d.c. Anaftafius. Verùm enimuerò ijs, quæ pro hac parte afferuntur, non obftantibus & contrariam fententiã potiorem effe, & hanc opinionũ concordiã veritate carere demõftrabimus. Atq;, vt planior hæc fiat materia, illud cõftãter affirmamus, Pontifici in Petro omniũ caufarum & pręcipuè maiorũ decidendarũ poteftatẽ tributã effe. Secundò caufam fidei à Pontifice terminari poffe. Tertiò quęftionẽ fidei pręfertim ad Pontificem referendã effe. Quartò eam potisfimũ ad Põtificem referri debere, quę fit ardua, & ex hoc vltimo malè concors illa concordia deftruetur.

7 Primo igitur dico, omnium negotiorum & præcipuè maiorum, iurifdictionem effe in Pontifice Maximo. Quia Pontifex eadem autoritate fungitur, quã habebat & Moyfes tefte B. Ber-
8 nardo ad Eugenium, fed ad Moyfem præfertim maiora referebantur: alia verò, vt ipfe minus grauaretur, ab alijs quos ipfe elegerat, decidebantur, vt legitur Exod. 18. & Deut. 1. Ergo, &c. Id etiã probatur ex his, quę habentur Deut. 17. vbi quãdo occurrebant ardua, iusfit Dominus adeundũ

effe

eſſe locum, in quo ſacerdotes leuitici & iudex, qui ſuper eos erat, ſedebant: & illos, qui ſacerdotis imperio non obediebant, morte dignos eſſe declarauit. Sed ille ſacerdos, nunc Pontifex Maximus eſt, vt apertè oſtendit tex. in c. per venerabilē. §. rationibus. qui fil. ſint leg. ergo Pontificis eſt præſertim in arduis imperare: & eius imperio parendum eſt, ita iubente Deo, nec dicat aliquis tex. Deut. non de ſolo ſummo ſacerdote, verū & de adiutoribus loqui, quia adiutores illi non ad minuendum ſummi ſacerdotis imperiū, ſed ad labores adimēdos erant aſſumpti vt nuperrimè dictum eſt, quod cōfirmatur per not. in d. §. vbi ſcriptores communiter conſenſerunt, ſolū Pon- 9
tificē ſine adiutoribus ardua expedire poſſe. Quā concluſionem eo in libro, qui à me de cardinalatu conſcriptus eſt quęſt. xxxix. latisſimè probaui Hoc idē indicant verba, quæ Pontifici in Petro dicta fuere. Quodcūq; ligaueris, &c. Matth. 16.
quæ quidē verba, cū vniuerſalia ſint, omnia cō- 10
tinēt, & nihil ab eis intelligitur exceptum, vt ait tex. in c. ſolitę, de maior. & obed. Ergo cū vnum negotium ab aliis ſeiūctum non fuerit, ne nobis quidem id facere licitum eſt, vt ait tex. in d. c. ſolitę. & in Extrauag. vnam ſanctā, eod. tit. vbi ex infinitis propemodū antiquę & nouę legis autoritatibus oſtēditur, omnia Romano Pōtifici de neceſſitate ſalutis ſubeſſe: quod qui non credit

ibi legat. Quod tamẽ etiã nos in ſuperiorioribus multis rationibus,& locupletiſsimis clariſsimorũ virorum teſtimoniis,comprobauimus, ad quę accedat hoc idem fuiſſe rationibus optimis confirmatum,per Glo.in Clem.ad noſtrã.de hęret. Ad
11 rem facit tex.not.in c.j.xxij. diſtin. Qui abſolutè ait Petro iura terreni cœleſtisq́; Imperii à Deo cõ miſſa fuiſſe, & aliter credentem hęreſis criminis
12 reum eſſe.Idem atteſtatus eſt Bald.in proęm.Decretal cui accedit Dec.in cõſil.ccccxcviii. col.fiñ. dum ait eſſe in Pontifice totam monarchiam ſpiritualem, & eius poteſtatẽ abſolutã eſſe ab omni regula coarctãte accedat tex.in c.rogamus,xxiiij. quæſtio.j.vbi habetur ita Deo pręcipiente cuncta maiora negotia ad eccleſiam Romanã eſſe referenda.Idem legitur in c.dudum,iii.quæſt.vi.& cũ
13 dicimus eccleſiam Romanam, de poteſtate ſummi Pontificis loquimur, vt colligitur in d. cap.dudum.vbi ob autoritatem Petri defertur eccleſiæ
14 Romanæ,quę illius nomine conſecrata eſt, quod confirmabitur ex infrà dicendis, dum citabitur Card.Zab ĩ Clement.vna.de Sũma Trinit.§. nos igitur. & Papam plenitudinem poteſtatis habere probatur in c.cum ex eo,de pœnitẽ.& remiſſ.vbi Innoc.III.id in cõcilio generali affirmauit. Idẽ expreſsè voluit B. Bernardus in Epis. ccxxxviiii. inquiens quamuis alii in partem ſolicitudinis vocati ſint, Pontificem tamen ſolum plenitudinẽ

habere

habere potestatis. Vt etiam docuit Paul.de cast. in consi.414.in facto præsenti in primo vol. Ad idem est tex. in c.ad honorem. de aut. & vs. pal. quod & B. Thom. confirmauit in quod lib.iiij. art.xiij.Sed quis Cyrillo de huiusmodi potentiæ plenitudine vel altiùs,vel illustriùs, vnquam locutus est? Qui in lib.Thesaurorum ait,Filiũ Dei, quemadmodum ipse à patre accepit ecclesiæ & gentium sceptrum, & potestatem super omnem principatum,& super omne quodcunq; est,vt in eius nomine genua cuncta curuentur:ita eandem amplissimam potestatem Petro & successoribus
suis plenissimè concessisse. Hinc iuris vtriusque 16
consulti votis frequentioribus affirmarunt, Papam in hac iurisdictionis amplitudine etiam potestatem vtriusq; gladij accepisse, atque ideo ipsum quoque imperium ab ecclesia dependere,& ita de necessitate salutis credi ac teneri firmiter oportere, vt traditum est in cap. nouit, de iudic. per.Abb. Panorm.in consi.xxviii. in primo vol. Aret.in consi.lviii. & per Bart. in l.i.ff.de requir.
reis. vbi ait, Dantem propterea quod contrariũ 17
senserat,ab ecclesia fuisse quasi damnatum.Ideo
idem Barto.sing.ait in tract.ad reprim.in verbo. 18
per edictum, Papam posse citare quemcũque & in quocunque loco existentem, quoniam vbiq;
est Dominus.Et eum posse omnia, modo cõtra 19
fidem non sentiat,tradit.Soc.in cõs.xiii.in i.vol.

Alexan.in consi.cvii.in ii.vol.& Feli.in c.si quãdo,de rescrip.Dec.in consi.cxxxviii. in i.volu.& de hac ipsa Pōtificiæ potestatis amplitudine pulcher est tex.in Clemen.i.vt lit.pend.& in c.Episcopo.9.q.3.& est tex.not.in c.nolite errare. 11. dist. Ratio autem vltra prædicta huius tam am-
20 plæ autoritatis est in prõptu. Cum enim ad Romanum præsulem potissimũ spectet remp. Christianam ad benè beateq; viuendum non modo hortari verùm etiam vrgere,& compellere.C.de iudæis.45. dist. consequens est,vt ei quoque illa omnia intelligantur esse cõcessa sine quibus hæc agi non possunt l.ii.cum ibi trad.ff. de iuris. om: iud.c.Præterea de of.deleg. & ad hoc leges notatu dignas attulit Ang.in consi.290.Cõstat aũt
21 sine causarũ cognitione, sine correctione morũ, ac etiam penarum iniũctione,quibus mali coercentur, & boni quiescunt, nõ posse homines ad hanc vitæ honestatem adduci,cap.cum & plantare,de priuil.cap.factæ.4.dist.& habetur in titulis tam ciuilis quàm pontificii iuris, qui de pænis inscribuntur: Igitur ad Papam pertinet hortari, cõpescere & punire, quæ omnia sine huius amplitudine potestatis exerceri non possent. Et latissimè hanc iurisdictionem coactiuã, in omnes
22 fideles tuetur Io.de turr.crem.ĩ lib.ii.suę summæ cap.45.cum seq. Proinde multi iurisconsultorũ celeberrimi, qui de donatione Constantini egerunt,

runt,literarum memoriæ prodidere,Constantinum restituisse potiùs,quàm donasse, cum Papa Christi vices gerat, cuius est terra & plenitudo 23
eius Psal.23.Et cui data ē omnis potestas in cœlo & in terra Matth.vlt.Ita Glos.not. tradidit in c.ego Ludouicus,lxiij. dist. Io.de Lign. in Clem. Romani,de iureiur.Alex.in cōsi.lxxxvij.ī ij.vol. Secundùm ordinem cōtinuantem.Abb.in cons. lxxxij.in.j.vol.Aluar.Pelag.in tract.de plātu ecclesiæ lib.i.art.xliii.& lix.& Card.Alex.in c.Cōstantinus,xcvi.dist.& propterea quàm īpie agāt, qui donationē hanc, figmentū esse quoddā au- 24
dent affirmare, & ex prædictis constat, & ex his etiam,quæ inter gesta concilii Cōstantiensis habentur,in quibus damnatū fuisse legimus capitulum illud Ioan.Vuicleff.in quo asserebat,Sylue- 25
strum & Cōstantinū errasse dotando ecclesiam. Nam & ex assertione hęretici,& ex damnationis sententia à concilio promulgata colligitur,donationem hanc & veram & validam extitisse, qua de re latè aliquando disseruimus.Ad propositum autem negotiū redeuntes dicimus complura ad rem hanc pertinentia colligi per eundem Pelag. arti.xlv. & nonnulla etiam, quæ adduci possent, vt breuior sim,relinquuntur, satis enim tā ex iis, quàm ex illis, quæ iam anteà in re proposita copiosè attulimus,constat, Papam plenitudinē potestatis habere. Cum autem à plenitudine nihil 26
absit,

abſit,eiq́; nihil penitus adiici poſsit l.i.ff. de dot. prelег.tradit Mar.Soc.Iunior.in conſi.cxxiiii.in primo volu.Conſequens eſt,vt nulla omnino in quacunq; cauſa iuriſdicendi poteſtas ab hac amplitudine Pōtificię maieſtatis ītelligatur excluſa.

27 Secundò, vt ordinem inſtitutum ſequamur, dico cauſam fidei in ſpecie à Pōtifice decidi poſſe:ita Hieronymus ad Damaſum ī c. hęc ē fides, xxiiii.quęſt.i.vbi ait, ad Pōtificem pertinere errantes in fide corrigere:& diſſentiētes ab iis, quæ ipſius iudicio cōprobata ſunt,cū Petri ſedem teneat, hæreticos eſſe, ad idem eſt text. in c.roga-
28 mus,xxiiii.q.i. Inſuper audi Cyrillū in dicto lib. Theſ. Maneamus vt membra in capite noſtro apoſtolico throno Romanorum Pōtificę àquo noſtrum eſt quęrere,quid credere,& quid tenere debeamus,ipſum rogantes pręomnibus, quoniā ipſius ſolius eſt reprehendere,corrigere, ſtatuere, diſponere,& ſoluere, & loco eius ligare, qui ipſum ædificauit, & nulli alii quod ſuū eſt, ſed ipſi ſoli dedit:cui omnes iure Diuino caput inclināt: & Primates Mundi ei tanquā Chriſto obediunt.
29 Hæc ille. Quapropter omnino dicendum eſt iuriſdictionem hanc ad Pontificem pertinere: ſiquidē ei Dominus dixit in Petro Lucæ 22. Ego rogaui pro te Petrę, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Quæ quidem verba citātur à tex.in d.c.maiores,

de baptiſm.

de batiſm.ad oſtendendum maiores eccleſiæ cau
ſas ad fidem pertinentes ſpectare ad ſummũ Pon
tificem. Hæc eadem verba ad demonſtrandũ Pe
tri primatum & eius inconcuſſam fidem adducũ
tur à tex. in c.j.xxj. diſtin. nam, vt Iſidorus ait lib.
vij. Ethymologiarum. c.xij. quod etiã legitur in
ca.cleros,xxj.diſtinct. Põtifex princeps ſaccerdo
tum eſt: vel dicitur quaſi via ſequentium: ipſe eſt
ſummus ſacerdos: ipſe Pontifex maximus, ipſe
quod vnuſquiſq; facere debet, oſtẽdit. Hoc enim
vltimũ ad fidei normam pertinere arbitror, hinc
Innocẽtius primus Epiſt.xxv. ad Chartaginenſe 30
concilium reſcribens illos patres miris laudibus
extulit: quoniam ſequentes maiorum decreta, no
luerunt negotia fidei inconſulto Romano Ponti
fice diffinire, à quo eccleſiæ omnes normam reci
pere conſueuerunt. Sic etiam legimus Chartagi- 31
nenſe concilium ſuper damnatione Pelagij atq;
ita in iis, quæ fidei ſunt ab Innocentio Romano
Põtifice petiiſſe, vt geſta Synodi cõfirmaret, qđ
& factum fuit, vt videre eſt in Epiſt.concil. Char
taginenſis ad Innocentium, & in Epiſtola reſpõ.
ipſius Innoc. Proinde ex petita hũc in modum &
conceſſa confirmatione hæc iuriſdictio Papę ſu-
prema colligitur, cui ipſum concilium nouimus
in re propoſita detuliſſe. Vnde Mileuitana Syno 32
dus Chartaginẽſem imitata ſimiliter ad eundẽ
Innocent. nouam hæreſim detulit, vt ipſe, qui prę

cipuo

cipuo mūnere gratiæ Dei in apostolica sede est collocatus,pronunciaret, quid tenendum foret. Hęc habentur in Epist.eiusdem concilij ad Inno. & in Epist.resp.ipsius Innoc.Ex quibus liquet Synodum illam apertisimè sensisse præcipuum esse munus Romani Pōt.vt de fide sententiam profe

33 rat.Hoc alia quoq; ratione adiuuatur, vna enim fides debet esse totius ecclesiæ c.j.§. vna de Sūma Trin.Idq́; ait Apost.ad Ephes.4. & pri.ad Corin. primo, ibi. Idipsum dicatis omnes & non sint in vobis schismata, sed hoc impleri non posset, nisi exoriens de fide quæstio à summo Pontifice, qui vniuersæ ecclesiæ præfectus est, decidi posset, vt clarè concludit B.Thom.in ij.ij.quæstio.j.artic.x. ergo, &c. Et qui aliter diceret hæresis crimine teneretur,vt ait tex.not.in d.c.i.xxii.dist.Idq́; vrgētibus argumentis cōfirmat Glo.in d.Clement.ad nostrum,de hæret.Ad quod etiam videatur Alu. Pell.in d.lib.j.art.xlv.Et memoria repetātur,quæ nos suprà latè disseruimus, cū obiter de primatu

34 Romani Antistitis ageretur,nec præterea tur Florentini cōcilij diffinitio,qua declaratum est, Romanum Antistitem omnium Christianorum patrem & doctorem existere,atque ideo eius est, fideles docere,non autem ab eis doceri. Et me hercule valde absonum, atque impium videretur, si cōcilium duntaxat hanc iurisdictionem haberet, sic enim infœlices errantiū multorum animæ ob difficilli-

difficillimam cõcilii coactionem facillimè deperirent: quæ quidem concilii congregatio multoties quoque ob iniuriam temporum impeditur. Vt exempla ueterum Conciliorum ostendũt. A primo.n.cõcilio Niceno, quod fuit sub Siluestro confectum, usq; ad secundum sub Damaso Constantinopoli celebratum. LII. anni fluxerunt, à secundo usq; ad tertiũ ephesinum sub Celestino coactũ. LX. anni à tertio usq; ad quartum chalcedoniæ sub Leone peractum, secundum aliquos. 30. secundũ alios. 19. anni. à quarto vsq; ad quintum rursus Constantinopoli congregatum. anni 118. a sexto usq; ad septimum Nicenum tempore Adriani. CX. anni & à septimo usq; ad octauum Constantinopoli cõuocatum tẽpore Adriani. ii. LXXXII anni. atq; ita patet intra quingentos quadraginta quinq; annos octo tantum concilia generalia fuisse collecta. Præterea possent etiam collecta synodo nonnunquam paria patrum suffragia reperiri, & res indecisa relinqui. Huc accedit quòd ob nimiam conciliorum fre- 36
quentiam, vbi facilis esset eorum collectio, Episcopi ferè semper ab Ecclesijs suis abessent, id quod à sacris constitutionibus dissideret: c. inter corporalia, §. sicut enim: de transl. Episcop. cap. nisi cum pridem, §. verum, de renunt. & tot. tit. de cleric. nõ reside: Deniq; id etiam propterea ini- 37
quum esset, quòd multi pauperes præ inopia de

suo

ſuo iure decedere coacti opprimerentur, quippe qui pecuniarum defectu laborantes ad conciliū accedere nō poſſent, ſic etiam feminæ ad denunciandа peccantium crimina ad ſynodos accedere tenerentur. quæ omnia cum valde abſurda ſint,& à ſapientum auribus abhorrentia,iure me-
38 rito ſunt reiicienda, vt docuit Iuriſconſultus in l.Saluius Ariſto.ff. de leg.prçſtan.quo textu ad rē hanc ſçpè Bal.& Soc.vti conſueuerunt. Cōcludēdum igitur eſt, ea etiam quæ fidei ſunt & omnia vel maxima eccleſiæ negotia poſſe iure proprio à Romano Antiſtite diffiniri.Quid? ea eſſe nō niſi ad ipſum iure proprio referenda dicere non verebor, cum nuſquam fuerit ab euangelicis traditionibus acceptum,concilijs ipſis quibus robur deſit Pontificiæ maieſtatis, vim & poteſtatem aliquā tributam eſſe: ſi enim à verbis illis ſumitur conciliorū poteſtas Dic eccleſię,& ibi paulò poſt, quæcūque ligaueritis Matth. 18. vt patres Baſilienſes in xxxij.ſeſsione facere nitebātur. dicimus verba illa ad ſolum conſcientiæ forum,& ad ferendę excommunicationis ſententię autoritatem pertinere,atque ideo ad alia maiora eccleſiæ negotia extendi non poſſe, vt latè iam anteà declarauimus, Prætereà verba illa non ſunt collectiuè ſed diſtributiuè intelligenda,vt quicunque prælatus poſsit autoritatem hanc in ſua Dioeceſi exercere,vt à ſacris Theologis fuit cōmuniter affirmatū, idq; ve-

tuſtiſsima

tustisſima docuit cõſuetudo, quæ legũ omnium 39
optima eſt interpres l.minimè.l. de quibus.ff. de
leg.cũ vulg.Tantę enim potẽtię eſt huiuſcemo- 40
di cõſuetudo,quæ à iure peritis interpretatiua nũ
cupari ſolet, quòd etiã ſi quælibet conſuetudo à
lege aliqua reprobaretur, illa tamẽ propterea nõ
intelligeretur excluſa,teſte Dec. in c.cũ M. Ferra
rienſis,de conſtit.vbi citat Pet.de Anch. in cõſil.
cxxvij.incip. viſis. Conſtat autẽ in re propoſita
paſſim & vbiq; à prælatis eccleſiarum ſeiũctim,
ac ſeparatim, iuriſdictionem hãc, qualiſcũq; illa
ſit,exerceri: Quæ concluſio confirmatur,nam & 41
Petrus,cui hæc verba dicta fuerunt,ſine aliorum
cõcilio Ananiam & Saphiram ſumma autorita-
te dãnauit,nefas autem eſſet aſſerere Petrũ Diui-
na præcepta tranſgredi voluiſſe Quare ad conci-
lium minimè ſunt trahenda, quæ fuerunt ſingu-
lis impertita,Item iſta denunciatio contra Pon- 42
tificem fieri nõ poſſet, cum nemini ſit ſubiectus,
vt per doc.in c.Nouit de iud.& latè per Io.de tur.
crem.in lib.ij.ſuæ ſummæ cap. 98. Iiſdem quoq;
rationibus reſpondetur, ſi forte verba illa Ioan.
xx.adducerentur. Quorũcunq; remiſeritis, & reli 43
qua.Nam ibi quoq;,& de foro cõſcientiæ, & de
poteſtate ſingulis apoſtolis,non autẽ ſimul om-
nibus & collectiuè tradita agebatur, & ideo quã
tùm diſtent hæc à concilii autoritate, & ab ipſa
veritate, omnes intelligũt: cùm enim longè diſ- 44

similia sint, de vno ad aliud non recta fiet illatio l.inter stipulantem,§.sacram,ff.de verb. obli.cũ concor. Multò minus ea denique refragantur:
45 Vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, & reliqua. Quoniam illi non de potestate cõcilii sed de gratiis à Deo Opt. Max. impetrãdi intelligebatur,quæ non multitudini, sed vnanimitati(vt Cyprianus ait) precantium conceduntur. Atque ideò si verba illa ad subiectam materiam referamus, vt iam inde à principio id fieri oportere probatum est,& cõclusum,non debent ad rem hanc prorsus alienam trahi atque extendi
46 l.non omnis,ff.si cer.pet. Quamobrem vnde originem susceperit ista conciliorum potestas, quæ nonnunquam supra ipsos Põtifices tollitur, satis intelligere non possum. Verùm si quis instaret di-
47 cens,Constantiense cõcilium declarasse se immediatè habere potestatem à Deo, statim respõdeo id fuisse iure optimo declaratum,cùm enim tunc nullus esset certus Põtifex, & maximum ob illud schisma ecclesiæ periculũ immineret ac res omnino moram nõpateretur: Pontificia potestas erat eo casu ad concilium deuoluta,atque ideo illa potestas à Deo dependebat,vt infrà oportuniore loco declarabitur, quare rursus dicimus quæstionẽ fidei à Papa iure proprio posse decidi,& sine ipsi-
48 us autoritate à nemine preterea,quod plus est. Et ista conclusio, concilium, scilicet nullam à Deo

imme-

immediatè habuisse potestatem concludenti ratione probatur. Nam aut asserimus potestatem hanc pontificia maiorem esse, aut parem, aut inferiorem. Si maiorem dicimus: hoc pacto sequeretur: Papam, deficiente iurisdictione, constituto concilio, desinere esse caput ecclesiæ, id quod esset absurdum, & ab omni ratione abhorrens, quoniam sine aliqua saccrarum literarum autoritate asserere papam tum demũ sua iurisdictione carere, cùm concilium congregatur, est vel facile contemnendum, quia vt inquit B. Hieronimus. Quod de scripturis non habet veritatem, 49
eadem facilitate contemnitur, qua probatur. facit l. illam. C. de collat. & tex. not. in §. cum igitur ibi, Nec est lex aliquid tale dicens, in Aut. de nõ elig. secu. nub. Præterea hoc nõ sine maximo fidelium detrimẽto contingeret, cum nulla maior necessitas dari posit, quàm fideles papa Christi vices agentẽ carere, vt docuit glo. approb. in cle. ne Romani, §. cæterum, de elec. Insuper hoc idem repugnaret concilio Chalcedonẽsi, ex cuius epist. ad Leonẽ colligitur, à tota synodo summitatis titulum Leoni fuisse tributum. Qui autem summus est, vtique inferior esse non potest. Rursus ex ipsius gestis constat supremum semper honorem fuisse papæ delatum, & rursus ab eodem concilio, et à multis aliis fuit petitum, vt gesta in ipsis, à pontificibus Romanis approba-

rentur,quorum meminit Io.de turr. crem.in lib.
50 iij.suę summæ cap. 34. Confirmatio autem à superiore peti solet. Ad prædictorum confirmationem accedit glo.ab omnibus approb. in c. iii. de cler. excom.min. quæ ait excommunicatum nõ posse à tota synodo dispensari, sed hoc ad Romanum pontificem pertinere: & ita etiam docuit Imol.in c.graue,col.vj.de præben.dicẽs,patres,concilij se habere ad Papam, vt cõsultores, non autem,vt iurisdictionem habentes,quæ qui
51 dem tota in pontifice residet.Igitur maior est Papæ potestas,non autem minor. Et si aliquis fortè alio exceptionis genere vteretur, quo nonnulli ex Basileiensibus sequentes Iarson vtebantur, dicentes, quod & si pontificiæ potestatis amplitudo tolli non posit, vel minui, possunt tamen patres in concilio congregati illius executionem ità restringere, vt nequeat ad actum deduci,nisi, vt per ipsos patres fuerit ordinatum. Respondeas licet,obiectionem hanc falsam esse, tũ quia
52 nullo iure probatur,vt prędictum est,tum etiam quia contrarietatem continet,contrarius autem audiri non debet.c.pen.de off.deleg.in vj.c. vno vers. omnibus. Vt eccles. benef. sin. Nihil enim aliud hoc pacto ageretur, nisi quòd Papa amplissimã habeat potestatem in vniuersos, & non habeat,atque plenissima iurisdictione fungatur,
53 & tamen iudicare non posit, hæc enim sunt repugnantia,

pugnantia,quæ simul stare nō possunt.l. vbi re-
pugnantia,ff.de reg.iur. Atq; ità patet Papæ po-
testatem,constituto concilio, inferiorē dici non
posse. Si verò concilium parem cum Papa pote
statem habere diceretur, in maximū incōueniēs
incideremus; sequeretur enim ecclesiā Dei habe
re duo principia, & duas cathedras: Id quod ec-
clesiæ vnitas non admittit,nam teste Cypriano,
in epistola ad Magnū, Dominus insinuās nobis
vnitatem de diuina autoritate venientē ait.Ego
& pater vnum sumus, ad quam vnitatem redi-
gens ecclesiam denuò dicit, & erit grex vnus, &
vnus pastor, & latè de hac vnitate habetur in c.
loquitur & in c.alienus 24. quæst. 1. Idque Iuri- 55
sconsultorum sententia confirmatur, qua cau-
tum est,idem à duobus eodem modo, & eodem
tempore posideri non posse, atque ita nec exer-
ceri.l.si vt certo, §. si duobus.ff. commod. Præ-
tereà pluralitas principatuum mala est xij. Me-
taph. Igitur à Deo prouenire non potuit, cuius
perfecta sunt opera, & qui vidit cuncta quæ fe-
cerat,& erant valde bona. Accedit ad hæc quòd
cùm Papa in patres, neque patres in Papam,
autoritatem habeant, quia par in parem non
habet imperium, non fuisset satis prouisum ec-
clesiæ. Id quod esset contra verbum Domini 56
dicentis.Quid vlterius debui facere vineæ meæ,
& non feci? Denique posset facillimè schisma

oriri ob dissidentem inter eos sententiam.l.item si vnus.ff.de arbi.C.quia diuersitatem, de conceſſ.præben. Id quod repugnaret apostolo ad Cor.i.Idipsum dicatis omnes, & non sint in vo-
57 bis schismata. Et ideò in schismatis remediũ hęc non est sequenda sententia. c. legimus, 93. dist. quoniã vbi schisma est, ibi ecclesia esse nõ potest, c.pudẽda.24.q.i. Si demum volumus minorem esse concilii potestatem, tum dicò, aut ea immediatè procedit à Deo, aut à Papa, Si à Deo, frustra fuisset constitutũ, concilia, quæ minoris essent autoritatis ad succurrẽdũ ecclesiæ periculis, non sine difficultate maxima congregari posset, cùm Papa ipse maiorem habens potestatem ecclesię facilius & cum minori dispendio prouidere potuisset: Deus autem nihil agit frustra, igitur &c. Si verò à Papa prouenit, sumus voti
58 compotes: cum hoc ipsum agamus. Quare à sufficienti partium numeratione colligimus nullam esse aliquo in casu concilii potestatem, nisi quatenus à Papa defluit. Argumentum enim hoc in iure ualidum est, vt habetur in l. ex maleficiis, §. Hęres, ff. de actio. &oblig. & in l.Patre furioso.ff.de his qui sunt su. vel alie.iu.
59 Tertiò dico, fidei negotiũ pręcipuè Pontifici Maximo suppositũ esse. Nam Christus Petro Põtificiam potestatem traditurus, discipulos omnes de fide interrogauit dicens, quem dicunt homines

nes esse filium hominis? vos autem quem me esse dicitis? &c. Et sic negotium hoc fidei erat, & quamuis omnes interrogati essent, tamen solus Petrus prosilijt inquiens, Tu es Christus filius Dei viui, ob quā confessionē Christus ei dixit, & ego dabo tibi claues Regni cœlorum: quodcunq; ligaueris, &c. Quasi dicat Christus (vt Hier. ait) quia tu dixisti me filiū esse Dei viui, & ego dico tibi quia tu es Petrus, & tibi dabo, &c. Ita etiā prędicta verba exponit B. Io. Chrysostomus, etiā ob hanc pręcipuam ipsius Petri confessionem, cum Pontificiam nactum fuisse potestatē ait Card. Alex. in rub. xv. dist. & in c. fidelior, l. distinct. His sic se habētibus dico, si negotium, quod fuit causa Pontificiæ potestatis, fidei negotium fuit: ergo causa fidei, quæ Pontificiæ iurisdictionis occasionem præbuit, præ alijs debet sub eadem iurisdictione contineri, & hoc sentiens Innoc. III. ait in c. maiores, de bapt. Maiores difficilioresq; causæ ecclesiæ, & pręsertim fidei ad Petrum referantur. Quia 60
ipse interroganti Christo quis ipse esset, respondit, Tu es Christus filius Dei viui. Animaduerte verbum illud, præsertim, quod nō sine mysterio in d. c. positum fuit. Hinc Innocentius ad Mileuitanum concilium rescribens, ait, causas omnes & præsertim fidei ad sedem Romanam esse referendas. Hęc ille in Epist. xxvi. accedit tex. in c. quotiens, xxiiij. q. j. Dum ait, Quotiens ratio fidei vē-

latur,

tilatur, eam nō nisi ad sedem Petri referendā esse: Nam iste text. iccirco negatiuè ait, quęstionem fidei non ab alio, quàm à solo Pontifice decidendam esse: quia specialiter & potissimùm veritas fidei potiùs à Pontifice, quàm ab aliis sperari potest, tum ob rationem prædictam; tum quia principaliter pro Petro oratum fuit à Christo ne fides eius deficeret, vt etiā cōsiderat Innocent. III. in d.c. maiores. Hoc idē summus Pontifex sacro approbante cōcilio declarauit in Clem. vna. §. nos igitur, de Summa Tri. Vbi Card. Zab. per illū tex. ait. Nota quòd ad ecclasiam Romanā pertinet determinare ea, quæ concernunt articulos fidei, quia rationes fidei determinat solus Papa. Quod quidem documentum ad aliud quoque adnotandum est. scilicet, vt cum de potestate ecclesiæ Romanæ loquimur, intelligatur, eā à solo Pontifice
62 exerceri posse. Rursus dico fidei causā esse à Deo summo Pontifici mandatam, vt secundùm quorundam opinionem Papa ad eam decidēdam vices suas nemini delegare possit. Hoc enim sentit expressè Spec. in tit. de leg. §. nunc ostēdendum. versic. xxxv. vbi enarrādo casus summo Pōtifici reseruatos, & qui à legato exerceri non possunt, casum fidei exprimit. & quamuis deinde contra arguat de text. in c. frater noster, xvi. quęst. j. tamē id vel de causis mediocribus intelligēdū est, vel, si de arduis loquimur, eas ab alijs cognosci, sed

non nisi à Pontifice decidi posse, concedendum est, cùm ita præcisè in d. tex. traditum sit. secun- 63
dum quem verba illum citantis sunt intelligēda teste Bar. in l. non solum. §. liberationis. ff. de liber. leg. In hac eadem conclusione residet Catal. in trac. de potestate Papæ, nu. 38. per tex. in d. c. quotiens. ibi, non nisi ad sedem Petri, &c. Idē sen sit Alu. pel. de plan. eccl. in lib. j. art. 45. Quod & nos cōcludenti ratione sustineri posse credimus Quoniam fidei nostræ veritatem speciali ratione Petro & successoribus suis creditam fuisse, iā
antea demōstrauimus, ea verò in quibus personę 64
industria potissimum est electa, per alios expediri nō posse, notissimi iuris est. vt docuit Bar. in l. nemo est, qui nesciat, ff. de duo. & in l. diē functo ff. de offi. asses. & Fel. in c. licet ex quadam, col. ii. de test. inter artifices enim longam esse differentiam ait Iuriscōsultus, in l. inter artifices. ff. de solut. Quæ quidem omnia diligentissimè sunt animaduertenda pro decisione alterius, qui statim sequitur casus. Ad illud autē, de quo nūc agitur propositum redeūdo, facit quod inquit Ambros. su
per Mar. vt refertur in c. nō turbatur, xxiiii. quęst. 65
j. vbi Petrus firmamentum ecclesię nuncupatur, referturque etiam si Apostolis omnibus dictum fuerit, vt retia laxarent, soli tamen Petro dictum fuisse, Duc in altum, id est, in profundum disputationū. Glo. ibi subiūgit ex hoc argui posse, quæ

ſtionem fidei ad ſolum Pōtificem pertinere: per d.c.quotiens,& ſic ibi Glo.ad text.relata vult alta
66 negotia & potiſsimùm fidei ad Pōtificem eſſe re
67 ferenda ſicut etiam eorum cōprobatur exemplo, qui in.vii. ſynodo conuenientes nō nulla in fide dubia Agatonis Papæ terminationem ſequentes diffinierunt. Sic etiam patres Chalcedonenſes de duabus in Chriſto naturis ad Leonis ſententiam acceſſerūt. Hinc infertur Papam ad cōgregandū concilium non teneri in ijs, quæ ad fidem pertinent, cùm ipſa ei decidere liceat, vt per B. Thom. in q.de poten.q.x.artic.iiij.in reſp.ad 13.cui accedit Card.Alex.in c.j.& in c.ſicut,xv.diſtinc. aiunt enim concilia dato certo & indubitato Pontifice quamuis vtilia, non tamen neceſſaria eſſe.
68 Quartò dico cauſam fidei præſertim quando ardua eſt, à Pontifice maximo iudicādam eſſe, & ſic cōſtanter ſentimus, & loquimur aduerſus cōmētitiā illam variarum opinionum cōcordiam, quam (vt ſuperius diximus) quidam fruſtra excogitarunt. Hac autem ipſa de re eſt tex. expreſſus in c.frater noſter, xvj.diſtinct. vbi Grego. ait, Si qua cauſa fidei eueniet, ſi mediocris erit, à noſtris reſponſalibus cognoſcatur: ſi verò ardua, ad ſedem apoſtolicā deducatur: vt noſtræ audientię ſententia decidatur. ad idem eſt tex. in d.c.maiores, de baptiſ. dū vult, maiores & difficiliores fidei cauſas ad apoſtolicā ſedē eſſe referendas. Huic demum

ſenten-

ſententiæ accedunt rationes,& autoritates, quas paulò ante ad rem hanc adduximus, & conſiderauimus,& pręcipuè Spec.in loco prędicto.hoc idē ſenſit .B.Bernardus ad Innocentium Papā dicēs, oportet ad ueſtrum referri apoſtolatum pericula quæq; & ſcandala emergentia in regno Dei, ea preſertim, quæ de fide cōtingunt:dignum nanq; arbitror ibi potiſsimū reſarciri damna fidei, ubi fides defectum habere non poteſt:hæc eſt prerogatiua huius ſedis,cui enim alteri dictum eſt Ego pro te rogaui Petre,ut non deficiat fides tua? Hęc Bernardus.

Quare ex ijs omnibus ampliſsimè demonſtratū eſſe arbitror,eccleſiæ cauſas omnes, & cuiuſcūque ſint qualitatis à Pōtifice maximo decidi poſſe,vt latius quoq; in meo de Cardinalibus lib. q. xxxix oſtendi.

Nunc illud ſupereſt,vt quæ ſuperius in contrarium ſunt adducta, refellamus. Primùm itaque nihil vrget Gregorij autoritas in dicto cap. ſicut, Gregorius enim illa quatuor concilia non ideo 69 tam modeſtè veneratus eſt, quòd quæ ibi ſancita fuerant in ſolius eſſent concilii poteſtate: hoc enim conſtitutionibus, quas ſuprà citauimus apertiſsimè repugnaret:neque illorum duntaxat quatuor, ſed aliorum etiam conciliorum autoritati æquè detuliſſet. Verum eis potiſsimum (vt opinor) tantum honoris tribuit, quòd prauas ac

O 2 potentes

potentes hæreticorum ſectas perdiderant, & venerandas ſanctiones, tam ad fidem quàm ad communem vitæ ſtatum attinentes ediderant, vt etiã ſenſit Barb. in Clem. ne Romani, de elect. nec tam eorum, qui illi concilio interfuerunt autoritatem, quàm ſententiarum, quæ ibi leguntur, grauitatem inſpexiſſe mihi videtur. Nam veritas à

70 quocunque proferatur, non tenenda ſolùm, ſed etiam venerãda ẽ, quod & Glo. oſtendit in cap. quęritur, ii. quęſt. vii. & à quocunque dicatur à ſpiritu ſancto eſt, ſecundùm Ambro. in prima ad Corinth. c. 12. Sed ratione cõtinentis ea non venera

71 tur niſi honeſtatis gratia: Quia cõcilia à ſummo Pontifice accipiunt autoritatem. c. ſignificaſti, de elect. habetur xv. xvi. diſt. Vnde Gelaſius Papa in c. ſancta, in fi. prin. xv. diſt. ait, Sed & ſi qua ſunt concilia à ſanctis patribus hactenus inſtituta, poſt iſtorũ quatuor autoritatem, etiam cuſtodienda, & recipienda mãdamus, & decernimus, atque eo pacto eis vim legis tribuit. Prętereà etiam ſi ad ſeruanda illa decreta ſe aſtrictum fuiſſe dixiſſet, hoc tamen opinioni meæ non eſſet impedimento. Id enim iccirco factum crediderim, quia cauſæ illæ iam ab anteactis cõciliis deciſæ fuerant, quod nobis non obſtat, vt in eo qui ſtatim ſequitur caſu, demonſtrabimus. In hoc enim, de quo nunc agimus, de iis tantumodo loquimur, quæ adhucà

72 conciliis deciſa nõ ſunt, Eodem modo ad d. cap.

Anaſta-

Anastasius,respõdetur. Nam illa hæresis ab ante acta Synodo damnata fuerat,vt ibi per Glo.Ad c.habeo librum,respõdetur,ibi oportuisse, vt cõ tra hæreticos Synodus canones promulgaret, ali ter enim hæretici illi pontificiæ decisioni non ac quieuissent,quare ea facti potius,quàm iuris necessitas fuit, aliter canones sibi inuicem repugna rent.Et si cui fortasse prędictis obstare videbitur constitutio illa de reformatione capitis & mem brorum edita in quarta & quinta sessione cõcilij Constantiensis & à Basilciensibus repetita, is nõ subsistat,quia obiectioni huic inferius & rectè & opportunè respondebimus. Confutatis igitur ac 73
iam planè sublatis contrariis argumẽtis,illud sequitur quæstiones qualescunque sint,quæ nondum decisæ fuerint, ad Petri sedem esse referendas,quam conclusionem vltra alios latè approbauit Abb. in c.quod translationẽ,de offi. deleg. & in dicto cap.maiores,de baptis. & in q. incip. Episcopus,Card. Alexand.in locis superius memoratis:& alii, quos infrà in tertio membro referre constitui.

Iã promissi ordinis ratio postulat,vt ea, quæ ad secundũ membrum attinent perscrutemur,videlicet quando decreta ab anteactis conciliis edita sunt,super ea sit ne potestasPontificia,vel contrà.Breuiter ex mente scriptorum omnium regu 74
la sit,Pontificem Maximum concilii cõstitutionibus

nibus superiorem esse, vt ait tex. in c. cuncta per mundum.ix.quæst. iij. iccirco semper ab eis autoritas Pontificis excepta esse intelligitur c.significasti,de elect. Immò concilia à Pontifice maximo autoritatem nanciscuntur d.c.significasti,& c.dudum,iij.q.vi.§.hinc etiam, xvij. dist. Itaque
75 meritò Papa maior est:quia prīceps sua facit omnia,quibus suam impertitur autoritatē l.j.§.omnia,C.de vet.iur.enucl.Si enim Pontifex illis essentiam & potestatem tribuit, vt legitur in c.sancta,in fi.princ.xv. dist.&,vt suprà late fuit ostensum,vtiq; eis maior est.
76 Hinc videmus, totius ecclesiæ appellationes ad Pontificem maximum esse deferendas,vt ait tex.not.in c.ipsi sunt, ix.q. iii. Clarum autem est concilium vniuersalis ecclesię præsentiam atque imaginem exhibere,appellationem porrò de minori ad maiorem fieri
77 debere, à legibus constitutum esse. Adiicitur in eodem tex. à sententia Papę nunquam prorsus
78 appellari posse: quod quidem verbum, prorsus, adnimaduertendum est.
79 Nec obstat illud, quod extorquetur ab epistola B. Augustini ad Glorium Elesium, & Felicem grammaticum, qui aduersus Donatum & quosdam alios calumniantes sententiam à Melchiade Papa cum nōnullis episcopis promulgatam,in qua Cecilianum in episcopatu suo confirmarūt,sic ait. Ecce putemus illos episcopos, qui

Romæ iudicarunt,non bonos iudices fuiſſe; re-ſtat adhuc plenarium vniuerſalis eccleſiæ concilium,vbi etiam cum ipſis iudicibus cauſa poſſet agitari,& ſi malè iudicaſſe conuincti eſſent,eorũ fines ſoluerentur. Ex quibus verbis argumentum colligunt aduerſantes,ſententiam latam per Papam poſſe à concilio reuocari, atq; ideò illud eſſe maius tribunal.

Reſpondeo eam non fuiſſe B. Auguſtini intẽtionem, qui tam in epiſtola ipſa, quàm in libro de Vnico baptiſmo,profitetur inRomana eccleſia vigere apoſtolicæ cathedræ principatum, id quod verum non eſſet, ſi alia maior poteſtas inueniretur. hunc eundem Papę primatum,extollit idem Auguſtinus in ſermone incip. Fortis, & in aliis locis,qui infrà opportunè citabuntur. Dicimus igitur,verba illa, Reſtat adhuc plenarium & reliqua,non ratione maioris poteſtatis eſſe intelligenda,ſed ratione plenioris examinis, quod nonnunquam concedi ſolet ad conuincendam pertinaciam eorum, qui malam cauſam fouent, vt in re propoſita ſenſit Auguſtinus dicens in locis præmemoratis, ſed iam tamen quaſi haberẽt quod dicerent;malos iudices eſſe perpeſſos. quæ vox eſt omnium malorum litigatorum,cum fuerint etiam manifeſtiſsima veritate ſuperati. Hæc ille. Quòd verò dicitur,ſententiam, ſi rectè iudicatum non fuerit,poſſe a concilio retractari, nõ

ſunt

ſunt verba Auguſtini eo ſenſu accipiẽda, vt pro
ptereà iudicium concilij, Romanæ ſedis ſenten-
tiæ præferatur, in qua, vt prædiximus, expreſſè
fatetur poſitum eſſe totius eccleſiæ principatum
ſed id totum fieri autoritate Romani Antiſtitis,
cui melius in concilio veritas innoteſcat, in quo
tot ac tantorum patrum ſententię audiuntur ar
gu. c. prudentiam de off. deleg. & ita fieri poſſe
80 docuit tex. in c. ſententiam. 35. q. ix. Non enim
incogniti iuris eſt appellationem admitti à prin
cipe malè informato (vt verbis vtar iuris inter-
pretum) ad principem melius informandum, vt
habetur per Bal. in l. fi. C. de relat. & Io. de Neui-
za. in conſi, xii. inter conſil. Alberti Bruni. verſic.
quarta principalis. Sed appellari poſſe à Papa ad
concilium tanquàm ad maius tribunal haud li-
cet. c. ipſi ſunt. ix. q. iii. vbi habetur. Ipſi ſunt Ca-
nones, qui appellationes totius eccleſiæ ad huius
ſanctæ ſedis examen voluerunt deferri, ab ipſa
nuſquam prorſus appellare debere ſanxerunt, &
ratio eſt, quia alioqui ſequeretur, ſupremam po-
teſtatem non eſſe in Papa, contra id quod fuit
diffinitum à Martino. V. in concilio Conſtantiẽ
ſi, & declaratum in concilio Florentino, & con-
tra ea quę plenè in prima parte deduximus. Prę
81 tereà cùm vnum & idem Chriſti, & Papę cenſea
tur eſſe tribunal vt docuit Hoſt. in ca. quarto, de
conſuet. ſequeretur aliud in terris eſſe tribunal,

quod

qđ maioris esset autoritatis tribunali ipsius Christi, quod est absurdum. Accedant ad hæc non- 82
nulla conciliorum decreta, quorum meminit Io.de turr.crem.in 3.lib.suæ summæ.cap. 47. cũ sequen. & ne tempus conteramus extat bulla Pii II. Romani Pontificis, qua cautum est, in hæresis crimen incidere eum qui à Papa ad concilium appellare audeat, & Papam supra omnia 83
concilia potestatem habere confirmat Glo.not. & ibi Gemin. in capit. vbi periculum, in verbo concilio, de elect. in vi. huic sententiæ deseruit Gloss. not.& ab omnibus approbata in cap. 3.de cler.excommu.min. quæ ait excommunicatum non posse à synodo dispẽsari:idque esse soli Põti.Max.reseruatum.quam Glo.pro vltima conclusione Monarchiæ Papæ attulit Pet.de monte in suo libro.quod ea ratione confirmatur, scilicet concilia gestorum suorum confirmationem à Romanis Pontificibus petere consueuisse, vt in præcedentibus tractatum est. Quare non dubium est, eos esse ipsis concilijs superiores, siquidem confirmatio à superiore peti solet, teste Bald.in l.fin.C.de legi.& Felin.in capit.i.de treg. & pac.

Ab hac autem regula duo casus tantummodo à sapientibus excipiuntur, scilicet casus fidei, 84
& casus in quo de vniuersali ecclesiæ statu agatur, de primo text.est in cap.sicut, xv. distinc. &

in c.Anaſtaſius xix.diſtinct.& ita Gloſam ibi procedere ait Abb.in q.incip.Epiſcopus,de ſecundo caſu eſt Gloſ.in cap.propoſuit, de cōceſſ.prębēd. pro qua facit tex.in c.quę ad perpetuam,& c.ſunt quidam,& c.contra, xxv.queſt.j. nec nō & multa alia,quæ in hac materia per Abb.& alios afferuntur,in d.c.ſignificaſti,per Abb.in tract. de concil. Baſil.& in q.incip.Epiſcopus,& p Roſell.in tract. de cōcil.ac per alios multos, qui variis in locis ea de re,quid ſentirent,ſcriptum reliquere. Et quāuis id, quod de pertinentibus ad vniuerſalem eccleſiæ ſtatum diximus,redargui poſſet ex his,quæ
85 docuit Archidia.in c.porrò,lxvj.diſtinct.vbi ait à Pōtifice maximo formam ſacramentorū ab Apo
86 ſtolis traditam immutari poſſe:Quod quidem ad vniuerſalem eccleſiæ ſtatūpertinere haud obſcurum puto:tamen id etiam concedendo,& quamuis in his duobus caſibus Pontifex ſupra concilium imperium non haberet, non ſequitur propterea quicquam ob id detrahi Pontificiæ poteſtati,quę in illis conciliis tanquam caput in membris, & tanquam Rex in regno inerat, ac veluti Sol inter minora ſidera corruſcabat:nam vbi concilia memorantur,de veris atque integris conciliis intelligimus,quę non niſi autoritatem prębēte capite,id eſt,Pōtificia poteſtate, cōgregantur, ut ſuperius dictum eſt, & infrà etiam demonſtra
87 bitur.Quare cùm totum concilium tanquam cor

pus

pus vnum censeatur, dici non potest, idem seipso maius, aut minus esse, argum. l. eum qui ędes, ff. de vsuc. & si in eodē corpore maioritas daretur, proculdubio caput cæteris membris præstantius esse ab omnibus iudicaretur, hinc enim scriptum est, non licere à capite membra discedere, sed sequi ipsum debere c. non decet, xii. distinct. & à capite naturali ad Papam totius ecclesiæ caput validum 88
esse argumentum ait Ioan. de Lign. in tract. de cē sura ecclesiastica. §. iiii. Et hoc modo in prędictis etiam sēsit Abb. in d. q. incipien. Episcopus. Hinc 89
etiam si super intelligentia eorum, quę a conciliis sancita sunt, ambigeretur, à sede apostolica vtpote à capite interpretatio ē requirēda c. nec licuit, xii. distinct. Verum dicet aliquis fortasse, cur sic à 90
sanctis patribus specialiter traditum est, decreta concilii in his, quæ ad fidem & communem viuendi modum pertinent, commutari non posse? Is sciat id optima quidē ratione, & non sine Dei numine constitutum esse, ne scilicet (vt Gelasius ait) prauis occasio præberetur, quę medicinaliter statuta fuere pulsādi. Hæc ille in c. maiores, xxiiij. quæst. j. vbi ait, hoc maiores diuino suggerente spiritu decreuisse: aliter enim nullus certus in fide nostra viuendi modus, nullum stabile fundamentum reperiretur, si ea quæ ad fidem attinent, subuerti possent: sic enim fides nostra non vna esset, 91
cōtra illud Apostoli ad Corint. 1. Id ipsum dicatis

omnes,&c.Et primæ ad Thimo.c.3.Ecclesia est firmamentum & columna veritatis.Et hoc modo ecclesia super immobilis & inconcussæ petræ soliditate fundata dici nõ posset,cõtra illud Euã gelii. Et super hanc petram ædificabo ecclesiam meam:& contra tex.in c.ita dominus,xix.dist in. ibi, Hanc petræ istius sanctißimã firmitatẽ. Sed vt proximè demonstratum est,nihil ob id Põtificiæ detrahitur autoritati, quæ in illis concilijs
92 tanquam caput inerat. Et hoc ex eo etiam planius fit: ꝙ eodem iure neq; ipsi concilio, prædicta fidei decreta mutare licitum esset, vt ait text. in d.c.maiores,eadem enim in vtroq; casu ratio est, & tamẽ propterea nemo dicere auderet, anteacta cõcilia maiorẽ futuris potestatẽ habuisse,
93 cum semper ecclesia fuerit,& futura sit vna, secũ dum illud Cantic.Vna est colũba mea, &c. Quare hactenus minimè probatum esse arbitror concilium vllo in casu suprà Pontificem esse.

Reliquũ igitur est,vt absoluto hoc altero propositæ distinctionis membro, ad tertium nostra
94 traducatur oratio,in quo discutiendum est,quid iuris sit,quando congregata Synodo à sententia Pontificis Maximi, qui in cõcilio sunt patres dissentiunt,& vtra tum potior ac præferẽda sit sententia.Hìc vt res ista clarius habeatur,nõnulli seiunctim casus sunt considerandi. Quorũ primus est, si quando fortè Põtificis voluntati Diuinæ

traditiones

traditiones obstarent. Nã tunc Pōtificẽ nil posse satis exploratum est. c. sunt quidam, xxv.q.j. Non enim fas est statuta maiorũ ab inferioribus 95
subuerti .c.cum inferior, cũ concor. de maior. & obed.nec vnquam alicui ampla adeò condendæ legis potestas concessa esse existimatur, vt is contra concedentis decreta statuere posśit,teste Bal. in l.nulli,C.de sentẽ.cum alijs, quæ per Dec.afferuntur in consi.cccccxxxviij.col.pen.facit ad hãc rem illud Esaiæ 10.Nunquid gloriabitur securis contra eum,qui secat in ea? aut exaltabitur serra cõtra eum,qui trahit eam?qua in re Pōtifici Maximo,non solum à cõcilio,sed à quocunque priuato, qui aut veteris aut nouæ legis autoritate mouentur resisti posset,exẽplo Pauli,qui restitit 96
in faciem Petri non ambulantis in via Euãgelii ad Gal. 2. Hoc idem & aduersus vniuersale cõcilium facere licitum esset,exẽplo Hier.qui diuinę legis autoritate motus contra concilium affirmauit,raptam & raptorẽ vinculo matrimonii posse 97
cõiũgi,vt videre est in c.tria.& ĩ c. placuit.xxxvi. q.ij.sic etiam vbi solitæ rationes tantum adduce 98
rentur,deberent amplecti:cum enim in concilio Niceno ageretur de promulganda lege, qua sacerdotes prohiberentur dormire cum vxoribus, quas ante consecrationem duxerant, solus Pannutius firmis rationibus patres omnes à sententia reuocauit,vt habetur in c.Nicena. 31. dist in.

tanta

99 tanta enim vis est rationis, vt perinde mouere de
beat animũ iudicantis, ac si lex scripta adduceretur. ita docuit Andr. de Iser. in procem. feud. ad quem accedit Ias. in l. quotiens. C. de rei vendi. vbi teste Arist. inquit, legem querere quando ratio naturalis est in promptu mẽtis & intellectus imbecillitatem arguere. & quãti põderis sit ratio traditur per Fel. in c. tua nos, de iureiu. & per Cra
100 uet. in cõs. 31. nu. 5. Secundus casus pręcedenti similis est, quãdo scilicet iussum Põtificis notoriũ ac manifestũ contineret errorem: tunc enim quãuis ipsum ob id damnari non posse docuerimus, nihilominus in eiusmodi erratis eũ Pontificia carere potestate declaratum est, in c. manet, xxiiij.
101 q. i. & in c. ipse ligãdi, xj. q. iij. nam potestas de genere bonorum est, & posse malum, non dicitur posse. c. principium, de pœnit. distinc. ij. & ista potestas secũdùm Apostolum in ædificationẽ non in destructionem tradita est, propterea Pontifici præcipienti, quæ scandalum afferunt, & quę sine dedecore ecclesiæ recipi non possunt, parendum non esse docuit Inno. in c. inquisitioni, de sentẽ. excom. Ideoq; nõ modò à patribus concilij, sed à priuatis quoq; hominibus reijciẽda essent, quia (vt dixi) ad ea, quæ euidẽter mala sunt, nulla po-
102 testas extenditur. Et aduertẽdum est, nos semper de ijs quæ nota sunt omnibus mala loqui, contra id, quod aduersus Pontificem Maximum ab

imperitis

imperitis dici solitum est: aiunt enim Pontificiã potestatem (vbi clauis erret) nullam esse, ac deinde, (quod ferri nullo modo debeat) ipsi ex libidine sua, non ex æquo iudicant, & errasse clauem prædicant, si quid aduersus sua vota factũ vidẽt,
nec intelligunt clauem errare dici non posse, nisi 103
tum demum cum error adeò apertus est, vt nulla ratione defendi posit. c. sunt quidam. xxv. q. i. & ita si rectè inspiciatur locutus est Inno. Cæterùm
cùm res dubia est, summus Pontifex iuris inter- 104
pretatione non censetur errare. c. nõ nos, xl. dist. vbi de Pontifice ita notanter scriptum est, Quis enim sanctum dubitet, quem apex tantæ dignitatis attollit? Idem habetur in libro Ennodii, supe-
rius memorato. Huic decisioni optimè seruit. ele- 105
gans Iurisconsulti sententia in l. liberto. ff. de obseq. lib. cùm ait, Filio, ac liberto semper honestã ac sanctam personam patris & patroni videri de
bere. Facit tex. in c. nõ turbatur, xxiiii. q. i. vbi ait, 106
non turbari nauem, in qua est Petrus, qui ecclesię firmamẽtum est. Idem enim & de successoribus Petri proculdubio intelligendum est, vt prędiximus: Licet igitur in iis, quæ apertè mala esse noscuntur, Pontificia non vigeat autoritas, propterea tamen dici non potest, concilium maiorem ipso Pontifice potestatem habere: nam idẽ esset etiam si concilium erraret, vt superius Hieronymi exemplum afferentes diximus. Cõcilia enim 107
quando

quandoq; errasse nõ ignotum est, vt refert Card.
Alex.in c.Anastasius,in fi.xix.dist.nõ tamẽ in iis,
quę ad fidẽ pertinent.Nõ igitur sic rectè colligas,
Pontifex in illis casibus ligandi potestate nõ fun
gitur,neque ei parendum est:Ergo ille, qui ei nõ
paret maiorem ipso autoritatẽ habet, nam priua
tus,vt prędictum est,ei parere non debet.& tamẽ
nullam ipse potestatẽ habet. Tertius casus est, in
quo discutienda est proposita difficultas, an scili
108 cet in decidendis ecclesiæ quęstionibus Papę opi
nio patrum sententię preferatur,vel contrà. Itaq;
vt facilior fiat huius ambiguitatis intellectus, sic
distinguas censeo, vt diligenter perspicias de iis
ne agatur, quæ ad fidem & communis vitæ nor
mam non pertinent:an de iis,quæ pertinent. Pri
mo casu arbitror, Pontificis sententiam procul-
dubio potiorem esse:Nam si Pontifex Maximus
109 potest ea tollere quando iam ab anteactis conci-
liis decisa fuere, vt superius in secundo distinctio
nis membro fuit ostensum·ergo multò magis,ne
à patribus decidantur, facere poterit: tum quia-
110 difficiliùs, quæ iam constituta sunt destruuntur,
quàm ne fiant impediuntur,teste Iureconsulto in
l.patre furioso, ff.de his, qui sunt sui vel alie.iur.
tum etiam quia in illis conciliis etiam Pontificia
inerat autoritas,hîc autem non,ergo, &c.Arguen
do de maiori ad minus. Quinimo crediderim pa
tres nullam iurisdicendi autoritatem habere, nisi
Pontificia

Pontificia potestate muniantur, à quo conciliũ 111
accipit autoritatẽ c.significasti, de elect.c. vbi pe
riculum, cùm glo.in verbo, concilio, eo. ti.in vi.
Egid.Bellam.in consi, 96. in 16. q. cum multis,
quæ per Card. Alex. adducuntur, in d.c.Anastasius,
vbi ait, vnico verbo ad leges, quæ omné cõ-
cilio tribuunt potestatem, respondeti posse, eas
videlicet intelligendas esse, quando Põtificia po
testas, quæ concilij caput est, in eo in cõcreto cõ
sideratur. vel quando postmodum concilij gesta
à Pontifice Maximo approbantur: Nam princi
paliter conciliorum potestas in Papa cõsistit. c. 112
i.& per totum.xvii.disti.& conciliorum decreta
Pontifici ascribũtur c.si quis dogmata, xxv.q.ii.
facit, c.hi qui, de præben.in vi. vt latè suprà in pri
ma parte probauimus. Ad quæ accedit, idem nõ 113
obscurè sensisse Archidiaconum in c.porrò, lxvi.
dist. dum ait, Papam sacramentorum formam
etiam ab Apostolis tráditã mutare posse, vel Pa
pa mortuo id & concilium posse: cùm enim di-
cat id Papa mortuo euenire, sentit aliter se rem
habere ipso viuente ac contradicente, certè nulla
alia fuit Archidiaconi mens, nisi ꝙ Pontifice vi
uente, cùm ipse ecclesiæ caput existat, sine ipsius
autoritate concilium ius dicere non posit, eo au
tem mortuo concilium ecclesiæ caput existit, se- 114
cundùm Glos.in cle.ne Romani, de elect.idque
tradit Car.Alex.in d.c.Anastasius, meritò enim

Q cum

cum ad concilium deuoluta sit pontificia pote-
115 stas eiusdẽ potestatis vi, id facere potest. Idẽ esset etiam deposito Pontifice, vel quando in vrgentibus ecclesiæ negotiis, ob incuriam summi Pontificis, autoritas eius ad concilium recideret. Nam his casibus tunc cõcilium potest: quia in eo Põtificia inest potestas, vt in fine eius quæstionis aperiemus. Sed patribus sine pontificia potestate
116 ius dicere non licere, ex prædictis satis arbitror liquere, ergo Papę sententia præferẽda est. Ad hoc illud etiam facit, ꝙ (vt superius late visum est) ipsiusmet causæ ob supremam, quæ in eo est, potestatem, ipsi vni in hoc sæculo reseruantur, modò ne à fide declinet, tũc enim Pontifex esse desinit. Quantò ergo magis aliorum causæ ad eũdẽ sunt referendæ? Si verò loquimur de iis, quæ ad fidẽ pertinent, tũc quia hoc opus hic labor est, rei difficultatem, quàm fieri potest diligentissimè, examinandam esse censeo. In primis igitur ex mẽte Abb. Card. Alex. in d. c. Anastasius, ait, Si in negotio fidei Papa melioribus rationibus moueretur tunc ipsius sententiam potiorem esse. Et idẽ etiã dixerat Rosell. in tract. de concil. In casu autem dubio inquit Card. patrum opinionem vtpote meliorem anteponendam esse: & Papam aliter sentiẽtam tanquã hæreticum dãnari posse. Ego autẽ optimis rationibus subnixus affirmare ausim, hanc hominum alioqui eruditorum opinionem

nem nemini meritò placere posse. Nam fides no 117
stra vna est, teste Apostolo ad Ephes. 4. & c.j.§.
vna. de Sum. Tri. & vnica est veritas, vt ex prædi
ctis apparet. Aut igitur volunt ij, sententiā patrū
esse præferendam, quia quod ipsi vnanimiter sen
tiunt, id dicatur veritate munitū, aut id præsumi,
& sic casum dubium adhuc remanere, quia præ-
sumptio locū nō habet nisi in casu dubio, vt no- 118
tū est. Si verū esse autumāt, quod à patribus decla
ratur, quomodo dici potest Papæ sententiā præ
ferri, quādo melioribus rationibus roborata est?
nam omne, quod à veritate deflectit, fallum est,
&, vt ait Apostolus, omne quod non est ex fide,
peccatū est. Quare si quod à patribus profertur,
veritas est, illud sequitur, vt id omne, quod ab eo
rū sententia discrepat, falsitas sit. Qua enim auto
ritate diceretur, patrū sententiā veritatē habere,
quòd ab ipsis proueniat, eadem autoritate dicen
dum foret, rationes Pontificis, quę à concilio vt-
pote nō bonę reiiciuntur, veritate carere. Pręsup
ponimus enim concilium congregatum esse, &
sententias sibi inuicem repugnare: aliter si nego-
tium fidei iam decisum fuisset, id amplius retra-
ctari non posset, per d. c. maiores. xxiiij. q. j. Præte
reà quis esset iudex, an Papa melioribus quàm pa
tres rationibus moueatur? Ergo, &c. Aut casum 119
dubium esse sentiunt, sed pro opinione patrum
pręsumendum esse, per c. prudentiam, de off. de-

legat.& tunc dico, Papam damnari nō posse, nisi pro hęresi vera, & de qua non sit dubium, quin sit hęresis, vt ipsemet Card. Alexand. ait in c. si Papa, xl. distinct. & hoc regulare est: nam in dubio reos non esse damnandos apud Iureconsultos traditū est. l. absentem, ff. de pœn. quod de Pontifice pręsertim dicendum est, qui errare non existimatur secundùm c. non nos, xl. distinct. Quicquid sit,
120 Card. Alex. in d. c. Anastasius, ait in negotio fidei, patrum opinionem potiorem esse: idē voluit & in c. j. & in c. sicut, xv. distinct. Quanquam autem eo animo sim, vt arbitrer vix vnquam hoc posse euenire, si tamen accideret, & Pontificē, & patres in sua opinione pertinaces esse, puto contrariam prædictę sententiam magnis rationibus & autoritatibus defendi posse. Quinetiam si aliter se res haberet, non tamen sequitur, concilium maiorē ipso Pontifice potestatem habere. Ad primū moueor, quia, vt in primo distinctionis membro clarè fuit ostēsum, soli Pōtifici per illa verba, Quodcunque ligaueris, etiam decidendæ quæstionis fidei iurisdictio tradita fuit, & præsertim negotiū fidei in illis verbis (vt ibi diximus) continetur, ergo solus poterit id iudicare, & ei parendum erit. Et si aduersantes distinguunt an cōcilium sit congregatum nec ne, dico distinctionem hanc iure
121 non probari, & Pontificiam potestatem, quę nec distincta, nec angustata vnquam fuit, nec distinguendam,

guendam, nec restringendã esse vt docuit tex. in cap. solitæ. de maior. & obed. Et in Extrauag. vnã sanctam eo. tit. & glo. not. in cle. ad nostrum. de hæret. Idq; testatus est Bal. in proœm. decretal. dicens in Põtifice totam esse monarchiam spiritualem, & ipsius potestatem ab omni regula, quæ coarctet, absolutam esse. Prætereà quando plura in vno sermone coniunguntur & ab eodem verbo reguntur, ea omnia dicuntur eiusdem esse qualitatis arg. l. vnic. vers. hoc ita tã variè. C. de caduc. tollend. Sed hoc modo omnium iudicandorum potestas Petro tributa est, per illa vniuersalia & amplissima verba: Quodcunq; ligaueris. Ergo quemadmodum Pontifex ob illam potestatem alia negotia etiam contradicente concilio iudicare potest, nec sine Põtificia potestate patres id possunt, vt nuper dictum est, ita ob eandem potestatem etiam negotium fidei decidere poterit, vt omnia pariformi ratione cẽseantur secundum l. iam hoc iure, ff. de vulg. & pupill. intelligo semper dũmodo summus Põtifex apertè contra dogmata fidei nõ loquatur: nã tunc hęreticus esset. c. sunt quidã, xxv. quæst. j. loquimur enim in dubio quando interpretanda est scriptura, & Pontificis interpretatio non est contra euangelica documenta, sicut erat interpretatio Arrij, Videlicet patrem esse maiorem filio, quæ repugnabat verbo Domini, Ego & pater vnum sumus. Ioan. 10. quod habetur in c. qui-

c.quidã, verſ. Arriani. xxiiii. quæſt. iii. Inſuper hoc concludenti ratione comprobatur: nam aut negas ſolum Pontificem negotia fidei iudicare poſſe, aut non: Si id negas, contra expreſſas conſtitu tiones & contra ſanctorũ dogmata loqueris, quo rum ſuprà meminimus: Si verò id concedis, tum ſequitur, quòd cum poſſit ſolus Pontifex & nolit ſine concilio iudicare, illa Synodi coactio, quæ pro decidenda illa queſtione fit, ad libitum Pon tificis eſt, cùm nulla cogente neceſſitate eam cõ
125 uocet. Sed in caſibus, in quibus pro libito Pontificis Synodus congregatur, Pontifex abſolutam habet poteſtatem, vt latè per Roſell. in tract. de cõcil. & per Card. Alexand. in cap. j. colum. iiij. xv. diſtinct. Idq; omnes hac de re ſcribentes conſen-
126 tiunt. Non enim poteſt Pontifex Maximus dimi nuere Põtificiam poteſtatem, neq; obligare ſe, ne poſſit ea, quę Pontificiæ dignitati tradita ſunt: nã cùm amplitudo huius poteſtatis à Deo autoritatẽ ſumpſerit, non poteſt humana Põtificis volun tas, eam vllo modo mutare, ob hanc enim rationem ſcriptores, quos non multo ſuperius citauimus, vno ore affirmant, Papam ſe concilio ſubij-
127 cere non poſſe. Quinimò dico, Papam etiam accedente iuramento & voto ſe aſtringere nõ poſſe quin ea poſſit, quæ à Deo Pontificiæ tradita ſunt poteſtati, vt late tradidit Alex. in cõſil. ccxxiiii. in vj. vol. & Barb. in conſ. i. in j. vol. Qui ambo ita in

facti

facti contingentia Pauli II.temporibus respōde
runt,dum enim Cardinales pro eligendo Pontifi 128
ce in conclaui essent,omnes iuris iurandi religio-
ne se obstrinxerunt, vt qui eorum Pontifex esset,
nisi fratrum accedente consensu neque Cardina-
les creare,neque bona ecclesiæ in feudum posset
concedere.Prædicti autem iuriscōsulti celeberri-
mi Paulo II.ad Pontificatum assumpto cōsuluc
re, eum hæc peragere posse iuramenti religione
non violata.Aiunt enim talia iuramenta votaq́;
irrita esse,quia amplitudini Pontificiæ repugnāt,
& consequenter Pontifici hæc agere licere, perin
de ac si nullo iuramento se obligasset. Ad rem fa 129
ciunt quæ per Felin.& alios habentur in c.si dili-
genti,de for.comp.Inquiunt enim, clericum pri-
uilegio fori renuntiare non posse: quia priuile-
gium de iure diuino est. Quare ita in proposito
casu dicendum videtur. Nam si Pontificiæ pote-
stati à Deo traditum est, vt emergentes fidei quæ
stiones decidere posśit. Ergo non potest Pōtifex
per congregationem Synodi, quæ sponte ab eo
fit,se obligare quin eodē modo solus posśit: quo
& ante actum hunc volūtarium,solus id poterat.
Cęterum posset voluntas Pontificis facere,ne Pō
tificiæ liceat potestati,quod ipsi datum à Deo est
cōtra prædicta.Intelligo dummodo, vt sępe iam
dixi,Pontifex apertè contra dogmata fidei nō lo
quatur,per c.sunt quidam,xxv.quæst.j. hæc cadē
ratio

ratio locum etiam haberet, quando iam cōgrega
130 ta Synodo aliqua fidei quæſtiō naſceretur. Non
enim Pontifici Maximo licitum eſt, in Pontifi-
cia iuriſdictione ſibi conſortes adhibere, vt per
Card. Alex. in c. inferior, xxi. diſt. & huius dicti ra
tio eſſe poteſt, quia Pontifex Maximus, qui Dei
vices gerit in terris, nō poteſt ſibi pares & multò
minus ſuperiores cōſtituere: quia, ſecūdū Ariſt.
ſtantibus terminis diſcretiuis nullum inferius po
teſt eſſe id quod ſuperius, nec participare. Hæc
ſunt aurea verba Baldi de Imperatore loquente
in præludiis feud. verſ. expedita definitione, quæ
extolluntur à Cur. in conſ. lxiiii. & hoc ſatis clarè
apparebit ex autoritatibus, quæ inferius citabun
tur. Præterea in multa alioqui abſurda incidere-
mus. Nam ſi patrum ſententia præferenda eſſet,
ſequeretur idem eſſe, etiam ſi non omnes vnani
miter in eandem ſententiam adducerentur. ſed
131 eorum maior pars, (quia in vniuerſitatibus quod
à maiori parte fit cenſetur ab omnibus approba-
tum l. quod maior. ff. ad municip.) & eſt tex. not.
in l. ſi quod extraordinarium, C. de legatio. lib. x.
vbi hæc habentur, atque id, quod maioris partis
probauerit aſſenſus, ſolemnis firmet autoritas, &
tunc ſequeretur ab vnius minimi Prælati ſuffra-
gio, quod ſuprà dimidiam partem ſuffragiorum
eſſet, fidei noſtræ veritatē depēdere poſſe. Quod
eſt contra tex. in c. hæc eſt fides. & in c. quotiens,

xxiiii.

xxiiii.quæst.j. & contra cap.maiores,de bapt. & contra innumeras constitutiones, quarum supra meminimus,in quibus continetur, hoc præcipuum esse munus Romani Pontificis. Si verò volumus dicere etiam minorem suffragiorum partem,cum qua Pontifex sentiat, præferri. Vt malè sensit Roma.in consi.ccclxvi.in fin. Tunc quæram, vbi & quo iure,prætereà sequeretur,plus posse Pontificem, cui quatuor vel quinq; Prælati accederent,quam alios omnes patres, quod vtique ridiculum meritò uideri posset, si negemus solū Pontificem id posse, quod cum quinq; vel sex patrum consensu posit,cum tot suffragia ferè nunquam Pontifici Maximo, à quo creantur, deesse possint, neque verò debet Pontifici per indire- 132
ctum licere,quod ei directò prohibetur cap. cum quid,de regu.iur. in sexto. Si verò diceretur, hæc nō habere locum nisi quando suffragia essent paria vel quasi paria,respondeo ad mille distinctiones & subdistinctiones hoc modo deueniri, quæ à iure non probantur.erubescimus autē cum sine lege loquimur l.illā.C.de coll. Sed Pontifex Ma- 133
ximus fundatam atque inconcussam habet intentionem suam,cum ei dictum sit,Quodcunque ligaueris,vbi nihil prorsus fuit exceptū c.solitæ.de maio.& obed. Qui vult hanc intra certos limites coercere potestatem, doceat qua autoritate id faciat.Vbi enim limites non præfigit lex, ne nobis 134

quidē id facere permittitur,l.j.§.generaliter,ff.de legat.prǽstā.propterea B. Thom.ij.ij.quęſ.j.art.x. concludit,vt diuerſitas opinionum tollatur, neceſſe,eſſe,vt in quęſtione fidei ſolus Pontifex Maximus iudex ſit ſupremus.Prętereà ſi patribus hęc iudicādi poteſtas cōcederetur, hoc modo omnes Pontifici Maximo eſſent æquales:quod plurimis conſtitutionibus contrarium eſt, in quibus legimus Pontificem eſſe ſummum,eſſe maximū,eſſe aliorum caput,& principem, vt videre eſt in multis conciliorum decretis,quæ ſuperius memoraui mus,& in c.ſolitæ,de maior.& obed.in princip.in c.ſi Petrus,viii.quæſt.j.in c.cū Beatiſſ.xxiiij.q.i. in c.puto,ii.quęſt.vii.& in c.Petrus,ead.cau.& quęſ.
135 Hoc idem legimus apud ſextum concilium Conſtātinopolitanum actione xviii.à quo Papa nuncupatur Pater patrū,ſummus Papa, & apoſtolicę ſummitatis antiſtes. Verum is principatu ſpoliatur,cui alii exęquantur.Quòd ſi quis teneret, Papam omnibus non præeſſe,hæreticus eſſet, vt habetur in text.in c.i.xxii.diſtinct.& Glo.in Clē.ad noſtrum,de hęret.Vbi ſcriptum eſt,hunc peccare contra illum articulum vnam ſanctam.Hoc ipſū & Hieronym.& cæteri doctiſsimi pariter ac ſanctiſsimi patres,quorum ſuperius memini,docuere.Idem expreſsè ſenſit Bald.in l. Barbarius, ff.de
136 offic.præt.in fi.vbi ait Papam in ſpiritualibus eſſe omnia & ſuper omnia.Idq; etiam conſtitutū eſt

in.

in sępe citata Extrauag. vnam sanctã. de maio. & obed. Huic opinioni, quæ his rationibus subnixa est, non desunt magnæ autoritates si rectè considerentur. Nam pro ea est Glo. in cap. quodcunq;, xxiiij. quæst. i. quæ mouit difficultatẽ hanc, videlicet quęnam sententia preferatur, totius ne ecclesiæ, an ecclesiæ Romanæ: & sic Pontificis, vt superius declaraui. ea deniq; Glo. adductis pro vtraq; parte argumentis concludit, Pontificis sententiã esse præferendam, citat. c. hæc est fides, qui tex. de solo Põtifice, & de quęstione fidei loquitur: ergo 137
ita & Glossæ decisio intelligenda est, per not. per Bart. in l. nõ solũ, §. liberationis; ff. de liber. legat. vbi ait, semper doctoris verba secundum leges adductas intelligẽda esse. Hoc idem expresse sentit etiã Archid. in c. Anastasius, in fi. xix. distinc. Vbi hac quęstione mota in negotio fidei, & argumentis pro vtraq; parte factis, decidit sequendam esse Glo. in d. c. quodcũq;. quę, vt dixi, ad fauorẽ Pontificis sententiam protulit. & Arch. pręcisè in negotio fidei loquitur, Demũ pro hac eadem con- 138
clusione est, Glos. in ca. in istis, iiii. dist. quę ait in condendis statutis semper pręferendam esse Pontificis sententiã Episcoporum sententiæ, nisi contra fidẽ loquatur, citat. c. sunt quidam, xxv. q. j. qui tex. loquitur de pertinẽtibus ad fidem, vt ibi Glo. declarat, & Glo. in c. sequen. & ibi declaratur, tũc 139
demum Pontificẽ loqui contra fidem, quum con

tra euangelica documenta, vel id quod apertè & diffinitiuè iudicatum eſt, loqueretur: ſentiens lõgè aliter ſentiendum, quando cõtra ea nõ ſtatueret apertè. Sed nos prę ſupponimus Papã hoc modo nõ errare, ergo eius ſentẽtia præfertur, ꝑ Glo. illam. quæ debet intelligi etiam in negotio fidei, cùm citet d.c. ſunt quidam, quod de fide tantùm loquitur, vt dixi. Et ita Dom. de. S. Gemi. in d.c. in iſtis, teſtatur doctores in hac ſentẽtia reſidere. Accedit quia prĩcipaliter pro fide Petri oratum fuit, & ei à Chriſto dictum fuiſſe nouimus, confirma fratres tuos, Luc. 22. & ſic Petri eſt alios cõfirmare, non autem ab alijs in fide confirmari, quæ verba in cap. maiores, de baptiſ. adducũtur ad probandum Pontificis poteſtatem maximè in pertinẽtibus ad fidem præcellere, quod etiam ſenſit Auguſtinus ad Paulinum Epiſt. 106. cuius meminit Alciatus in Epiſtola Inter claras, C. de
140 Sum. Trin. Præterea Pontifex princeps eſt ſacerdotum, & ad eũ pertinet, quid vnuſquiſq; facere debeat, oſtendere, vt ait B. Iſid. quod repetitum eſt in c. cleros, xxj. diſt. ergo ipſe alios docere debet, non autem ab alijs docendus eſt, quid circa fidem tenendum ſit, vt Synodus Florentina declarauit dicens, Papam omnium Chriſtianorum doctorem exiſtere. Idq; adeò latè iam anteà traditũ eſt, vt vel plura afferre vel eadem repetere ſuperfluum videatur.

Non

Non obstat huic conclusioni illa vnica ratio, quæ ab aduersantibus affertur, videlicet patrum sententiam præualere, quia sanior & melior existimatur, cùm à pluribus approbata sit. Nam or- 141
bis maior est vrbe c.legimus, xciii. dist. Respondeo enim imprimis consequentiam hanc fallacem esse & inanem. Nam etiam populus maior est, quàm sint pauci prudentes, qui ex illo populo deligantur: horum tamen prudentior quàm totius populi existimatur esse sentẽtia, teste Abb.
in c. Osius, de elect. populus enim docendus est, 142
non sequendus, vti traditur in l. decurionum. C. de pœn. & in c. docendus, lxii. dist. & in ca. miramur, lxi. distinct. Quare non ita simpliciter verũ 143
est, multorum sententiam, vnius, qui ex multis fuerit delectus iudicio præualere, & præsertim quando ei ob præcellentem dignitatem, quæ in eo est, Spiritus sanctus assistit: cùm enim Christus pro Petro potissimum preces ad patrẽ effuderit, ne eius fides vnquam deficeret Luc. 22. & propterea etiam eidem mãdarit, vt fratres suos
in fide firmaret: nil mirum est, si illius sedis iudi- 144
cium in iis, quę ad fidem pertinent, infallibile est, atq; ideo cæteris omnibus pręferendum, vt apertissimè sensit Hieron. ad Damasum, & relatũ est in c. hæc est fides, xxiiii. q. i. idem habetur in cap. maiores, de bapt. & alibi sępè. itaq; ratio illa, quæ cõtra nos affertur, facillimè cõfutatur, quam re-

probauit etiam Glo.in d.c.quodcunq;, vbi ea re
iecta decidit Papæ ſententiam præualere per tex.
in d.c.hæc eſt fides,eandem obiectionem in ne-
gotio fidei adduxit Archi.in d.c.Anaſtaſius,ſub-
iungens,graue ac periculoſum videri,ſi fides no-
ſtra vnius ſolius arbitrio committeretur,& tamẽ
ea non obſtante ſequitur Glo.in d.c. quodcunq;
quæ (vt dixi)pro Pontifice ſenſit. eandem ratio-
nem citauit etiam Glo.in c.in iſtis,iiii.diſtinc.&
tandem dummodo Pontifex non loquatur con
tra fidem eo modo, vt habetur in c.ſunt quidam
xxv.quæſt.j. ait Pontificis iudicium omniũ Epi-
ſcoporum ſententiæ præualere. Quod confir-
matur ex decreto Florentini concilij præmemo-
rato.Pręterea dicimus,nos non diſputare quænã
ſententia melior cẽſeatur, ſed quænam poteſtas
maior ſit, & tum demum intelligo, cùm Papa
manifeſtè non erraret in fide, prout iuris inter-
pretatione non cenſetur errare c.non nos, xl.di-
145 ſtinct. Principis enim voluntas talis eſſe præſu-
mitur,qualis eſſe debet,vt per Bald.& Iaſ.in l.ex
facto,ff.de vulga.& pupill. cum multis alijs ſcitu
dignis,quæ legimus in conſ. Io.de Neuiz. xij. in-
ter conſil.Alberti Brun. id quod multò magis de
ſummo Pontifice eſt concedendum, qui viuus
fons iuſtitiæ nuncupatur,vt docuit Soc. in conſ.
clxiiij.in j.vol. Quarè & ſi horum aut illorũ ſen-
tentia melior exiſtimatur,ideò tamen non ſequi
tur,

tur, vt eius iudicis sententię sit præferenda, qui illi iuridisdictioni pręest, Arg. c. puto, ij. quæst. vii. Cùm enim potestas & prudentia differant specie, de vno ad aliud non rectè sumitur argumentum, etiã si à maiori ad minus colligeretur, quod alioqui validissimum est in iure, ita traditum est in l. solemus, §. latrũculator, ff. de iud. tradit Dec. in l. non debet, ff. de regu. iur. & in c. cùm in cunctis, de elec. Prętereaista collectio, vbi maior est sapientia ac etiam maior charitas. ibi quoq; maior est autoritas saperet hæresim Valdensium & Io. Vuicleff, quoniã sequeretur solum apud Sanctos viros claues ecclesiæ residere, vt ait Ioan. de turr. crem. in 2. lib. suæ summæ cap. 85. facit tex. not. in cap. noua quædam de pœnit. & remis. vbi gratiæ sunt diuisæ de vna ad aliam non recta fiet illatio, vt sentit B. Thom. in q. de veritate. q. 12. art. 11. in resp. ad illud Matth. 11. Non surrexit maior Ioanne Baptista. Huc accedit, quòd d. ca. legimus. loquitur non de autoritate potestatis. Sed de autoritate consuetudinis, quę tanto maioris autoritatis esse dicitur, quantò generalior est, & à pluribus obseruatur, teste Cardi. Alex. in d. c. sicut, in fi. & Caiet. in tract. de potest. Pap. & concil. c. xix. atq; ideo, cum hęc dissimilia sint, illatio aliqua de vno ad aliud fieri non potest l. Papinianus exuli, ff. de minor. cum concord. caput enim totius rei est videre patres ne sine Papa li-

146 147

gandi

gandi autoritate fungantur an non?Et hîc videmus pro Petri fide oratum fuisse, dictumq; ei, vt fratres suos in fide firmaret, & non contrà videmus omnibus Apostolis de fide interrogatis solum Petrũ respondisse, Tu es Christus filius Dei viui, videmus ei soli dictum fuisse, quodcunque ligaueris. Apostolis autem sine Petro nullã fuisse traditam potestatem, & cõplura alia possunt, animaduerti, quæ in prima parte copiosissimè diximus. Ad quæ accedit, quod si dicemus, Apo-
148 stolos parem cum Petro iurisdictionẽ accepisse, sequeretur, quot erant Apostoli, & fuerunt eorum successores, tot etiam capita ecclesiam habuisse, quę cum corpus sit mysticum vtiq; monstrum efficeretur, quod citra hęresim dici nõ põtest per ea quę habentur in extrauag. Vnam sanctam, de maio. & obed. & in c. si duo, lxxix. dist. & in l. non sunt liberi, ff. de sta. ho. Vel si eos omnes non capita sed membra appellare volumus, contra Paulum loquimur dicentem. Quòd si essent omnia vnum membrum, vbi corpus? item sequeretur oues congregatas & in vnum collectas, pastori non esse subiectas. Quod & ab euangelicis traditionibus, & ab omni prorsus ratione abhor-
149 ret. Proinde concludendum est, vt iam anteà fecimus, ad solum Pontificem potestatis amplitudinem pertinere, alios verò in partem sollicitudinis tantùm vocatos esse, vt ait etiam B. Bernardus

dus in epist.ccxxxviii.quod confirmatur per tex* in c. decreto cum c. seq. ii. q.vi. & in c.ad honorem,de ant.& vsu pal.& in c.multum,iii.quęs.vi. Et qualiscunq; sit aliorum potestas, ea tamen à Papa in illos ceu à capite in membra diffunditur vt docuit Leo in c. ita Dominus,xix.dist. Eiusdem sententiæ fuit Bernardus, qui ad Eugenium scribens de Pontificis & aliorum potestate sic ait,Habent alii asignatos greges singuli singulos sed huic vniuersi sunt crediti, nec tantummodo ouium pastor,sed & princeps pastorum,&c.Quę quidem sententiam cõfirmatur per Pau.de Cast. in consi.414.in facto præsenti in i.vol.Ad hęc accedit glo.not.& communiter approbata, & iam sępe citata in c. 3.de cler.excom.min.quæ ait ex- 150
communicatum à tota Synodo dispensari non posse:Sed hoc esse soli Põtifici reseruatum. Atq; ita expedita est quæstio Pontificem scilicet omnia sine aliis posse, alios verò sine Pontifice nihil posse,vt iam anteà copiosè probatũ est, ad quod accedũt ea,quæ in libro de Cardinalatu q. xxxix. iam pridem attulimus.

Neque obstat illud, quo nonnunquam vtun- 151
tur hæretici, qui maior est vestrum sit minister. Marc. 9. Quasi quod ob id Christus in ecclesia sua neminem esse maiorem voluerit,nã hoc potius contra eos est, siquidem Christus non modò primatum non vetat, sed immò illum præsuppo

S nit

nit dicens,qui maior est, qualem autẽ & quã mo destum eũ esse oporteat, qui cæteris præest, hoc ibi verbo ita docuit, sicut alibi re ipsa, cum lauit pedes Apostolorum dicens, exemplum dedi vobis,&c.Quibus tamen quàmprimum, nõ frustra equidem.dixisse voluit,Vos vocatis me magister & Domine,& benè dicitis,sum etenim Ioan. 13.

152 Nolo etiam insolutum prætermittere illud obiectum,quod nonnulli contra Pontificem asserũt: aiunt enim (vt & nos diximus) ecclesiam vniuersalem corporis imaginem exhibere:sed ipsius dicunt Pontificem non esse caput,sed Christum,secundũ Apostolũ ad Coll.1.& ad Ephes.1.ipsũq; solum esse caput asserunt, ne aliter corpus hoc si duo haberet capita mõstrosum videatur.Respondemus,eos vel decipi vel alios velle decipere: nã Christus & Papa vnum duntaxat caput esse existimantur,vt declaratum est in extrauag'. Vnã sanctam de maio.& obed.& vnum & idem tribunal constituunt,vt per Host.in.c.quãto.de transl. prę lat.cui accedit Barb.in Clem.ne Romani.nũ.32.

153 de elect. Papa enim nomen capitis in ecclesia nõ meretur, nisi in quantum est Christi visibile instrumentum, & ipsius vices gerit in terris, quare quemadmodum Episcopi & eius Vicarii, vnũ & idem tribunal esse nouimus,non autem duo cap. Romana,de ap.in vj.ita pariter illud idẽ de Christo ac summo Põtifice concedamus, qui illius vi

ces

ces tenet c.j.vt eccl.ben. c.quāto, de transl prelat. Aliter quęnā esset hęcillius mystici corporis recta compages si eius membra, qui fideles sunt, humana forent, visibilia & mortalia: caput verò supra humanum duntaxat inuisibile ac diuinum esset? Quodnam corpus vel magis difforme vel magis dissimile vnquā intellectu posset concipi? quàm hoc, quod à Christo ipso, cuius perfecta sunt opera, miro quodam ordine compositum est? Prætereà cùm proprium hominum sit dissentire l. item 154
si vnus, §.finali.ff.de arbitr. atque ideo ex mente B.Thom. vnū in ecclesia Dei esse oportere diximus, cuius iudicio dubia orientia decidantur. Quæram an eo casu Christus, cùm hîc secundum eos nemo cæteris præsit, ad habendum iudicium sit adeundus? Quamobrem, vt res facilius intelligatur, considerandum est, quòd & si Christus ille idem & Deus, non solum ecclesiæ suæ caput sit, sed etiam omnium Dominus secundū illud Hiere.23. Cœlum & terrā ego impleo. Tamen cum 155
ex hoc mūdo esset recessurus, voluit homines suę potestatis esse participes, & ab illis ea omnia, quę ab eo in ecclesia dum in humanis esset gerebātur, officia exerceri posse: Idq; triplici ratione ni fallor, primum quia eius clementiæ ac bonitati congruebat, vt hominibus, quorum amore ductus propriæ vitæ non parcebat, suæ potestatis amplitudinem impartiretur: Nam quantò quilibet me- 156

 lioribus

lioribus præest, tantò maior ipse & honestior est, vt legitur §.nos igitur, in aut.de defen.ciuit. Vndè Hugo de Sancto Victore in prologo sui commenti super Angelica hierarchia sic ait: Ipse verò omnium conditor, cuius ineffabilis maiestas, & indeficiens virtus potens erat sola gubernare, quę creauerat sola, voluit rerum à se creatarum parti cipes habere & cooperatores, non vt ille eorum ministerio iuuaretur, sed vt ipsi potestatis eius cõ sortio sublimes efficerentur. Secundò quia hoc
157 ipsius dignitati conueniebat, valde enim ad Dominantis decus attinet, dignos ac præcellentes ha bere ministros, qui eius potestatem exerceant, ut de hoc est tex.singu. in.c.si ergo tantus.§.gubernatio populi viii.q.i.quẽ tex.in re proposita mul tum extulit Cæpoll. in tractatu de Imperatore militum deligendo.§. Ratione diginitatis nu.7. & de his Christi ministris ac eorũ dignitate illud scriptũ putamus Psal.138. Nimis honorati sunt amici tui, Deus, nimis cõfortatus est principatus eorum. Tertiò quia hoc humanę vtilitati expedie bat, homo enim visibili cognitione ducitur, ac ei facilè credit. Cùm igitur Christi gloriæ indecorum esset, vt ipse ille, qui super cœlos corporaliter exaltari meruit vt Psal.8. Eleuata ẽ magnificẽtia tua super cœlos: nobiscum semper visibiliter per maneret: conueniens inquam humanæ fuit vtili tati, vt cuncta mysteria, quæ ipse in ecclesia insti

tuerat, ab hominibus administrarētur. Cur enim Christus Dominus, vt legitur Act.9. cùm Saulū increpuisset dicens, Saule Saule quid me persequeris? audissetq́; Saulus Iesum esse secum loquē-tem, ac stupens dixisset: Domine quid me vis facere? Cur inquam Saulum ipse non instruxit? Sed per Ananiam voluit instrui, visú recipere, & baptizari, & repleri spiritu sancto? Nimirum post ascensum in Cœlum per homines, quibus homines facile credunt, agere omnia voluit, quos suæ potestatis sublimi consortio decorauit. Proinde sicut videmus, eum instituisse, vt homines prædicarent, peccata dimitterent, sacramenta conferrent, & per sensibilia panis & vini accidētia inuisibilem gratiam acciperent c. sacrificium. de consec. distinct. ii. ita pariter constantissimè affirmā dum est, eundem quoque voluisse, vt vnus homo esset in ecclesia sua, qui tanquam caput cæteris præesset, qui supremam ipsius potestatem visibiliter exerceret, qui suo arbitrio schismata & dissidentes hominum sententias definiret, & qui denique traditionibus suis nos ad eum finem dirigeret, ad quem & Christum nasci, & eundem mori voluisse nouimus. Cur enim Iesus vt legitur Act. 10. cum Angelum misisset ad Corneliū vt eum in viam salutis dirigeret, adeundum esse Petrū præcepit, á quo necessariæ traditiones ad salutem acciperentur? dicēte Angelo. Petrus tibi dicet quid

te

tè oporteat facere. Non nc ex ijs Christus dominus patefecit, cunctam rectè viuendi normam, et vera Christianæ fidei dogmata non ampliùs (vt diximus) ab ipso iam super cęlos euecto, sed ab hominibus, & potissimùm ab eo qui vices illius in terris agens, cæteris præest, esse semper accipiēda? Et ita residet Abb. in c. venerabilem de elect. dicens, Christus non fuisset diligēs paterfamilias, nisi aliquem vice ipsius in terris dimisisset, qui in occurrentibus causis posset ea omnia facere, quæ ipse Christus posset. citat Innoc. & Host.

158

Ad prędictorum cōfirmationem animaduertendum est, Christum, cuius actio nostra est instructio, dum in humanis ageret sublimem hanc potestatem Petro nunquam tradidisse, sed eam tātum promisisse per illa verba. Et tibi dabo, &c. Quæ cum futuri temporis sint, solā pollicitationem important testis est Abb. in c. significasti, de elect. Cum verò in cęlum esset ascensurus, eam Petro exercendam mandauit, dicens: Pasce oues meas, quæ verba exercitium & laborem indicāt, vt per Abba. in d. loco. Perinde ergo fuit ac si dixisset, nunc iam tēpus est, vt promissam tibi exerceas potestatem. Ex ijs enim duobus simul consideratis conijcitur, tunc ideo Christum potestatem hanc promisisse tantum, nō autem & dedisse, ne prædictum corpus si duo capita in terris habuisset mōstrum efficeretur: deinde verò quamuis

uis nobiscum se fore pollicitus esset vsq; ad consummationem seculi, Matth. vlt. tamen huius su- 159
premæ potestatis exercitium Petro iccirco mandauit, ne ecclesia & sic corpus suum mysticum sine capite visibili ac cęteris membris conformi relinqueretur. Et hoc ex ijs, quæ ab Inno. III. in concilio generali ædita sunt, comprobatur, vt habetur in cap. j. de homic. in vj. ibi, Dei filius Iesus Christus, ne gregem sui precio sanguinis gloriosi redemptum ascensurus post resurrectionem ad patrem, absque pastore desereret, ipsius curã Beato Petro Apostolo, vt suæ stabilitate fidei cæteros in Christiana religione firmaret, commisit, & hanc conclusionem latè defendit B. Thom. in
4. contra gentiles capi. 76. Pręterea in concilio 160
Florentino Papam caput esse totius ecclesię fuit adeò solemniter diffinitum, vt necesse sit vel cõciliorum autoritatem euertere, vel obiectionem hanc penitus irridere. Sileant igitur non modò qui Papam esse caput ecclesiæ inficiantur, verum etiam qui traditiones hominum respuunt, & de illis impudentissimè obloquuntur: Cum ex pręđictis apertissimè constet Iesum ipsum voluisse traditiones, & dogmata ab hominibus, & pręsertim à Petro esse suscipienda.

Verum si obijceretur, quando Petrus potesta- 161
tem accepit, eũ ecclesiam significasse teste Augu. super Ioan. Quod legitur in capitu. quodcunque

xxiiii.q.i.ita vt non ipſe ſed eccleſia in ipſo poteſtatem habuerit.Huic obiectioni reſpõdet Petrus de monte in ſuo tracta.de poteſta. Pap.verbum Auguſt.hoc modo impleri poſſe, dicendo videlicet,toti eccleſiæ in habitu poteſtatem traditam eſſe in exercitio autem ſoli Petro tantùm vt inter paſtorem & ouile aliquod ſit diſcrimen, facit illud Oſeę 1. Congregabuntur filii Iuda & filii Iſraël & ponent ſibi caput vnum & ca. audiuimus,xxiiii.q.i.dum ait Petrũ pro omnibus & præ omnibus poteſtatem accepiſſe, ſubiungens, pro omnibus ad denotandam vnitatem, & præ omnibus ad denotãdam prçlationem. Poſſet etiam reſponderi Petrum eccleſiam ſignificaſſe, id eſt, vniuerſalis eccleſiæ poteſtatem accepiſſe, cùm in eo tota eccleſia repreſentetur ita d. c. quodcunq; intellexit Glo.in c.à recta,xxiiii.quæſ.j. Hæc alii. Nos autem iure putamus aliter reſponderi poſſe iis,qui aliquando hoc fundamẽtum adduxere ſcilicet ſi rectè,& mens & verba Aug. percipiantur, concluſionem noſtram corroborari. Nam vidés ipſe eccleſiam ligandi & ſoluendi autoritatẽ exercere,& opus eſſe, vt eã habeat per rationes, quas paulò poſt conſiderabo, non tamen videbat, eã ipſi in euangelicis documẽtis traditam fuiſſe, nõ enim alia de ligandi poteſtate verba reperiuntur pręterquam ea,quæ Apoſtolis dicta fuere, & iſta, quæ ſoli Petro dicta ſunt,ſcilicet: quodcunq; ligaueris,

gaueris, &c. Sed illa ecclesiæ collectiuè considera tæ non seruiunt, tum quia eis distributiuè tradita fuit potestas, vt omnes ferè consentiunt, tum etiã quia data fuit eis participatiuè tantum, vt prædi-ctum est, ista verò soli Petro dicta fuere. Vndè Aug. volens inuestigare non quidem an Petrus vt Pontifex supremam hanc potestatem acceperit cum id cunctis euangeliũ sciẽtibus liqueat, vt ait Greg. ad Mauricium Imperatorem scribens: Sed vnde ecclesia eam sumpserit, cum id nullibi repe 162
riatur expressum, ait, si ista verba Petro tãtum di cta sunt, nota verbum, tantum, quia de natura ta xatiuę dictionis est, excludere nõ expressa, quare ex hoc sentit Aug. se nõ dubitare, quin ipse solus, cum id expressum sit, iurisdictionẽ acceperit, sed an solus duntaxat: si enim ipse tantum habuit (in quit Aug.) hoc nõ facit ecclesia, id est, hoc facere non potest, cum id nusquam reperiatur: sequitur deinde, si autem & in ecclesia fit, & sic si non so-lum Petrus ipse, sed etiam ecclesia hoc facere po test. (Id enim & copulę & aduersatiuæ vis expo-scit) ergo opus est confiteri, quando Petrus eam habuit, non tantum ipsum, verum etiam ecclesiã accepisse illam in Petro. Nã hæc ratio concludit, quia si ecclesia eam habet, & nemini nisi Petro hæc suprema potestas data fuit: opus est, vt eam in Petro adepta sit. Atque ita Augu. non obscurè sentit, Petrum solum eam habuisse, ac etiã eccle-

ſiam in eo, cuius ipſe eſt caput: vt clarè ſentit tex. in c. omnibus xxiiii. q. i. vbi legitur etiam domũ Dei quæ eſt eccleſia claues accepiſſe: & poteſtatem ſoluendi & ligandi, Nam illa vox implicatiua, etiam, caſum magis dubitabilem includere cõſueuit, vt habetur in l. etiam, & in l. fi. C. ſi tut. vel cur. inter tradit. Glo. in l. illud. ff. ad leg. Aquil. & Alex. in conſi. xxiii. in v. vol. Atq; ita colligitur maius dubium eſſe de eccleſia, quomodo claues & hanc poteſtatem acceperit, quàm de Petro cui ſoli & ſucceſſoribus eius traditus fuit vicariatus à Chriſto, alioqui neceſſe non eſſet Papam eligi, vt inquit Glo. in clem. ne Romani, in verbo, non conſonam, de elec. quam ad hoc notatu dignam eſſe, ait Abb. in quęſt. incip. Epiſcopus, col. pen. Quare puto Auguſtinum ſenſiſſe contrariũ eius, ad quod adducebatur. Ex ipſius enim documento contradicentes inferebant, eum voluiſſe, eccleſiam dũtaxat, non autem & Petrum poteſtatẽ illam accepiſſe, & dubium Auguſtini eſt è contra, an ſcilicet ſolus Petrus tãtùm, adeò vt eccleſia excludatur, eam acceperit: Nam de Petro Auguſtinus nũquam dubitauit. Audi eum in ſermone de Petro & Paulo, cuius principium eſt, Ecce fortis, vbi ita inquit: Quis plebeum piſcatorem facilè crederet principem, Regibus obſiſtere, Reges ſãctificare, regnis omnibus imperare, mundum frænare legibus? & reliqua. Rurſus audi eundem ſuper

per illud quod ait Petrus, Ioan. 13. Domine tu mihi lauas pedes? dicit ille: Non ita hoc intelligẽdum est, quasi aliquibus iam lauasset & post eos venisset ad Petrum: Quis enim nesciat primum 164
Apostolorum esse beatissimum Petrum? sed intelligendum est quòd ab ipso cœperit. Et sic August. primatum Petri vtpote notissimum affirmat. Hoc idem constanter asserit in sermone de 165
cathedra Petri sic dicens: Institutio solennitatis hodiernæ à senioribus nostris cathedræ nomẽ accepit, ideo quòd primus Apostolorum Petrus hodie Episcopatus cathedram suscepisse feratur, atque ibi paulò post. Et ideò dignè hoc fundamentum ecclesia colit, super quod ecclesiastici ædificij altitudo consurgit. Idq; satis exploratum est: Nam si ecclesiæ tantùm tradita esset potestas, sequeretur, quòd Pontifex Maximus maiori, quàm quilibet de concilio, iurisdictione non frueretur; quod proculdubio ridiculum esset, & contra euãgelica documenta, & cõtra canonum sanctiones decreta conciliorum, ac traditiones sanctorum, quas abundè iam anteà cõmemorauimus, ex quibus omnibus habetur, Romanum Antistitem in Petro potestatis amplitudinem accepisse. Sed de traditione potestatis ecclesiæ nusquã expressum est, vt suprà plenè probauimus. Iccirco dubiũ pro 166
babile fuit, quærere scilicet vndè originẽ sumpserit ista potestas, quam exercet ecclesia, & quã vt

quandoque habeat necesse est: aliter sequeretur, duobus de Pōtificatu certantibus ecclesiam iu dicare non posse, quod & nefas esset, & in graue cederet ecclesiæ detrimentum, ac repugnaret cap. si duo, lxxix. distin. Ideóq; si Papæ electio tanquam simoniaca vel metu facta oppugnaretur, secundùm c. siquis pecunia, lxxix. distin. Similiter si Papa mortuus esset, vel demētia captus, vel ob hęresim de sede eiectus, vel negligens in vrgentibus negotiis & imminentibus ecclesię periculis, ecclesia decernere non posset, nisi supremam hanc potestatē haberet, quare quòd eam habeat necessariò concludendum est: quomodo autem eam habeat, inferius explicabitur. Si igitur & solus Pontifex eam habet, & ecclesia in ipso. Quonam pactò patres concilii eam ipso inuito, quod longè maius est, & contradicēnte exercere possint, non video: cùm ipse huius potestatis sit fundamētum & caput. Hoc eodem, vt prædiximus, modo illa obiectio confutatur, quę nonnunquam colligi solet in c. firmiter, §. vnam sanctā. & ibi Ioan. And.
167 de summ. tri. vbi traditum est, Christū ipsum ecclesiæ, & Apostolis ac eorum successoribus claues concessisse, cui sententiæ videtur etiam cōsentire Host. in c. noua, de pœnit. & remiss. Nā hoc intelligendum est ordine præmemorato, scilicet, vt in Petro prīcipaliter collocatę sint claues, & potestatis amplitudo, deinceps verò à Petro & eius suc-

ces-

cessore tanquam à fonte in alios potestas defluat, vt Leo iam sæpè citatus docuit in c.ita dominus, xix.distinct.& habetur in c.fundaméta, atque vt latius fuit in prima parte conclusum. Si igitur & ecclesia & alii omnes hanc non habent autoritatem nisi in Petro & eius successore Romano Pōtifice. Pontifex autē eam habeat: Omni quæstione remota videtur eius decisioni adhęrendū esse, qui hac plenissima iurisdicēdi fungitur potestate. Intelligo tamen nisi Pontifex vsque adeò insaniret, vt expressè contra dogmata fidei loqueretur.

Verùm si aliquis fortè diceret, eum dici errare, quòd contra patrum sententiā loquatur. Respōdeo verum id non esse, quia nusquā cautū est: eru 168
bescimus autem cum sine lege loquimur. l. illam, C.de collat. immo à sacris cōstitutionibus declaratum est, Papā errare tantummodo quādo apertè contra euangelica documenta, vel contra Apostolorum & sanctorum patrum eos sequentium decisionem apertam decidere vellet, vt ait text. in cap. sunt quidam, Sed hoc in proposito casu non pręsuppōitur, ergo, &c. & hoc repugnaret iis, quę Abb. Rosell. & Card. Alexand. in locis iā anteà citatis aiunt, dum affirmant Pontificis opinionem sequendam esse, quando melioribus quàm patres rationibus moueretur. Si enim pręsupponūt eum melioribus rationibus moueri posse: Ergo etiam 169
sentiūt, Papam eo ipso quòd à patribus dissentit,

non

non errare: sed rectè reperitur contrarium, cum qui in negotio fidei à Pontifice dissentit hæreticum existimari, ita Hieronymus in d.c. hæc est fides, xxiiii. quæst. i. Prætereà si hoc verũ esset, Glo. in d.c. quodcunq;, & Archid. qui eã in q. fidei amplectitur, malè loquerentur: præsupponunt enim sententiam Pontificis patribus contradicentẽ prçualere: ideo eo ipso Pontifex non dicitur errare. Sic etiam destrueretur Glo. in d.c. in istis, vbi cõtradicentes sententias præsupponit & arbitrium Pontificis preualere ait, nisi contra fidem loquatur: Atque ideo non dicitur Papa contra fidẽ loqui, etiam si aliter quàm patres sentiret. & hoc eo magis quia citat d.c. sunt quidam. secundũ quod sunt ipsius verba intelligenda, vt p Bart. in d.l. nõ solum. §. liberationis. ff. de liber. leg.

170 Deniq; non obstat, si diceretur, Papam errare posse. c. nunc autem, xxi. dist. ecclesiam autẽ vniuersalẽ errare non posse. c. à recta, xxiiii. q. i. Quia respõdeo quãuis Papa vt homo errare posit iuxta illud, omnis homo mendax, tamẽ si notoriè nõ errat, in dubio errare non censetur, cũ eius vita iam ad Christianæ vniuersitatis regimẽ approbata sit. c. non nos, xl. dist. facit l. i. ff. de offic. præfect. præt. & ideo ipsius sententiæ, qui iudicandi

171 autoritatem habet, standum est, vt prædiximus. & est tex. in c. noua quædam de pœnit. & remis.

172 Rursus dico loca in quibus autores sentiunt Pontificem

tificem errare posse, intelligenda esse de iudicio personali ipsius Pontificis: aliter autem vbi Pōtifex Maximus, vt Christi Vicarius sedens in solio suæ maiestatis negotium fidei definiret, quia eo casu, cùm ei Spiritus sanctus assistat, vt paulò ante probauimus, credendum est, eum errare non posse, ita docuit Leo in ij. ordinationis suæ dicēs super illud, Ego rogaui pro te, &c. specialis cura à Domino Petri suscipitur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens principis victa non fuerit. Hoc idem sensit B. Bernardus, qui ad Innocentium Papam scribens ait. Dignū arbitror ibi potissimum resarciri damna fidei, vbi fides defectum habere non possit, & reliqua, quæ supra retulimus. Sic etiam B. Thom. in quolibeto. ix. ar. vltimo, secundum quod refert Brixiensis in quibusdam responsionibus factis contra Panor. distinguit inter opinionem Papæ & sentētiam Papæ. Idem ait Caietanus in trac. de aut. Pap. & cōcil. & alij, qui hac de re egerunt, pro quibus adduco tex. in d. c. hęc est fides, vbi Hieronymus ait, se in ijs quæ ad fidem attinent, emendari paratum esse à Pontifice, quia Petri sedem & fidem tenet. Ecce nisi Hieronymus sensisset, Pōtificē in sede Petri sententiam fidei proferentem à veritatę declinare non posse, vtiq; ei fidem suam non credidisset, & hoc præsertim cùm non aliam huius suę credulitatis rationem afferat, nisi quia Pontifex

Petri

Petri ſedem tenet. Quod deinde etiam magis ex
preſsè confirmat dicens, ſi autem hæc noſtra con
feſsio Apoſtolatus tui iudicio comprobatur, qui
cunque me culpare voluerit, is ſe hęreticum com
probabit, ex quibus verbis non obſcurè colligi-
tur, Hieronymum ſenſiſſe Pontificem Apoſtola
tus ſui iudicio iudicantem errare non poſſe, cùm
à tali ſententia diſſentientem hæreticum eſſe per
hibeat: & ratio eſt in promptu, nam ſi Papa in ijs,
quæ ad fidem pertinent, iudicandi poteſtate per-
fruitur, vt latè iam anteà fuit oſtenſum: cōſequēs
eſt, vt errare non poſsit, alioqui nihil ſtabile & fir
mum in eccleſia haberemus: quo nihil deterius
poſſet contingere. Et huic rei magno eſt argumē
to, cùm nuſquam inueniatur, Papam aliquē, quā
tūcunq; malum, vel conſtitutionem condidiſſe,
vel ſententiam protuliſſe, quæ à fide deflecteret:
id quod profectò non potuit niſi Dei ſpiritu af-
flante contingere, qui iudicio illius ſedis ſemper
172 aſsiſtit, vt ſuperiùs tetigimus. Poſſet etiam ab ali-
quo fortè dici, cōcilia quoque nonnunquam er-
rare poſſe & quandoque erraſſe, vt docuit Cardi.
Alex. in d.c. Anaſtaſius, in fi. Nec refragatur text.
in d.c. à recta, primò, quia ibi non probatur id, ad
quod d.c. allegari conſueuit, cum ibi non eccleſiā
errare non poſſe, ſed nunquam erraſſę conſcriptū
ſit. Hæc autem diſsimilia ſunt, ergo de vno ad
aliud non infertur l. Papinianus, ff. de minor. Se-

cundò

cundò dicimus text. illum de vniuersali ecclesia 173
intelligendum esse, quę est omnium fidelium col
lectio, vt habetur c. ecclesia, de consecr. distinct. j.
ita Glo. in d. c. à recta. & Abb. in c. significasti, de
elect. cui accedit Ripa in c. j. de iud. & Caiet. Car
di. Alex. & Card. Iac. in locis præmemoratis con
sentiunt, arbitrantes hoc de concilio, in quo tan
tummodo vniuersalis ecclesia repræsentatur, sen
tiendum non esse ob rationis dissimilitudinem,
quia primo casu fides in quocunque etiam mini-
mo fideli reperiri posset, quemadmodum & in so
la B. Virgine fuit reperta. Vel si volumus (vt ma-
gis verum puto) q̄ non modò ecclesia ipsa vni-
uersalis, sed etiam is, qui eam representat, in perti
nentibus ad fidem errare non possit, tūc ea ratio
ne Pontificem quoque errare non posse dicimus, 174
quippe cum in eo vniuersalis ecclesia repręsente
tur, c. quodcunq;, xxiiii. q. j. c. scire debes, vii. q. j.
tradit Glo. in d. c. à recta. Et propterea id, quod
fuit statutum à Papa dicitur fuisse ab vniuersali
ecclesia constitutum, c. Pia cum glo. de excep. in
vi. hinc ait B. Thom. in ii. ii. q. xi. arti. ii. in solutio
ne vltimi arg. autoritatem vniuersalis ecclesię in
Romano Pontifice residere. quod verum esse in
telligo, quando Pontifex ex Pręsulatus sui iudi-
cio sentētiam profert, vt prædiximus. Sed posito
etiam quòd Pontifex errare posset, concilium au
tē non, intelligo illud de concilio integro in quo

summus inest Pontifex, qui eius caput est, quia quanquam ipsi soli sine alijs ligandi potestas tradita est: tamen non aliis sine ipso tributa fuit. Et doctores, quorum suprà memini, dicũt, Papam melioribus quandoq; rationibus moueri posse, in iis, quæ ad fidem pertinent, ergo sentiũt Synodum cui Pontificia desit autoritas errare posse. quia fidei veritas vnica est, quam si à Papa cõtra dicentibus patribus inueniri posse concedimus, fatemur patres à tramite veritatis posse deflectere, & consequenter errare. Præterea cũ loquimur de ecclesia, loquimur de corpore mystico, ergo de capite & principaliter intelligimus, vt etiã superius dictum est, respondendo ad leges, quibus cautum est cõciliũ plenissimã habere potestatẽ:
175 Nam intelligũtur de integrali cõcilio, in quo Põtificia potestas, tãquã sol inter sydera corruscat, præsertim cùm pro ipsius fide à Christo principaliter oratum fuerit. Sed capite à membris dissentiente, dico membris à capite discedere non licere, sed illud sequi debere per c. non decet, xii. dist. Caput enim quantum cęteris mẽbris sit præstantius & natura ipsa satis indicat, & eruditè admodũ declaratur per Bal. in c. i. §. ad hæc, de pac. iur. firm. Abb. & Feli. in c. cum non liceat, de prę scri.
176 Quare cum de capite naturali ad Papam ecclesię caput valeat argumentum vt Leo docuit in c. ita Dominus, xix. dist. & Cyrillus in libro Thersaur.

& Ioan.

& Ioan de Lign. in tract. de censura ecclesiastica. §. iiii. Consequẽs est, vt quemadmodum mẽbra dissentiente capite agunt frustrà, ita membra huius corporis mystici negotia ecclesię pręsertim ardua contradicente Pontifice diffinire nõ possit.

Ex iis igitur liquere arbitror, etiã in dubia fidei quæstione Papæ iudicium sententiæ patrum 177
præferri. Nunc dico etiam si aliter esset, hoc propositæ cõclusioni nostræ non repugnare: nã vt Card. Alex. ait, in d. c. Anastasius, hoc nõ esset ex maioritate potestatis, sed ex maioritate iudicii: quia ex quo Patres veritatem fidei iudicare existimatur, sequeretur Pontificem aliter sentientem errare in fide, & consequenter eius sententiam tã quam à fide alienã reiiciẽdam esse: immo ipsum tanquam hæreticũ accusari posse, vt d. Card. ait, sed tunc propterea non diceretur concilium maiorem ipso Pontifice potestatẽ habere, quia eius potestatis causa non esset ipsum cõcilium, sed veritas, contra quam si Papa niteretur, tanquam hęreticus, & consequenter tanquam non Põtifex, iudicari posset. Nam veritas à quocunq; inueniatur 178
tenenda est, vt sæpe dictum est. Postremo ne illud quidem omiserim, quod dici fortasse posset cõcilia etiam sine Põtifice multa posse facere, vt 179
est, Papa mortuo, aut deposito, aut negligẽte ad prouidendum necessariis ac imminentibus ecclesiæ periculis: ergo videtur concilia etiã sine Pon 180

tifice supremam habere potestaté. Breuiter dico Papa naturaliter seu ciuiliter, vt puta per depositionem, mortuo, ideo concilium summam habere iurisdictionem in casibus, qui moram non patiuntur, quia tunc Pontificiam nanciscitur potestatem, vt iam anteà tetigi, & latè tradunt qui ea de re scripserunt. Idem est etiam vbi Pontifex in vrgẽtibus ecclesiæ negotiis periculisq; negligens
181 est. Nam in quacunque vniuersitate ob magnam maioris & potentioris partis incuriã propriã potestas ad alios recidit, & eis accrescit, qui alioqui
182 nihil possent. l. cùm Nauarchorũ. vbi Bart. C. de naui. lib. xi. not. in c. gratum, de postul. prelat. Fa
183 cit n: not. tradita per Pet. de Anch. in consi. 409. uiso & diligenter inspecto col. pen. & fin. Dum tradit Potestatem etiam Papæ reseruatam posse tempore schismatis ab ordinariis exerceri propter urgentẽ necessitaté. qué sequitur Car. Alex. in. cap. per uenerabilem. §. quod autem, qui fil. sin. leg. car. 21 & 27. Hinc etiam ad vnum solum Cardinalem aliis negligentibus, totius collegii iura deuolui, & ipsum solũ nomine omnium Pontificem eligere posse nouimus. in Glo. com munitur approbata in Clement. ne Romani, §. porrò, de elect. & ne longè exempla petamus, in hac materia scilicet congregandi concilii, quamuis principaliter summi Põtificis autoritas exiga
184 tur, tamen instante necessitate, vt puta pro sedãda

dâ hæreſi, Papa requiſito & recuſante, aut negligente, poteſtas illa ad Cardinales, & eis negligẽtibus ad Imperatorem, tum deinde ad alios principes, ac deniq; ad inferiores quoq; deuoluitur, vt per Roſell. in tract. de concil. & per alios, qui hac de re ſcripſerũt, quos etiam retulit Iaſ. in cõſ. xcv. in quarto vol. hoc tamen de hæreſi ſedanda declarandum eſt, vt infrà in tertia parte explicabimus. Quare & in propoſito caſu dicimus Pontificiam poteſtatem, ob ſummam ipſius Põtificis in negotiis vrgentibus negligentiam ad conciliũ recidere: ut probatur ex multis, quæ in ſimili docuit Feli. in c. cum olim de teſti. Itaque cùm in eo & Pontificia inſit poteſtas, illud ſequitur, nihil propterea Pontificiæ adimi poteſtati, neq; cõcilium Pontificia poteſtate maius eſſe, cum illa concilii caput ſit, ac in eo in concreto conſideretur. Facit ad rem hanc Archidiaconi documẽtum in c. porrò, lxvj. diſtinct. cum multis, quæ copiosè ſuperius adducta ſunt, & pro concluſione ac ſigillo (vt ita dixerim) eorum, quę in hac diſceptatione deduximus, affertur edictum cõcilii Florẽtini, quo 185
cautum eſt, Romanum Antiſtitem in Petro regendi & gubernandi vniuerſalem eccleſiam poteſtatis plenitudinem accepiſſe: quo ſtante nefas eſt amplius diſputare de poteſtate concilii ſine Pontifice, ne dum ſuprà eum. Nam eccleſia vni- 186
uerſalis, collectio fidelium eſt, quæ in concilio eſſe iu-

ſe iuris interpretatione cenſetur (vt prędiximus) ſuprà quam quidem vniuerſalem eccleſiam, ſi Papa eſt, vt fuit apertiſsimè ab illo cōcilio declaratum, inanis eſt iſta collectio, cùm ad ipſum Pōtificem ſpectet regere & gubernare eccleſiā vniuerſalem, non autem ab ea regi vel gubernari. Et eo magis cum hoc ipſum concilium declaret, ita quoque præcedentes Synodos æcumenicas ſenſiſſe, quod infrà etiam plenius opportuno loco aperiemus.

Nec aduerſus prædicta omnia vrget conſtitutio in iiii. & v. ſeſsione à Conſtantienſi concilio
187 edita, & à Baſileienſi deinceps repetita, qua cautum eſt. Quęcunque cuiuſcunq; ſtatus & dignitatis etiam ſi Papalis exiſtat, obligatum eſſe parere præceptis illius, & cuiuſcunque alterius cōcilii legitimè congregati in iis, quę pertinent ad fidē, & extirpationem ſchiſmatis, & ad reformationem eccleſiæ in capite & in membris. Quorū verborum occaſione dici nō poteſt, quāta ſit exorta perturbatio, & quàm multi conati ſint ſupremi capitis imminuere poteſtatem, qui & ingenio & doctrinæ gloria florentes poſteà quāplurimis autores fuere ita ſentiendi, & huius altercationis & ciuilis atq; inteſtini belli in eccleſia excitandi de hac maioritate poteſtatis, de qua hoc libro diſputare inſtituimus. veritatis autem ſtudio laborem hunc libenter ſuſcepimus, atque in hiſce potiſsimum

mum refellendis, quæ vim magnam habere existimantur, quanta potuimus diligentia dedimus operam, vt argumētorum fallacia, & quasi nube depulsa, veritas ipsa in lucem prodiret: cur enim alias alibi à nobis disputata, sed nunc diligentius considerata, multisque nouis aucta rationibus, in hoc perquam necessario loco tractare pudeat? Quicquid igitur de hac ipsa re Cardin. Alexand. in Rubri. xv. distinct. & alii alibi dixerint: nos saluo semper sanctæ matris ecclesiæ arbitrio opinamur, sanctiones illas ita intellectas, vt futuris Pōtificibus indubitatis normam dare nitantur, ferri nullo iure potuisse. Idque duobus vel præcipuis concluditur argumentis: Primum est, quoniam 188
concilia, quæ sine iussu certi atque indubitati Pōtificis congregantur, legitima non sunt: nam concesso Romani antistitis principatu, de quo latissimè iam antea disseruimus, sequitur, membra sine capite, & oues sine pastore congregari iure nō posse: nam ad illius solius autoritatem pertinet 189
concilia congregare, cui omnes fideles obedire tenentur, sed Papa ille est, cui tota parere debet ecclesia c. i. xciii. dist. & iam sæpe probatū est, igitur. &c. Præterea si ad alios etiā hæc autoritas pertineret, facillimè schisma oriri posset, cui vt occurratur, ad solū Papā eā spectare opus est cōfiteri. Idq; satis apertè probatur Macab. 1. c. 14. vbi Symoni summo sacerdoti fuit tributū cōuētus sine

ipso

190 ipſo fieri non poſſe. Hæc veritas probatur etiam
in c.dudum iii. q. vi. vbi habetur,ab Apoſtolis &
eorum ſucceſſoribus in antiquis fuiſſe decretum
ſtatutis,quæ ſancta vniuerſalis tenet eccleſia, nõ
debere abſque conſcientia Romani Põtificis cõ
191 cilia celebrari & ibi Gem. Hoc idem in concilio
Niceno fuiſſe ſancitum multi patres fide digniſsi
192 mi prodiderunt: Iulius enim Primus, qui paulò
poſt illam Synodum fuit ad Pontificatum eue-
ctus, in Epiſtola prima & ſecunda ad orientales
Epiſcopos,& Athanaſius ac omnes Epiſcopi Ae
gyptij,Thebaici,& Lybici,in Alexandrina Syno
do congregati,in epiſtola ad Fœlicem I I. affir-
marunt,ita (vt prædiximus)fuiſſe à Niceno con-
cilio ipſis præſentibus conſtitutum. Hoc ipſum
& Galla Theodoſij Auguſti mater in epiſtola ad
193 filium confirmauit dicens, Legatos Romani Põ
tificis ſecundum Niceni concilij diffinitiones ſo
litos eſſe concilijs præſidere. Nec quiſpiam mire
tur hoc inter illius Synodi conſtitutiones non re
periri, cum nouerimus multas ex eis hæreticorũ
inſidijs fuiſſe delatas,vt Fęlix I I. qui martyrij co
rona fuit inſignis,in eius decretis teſtatur,& habe
tur in epiſt.concil.Sardicen. Idque Athanaſius &
Epiſcopi in Alexandrina Synodo collecti, quo-
rum paulò ante meminimus, confirmarunt, ro-
gantes Fœlicem I I. vt ob hoc Niceni concilij
ſtatuta diligentiſsimè cuſtodiret.Quare ex tot et
tantorum

tantorum patrum testimonijs liquet, hoc in Niceno concilio fuisse proculdubio constitutum. Hęc eadem sententia in concilio Chalcedonensi actione decima continetur, vbi scriptũ est, Cecropio proponente ab omnibus patribus acclamatum esse, illud appellari concilium iure non posse, quod non esset Apostolica autoritate collectum. Atque ideo legimus Synodum quoque contra Symmachum Papam iussu Theodorici coactam decreuisse, ad ipsum Papam quamuis accusatum, pertinere, Synodum illam cogere, ne alioqui irrita foret, §. hinc etiam, xvii. distinct. & de quo suprà latius visum est. Huc accedit Marcellum primum, qui martyrio fuit insignis Epist. ij. Damasum Epistola iij. ad Stephanum Archiepiscopum, & ad tria Africę concilia, ac Iuliũ primum in locis præmemoratis affirmasse, ab Apostolis & eorum successoribus traditum fuisse, concilia non debere absque Romani Pontificis sententia celebrari, ad quod videatur etiam tex. in c. Synodum, & in c. multis, xvii. distinct. In vniuersitatibus enim habẽtibus caput, iure cautum est, nihil statui posse sine ipsius capitis autoritate secundum Innoc. in c. cum accessissent, & in c. cum omnes, de constit. facit. l. omni innouatione, & ibi Alber. de Ros. C. de sacros. eccle. Hinc nouimus Pelagium II. pręcepisse vana irritaq́; esse ea omnia, quæ agebantur in Synodo sine ipso Nea-

194 (margin, beside "Hęc eadem sententia in concilio Chalcedonen-")

195 (margin, beside "cellum primum, qui martyrio fuit insignis Epist.")

poli congregata, vt videre est in eius epist. decretali, & in d.c.mu tis, facit, c.bene quidem, xcvi. distin. Similiter & Damasus epist. v. eadẽ ratione
196 constituit, concilium Ariminense nihil prorsus statuere potuisse. Ennodius ĩ libro autoritate v. Romani concilij confirmato, atq; inter illius gesta relato, & Socrates Episcopus in lib. iiii. ca. ix. cuius opera in vii. cõcilio approbantur, cõstãter asserũt, ecclesiasticis regulis mandari, ne præter sententiã Romani pręsulis concilia cõgregẽtur.
197 Non pretermitto ante conciliũ Sardicense fuisse ab Arrianis Synodum in Antiochia collectã, quæ fuit habita nullius mométi propterea quòd absque Romani Pont. autoritate cõuenerat, vt autores Græci in lib. iiii. Tripartitæ historię docuerunt. Deniq; Sanctus ille Stephanus, cuius ce
198 lebritatẽ Græci xxiiii. die Septẽbris venerantur, damnat conciliũ, quod de abrogandis imaginibus sine Romani antistitis autoritate cõuenerat, & cùm eius concilij decretum æcumenicũ diceretur, exclamans ait, O ignorãtiam, ò absurditatẽ, & quomodo Synodus hęc ęcumenica vocabitur, quam Romæ pręsidens nõ approbauit? sine quo impossibile prorsus est, res ecclesiasticas regulari.
199 Accedit ad hæc tex. in c. Regula, xvii. distinct. & in c. ideò. ii. q. vi. & quæ habentur per Aymarum Archiepiscopum Remensem in suo lib. de Synodis, cap. xviii. vbi ita inquit, ne mireris, quòd ipsorum

rum

rum conciliorum autoritatem Romano Ponti-
ci aſcribamus,nam nulla concilia rata leguntur,
quę apoſtolica áutoritate ſuffulta non fuerint.

Et quoniam apud pertinaces de hac ipſa re nō 200
nunquam difficultates oriuntur,libet in ea venti
landa paulùm immorari,vt contraria diluamus.
Huic igitur apertiſsimæ veritati obiiciuntur ea,
quæ illi,qui contra nos ſunt,aliquando obloquū
tur,dicentes; antiqua concilia non fuiſſe Roma
ni Pontificis autoritate collecta: Nicenumq́ue,
Conſtantinopolitanum,Epheſium, & Chalce-
donenſe adducunt. Rurſus aiunt, Concilium
Aquileienſe fuiſſe in Italia celebratum, cui præ-
fuit Ambroſius.Reſpōdeo enim, vt pro illuſtrio
ri dicendorum intellectu affirmandum eſt, non
eſſe à ſacris conſtitutionibus, & ſanctorum pa-
trum ſententia diſcedendum,quamuis quædam
ex priſcis illis conciliis prima frōte, ſolo iuſſu Cę
ſaris videantur eſſe collecta;quoniam id propte-
rea non contingebat, quòd Romani Pontificis
abeſſet autoritas;quinimò,ea præcedente, Impe
ratores illa concilia congregabant,vt inquit Ar-
chid.in cap.mandaſtis, ii.q. v. dicens,vbicunque
reperitur Cæſares concilia coegiſſe,id ſemper eſ-
ſe intelligendum, iuſſu ſcilicet Romani Pontifi
cis præcedente.Quapropter illius autoritatis ma
gis executores, quàm perturbatores iure nuncu-
pari poſſunt. vt ſentit tex.in cap. ſexta Synodus,

xvi.dist. ibi exequente piissimo Principe Constantino; idq; testatur Aymarus i.d.loco. Iccirco autem priscis illis temporibus solum nomen Imperatoris proponebatur, ut omnes ex diuersis prouincijs cōuocati patres facilius colligerētur. Cùm n. tunc maxima esset hæreticorum potentia & insolentia, parum fuisset, si nudum Papæ prçceptū prçcessisset, atq; ideo Papa per Principes seculares agebat, quod per se ipsum agere non potuis-
201 set, & multa contra Cæsaris autoritatem attulit oldr.in cons.69. ubi totis uiribus conatur ostendere illam nullo iure uel Diuino uel humano esse subnixam, quod quidem cons. terribile esse dixit Feli.in.c.cùm non liceat de prçscrip. sed quicquid sit de hac re saltem dicimus, Cæsarem non modo ullum in sacerdotes imperium non habere, sed illud etiam, quod in homines sibi subiectos exercet habere accumulatiuè ad Papam non autem priuatiuè, ut uerbis utar Feli. & aliorū, qui ita docuerunt in.c. Quoniam de rescript. uacante autem alio principatu sæculari, non Cæsar sed ipse papa succedit secundum ueriorem sententiam, quoniam ei subest tanquā habenti potestatem illam in habitu reducibilem ad actū, ita Feli. post alios in.c. Licet ex suscepto de for. compet. ubi eadem ratione cōmuniter affiirmatum est, Papam uacante imperio succedere, & non è contra, ita etiam habetur per Bart. cum ibi additis in

l. j. §. denique. ff. de aqu. plu. arce. sed de his ha-
ctenus. Iam igitur doceamus sine Pontificis auto 202
ritate concilia illa non fuisse coacta. In Niceno
concilio dicimus Osiũ Episcopũ Cordubensem
unà cum Vincentio & Victore uices agẽtem Syl
uestri Romani Pontificis præfuisse, ut legitur in
præfatione ad concilium Sardicense, eosque
illius concilii sanctionibus primos subscripsisse,
nam ab ordine subscriptionis superioritas coniici
solet, l. j. §. quibus. C. de nou. cod. fac. quæ etiam
ex eo uel facilè dignosci põt, quòd patres illi pe-
tiierunt, ut acta in illo concilio, sua ipse Syluester
autoritate firmaret; id quod superiorem potesta-
tem haud obscurè indicat, ut iam sæpe dictũ est.
Constat etiam ex relatione multorum insigni pie
tate illustrium, quos paulò ante attulimus, in ea-
dem Synodo inter cætera fuisse sancitum, non
licere sine Papa Synodos conuocari. Quapro-
pter constantissimè affirmandum est, patres
illos in suo concilio celebrando, alio iure uti
non uoluisse, quàm eo, quod ipsi aliis statuerunt
argumen. l. j. & tot. tex. ff. quod quis iur. Præ-
terea antiquis documentis traditum est, Sy-
nodum illam, nutu Syluestri fuisse coactam. ut
habetur in epilogo Romani concilii sub Sylue-
stro Propterea quamuis solus Constantini ius-
sus præcessisse uideatur, credendum tamen est,
id sine Syluestri uoluntate non fuisse peractum,

tum

203 tum ex prędictis, tum etiam quoniam quantum honoris Syluestro Constantinus tribueret, videre est, in edicto Constantini, in quo eum esse summum, esse maximum, esse sacerdotum principem, prædicauit; Porrò in hæresim laberetur, qui illius sedis priuilegia lędere auderet. c. omnes xxii. distinc. quod scelus de Constātino illo optimo suspicari, ne dum dicere, est nefas. Denique huius sententiæ magnum est argumentum, cum nouerimus Constātinum multos libellos, in quibus sacerdotes accusabātur, sibi oblatos reiecisse, & palàm dixisse ad se huiusmodi iudicium non pertinere. Quare verisimile est, eum pari ratione, ne Romani Pontificis autoritas imminueretur, noluisse pręcipere, vt Synodus colligeretur,
204 nisi Syluestri præcedente consensu; quoniam in voluntate hominis excutienda plurimum inspici solet, quid is facere consueuerit. l. si seruus plurium. §. fi. ff. de leg. j. l. pen. ff. de alim. leg. Ha-
205 ctenus de concilio Niceno. Primum concilium Romanum in quo ipse Constantinus & cclxxv. patres interfuere, Syluestri iussu coactum est, solam Constantino præsentiam exhibente. Arelatense concilium ii. vnà, cum Eugenio & Quiriaco Syluestri vices agentibus celebratum est. Romana Synodus ii. Iulio I. præsidente, habita fuit. In concilio Sardicensi plurimum honoris Romano Pontifici delatum est. vt in iiii. & vii. cap.

eiusdem

iusdem concilij continetur. Statutum enim in eo fuit, episcoporum appellationes ad illam sedē esse referendas; atque ideò coniiciendum est, illud quoque concilium fuisse Iulij autoritate coactum; ne supremę ipsius dignitati detraheretur, quamuis id expresse legi non possit; cùm integra gestorum illorum exemplaria non habeantur. Traditum enim est in præambulis ad concilium Sardicense multos patres se ob angustas inducias excusasse, culpantes Iulium Romanum Antistitem: Cur autem de induciarum angustia reprehēderetur, qui suam in cogenda Synodo non impertitus esset autoritatem? Pręterea exploratum est, vt ibidem habetur, multas tunc Romano Pontifici ab hæreticis redditas fuisse literas Athanasiū accusantes, multasque à catholicis eum exculpantes, à quibus tum accusationibus, tum excusationibus porrectis secuta est celeberrimi illius concilij congregatio. Diu etiam ob hanc eandē caussam Athanasium Romæ moram traxisse nouimus. Ex quibus omnibus necesse est in eam ire sententiam, vt Papæ autoritas omnino magnæ illi Synodo interfuerit; multæ enim coniecturæ probationi plenæ sufficiunt. l. ii. cum glo. ff. de ex 206
cus. tut. Imo. in cons. cxxxix. Crauet. in cōs. clviii. Imò sola pręsumptio plenè probat, in ijs, quę sunt consona veritati secundum Bar. in d. l. ii. ff. de excus. tut. Mileuitanum cōcilium, in quo ratio fidei

ventilatur, autoritate Papæ fuiſſe collectum, teſtatur Innocẽtius I. cum enim ad illos patres, qui ad eum literas dederant, reſcriberet, ait. Mileuitanum noſtra autoritate concilium. Septimum Chartaginenſe concilium non fuit ſine Papę legatis celebratum. Quòd autem attinet ad concilium Conſtantinopolitanum, quamuis in eo parua admodum Romani Pōtificis mentio habeatur, non tamen propterea contra nos ſumendum eſt argumẽtum, quoniam ob Arrianorum furorem aliquando aliter fieri non potuit, vt habetur in v. cap. illius concilij. Veruntamen etiam ibi vidimus Romano Antiſtiti ſupremũ ſemper honorem fuiſſe delatum, cùm ſtatutum fuerit primũ honorem Conſtãtinopolitano, poſt Romanũ, deberi epiſcopo. In concilio illo Epheſino primo, quamuis integra eius geſta non habeantur, nouimus tamen Cyrillum Alexandrinum vice papę Celeſtini præſidiſſe, vt legitur in præambulis ad illud concilium, licet mendaces aduerſarij, & in hoc, & in Chalcedonenſi, negent autorita-
207 tem Romanorũ Antiſtitum interceſsiſſe. Vt igitur hæc eorum impudentia detegatur, Chalcedonenſis illius cõcilii geſta perſcrutemur, ex quibus conſtabit in ea Synodo & cogenda, & celebranda, & poſt illius confectionem, ſupremum ſemper honoris, & iuriſdictionis gradum Leoni fuiſſe tributum, atque ita ex iis, quid in aliis quoque

veteribus illis concilijs fuerit obſeruatum, vel fa cilè accipietur. Valentinianus & Marcianus Augusti in epiſtola ad Leonem, cum rogarunt, vt magna Synodus Chalcedonenſis, ipſo autore, colligeretur. Huius veritatis eſt conteſtis vir ſanctiſsimus Leo, qui ad Synodum illam ſcribens in epiſtola xlv. ſic ait. Amplectendum eſt clementiſsimi Principis concilium, qui nos ad reformandam eccleſiam conuenire voluit, Petri tamen iure atque honore ſeruato. Exiſtimetis igitur nos in his fratribus Paſchaſiuo &c. qui ab hac ſede directi ſunt, illi concilio præſidere. Hoc idem confirmat Leo ad ipſum ſcribens Marcianum Auguſtum, vt patet in epiſtola xlvii. cùm inquit, prædictum fratrem & coepiſcopum noſtrum vice mea conuenit concilio præſidere. Aiunt iſti veritatis perturbatores, Leonem inuitari, nec nos id negamus, ſed quo tandem modo inuitatur & rogatur? Certè vt concilij autor ſit, vt ei præſit. Præterea diligenter eſt animaduertẽdum, rogatum fuiſſe ab Auguſtis Leonem, vt ſuam concilio pręſentiam exhiberet. Sic enim futurũ ſperabant, vt res eccleſiæ, quæ in ij. Epheſina Synodo, vi & metu fuerãt ab hæreticis profanatæ; maiori ordine componerentur: Verùm quia moris non erat, vt Pontificia maieſtas accederet, pręſertim cum in longinquis partibus concilia colligebantur. Sed tantum per Legatos

eò destinatos pręesset. Iccirco Legatos misit, qui huic concilio pręsiderent. Audiamus Paschasiuum Leonis legatum coram toto concilio ipsa hæc profitentem, affirmantemque ideò necesse esse, vt omnia, quæ ibi erāt pertractāda, sua prius interlocutione decernerentur, cui omnes patres assensere; vt videre est in Actione iii. illius concilii. hoc idem latè probat Ioā. de turr. crem. in iii. lib. suæ summæ. ca. xi. Gelasius in epistola ad episcopos Dardaniæ constanter asserit, Romanam sedem sola sua autoritate decreuisse, vt Synodus Chalcedonensis haberetur. Quid igitur adhuc plura desideramus? cum Gelasii, Leonis, ac ipsorum habeamus testimonia Imperatorum, quæ Leone autore, aiunt Synodum Chalcedonēsem fuisse collectam.

208 Nunc idem in ipsa celebranda obseruatum fuisse doceamus. Colligitur ex libellis cōtra Dioscorum porrectis, semper Leonis nomen concilio fuisse prælatum, atque indè coniicitur, ipsum tanquàm caput cæteris præfuisse; maiores enim in prioribus locis poni consueuerunt. l. i. §. quibus. C. de nou. cod. fac. ex gestis eiusdem cōcilii. Actione x. habetur, à patribus dictum fuisse palàm: Romanæ sedis legatos, & prius loqui, & prius acta confirmare consueuisse. Immò cum de ferenda contra Dioscorum damnationis sententia ageretur, patres concilii, Leonis vices agē

tibus

tibus dixere, ipsos ibi primatum obtinere, & propterea ipsorum esse sententiam ferre, in quā vniuersa Synodus esset concessura. hæc ibi in Actione iii.

Verum quid deinde celebrata illa Synodo actum fuerit aperiamus. Tota Synodus in epistola ad Leonem testatur, ipsum sibi, vt caput membris præfuisse. Imperatorem verò ad ornamentū interfuisse. Ecce quàm clarè hoc loco probetur id, quod paulò antè narrauimus, scilicet Imperatores nunquam conciliis, vti præsides præfuisse sed ad ornamentum, hoc est ad libertatem concilij defendēdam. Item Synodus à Leone petijt, vt gesta approbarentur, Idem quoque Augustus & Augusta petiere, vt in eorum epistola traditū est. Leo autem illa tantum confirmauit, quibus ipse suam autoritatem fuerat impertitus, insinuans, concilia autoritate Romani præsulis, quasi quodam freno temperari ac regi, hæc habentur in epistolis Leonis lvii. lviii. & lxix. Quantū etiam honoris Leoni concilium exhibuerit, ex eo liquet, quòd ei summitatis titulum tribuit in epistola eiusdem concilij ad Leonem. Qui autē summum quidpiam esse affimant, nihil illo sublimius esse pronuntiant. 209

Quare quid amplius pro hac parte adduci posit, non video, quàm si quis doceat antiqua concilia iniussu Romani Pontificis non fuisse

collecta;ab eodem verò Pontifice petitum,&ab ipsis concilijs,& ab Imperatoribus, vt conciliorum gesta, sua autoritate firmaret, ab eodē acta ritè celebrata roborari, & rursus ab eodem illicita damnari.

210 Clamant concilium Aquileiense,cui præfuit Ambrosius,in Italia celebratū, in quo nulla Romani pręsulis mentio habetur. Respōdeo illius concilii acta mutila esse, nec integra ad posteros peruenisse, & propterea quæstiones nostras illorum autoritate decidi nō posse, & idem dicimus de multis aliorum conciliorum gestis, quæ imperfecta ad hanc ætatem vix peruenerunt.Nam,

211 vt Celsus ait Iurisconsultus,inciuile est, nisi tota lege perspecta iudicare.l.inciuile.ff.de leg.faciūt ad remtr a.per Bar.in l.omnes populi.ff. de iust. & iur.& per Doct.in rub.ff.de no.oper. nunc. & per Canon.in c.contingit,de fid. instr.Collectio enim ista non valet,hoc non legitur factum,igitur non fuit factum, quia locus ab autoritate negatiuè nullius est roboris,& momenti. Legitur enim Io.vlt. multa alia fecit Iesus, quę non sunt scripta in libro hoc. Pręterea non est verisimile patres illos præsertim in Italia conuenisse, nisi Papę saltem tacito accedente cōsensu,idq; quoniam ita in concilio Niceno fuerat iam anteà cōstitutum, vt à fide dignis autoribus acceptū est, quorum supra meminimus:tum etiam quia con

cilia iniussu Papæ congregari non consueuisse affirmatum est in concilio Chalcedonensi, vt supra diximus. Demum illud quoque affirmamus, si concedatur quod iure negari potest, illam Synodum iniussu Pontificis conuenisse, non tamē propterea hac Pontificiæ potestati obesse; nihil enim noui de fide ibi traditum est, sed quidam tantum, qui in Arrianam perfidiam inciderant, erant hæretici declarandi, vt ait Gelasius in epistola ad Episcopos Dardanię: quocirca cùm iam anteà error ille esset damnatus, hæc sententia illorum magis conciliorum, quæ hæreses damnauerunt, quàm Aquileiensis, iure appellari potest c.Acatius, cum glo.xxiiii. q. j. Qui autem iudicis sententiam exequitur, autoritatem illius intelligitur comprobare .l. ad solutionem.C.de execut. rei. iud. faciunt ad rem tradita per Abb. per illum tex. in. c. in causis, de elect. & est tex. not. vbi Bar. in .l. vnum ex familia, § . j. ff. de leg. 2. vbi habetur id quod ab executoribus testamenti factum est, ab ipso testatore factum esse censeri.

Disputatū etiam fuisse aiunt, in concilio Char- 212
taginensi, esset ne in Synodo Nicena sancitum Episcoporum appellationes ad Romanum esse Pontificem deferendas, & in libris illius concilii nusquàm canonem hunc inuentum fuisse, & ex hoc inferunt contra Romanæ sedis autoritatem. Nos verò asserimus ibi duntaxat disputatum esse;

an

an inter illos canones hic canon esset descriptus. Proinde et si repertus non fuit, non tamen sequitur, eundem canonem non fuisse in illo concilio constitutum, præsertim cum id Athanasius, & Egyptii Episcopi, aliique plurimi affirmarunt vt prędictum est. Nec mirum est, si multi ex dictis canonibus desint; quia (vt ait Athanasius scribens ad Felicem. II.) ab hæreticis potentis-
213 simis destruebantur. Quid plura? videamus quòd legati Papæ asserebant Africanis Episcopis dissentientibus; id ne iure diceretur, an non? vt intelligamus vtra iustior esset contentio. Iustissimam fuisse dicimus legatorum affirmationem, cùm id à Nicenis patribus fuisse sancitum superius docuerimus. Præterea hoc idem fuit in sardicensi concilio declaratum, vt habetur in. 4. & 7. cap. illius concilii. Iure igitur fiebat, quod vel vnius, vel alterius ex his duobus conciliis erat autoritate subnixum, & vsu comprobatum. Quare vel Africanos iniquè egisse concedendum est, cùm à concilii saltem sardicensis sententia discreparint, vel dumtaxat disceptasse, an ille canon esset inter alios Nicenos descriptus: quo casu nō sequitur, hoc propterea ibi non fuisse sancitum, quod in libris concilii non sit repertum, nam vt prædictum est, legitur Io. vlt. multa quoque alia fecit Iesus, quæ scripta non sunt in libro hoc. potuit enim vel ab hęreticis subtrahi, vel ab iis, qui

maiestati

maiestati pontificiæ inuidebant, quemadmodũ alios quoque subtractos fuisse non incognitũ est.

Verùm si quis adhuc perspicuam hanc veritatem mordere niteretur, dicens, olim imperatoribus fuisse concessum, vt Pontifices ipsos eligerent, vt habetur in.c. Adrianus. 63. dist. et ex hoc inferre, quòd si electi ab ipsis Imperatoribus põtificatum assequebantur, quo nihil maius in Ecclesia Dei videtur posse contingere cap. licet, de elect.c. vbi periculum, eod.tit.in.vi. & clem. Ne romani, eod. tit. Multo magis concedendum videretur, ad eosdem ius congregandi concilii pertinere. Aut. Multo magis.c.de Episc. & cler. Respõdeas licet in primis: priuilegiũ hoc ab Adriano, consentiente concilio, Carolo Francorum regi, imperatoriq; fuisse concessum.d.c. Adrianus, & hoc idem Leonem viii. Ottoni primo imperatori seu Alemaniæ regi confirmasse vt habetur in. c. in Synodo. lxiii. dist. idque tum ob ingentes à Carolo magno pro Ecclesia res fortiter, pieque ac feliciter gestas; tum etiam ob nimiam hæreticorum, & schismaticorum potentiam ac sęuitiem, qui summos præsules acriter adeò opprimebant, vt ferè tota Ecclesia subuerteretur. Quapropter catholicę religionis gubernatores existimarunt hoc pacto pontifices debere ab imperatoribus protegi, ac defendi, vt videre est in c. vota. §. rationibus, lxiii. dist. Postquàm autẽ 214

cum

215 cùm nutu Dei tãdem tanta hæc hęreticorum po-
tentia cecidiſſet; Ludouicus ille nunquàm ſatis
laudatus Imperator, hæc dignitatẽ Eccleſiæ de-
decorantia perhorreſcens, vltro huic tanto priui-
legio, ſedente Paſchali Pontifice, renunciauit, vt
traditum eſt in.c.ego Ludouicus. lxiii. diſt. & in.
c.ſacrorum.§.ex his, ead.diſt. Præterea dicimus
non rectè colligi argumentum, ſi dicatur, Qui eli
gunt Pontificem, electo Pontificiam tribuunt
poteſtatem, & propterea maioris viderentur eſſe
216 autoritatis; quoniam aliud eſt iuriſdictionem cõ
ferre, in perſonam declaratam, & vt ita dixerim,
determinatam. Aliud eſt determinare, & decla-
rare perſonam, quæ ex collatione iam facta hu-
iuſmodi nanciſcitur autoritatem, vt de hoc eſt
tex. not. & ibi Bar. & alij in.l.vnum ex familia.§.
j.ff.de leg. ii. Vbi talis extat elegans iuriſconſulti
ſententia. Hæredem, qui fundum ex diſpoſitio-
ne teſtatoris vni ex ipſius familia relinquere coge
batur: quamuis in eius optione ſit, vnum, ma-
giſq; alium, cui relinquat. eligere; nihilominus
ex quo vnum omninò debebat eligere, nihil ei
tribuiſſe cenſeri; atque ita beneficium illud pri-
mo teſtatori, nòn autem hæredi illum eligenti
acceptum fertur. Hoc idem pari ratione eſt etiã
in propoſita re concedendum: cùm enim Impe-
rator vnum, qui futurus eſſet Pontifex, omninò
217 eligere teneretur; Qui eligitur, Pontificiam po-
teſtatem

testatem Deo eam tribuenti,& legi ita præcipiẽti,acceptam fert, non autem eligenti, vt docuit Feli. in cap. cum R. canonicus de offi. deleg. qui enim declarat, nihil de suo tribuit, sed datum significat. l. hæredes palàm. §. si quid post, ff. de testa. simile videmus in eligentibus Imperatorem, & in Cardinalibus, qui nunc eligunt Romanos Pontifices, & tamen ipsi non solum sunt longè inferiores Pontifice, sed nulla prorsus Pontificię potestatis prærogatiua potiuntur, vt latè docui in lib. meo de Cardinalatu. q. xxii. Quare deletũ remanet illud obiectum, quod ab ista eligendi Pontificis potestate, quam Imperatores nonnũquam habuere, colligebatur. Alioqui enim in illum errorem vel facilè incideremus, Pontificiã scilicet dignitatem à Cęsare inoleuisse, & Papę præfectionem à Cæsare emanasse, qui quidem 218
primũ fuit Marsilij de Padua, qui propterea fuit damnatus in extrauag. xxii. incip. licet secundum doctrinam Apostoli, & cum denuò Io. Hus. in eundem cecidisset, fuit iterum in concilio Constantiensi damnatus. Hinc legitur in Actione iii. concilij Chalcedonensis Dioscorum quasi suspectos haberet illos patres, petijsse, vt sententiæ de ipso ferendę senatus Cæsaris pręesset, cui à patribus responsum est, haud quaquàm licere, quę ad religionem spectant, coram laicis pertractari. Hac eadem ratione fuit in Antiocheno concilio

219 conſtitutum, eos qui in ſpiritualibus adire Imperatorem auderent, eſſe mulctandos, vt relatum eſt, in ca. ſi quis à proprio, xxi. q. v. In octaua Synodo cap. xvii. affirmatum eſt, nuſquàm ſacros canones ſanxiſſe, Principes ſeculares in concilijs conuenire, ſed ſolos Antiſtites. Hoc idem fuit diſputando concluſum in concilio ſub Eugenio IIII. Senis indicto & congregato, vt teſtatur Abb. in quæſt. incip. Epiſcopus, & Feli. in c. Apoſtolicę, de excep. Quid quod ipſimet laici principes palàm hoc ipſum aliquando affirmarunt. Theodoſius enim ad primam Epheſinam Synodum ſcribens, ait, illicitum eſſe eos, qui non ſunt ex ordine epiſcoporum, eccleſiaſticis immiſceri tractatibus. Theodoſius Rex alioqui impius, id pariter teſtatus eſt; Is enim in cōcilio cōtra Symmacum Papam collecto apertè profeſſus eſt, ad patres Synodi tantum ſpectare, quæ ſequenda eſſent præſcribere, ad ſe autem nihil, pręter reuerentiam, pertinere, vt habetur in §. hinc etiam xvii. diſtinct. ſic etiam nouimus, vt iam antea dictum eſt. Conſtantinum eadem ratione in Niceno concilio multos libellos reieciſſe, in quo ſacerdotes accuſabantur.

220 Quare vt tandem eò redeamus, vndè digreſſi ſumus, concludendum eſt, Principes ſeculares filios eſſe eccleſiæ; & non pręſules: ac eis conuenire, in iis, quæ ad religionem ſpectant, diſcere potius,

tius,quàm docere; & multo minus pręcipere. C. si imperator. xcvi. dist. & hãc conclusionẽ plenè probat Io.de tur. crem.in iii.lib.suæ sũmę.c.xxv.

Hæc igitur omnia apertissimè concludunt,robur nullum habere concilia iniussu Pontificis congregata.

Ab hac autem firmissima regula casus tollendi schismatis, & alii, qui moram non patiuntur, excipi solent. quoniam tunc ideo sine iussu Papæ concilia conuocantur,quo necessarium opportuno tẽpore fluctuãti ecclesiæ tribuatur auxilium, atque id tamen fit vi Pontificiæ potestatis,vt prędictum est, quæ ad vniuersitatem Episcoporum recidit,in illis duntaxat casibus,in quibus, periculum imminet,ne Respublica Christiana diu manens in tanto discrimine periclitetur,alia verò negotia,quæ differri possunt,futuro Pontifici relinquũtur,vt docuit Dec.in c.Osius,de elect. Vbi ait hoc ipsum in Synodo Constantiensi,de qua agimus,fuisse conclusum.Idq; Rosell.in tract.de potest.Pap.Abb.in quest.incip.Episcopus,& Card. sancti Syxti in sua summa retulisse.Faciũt ad rem tradita per Felin.in cap.super literis,de rescript.Ijs hunc in modum expositis & intellectis,iam contra prædictas cõstitutiones clarissima fiet illatio. 221

Quoniam causa,quare concilium illud Constantiense conuenerat,ea potissimùm fuit,vt schisma tum vigens tolleretur,à quo in dies aduersus iacta 222

tam Petri nauiculam impetus procellarum & tur bi num magis ac magis inualeſcebãt. Idq; tam ex bulla Io.23. in qua illius concilii indictio cõtinetur, quàm ex iureiurãdo ab eodẽ Io. ſuſcepto colligitur. Quare ſequitur illius concilii poteſtatẽ fuiſſe ad illos duntaxat caſus coarctatam, qui congregationi illi cauſam prębuerũt, extra quos illę ſunt conſtitutiones, de quibus agimus, quæ futuris indubitatis Pontificibus normã dare videntur, atq; ideo iure dicimus, eas ex defectu poteſtatis irritas eſſe & inanes. Nam cùm patres illi ſuæ iuriſdictionis limites egrederẽtur, qui erãt in tollendo ſchiſmate ob pericula imminentia cõſtituti, ab eis ędi iure ſtatuta non potuerunt, quæ ad illos præcisè caſus non pertinerent, qualia ſunt prædicta, ſiqui
223 dem à limitata cauſa limitati producũtur effectus l. cancellauerat. ff. de iis, quę in teſt. delen. cũ ſimil. ceſſante enim; quæ vrgebat, negotiorũ cauſa, quæ illi Synodo præbuerat autoritatem, illius quoque iuriſdictio ad finem perueniſſe cẽſebatur. l. adigere, ff. de iur. patr. c. cùm ceſſante. de appellat. Et ita ipſum illud conciliũ ſenſiſſe apertiſsimè conſtat, cùm multa negotia hac ratione futuro Pontifici reſeruarit, ſecundum Abb. in d. quæſt. Epiſcopus, & Dec. in d. c. Oſius. Id quod factum nunquã fuiſſet, ſi amplam & non reſtrictam putaſſent illi patres ſuam eſſe poteſtatem, argumẽto l. cum de indebito. ff. de probat. Conſtat igitur ex prædictis,

decreta

decreta illa tanquam extra casus præmemoratos 224
promulgata nullo iure suffulta iudicari debere.
Neque vrget si aliquis fortè instaret dicens, Cõci
liũ Cõstantiense legitimũ fuisse, atq; ideo omnia
illius gesta venerari oportere. Nos enim legitimũ
fuisse conciliũ illud concedimus, & fatemur, sed
in illis duntaxat casibus, in quibus instante necessitate
ad illud deuoluta erat iurisdicendi potestas:
in aliis secus, & stant ista simul, concilium quoad 225
quædam legitimum esse, & quoad alia quædam
non esse, sic Leo vir omni veneratione dignissimus
gesta concilii Chalcedonensis approbauit in
iis tantum, quæ sine sua autoritatè non fuerant
ꝑtractata, reliqua verò voluit irrita esse & inania,
vt videre ẽ in eius Epistola lvii. & lix. Quamobrẽ
Gelasius hoc potissimũ Leonis exemplo ductus,
id quod prædiximus, confirmauit, vt in Tomo
eiusdem Gelasii continetur. Quapropter iure affirmamus
quicquid fuit extra negotium schismatis,
& alia, quæ moram non patiebantur, à Constantiensi
concilio constitutum: id totum nullius
fuisse roboris & momenti. Et ratio est in prõptu:
Nam sublata schismatis occasione, & dato indubitato
Pontifice, patres illi sine eius autoritate cõuenire
non potuissent, vt latè in præcedentibus
fuit ostensum. Longè minus igitur ob aliud congregati,
potuerunt Pontificiæ potestatis amplitudinem
coercere, quod est plus. Idq; argu. l. relegatorum,

legitimę creati & certi Pontificis autoritati derogarent, tales autem videntur esse constitutiones quartæ & quintæ sessionis huius concilij, si eo modo, quo ab oppugnantibus Pontificiam maiestatem, intelliguntur.

Sed aliud quoque argumentum afferri contra potest. Nam etiam si cętus Episcoporũ omnium, quorum congregatione concilia cõsistunt, vt statim aperiemus, ampla quorumcunq; iudicandorum potestate perfrueretur; id quod iure optimo negatum est. Hoc tamen posito, constitutiones illæ à concilio Constantiensi eo modo decerni non potuissent. Animaduertendum enim est, vt 228
tetigimus, iurisdictionem quæ ad concilium spectat, ad vniuersitatem habentiũ iura Episcopalia pertinere, c.j.xvij.distinct.c. satis euidenter.xcvi. distinct. vbi habetur, illicitum esse eum, qui non est in ordine episcoporum ecclesiasticis intermisceri tractatibus. Abb. in d.quæst. Episcopus, & Rosell.in tract.de conciliis. Idq; ab omnibus cõmuniter confirmatur: vt videre est per Doct.maximè Io.de Imol.in c.graue, de pręben. Hic legi- 229
tur apud concilium Chalcedonẽse episcopos ibi commorantes, cum intellexissent nõnullos Aegyptios, qui non erant episcopi, vnà cum Dioscoro Chalcedonẽsi petiisse, vt concilio interessent, clamasse omnes cõciliũ episcoporum esse aliosq; esse eiiciendos, & ideò Leo Papa cõcilium Chal

cedonense

cedonenſe cõcilium epiſcopale appellauit. de cõ ſuetudine tamen admittũtur etiã Abbates & generales miniſtri ordinum religioſorum & omnes illi, qui cùm promouentur ad dignitatem iurant venire ad concilium, & ita factum fuiſſe in concilio Baſileienſi, ait Card. de turr. crem. in rubri. qui ad concilia generalia ſint vocandi, & traditur in cerimoniali in rub. qui habent vocem deliberatiuam in concilio, ij autem neque ad votum deciſiuum admitterẽtur, niſi autoritate ſummi Pontif. accedente, ſed habentes iura epiſcopalia ſunt iudices ipſo iure & vi conſuetudinis hactenus in cõ
230 ciliis obſeruatæ, tituli autem eorum, qui diuerſis in prouinciis huiuſcemodi eccleſias poſsident enarrantur per excellentiſsimum Alber. de Roſate in Rub. ff. de ſtat. ho. huc accedit, quòd ſingulæ eccleſiæ tenentur contribuere pro impenſis, quæ fiunt ab epiſcopis euntibus ad concilium, quia publicæ vtilitati incũbunt, & hoc eſt eorum onus præcipuum, vt docuit Abb. in conſi. vii. col. fin. in ii. volu. Cùm verò ad Synodum illam, ſi eorum, qui aberant numerus ſpectetur, minima Epiſcoporum pars conueniſſet, conſequens eſt eam nihil prorſus extra cauſas in concilii indictione expreſſas decidere potuiſſe. Ratio eſt in promptu,
231 nam ſoli preſentes nunquam poſſunt autoritatẽ exercere, quæ ad vniuerſitatem ſpectat, niſi accuſata ac planè certa abſentium contumacia, tunc

enim

enim cùm omnes in vrgentibus negotijs moneã tur, qui venire negligunt, ipsi se ipsos à ferendis suffragiis excludunt c.cum nobis olim, de elec.& eorum potestas ad solos præsentes recidit licet nu mero sint pauciores l.cũ nauarchorum,& ibi Bar. C.de nauic.lib.xj.ca.bonæ. & ibi Glo. & Inno.de elect.c.vbi periculum,cum ibi trad.eo.titu. in vi. facit tex.not.in §.si autem sanctißimus de ecclesi. 232
tit.vbi data negligẽtia episcopi in pijs causis exequendis,sancitum est,licere cuicunque alij omnibus modis studere,vt causæ piæ compleantur,quẽ tex.ad hoc citat Bar.in l.nec quicquam.§.fi.ff.de off.procon.& leg.faciunt ad hoc tradita per Feli. in cap.cum olim, de testi. Quinimo ob aliorum negligentiam iura totius vniuersitatis ad vnum solum quandoque deuoluuntur, vt est text. not. in l.sicut,ff. quod cuius. vni. no. & in cap. si iure, lxv.distinct.vt prædiximus.Atque ideo tria in indictione concilij, ne à re proposita digrediamur, exprimi solent,scilicet causa,locus,& tempus, vt ijs omnibus publicè intellectis, contumaces penitus excludantur, & in solis præsentibus legitimũ esse concilium intelligatur, ita prædicti sapientes & diuturni mores docuerunt, qui pro lege non immeritò custodiuntur,l.de quibus.ff. de legi.

Cum igitur patres ad concilium Constantiense requisiti fuerint & citati pro sedando schismate, & procuranda inter fideles pace, vt prædictũ est,

tamen potuissent, dico etiam indubitati Pontifi cis accedente consensu, talia diffinire, quibus Pō tificiæ maiestati detraheretur, quæ à Deo est & amplissima est, vt iam indè à principio plenè di-scussimus.

Et huius solidissimę cōclusionis veritatē aper tiorem fore arbitramur, si effectus animaduertun tur, qui deinde ab illis sanctionibus hoc modo in tellectis prouenerunt. Solent enim causæ ab effe 238
ctu plerunq; cognosci l.cùm de in rem verso, vbi Bart.ff.de vsur.Bal.& alii in l.si certis annis, C.de pac. cum simil. Cæterùm quid aliud, quam schis- 239
mata & magna in ecclesia Dei dissidia pepererūt? Basileiēses enim earum autoritate potissimū fre ti Eugenium IIII. sua sentētia de sede eiecerūt, electo in eius locum Fœlice. Tandē tamen nutu Dei, & Eugenio, & Nicolao eius successori vni-uersalis adhæsit ecclesia, & meritò. Quàm iniqua 240
enim fuerit illa eiectio & quàm impiè tunc erexe rit arrogantia supercilium, hæc ipsa per se res indi care potest. Nā (vt interim omittam pro solo ca-su veræ hæresis damnari posse Romanū Antisti-tem, vt vidimus, cuius quidem criminis Eugenius nō accusabatur,) dico Synodum illam pro certis 241
tantū modo negotiis expediendis fuisse collectā, nimirum vt Græcorum & Latinorū antiqua & notissima dissidia tollerentur, vt hæretici damna rentur, atq; vt bellorū discrimina sedari possent,

vt notum erat. Idq; ex gestis illius cōcilij verè per
cipi potest, si rectè capitulum illud cōsideretur, in
quo illius cōgregationis intentio declaratur. Cū
242 igitur multi Episcopi ob causas præmemoratas
ad illud concilium non accesserint; qui proculdu
bio ad deponēdum seu confirmandum certū Pō
tificem accessissent, si ad id citatio vel saltem fa-
ma aliqua præcessisset, quomodo soli illi pręsen-
tes eiecto Eugenio, ad quam rem nō erat indictū
concilium, nec etiā fama vlla pręcesserat, iniquis-
simæ temeritatis crimen effugient? Non enim vi
propriæ potestatis id potuerunt, cùm ipsi essent
numero pauciores, quibus nō licet autoritate pro
pria totius vniuersitatis iura exercere, vt paulò an
tè probauimus. Non etiā vi deuolutæ ad eos pote
statis id potuere, cum absentes ad id requisiti non
fuissent, atque ideo veluti contumaces à suo iure
non cecidissent. Non postremò vi mandatę à Pō
tifice Max. plenæ autoritatis, cùm ad certos alios
tantum casus fuerit coangustata, extra quos eorū
potestas non egrederetur, vt paulò antè narraui-
mus referentes talem à Leone latam fuisse senten
243 tiam, & à Gelasio confirmatam. Quare vi nullius
autoritatis Basileienses illi talem ac tantā senten-
tiam protulerunt. Nil mirum igitur si iste pestife
ri schismatis euentus ab illis constitutionibus ma
le intellectis, tanquàm fructus ab infecta radice
proueniens, statim fuit communi fidelium con-
sensu

ſenſu reprobatus. Neque ita multò poſt, aliud 244
ſchiſma contra Iulium II. originem traxit, vt videre eſt per Dec. in conſi. clj. & tamen non modò Iulius, ſed etiam Leo x. eius ſucceſſor à tota Chriſtiana Repub. venerati fuere & coram Leone Cardinales, qui contra Iulium inſurrexerant, 245
ſe palàm ſchiſmatis reos profitentes, illud piaculum abiurarunt. Ex quibus omnibus luce clarius conſtat, tum validiſsimis rationibus à nobis adductis, tum malis euentibus ob hoc ſubſecutis, tũ etiam vniuerſalis eccleſiæ conſenſu, prędictas cõſtitutiones, ſi contra Pontificiam poteſtatem intelliguntur, minimè ferri potuiſſe: & in eis condendis Dei ſpiritum non adfuiſſe. Huc accedit, 246
non deeſſe magni nominis viros, qui teſtantur, quo tempore decreta illa promulgata fuere, vnã tantum ex tribus ſectis, quæ três illos, qui ſe pro Pontificibus gerebant, ſequebantur, interfuiſſe, cum nondum reliquæ duę conueniſſent; affirmantq́ue, propterea Franciſcum Zabarellã Cardinalem, dum in concilio Conſtantienſi illã conſtitutionem publicaret, legere noluiſſe partem illam, quæ eſt de reformatione capitis & mẽbrorum, tãquam, quę ſurreptitia foret, ita Panor. ait in quodam ſuo tract. nondum excuſſo, in quo declarauit, quid de concilio Baſileiẽſi ſentiebat, & alii celebres autores id confirmarunt, quod etiã ex eo vel maximè comprobatur, quoniam deinceps

ceps quando aliæ quoque ſectæ ad Synodum ac cesserunt, denuò fuit indictum concilium, vt legitur ſeſsione xxxv. ex quo conijci poteſt, illoſmet patres ſenſiſſe, cōcilium ante illam indictionem legitimum non fuiſſe: & ex mente Ioan. de turr. crem. in lib. ii. ſuæ ſummę c. xcix. rurſus obiicitur, decretum illud non fuiſſe in ea forma promulgatum, vt generaliter omnem Synodum cō plecteretur, ſed eam tantum, quæ ad tollendum illud ſchiſma conuenerat. Atque ideo earum cō ſtitutionum inualiditas tanto magis eſſet manifeſta. Et ideo Card. Iacobatius in tract. de concilio lib. v. pagina 304. multas rationes adducit, quibus oſtendit, bonum eſſe ſi dictum decretum nullius fuiſſe roboris & momenti declararetur: ad quod accedāt ea, quæ habentur per Io. de tur. crem. in d. c. xcix. vbi multa notatu digna cōtra illius decreti validitatem inueniuntur: quæ breuitatis gratia præteribo.

247 Nec vrget ſi quiſpiā fortè alio exceptionis genere vteretur, obiiciens; Martinum v. certum ii & indubitatum Pontificem geſta illius concilii confirmaſſe: Nam ab illa confirmatione noſtra hæc opinio confirmatur, ſi enim decreta illa omnia (exceptis caſibus in quibus eccleſiæ periculū imminebat) irrita non fuiſſent ob ſupremæ defectum autoritatis, Patres illi non affectaſſent, vt à

248 certo iam Pontifice approbarentur. Qui enim

ſanus

ſanus eſt non indiget medico. Matth. 9. & c. ad
huc inſtant, de pœnit. diſt. iii. Cũ autẽ Martinus
eis duntaxat robur addiderit, quæ fidei ſunt, vt
in confirmatione legitur, illud ſequitur, vt ali a
omnia in ſua permãſerint infirmitate, argu. l. cũ
prætor, ff. de iud. Præterea etiam ſi Martinus vo
luiſſet nullo habito diſcrimine omnia cõfirma
re, id in ſucceſſorũ præiudicium, qui parẽ habẽt
poteſtatẽ, facere non potuiſſet. Ea tamẽ, quæ fi
dei ſunt, excipio, quibus ſucceſſores etiam aſtrin 240
gũtur, in reliquis ſecus, cũ nemo poſsit quicquã
detrahere amplitudini Põtificię poteſtatis, quæ
à Deo eſt, vt in prima huius operis parte decla-
ratũ eſt. Et ſi quis cauſam exquirat, cur ĩ fidei ne
gotio ſucceſſores aſtringãtur, ĩ reliquis verò nul
lũ ipſis prę iudiciũ fieri poſsit, eã eſſe dixerim, ꝙ
ea quæ fidei ſunt, nõ ſolius Papę, ſed Euangelij
ſunt potiſsimũ autoritate ſubnixa. & quãuis Pa
pa, qui eſt sũmus in eccleſia Dei miniſter, ea de
clarãdi pleniſsima poteſtate fungatur, vt in præ
cedẽtibus viſum eſt. Ille tamẽ, qui declarat nihil 250
noui cõſtituit l. adeò, §. cũ. quis, ff. de acquir. rer.
dom. l. hęredes palã, §. j. ff. de teſtam. Quare hu-
iuſmodi conſtitutiones euãgelicæ potiùs, quàm
Pontificię nũcupantur, & ideo non mirum eſt,
ſi etiam ſucceſſores, immo etiam ipſimet Ponti
fices talia declarantes aſtringuntur, quoniã ſtatu 251
ta fidei ſunt immutabilia; nã aliter plures fides
concede-

concederemus,& vnum reſpectu eiuſdem diffini
tionis hæreticum eſſe poſſe, alterum non poſſe,
quod illæſa veritate dici non poteſt, cùm tota ec
cleſia vnam tantum fidem confiteatur, vt notum
eſt. Hæc verò ceſſant in iis, quæ ad fidem non per
tinent, nam cùm Pontificis potiſsimũ autoritate
nitantur, iniquum eſt, alios Pontifices, qui eiuſdẽ
252 ſunt poteſtatis, ab eis cogi. Cęterum ſi quis rurſus
inſtaret dicens, hoc ipſum, quod Papa in certis ca
ſibus concilio parere teneatur, ad fidem ſpectare:
ac propterea illud ſequi, vt cum à Martino fuerit
approbatum, etiam ſucceſſores eius aſtringantur.
Reſpondeo Martinum illa duntaxat cõfirmaſſe,
quæ principaliter erant de fide. Qualia erant ea,
quę contra Ioannem Huſsiũ declarata fuere, non
autem hæc, quæ per quandam conſequentiam ad
fidem trahuntur. Idq; argũ. l. ſi quis nec cauſam.
cum ibi tradit. ff. ſi cert. pet. quod quidẽ ex geſtis
eiuſdem concilii confirmatur. Nam prædictæ cõ
ſtitutiones, quæ ad Pontificiam attinent poteſta
tem æditæ fuerunt antequam decreti eſſent iudi-
ces, qui fidei negotiis operã darẽt, illud enim iiii.
& v. hoc verò in vi. ſeſsione fuit ab illis patribus
cõſtitutum. Atq; hinc manifeſtum eſt, ipſam Sy
nodum ſenſiſſe, fidei cauſam ab illa fuiſſe ſeiun-
ctam, argum. l. ſi idem, C. de codicil. Quid? nõ ne
hoc ipſum dilucidè habetur in eadem cõſtitutio
ne à Conſtantienſi concilio ædita, & in Baſileiẽſi
repitita,

repetita,de qua nunc agimus? in qua declaratum
est quęcunq; concilio esse subiectum in iis, quæ
pertinent ad fidem,& ad extirpationem schisma-
tis,& ad reformationē ecclesiæ in capite, &c. Ex 253
iis enim patet negotiū fidei distare à negotio re-
formationis ecclesiæ in capite & in mēbris,quo-
niam id copulę,Et,quę ibi posita est vis exposcit,
quæ propriè inter diuersa poni solet, secundum
Glo.approb.ī rub.ff.de iur.& fac.ign.& in c.que-
relam,de simon.faciunt not.in c.in plerisque, de
elec.& per Abb.in proœm.Gregorii.Et licet ali-
quando contrarium inueniatur,hoc tamen com-
muniter fit,& ista est propria huius copulæ signi-
ficatio,à qua discedere non licet, nisi vbi de con- 254
traria mente disponētis cōstaret.l.nō aliter, ff.de
legat.iii.& l.fi.C.de his,qui ven.ętat.impetr. atq;
ita patet,ista negotia fuisse tāquam diuersa, & se-
parata,in hoc ipso loco ab illis met conciliis intel-
lecta. Et mehercule dici vlla ratione non potest,
negotium, in quo de deponendo Pontifice ob
aliam causam,quàm ob veræ hęresis crimen age-
retur, propriè esse negotium fidei,nisi fortè ad id,
secundum quid;& per quandam,vt diximus,cō-
sequentiam traheretur. Verba autē de ea re sunt 255
semper interpretanda,quæ non secundum quid,
sed purè & simpliciter est talis.l.hoc legatū, ff.de
lega.iii.tradit Soc.in cōsi.xlvii.in i.vol. Præterea
rectè potest hoc argumentum reflecti,atq; ita cō

cludi,aut hoc negotiũ ad fidem pertinet,aut non: si fidei est,illud sequitur, vt cum ea,quæ ad fidem attinent mutari nequeant, vt paulò antè probatũ est.Id neque à Constantiensi concilio statui,neq; à Martino potuerit confirmari, cum potestatem Pontificis Maximi absolutã esse, & nullo limite coarctatam sæpè iam ante illa tempora fuerit & Pontificum sanctionibus,& conciliorum decre-
256 tis,atque ipsa consuetudine declaratum, vt inter alia concilium Florentinũ in diffinienda hac amplitudine potestatis apertissimè affirmauit, dicẽs Papam à Christo regendi & gubernãdi vniuersalem ecclesiam potestatis plenitudinem accepisse, quemadmodum & in gestis ęcumenicorum conciliorum & sacris canonibus cõtinetur.Ex quibus patet,ita testante cõcilio,anteactas Synodos ęcumenicas,& sacros canones hoc multoties & pariformiter statuisse. Idq; in prima parte huius ope-
257 ris plenissimè cõtinetur. Si verò hoc fidei negotium nõ est,vt supra docuimus, atq; hoc idem ipsę Cõstantiensis & Basileiẽsis cõcilii sanctiones(vt prędiximus)aperuere, quas proximè considerauimus,consequens est, Martini successores,qui pari Imperio perfruũtur, vllo pacto coerceri ꝓptereà nõ potuisse.l.nam magistratus.ff. de arbit.c.inno
258 tuit. de elect. Et ita ex omni parte liquet, quòd quantò magis contra Romanæ sedis itur autoritatem,tanto,magis ea more puri auri fit illustris, & prędi-

& prędictarum constitutionum inualiditas inno tescit.

259 Verùm quia nostri moris non est, contra sanctiones patrũ insurgere, nisi vbi nos ipsa veritas, & religionis amor impellit, ideo cogitabam eas rectius posse interpretari; & rem ad concordiam adduci, cum aliàs fuerit (ni fallor) illorum patrum intentio. Quod enim in eis legitur, quencunque etiam dignitate Pōtificia pręcellentem, & illius, & cuiuscũq; alterius concilii legitimè congregati pręceptis parere oportere in ijs, quæ ad reformationem ecclesię in capite & in membris attinent; dicimus verba hæc ad duplicem trahi posse intellectũ, vt scilicet, vel distributiuè, vel collectiuè, accipiãtur: Si distributiuè, hoc est quòd etiam in reformatione cuiuscunq; membri & ecclesię particularis Pōtifex cōcilio sit subiectus. Hoc modo prorsus Pontificia maiestas destrueretur, si cōcilij cōstitutio ad vnum tantum membrum attinens à Pontifice Maximo tolli non posset. Ita enim & constitutiones innumeræ, & sanctorum traditiones, atque ipsa consuetudo, à quibus omnibus contrarium astruitur, euerterentur. Quin illa quoque Synodus sibimet repugnaret, quæ in damnãdis capitulis Ioannis Husij declarauit, Romanã ecclesiam supra quascunque alias potestatem habere: atque hoc pacto se ipsam statim oppugnaret contra l.nã ad ea.ff.de cond.& demonst.Pre- 260

terea ista cōcilij potestas supra Pontificē post tot sæcula ita repente gigni nō potuit, sed opus erat, eam iam inde ab initio nascentis ecclesiæ semper fuisse, atq; eo demum tempore declaratam, quod quantum distet à verisimili nemo ambigit: cùm tot anteacta cōcilia, tot veterum decreta, tot illustrium virorum documēta, atq; ipse deniq; vsus
261 contrarium semper cōstantissimè declararint, ac nefas sit credere, veritatem hanc, quę suaptè natura dilitescere diu non potest, in concilio tantùm Constantiensi post mille & quadringētos annos
262 & amplius fuisse detectam. Hæc enim, quę à veri similitudine adeò deflectunt, tāquam falsa reiici debent teste Aristo.1. Ethic. & Bal. in l.1. C. de ser. fug. facit l. non est verisimile, ff. quod met. cau. cū
263 simil. Quare concluditur, illa verba de capite & mēbris distributiuè exponi vllo pacto nō posse, quoniam iste intellectus meritò posset à sapiente redargui, atq; ideo est reijciendus, l. Saluius Arist. ff. de legat. pręstan. Si verò ea, vt necesse est, collectiuè explicētur; hoc est, vt in reformatione capitis & membrorum simul, concilio Pontifex parere teneatur (vt etiam verba eius constitutionis indicant, quæ hoc sermone vtitur, Generalem reformationē ecclesię Dei in capite & in mēbris.) Tunc ab aliorum non videretur discrepare sententia, qui iampridem ante concilium Cōstantiēse
264 affirmarunt, ea, quæ ad vniuersalem ecclesiæ statum

tum pertinent, absolutè & simpliciter à summo Pontifice abrogari non posse, quoniã hoc pacto status ecclesiæ decoloraretur, secundum Glos. in c.proposuit, de conces.prębẽ.Glo.in §.nisi rigor, j.q.vii.Inn.in c.inquisitioni, de sent.excommun. Archid.in ca.sunt quidam, xxv.q.j. Cardi.Zab.in consi.cxlvii.& in consi.cl.in fi.Abb. in c.significasti, de elec.& in q. Episcopus; & multi alii hoc idem senserunt, quamuis ego cum eis non ita facilè sentiam. Verùm esto, negari non potest, quin decretum, quod vnà & membrorum & capitis reformationem cõplectitur, ad vniuersalem ecclesiæ statum pertineat, atq; ita constitutio illa nihil noui penitus contra Pontificem attulisset, vt prædicant ij, qui perspicuam hanc veritatem audent oppugnare. Præterea memoratu dignum esse cẽ 265
seo, verba illa, Ad reformationem ecclesiæ in capite & in membris, referri oportere tãtummodo ad casus ratione hæresis aut schismatis contingẽtes, cùm tunc desit verus Pontifex, cuius pręcipuũ munus est, ecclesiam reformare: atq; ideo quod ibi de capite dicitur, intelligendum est, de capite dubio & incerto: non autem de indubitato & vero. Vbicunque enim in oratione qualitas aliqua 266
specialis exprimitur, ac deinde sermo subsequitur generalis, aiunt iuris interpretes, generalitatem hanc à qualitate sermonis præcedentis debere restrĩgi, l.fi.§.cui dulcia, ff.de trit.vin.leg. Bar. in l.

in l.sed & siquis,§.fuit quæsitum.ff.si quis cau.& vt latiùs paulò post declarabitur. Hoc autē ratione valida confirmatur: cùm enim hîc de restringenda veri ac certi Pontificis ditione tractetur, quę à Deo est, & nullo limite coarctata, (vt iam sæpè diximus) sequitur materiam hanc restringibilem esse, & strictè, quātum fieri potest, ex iurisconsultorum sententia interpretandam. Quapro
267 pter cum ista verba ad dubium & incertum Pontificem referri possint, non debent vllo pacto ad certum & iudubitatum extendi l. cum quidā, ff. de lib.& post.c.odia,de reg.iur.in vi.Abb.in c.se
268 des,de rescrip.Faciunt ad rem hanc trad. per Cōpost.& alios in c.causā quę,de rescr.vbi not.aiūt, beneficiū alicui collatū à Papa nō obstāte collatione alteri facta,ītelligēdū esse de collatione inualida,nō aūt devalida:Hoc idem sequitur Alex. in cōs.cxxv.viso titulo,col.ii in.ii. vol.& in cons. xxxv. viso processu,col.iiii.in iiii.vol. Ias.in l.fin. col.v.ff.de const.princip.Dec.in c.i.de rescrip. & Crauet.in cōsi.xciii.Dico amplius,verba ista omnino verum Pontificem complecti non potuisse
269 Quoniam sermo quantumcunque generalis nūquam ad ea porrigitur, de quibus in specię disponere non posset. c.tuę,de decim. & ibi Hostiē. & Ant.tradiderunt Alexand.in cons.cxlj.in iiii. vol, vbi ex hoc limitat Glo.singu. in l. promittendo, ff.de iur.dot. quæ optimè rei propositæ applicantur

tur. Sed in ſpecie illa conſtitutio certi Pontificis poteſtatem imminuere, ac ei pęnas iniungere nō potuiſſet, vt latè in pręcedentibus fuit oſtenſum, ſequitur ergo, vt iſte caſus certi Pontificis in verbis illis generalibus minimè compræhendatur. Nam verba etiam impropriè accipiũtur, ne actus 270
ad irritum deducatur, l. ſed & ſi poſſeſſori, §.j.ff. famil.hercisc.tradit Alex.in conſi.ccxlviii. in vi. vol.& Bald.Nouel.in tracta.de dote in xliii.priuilegio vbi citat tex.Glo.& Doct.in l.quęſitum, §.ſi ſeruus,ff.de legat.i.Neque deterrebor ſi fortè huic opinioni obiiceretur, conſtitutionem illã de vero quoque Pontifice ſenſiſſe in illis verbis, etiam ſi dignitatis Papalis exiſtat. Quoniam ver 271
ba ſunt ſecundum materiam ſubiectam intelligẽda. Cum autem & tempore illius conſtitutionis nullus certus Pontifex haberetur, ac etiam cum illa conſtitutio in futurum de ſchiſmate & fidei negotio pertractet, debent illa verba ita explicari, vt de exiſtentibus in quaſi poſſeſsione Pontificatus ſenſerint, qui pro legitimis ac veris poſſeſ- 272
ſoribus haberi ſolent, donec contrarium oſtẽdatur.§.commodum, Inſtit.de interd. Ang. in l.qui interrogatus,ff.de pet.hęred.iſta enim proculdubio fuit illorum patrum ſentẽtia, qui hæc omnia potiſsimum egerunt, vt illos de Pontificatu certantes è ſedibus occupatis eiicerent, vt latius infra aperietur.

Verum etiam si cōstitutionem illam de vero ac certo Pōtifice sensisse cōcederemus, propterea tamen Pontificiam potestatem imminutam esse haud concedimus: per quam diligenter enim (obsecro) illius verba considerentur, quæ de reformanda ecclesia in capite & in membris disponunt: quoniam de reformatione duntaxat ad mores pertinēte ea arbitror esse intelligēda: Id quod nihil nobis obesse poterit, vt statim probabitur.

273 Hoc autē à sufficienti partium numeratione probamus, quod argumentum in iure validum est l. ex maleficiis, §. hęres, ff. de actio. & obli. l. patre furioso, ff. de his. qui sunt sui vel alie. iur. habetur in c. per tuas, de sentē. excōm. & in c. si vir, de cog. spir. In primis autem sciendum est, quòd reformare nihil aliud est, quàm rem aliquam in nouam formā traducere, vt ait Glo. in l. vectigalia, ff. de public.

274 Aut igitur volumus ecclesiā reformari, & ita in nouam & insolitam formam trāsferri, quo ad caput & membra, hoc est dignitatem & eorū simul omnia priuilegia commutādo, & hoc fieri nō posse deciditur in c. priuilegia, primò & ii. xxv. quęst. ij. hoc enim pacto status vniuersalis ecclesię decoloraretur, si ea quæ hactenus ab Apostolis & eorum successoribus nobis tradita sunt, destruerētur, quod fieri non licet c. quæ ad perpetuam, & c. sunt quidam, xxv. quæst. j. c. & si illa, j. quęst. vii. Aut volumus prædicta applicare ad reformationem

nem ecclesiæ in capite ſimul & in membris, hoc
eſt prælatos omnes & ſimul ipſum Pōtificem de
ſedibus eiiciendo, & hoc longe minus fieri poſſe
cōcedimus,ratione & iuribus prēmemoratis, ita
enim totum ecclesiæ Dei ædificiū radicitus euel-
leretur,id quod vſq; adeò abſonum & irrationa-
bile eſt,vt vix cogitari poſsit nedū ſtatui. Aut vo
lumus vi prædictorum verborum ſolum caput,
hoc eſt,ipſum Romanum Pōtificē(loquor enim
de indubitato,nō autē de hæretico, ſchiſmatico,
vel intruſo)accuſari ac deponi poſſe pro obiectis
ei criminibus,& hoc ſimiliter fieri non poteſt,cū
paulò ante docuerimus,verba illa de capite & mē
bris,diſtributiue,ac ſeiunctim explicari non poſ-
ſe,ſed collectiue tantum,vt etiam vis illius copu 275
lę, Et, expoſcit, quæ ęque principaliter copulata
coniungit ſecundum Bar.in l.Seię,§. Caio, ff. de
fund.inſtr.& Abb.in c.cū Marthę, de celebr.miſſ.
Quid igitur eſt reliquum? niſi vt neceſſariò fatea
mur,verba illa de reformatione morū eſſe intelli
genda,& de iis, quæ ad bene beateq; viuendum,
& ad communem fidelium vtilitatem attinet?
quo caſu concedimus, Pontificem ea debere tan
to diligentius cuſtodire, quantò ipſe in dignitate
omnibus alijs antecellit, cùm maiora faciat vitia 276
peccatorum ſublimitas peccantium ca. nulli fas.
xxv.q.j.& l.omne delictum.ff.de re milit. Ad of-
ficium enim ſummi paſtoris potiſsimum ſpe- 277

ctat,omne,quod irrepræhensibile est,sua summa potestate defendere c.omne,xxv.quæst.j.cùm potestas ei data fuerit in ædificationem & non in destructionem,vt ait Apostolus, cuius contrarium ageretur, si huiuscemodi statuta conciliorum à Pōtifice pro libito voluntatis euerterentur c.si ea,
378 xxv.quæst.ij.Sed hîc animaduertēdū puto, quòd nihil propterea Pōtificię detrahitur potestati,idq; duplici ratione ostenditur. Quarum prima est, quoniam certus Pontifex eis non obediens propterea tamen puniri nō posset, nisi forte declinaret à fide,vel esset intrusus, vt iam sæpè dictū est, sed ei tantùm à concilio resisti posset, ne ecclesiā Dei cōfundat,vt vtar verbis Panor.qui hanc partem probauit in quęst.incip.Episcopus,citat Inn. in c.quanto.de cōsuet.Ita enim & Paulus restitit in faciē Petri ad Gal.2.& in c.Paulus,ii.quęst.vij. Neque vrget si forte diceretur sanctionem illam contrarium sensisse, cùm pœnas non parentibus iniungat,etiam si talis Pontificia potestate fungatur, quia hoc iamiam cōfutabitur argumentum.
279 Altera ratio est,quòd illæ constitutiones loquuntur de concilio legitime congregato super pręmissis, legitime verò cōgregatum concilium dici nō potest,nisi quando certus & indubitatus Pōtifex suam ei præbet autoritatem,vel eo deficiente negotium ita vrgeat,vt futuro Pontifici nequeat reseruari,quo casu propter instantem necessitatem

eius poteſtas ad concilium recidit,cuius autorita tis vi,cum ibi omnia conſtituantur,& in concilio tanquam caput in membris, & anima in corpore vigeat,conſequens eſt,in his caſibus dici non poſ ſe, concilii poteſtatem Pontificia potiorem eſſe. Niſi forte etiam dicere velimus, hominem eſſe anima nobiliorem, cum conſtet hominem ſine anima eſſe non poſſe, eamq; totius hominis partem eſſe præſtantiorem: quę quidem partis ad to
tum comparatio etiam Philoſophis videtur ille- 280
pida.Cum enim ex connexione,quę eſt inter Põ tificem ſeu pontificiam poteſtatem, vt patres in Synodo exiſtentes corpus concilii, atq; ita quod dam totum conſtituatur conſequens eſt, vt totum,non ſit aliud à parte ſecundum Gloſ.not. in
c.nullus inuitis,lxi.diſtinct. tanta etenim conne- 281
xitatis eſt vis & potentia, vt plura pro vno & eodem habeantur,& iure non diſpari iudicentur.l. vulgaris,ff.de fur.C.vulgaris, de pœnit. diſtin. i. proinde continentia ædificij cenſentur ædificiũ cum eo,cui cohærent.l.ii.&.l.ædificia,ff. de verb. ſigni.c.ſi ciuitas,de ſent.excommu. in vi.Faciunt ad rem, quę habentur in l. voluntas, C.de fideicomm.in c.i.de conſecr.eccle. vel alt. & in cap.ſi quis contumax,xvii.q.iii.Ex quibus omnibus liquere arbitror quàm ĩpropriè diſputetur quęnã ſit maior Pontificis vel concilij poteſtas cum Synodus ſine Pontificia poteſtate conſiſtere non

posſit.

282 Nunc ſupereſt, vt obiectionẽ illam diluamus, quam nuper de pœnis in illa conſtitutione contentis tetigimus. Reſpondeo enim debere per quàm diligenter animaduerti, tria eſſe negotia illa, quę in ipſa conſtitutione memorantur, ſcilicet, negotium fidei, negotium ſchiſmatis, & negotium reformationis eccleſię in capite & in mẽbris. Propterea cùm ibi ſtatuatur, quemlibet cuiuſcunq; dignitatis, etiam ſi Papalis exiſtat, parere debere concilio ſuper præmiſsis legitimè congregato, & contrafacientes eſſe pœna condigna plectendos: Dico id rectè fuiſſe ſancitum, ſi tamen eius intellectui hoc moderamen ita iure cogente adhibeatur, ſcilicet, vt ſingula ſingulis congruè referantur, hoc eſt, ſi de inobedientia inferiorũ conſtabit, ipſi in quocunq; caſu & nullo habito diſcrimine puniãtur, cùm id ratio ſubiectio

283 nis expoſcat. Si verò de Põtifice Maximo ageretur, tunc id ſanè intelligendum cenſeo, vt puniatur in caſibus ibi pręmemoratis, in quibus id iure fieri liceat, hoc eſt, ſi fortè in primo illorũ caſuũ, qui ad fidem ſpectãt, Põtifex aberraret, puniri debet, c. ſi Papa, xl. diſti. Idem ſi in ſecundo caſu ibi præmiſſo duo de Pontificatu certantes peccarẽt, quia eiectionis pęna poſſet iniũgi. c. ſi duo, lxxix. diſt. Idem ait Bal. in c. olim, in fi. de reſcrip. & Feli. in c. ii. de preſcrip. Et hæc fuit potiſsima cauſa

illius

illius congregandi cōcilii propter ſchiſma, quòd illis temporibus vigebat cum maximo fidelium detrimento, vt paulò poſt aperietur. Similiter Papa puniri poſſet, ſi in tertio & vltimo caſuum ibi compræhenſorum à iure deflecteret, ſi fortè circa reformationem capitis & membrorum aliquid
à concilio decerneretur, vtputa, ſi Pontifex pe- 284
cunia electus, & intruſus, omneſq; in eum pertinaci voluntate conſentientes pęnis debitis ſubijcerentur. Nam tunc etiam ipſe Antiſtes de ſede
eiici poſſet. c. ſi quis pecunia, lxxix. diſt. & hoc ſce- 285
lus in hac Synodo Conſtantienſi obiectum fuiſſe Ioanni 23. teſtatur Fulg. qui illi cōcilio interfuit, vt etiā retulit Iaſ. in l. Barbarius, ff. de off. prætor. vbi de Papa hoc modo electo aliter videtur
ipſe ſentire, & non benè. Nam quemadmodum 286
Papa canonicè electus (teſte Bal.) eſt quaſi Deus in terris: ita contra ius ipſum ad ſupremam hāc dignitatem euectus, quodammodo Dæmō aliquis eſſe cenſetur. Hæc Bal. quem retulit Felin. in cap. ego N. col. ii. de iureiur. Atque illa opinio ex iis etiam refellitur, quę latè in libro de Cardinalatu à nobis ædito diſſeruimus in illa quæſtione, Quales in Pontificis electione eſſe debeant Cardinales. In aliis ergo caſibus, pręter præmemoratos, Pontifex non obligabitur; niſi vt ei à concilio re-
ſiſti queat, vt proximè fuit oſtenſum. Nec repræ- 287
henſibile eſt exiſtimādum, ſi eadem verba in illa

conſtitu-

constitutione, vno contextu prolata, varios, à diuersitate rationis recipiāt intellectus. Id enim iure optimo fieri posse legislatores sępissimè tradiderūt, vt videre est in l. manumissiones, ff. de iust. & iure. & in l. nā hoc iure, ff. de vulgar. & pupill.
288 verba enim quantumcunque generalia restringi solent, ne absurdam expositionem admittere cogantur. l. siue hæreditaria, ff. de negot. gest. l. nā absurdum, ff. de bon. liber. iunctis alijs, quę plene habentur per Decium in cap. cū inter, de except. & per Abb. in consil.. xlvij. in ij. vol. Hinc etiam contrarium illud reiicitur, quod forte obijci posset,
289 scilicet, verbū illud, Parere teneatur, quod in illa constitutione positum est, & quandam subiectionem videtur significare, tam ad Pontificē quàm ad alios esse pariformiter referēdū, iuribus vulg. Nam illud quoad ipsum Pontificem (extra casus per nos paulò ante enucleatos) accipietur improprie: & quoad alios proprie, id quod, vbi hoc ratio postulat, fieri solet, vt docuit text. & Glo. in l. ii. ff. de offic. procons. & text. not. in c. ab excōmunicato, & ibi Zabar. de rescrip. & in c. cū dilectus, vbi Abb. de consuet. cū multis aliis, quę per And. Sicul. adducuntur in cōs. xxxiiii. & in cons. xliii. in ii. vol. Ad prædicta omnia accedat, si hoc modo illa Constantiensis cōstitutiò explicetur, nec iuri communi, nec veterūm conciliorum decretis, neque consuętudini diuturnis moribus confirmatæ

derogatum

derogatum iri, quibus omnibus aliter exposita re pugnabit. Nouimus auté interpretationé illam, 290
quæ iuri conformis reperitur, tanquam maiori fa uore digniorem, semper esse cæteris preferendam vt habetur in d.cap.cum dilectus, cũ Glos.not.de consuet.& in c.statutũ, iuncta Glos.de preben.in vj. Alexand.in cõs.lxxxiii.in ii·vol.& Feli.in c.cũ accessissent.de cõstitut. Alia quoque ratio afferri 291
potest: nam si quod negatum est, nec concedi po test, illa constitutione Pontificia potestas restrin gi etiam potuisset, non tamen ex ea ita posita cõ iici ea res deberet, cum enim ibi in constitutio ne illa tres casus proponantur, super quibus sta tuere intendebat, fidei, schismatis, & reformatio nis ecclesię in capite & in membris: dicimus, cum in primo casu ad fidem pertinente secundum ius commune cõstituerit d.c.si Papa.& similiter etiã in secũdo casu. scilicet schismatis, à iure cõmuni nõ declinauerit d.c.si duo. Ita pari ratione cõstitu tioné illam etiam in tertio casu de reformatióne capitis & membrorũ ibi copulatiuè annexo nihil noui penitus attulisse, sed secundùm ius antea vsi tatum disposuisse, vt in precedentibus declaratũ 292
est, quoniam à maioribus nostris accepimus, vt prædictum est, vnam partem ex pluribus copula tis debere à qualitate aliarum, quæ ei coniunctæ sunt, restringi ac declarari, vt ait Rom. in consil. ccxxx.incip. premissorũ Alex.in d. cons.ccxlviii.

in

in vi.volu.Soc.in conſ.xiii.in iii.vol.& Mar.Soc. Iunio.in cõſil.cxii.in i.vol.Facit text.not.in l.fin. §.cui dulcia.ff.de trit.vi.leg.& ideo ſic rectè colligitur, ibi in i. & ii. caſu decretum illud à ſacris & antiquis conſtitutionibus circa Pontificiam poteſtatem nõ diſcrepauit, igitur & hoc idem in iij. caſu eſt coniiciendum: vt hac ratione ſimilem caſum decidit Soc.in cõſil.cclxvj.col.x.in ij.volum.

293 Non prætermitto, interpretationem illam eſſe ſemper accipiendam, qua contrariæ opiniones ad cõcordiam adducuntur, vt docuit Alexãd. in conſ.l. in vii.volũ.& Soc.in conſil.lxvi. & in conſil. cxii. in primo volum. Cum autem noſtræ huius fœderę diſtinctionis ita fiat, quoniã & illarum conſtitutionum inanitas, & abſurdi intellectus reijciuntur, iure dici poteſt, eam non debere à ſapiente redargui. Et profectò ſi illę ſanctiones introſpiciuntur, facile intelligitur, eas potius declarare, quàm noui aliquid ſtatuere voluiſſe, ſcopus enim & principalis illorum patrum erat intentio ſuper tollendo illo ſchiſmate conſtituta. & propterea totis viribus elaborarunt, vt cunctis fidelibus innoteſceret, ibi legitimum eſſe concilium, cui etiã Pontificia maieſtate pollentes parere cogerentur, quo poſſent certantes de Pontificatu de ſedibus eijcere, & optatam vnitatem fidelibus tãdem reſtituere, prout annuente Deo factũ fuiſſe nouimus, & ideo ſtatutum illud non modò fuit in quarta ſeſ-

ſione

ſione promulgatum, ſed etiam in quinta repetitum. Non igitur ſanctiones illę ſunt pręter condi 294
torum mentem contra certum & indubitatum Pontificem afferendæ, argumento l. non omnis, cum ibi trad. ff. ſi cert. pet. Mens enim diſponentis eſt in quibuſcunque diſpoſitionibus potiſsimum attendenda, vt latè habetur per Soc. in conſilio lviii. in j. vol. & per alios alibi ſæpè. Et iſta cõcluſio (ni fallor) Florentini cõcilii autoritate probatur: cum enim ibi ſit diffinitum, toto illorum Græcorum & Latinorum Antiſtitum annuente conſeſſu, Romanum Præſulem in Petro regendi & gubernandi vniuerſalem eccleſiam poteſtatis amplitudinem accepiſſe, quemadmodum etiã in geſtis ęcumenicorum conciliorum & ſacris canonibus continetur, duo hîc puto eſſe animad- 295
uertenda: Primum eſt quod illa Synodus antea-cta concilia indefinitè commemorans intellexit, ea omnia huius poteſtatis amplitudini conſenſiſſe. l. ſi pluribus, ff. de leg. ij. cum ſimil. in quibus ſermonem indefinitum vniuerſali æquipollere traditum eſt: atque ideo hoc etiam de Conſtan- 296
tienſi concilio, quod eſt ipſo Florentino vetuſtius, intellexit: qui enim omne dicit nihil prorſus excludit. l. Iulianus. ff. de lega. iii. Alterum verò, quòd illa Synodus ſenſit, id eſt, ſcilicet in materia Pontificię poteſtatis à ſacris Pontificum decretis nuſquam concilia diſcrepaſſe. Cum enim

Synodus hæc verba proferat: Quemadmodum etiam in gestis œcumenicorum conciliorum & sacris canonibus continetur perinde est, ac si diceret, in re proposita canones & concilia in vnã
297 eandemque semper conuenisse sententiam: quia vbicunque plura ab eodem verbo reguntur, iure ea omnia vnam eandemque interpretationem admittunt l. vnic. §. hoc ita tam variè, C. de cad. tollend. l. nam hoc iure, cum ibi tradit. ff. de vulgar. & pupill. cum vulgat. Verumenimuerò semper canones Pontificiam hanc potestatem amplissimam esse, & nullo limite coarctatam cõstãtissimè tradiderunt, vt latè in præcedentibus fuit
298 ostensum. Quòd si vt leges à legibus interpretantur, l. nam & posteriores, ff. de leg. l. vtrum, vbi Ang. ff. de peti. hære. Tradunt Docto. in l. omnes populi, ff. de iusti. & iur. ita pariter ac multò ma-
299 gis æquum est, concilia à concilijs, quæ eodẽ spiritu Dei reguntur, declarari, ex sententia Florentini concilij dicendum est, hoc idem, quod canones, etiam ipsa semper concilia statuisse: eorumq; decreta non esse aliter exponenda. Proinde ne à tanti concilij declaratione dissentiamus, necesse est, vt proximè explicauimus, constitutionem illam Constantiensem ita interpretari, vt Pontificię maiestati vlla in parte non reluctetur.

Atque ita nouis istis lucubrationibus, & rationibus (vt putamus) hactenus non auditis, dicta-

rum

rum constitutionum obiectio confutatur, siue eas contendamus irritas esse & inanes, vt primo loco disputatum est, siue potius earum validitatem re probabiliori modo intellecta tueamur.

Quare confutatis omnibus, quę in contrariũ 300
possent afferri, remanet clara cõclusio, certi & indubitati Pontificis summam esse omnium iudicandorum potestatem. Ideoque frustra laborarunt, qui tãtum concilio deferre voluerunt, vt eã potestatem, cui nulla par in terris esse potest, minuere, & concilio subijcere non erubescant: in quo quantum à verò aberrarint, ex ijs, quæ non minus diligenter quàm verè disputata arbitramur, percipi potest.

TERTIA PARS.

ON AB re neque iniucundũ hoc vltimo loco fore arbitror, si ostendatur quid iis responderi oporteat, quæ ferè communiter opponi solent, quorum primum, id est, si solus (inquiunt) Pontifex
1 ecclesiæ negotia cuiuscunque generis expedire potest, vt asseris, inanis ergo conciliorum congregandorum ratio instituta, & frustra tum ab Apostolis, qui Spiritu sancto ducebantur, tum secutis deinceps temporibus indicta & coacta concilia extiterunt. Huic igitur obiectioni primùm sic aptè puto responderi posse, expedire, ac perutile esse, vt quandoque concilia congregentur: tũ quia multa ibi tractari sancirique consueuerunt, quæ ad benè beateque viuendum mentes hominum erigunt, eo enim multi docti ac Sancti patres vndecunque

decunque confluunt, qui varia ad honorem Dei proponunt:tum quia, quod plurimorum senten 2
tijs comprobatum est, sanius esse iudicium existimatur,c.prudentiam,de off.deleg.Nam multitudo sapientum sanitas est orbis terrarum ecclesiastici 6. & vbi multa consilia ibi salus.prouerb.
ij.faciliùs etenim inuenitur, quod à pluribus quæ 3
ritur cap.de quibus,xx.distinct. & per ampliores homines veritas reuelatur.l.quęstionem,C.de fideicommis. tum denique quòd quæ vniuersali sunt approbata consensu, ab omnibus paßim libentius accipiuntur. Ita colligitur ex tex. Hilarij 4
in cap.quod quis,xxxv.quæst.ix.Vbi ędito à Pōtifice decreto condemnationis quorundam excessuum. Papa hortatus est Synodum,vt suam etiam ipsa sententiam adhiberet, cui patres omnes proprias subscriptiones adiecerunt: quo decretum illud posset tenacius custodiri. Ex quibus colligitur,Synodi consensum,& subscriptionem requiri, non quòd Synodus maiorem ipso Pontifice potestatem habeat, sed quo res facilius recipiatur,& ab omnibus tenacius ac firmius teneatur. Eiusdem sententiæ fuit Innocent.in d.cap.de quibus,& Ioan.de Imol.in c.graue,col.vi. versic. 5
circa quartum,de præbē.vbi post alios ait, patres existentes in concilio,cui Papa præest,nullam habere iurisdictionem, sed magis videri cōsultores cum ipse potestatis plenitudine perfruatur. Et

ideo decreta in quibus continetur concilia autori tatem aliquam ſummo Pontifici tradidiſſe, ut in capitu. dudum, iii. quæſt. vi. cum ſimil. ſunt intelligenda approbatiuè & declaratiuè, quoniam eius poteſtas à Deo eſt, ut latiſsimè fuit oſtenſum. Atque his de cauſis, & Apoſtolos, & alios deinceps concilia coegiſſe arbitramur. Sed conciliorum congregationem neceſſariam eſſe, eo quòd eorum poteſtas maior Pontificia ſit, nullo pacto concedimus. Idem ſenſit B. Thom. in quæſtio. de poten. quæſtio. x. art. iiij. quem refert & ſequitur Cardina. Alexand. in cap. j. & in cap. ſicut, xv. diſtinct. dicens, concilia & ſi vtilia ſint, non tamen eſſe neceſſariò congreganda. Hic autem
6 animaduertendum eſt, quod hæc ita demum vera eſſe exiſtimamus, ſi de neceſsitate iuris loquimur, cùm de iure concilia congregari non eſſe neceſſe docuerimus. Si verò de facti neceſsitate quæritur, vt ſtatim aperiemus, tunc quo res magis clarè intelligatur, tria capita ſunt conſideranda, eaq́ue exemplis declaranda. Si igitur quæritur, an ſaltem pro confutandis hæreticorum erroribus concilium neceſſariò congregandum ſit. Reſpondeo, aut huiuſmodi opiniones, & nouę ſunt, & nondum reprobatæ, & tunc non niſi ad ſedem Petri ſunt referendę: tex. eſt expreſſus in cap. quotiens, xxiiij. quęſt. i. hoc idem ait Hieronymus in cap. hæc eſt fides, ead. quęſ. Idq́; apertè conſtitutũ

eſt in

est in c.maiores,de bap.Eiusdē sententię est Gregorius in c.frater noster,xvj.dist.quod ex ijs etiam confirmatur quæ habentur. Deut. 17.Si difficile vel ambiguum apud te iudicium esse prospexeris,venies ad sacerdotes Leuitici generis, & ad iudicem, qui præerit loco,quem elegit Dominus, ipsi enim iudicabunt tibi iudicium veritatis. Qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio morte morietur.Hæc ibi,quæ quidem verba in figura de Apostolica sede prolata fuerūt, vt traditum est in c. per venerabilem, §.rationibus, qui fil.sint leg.Et hæc opinio latè in præcedentibus confirmata est. Verùm si hæretici isti iudiciū summi Pontificis respuerent ,tunc de ipsis idem fieri oportere arbitrarer,quod de aliis ecclesiæ hostibus iamiam subiiciemus. Aut ergo prædicti er 7
rores iam antea damnati fuerunt,& summi Pontificis maiestas contemnitur.Et tunc cùm in hęresim iam damnatam incidāt, dico eos statim hereticos esse,c.Anastasius,xix.dist.c.Achatius. xxiiii. quæst.j.cū ibi not. Pro erroribus verò iam antea damnatis,concilia amplius cogi non posse, optimo iure ac Diuino spiritu suggerente constitutū est in c. maiores,xxiiii.quęst.i. Quare si taliū hæ- 8
reticorum secta ita potens non est,quin à principibus saltem eradicari posit,eo casu audacter dicimus, & constanter affirmamus, principes nullo pacto excusari posse,quin armata manu ad expel

lendos

frater tuus,&c. De quo habetur in c. nouit, de iudic. Sed postquàm persistunt in praua opinione, lapidibus sunt eijciendi, vt vbi nõ sufficit virtutis ingenium, ibi valeat armorum præsidium ad tutelam. hęc ille in c. olim, in fin. de rescript. Cauete 11
igitur mundi Principes ne periclitantem ecclesiã hoc potissimùm tempore destituatis, ne manus adiutrices impiè abstineatis. Verùm iam diu fluctuantem inter æstuantes procellas Petri nauiculam adiuuate: Proh dolor. Vbi nunc sunt ecclesię 12
immunitates illesæ? vbi religio non violata? vbi priuilegia clericorum intacta? vbi hodie iusdicentes laici manus in clericos non inijciunt? vbi formidabiles illę (fœdum Dij immortales facinus) censurę ecclesiæ non contemnuntur? Deniq; quinam alij sunt, quàm aliqui laici Principes, qui maiorum ecclesiarum sacerdotia cõferant? id quod à diuinis concilij Chalcedonẽsis traditionibus in Actione iii. & à multis alijs sacris constitutionibus declinauit, quibus pariformiter est sancitum, spiritualia non posse à laicis pertractari. c. Messana, cum ibi not. de elect. ca. si quis à proprio, xxi. q. v. Neq; obiiciatur id fieri vi autoritatis, quam ipsi Pontifices concesserunt: Quis enim non intelligit rem hanc, quę adeò à tramite veritatis declinauit, & Pontificiæ maiestatis dignitatem tantoperè fœdauit; mali esse exempli, & propterea 13
esse reiiciendam? l. si quis aliquid. §. qui abortio-

nis.ff.de pęn. Quid? nõ ne etiam his temporibus prouinciæ quædam, ſpreto Pontifice, concilium nationale indicere non verentur? Sed caueant tranſgreſſores ne Deum iniuriarum, quas antea memorauimus, vltorem experiãtur. Ozias enim propterea quòd ſacerdotum officia ſibi vendicare nitebatur, fuit lepra percuſſus, j. par.xxix. & §. item Balaam.ij.q.vij. Balthaſſarem Regem, qui vaſis templi in ſuis conuiuis vti non horruit, grauibus pœnis fuiſſe percuſſum non ignoramus. Daniel.5.& in cap.veſtimenta, de conſecr.diſti.j. Helidorus ab Antiocho Rege miſſus ad ærariũ templi auferendum, fuit ab equo diuinitus veniente penè interfectus.ij.Macab.iij. Quę omnia deberent eos, qui ſibi, vel arrogant, vel contemnunt eccleſiæ poteſtatem deterrere. Nicolaus I. in epiſtola ij. ad Michaelẽ Imperatorem ſcribẽs, ac vetera exempla repetens, latiſsimè docuit: nõ paucos Principes, quia debitum ſummo ſacerdoti honorem non exhibuerunt, grauiſsimas pęnas dediſſe: contra verò, multos ob ſuſceptam eccleſiæ defenſionem maxima eſſe præmia conſecu-
14 tos. Præterea, ſi ex præteritis, vt fieri ſolet, futura vel facilè cognoſcuntur: quidnam aliud indicant hęreſes quàm euerſionem earum, in quibus vigent, vrbium & regnorum? nouimus enim Oriẽtem in quo priſcis illis temporibus pulcherrimæ atque opulentiſsimę ciuitates florebant, poſt per

uersum Arrij dogma, à summa illa felicitate cecidisse. Græcia vsque adeò potens prouincia, & quibuscunque virtutibus prædita, vt eam mortales paſsim admirarentur, posteaquàm à Romanæ ſedis obedientia ſe ſubtraxit, maieſtatem Imperij perdidit,& ſolum illius antiquæ Grçciæ nomen vix potuit retinere. Pannoniam celebrem olim regionem diuitijſque & fortunæ indulgentia triumphantem, cuius vires etiam potentiſſimos Principes deterrebant, poſt hæreſim Ioãnis Hus & Hieronymi à Praga infeliciter corruiſſe, nemo eſt qui neſciat. Africa, cuius fœlicitati multæ prouinciæ inuidebant, & in qua tot illuſtria concilia celebrata fuiſſe legimus,poſt labem Pellagianam diruta eſt & collapſa. Cæterum (vt vetera prçtermittamus) ſatis documenti Germania ſit, quæ cùm apud omnes inſuperabilis haberetur, noſtris tamen temporibus, poſtquàm impia Lutheri dogmata ſuſcepit & fouit, à Carolo Quinto Cæſare Auguſto diuinitus ſuperatur. Anglia quoque & Gallia quot procellas, quos amfractus, & quæ damna hodie patiantur ob ſchiſmata, quę in illis prouincijs, perquàm impiè dominantur, iudicent omnes, qui in iudicando ſolius veritatis viribus innituntur. Ex quibus omnibus apertiſſimè conſtat hæreticæ prauitatis comitem eſſe deſtructionem vrbium & regnorum. Eia igitur ca-

16 tholici Principes, si Deum colitis, si vosmet ipsos diligitis, si regnorum vestrorum cupitis incrementa, regios illos animos vestros tandem erigite, & totis viribus ecclesię titubanti succurrite & date hoc vnum ei, à quo omnia accepistis; quid enim vel apud Deum iustius, vel inter mortales illustrius cōtingere vobis potest? quàm si potentię vestræ vires (vt futurum tādem speramus) pro eo exhibeatis, qui vos proprio sanguine redemit, qui vos imperio tot vrbium, tot populorum, tot denique regnorum, tam liberali manu cohonestauit, ac tanquàm Deos in terris constituit. Ita enim fiet, vt omnes illi, qui à recto Christianæ religionis tramite declinarunt, tandem velint, nolint, è vinculis errorum suorum, tanquàm è rigida hieme exeuntes ad semper vernantē Romanæ sedis obedientiam reuertantur. Quòd si hę
17 reticorum potentia (vt tandem eò redeamus, vnde digressi sumus) neque censuris ecclesiæ, neque hortatu aut armis principum, sicut optimo iure cōstitutum est, opprimi posit, nisi concilium celebretur, quo vno scilicet validissimo auxilio vltimoq; conatu per ſecula retroacta semper omnes hæreses & quæcunque dissidia ecclesiæ sublata & radicitus euulsa fuisse nemo est, qui nesciat: tunc rectè ne ecclesia diutius in tanto discrimine permaneat, cogi concilium oportere cōcedimus, & firmiter opinamur, idq; per tex. in c. nec licuit,

xvii.dist.ibi,Si peccator in profundũ malorũ peruenerit,& aliqui pertinaces reperiantur,qui doceri nolint,necesse est eos à sede Apostolica aut quocunque modo ad fidem attrahi, aut ne aliorum perditionis causa sint, secundùm canones per potestates opprimi seculares.hæc ibi. Ex quibus colligo,hæreticos altero ex duobus modis prædictis 18
in viã veritatis omnino esse reuocandos. Verùm si in proposito casu isti ob sectæ potẽtiam armis debellari non possent(vt par esset,) illud sequitur, vt per aliam viam,qualiscunque illa sit, cæteris fidelibus aggregari debeãt.Id enim vis illius verbi, 19
necesse est,& illius, quoquomodo (ni fallor) exposcit,vt docuit Glo.in l.quidam,in verbo, quo quomodo.ff.de fideicommiss. lib. huic sententiæ accedit euangelicum illud Matth.18.& Luc.15. Quis ex vobis habet centum oues, &c. & mortuus erat frater tuus & reuixit, vnde ait Augustinus. Quærimus perditos,vt de inuentis gaudere possimus.Hæc ille in epistola ad Vincentium,vt habetur in capitu.quemadmodum, xxiii. quæst. vii. Ad rem facit capit.ponderet,l.dist.& cap.credite, xlv. distinct. Quod etiam naturali ratione suaderi potest.Nam Christus & pariter eius mini 20
stri sunt medici animarum, vt colligitur ex verbis illis Matth. 9. Non opus est benè valentibus medico,&c.Mar.2.habetur in cap. adhuc instãt, de pœnit.distinct.iii.& in cap.omnis.§.sacerdos.

de

21 de pœnit. & remiss. Sed bonus medicus ac fidelis nunquam ęgrotantibus deest, donec supereſt aliqua ſpes ſalutis. Quare ſi pertinaces iſti pariter ac potentes hæretici, nō niſi coacto concilio ad fidem eſſent reuerſuri, illud congregari oportere exiſtimarem. Sed hanc neceſsitatem, facti potius (vt dixi) quàm iuris neceſsitatem putamus: quia niſi eorum iniuſta potentia reſiſteret, ius ipſum exigit, vt modis ſuperius enarratis eradicentur.

22 Hoc verò, quod de facti neceſſitate diximus, adhuc alia declaratione indiget; nam intelligo concilium eo etiam in caſu cogi non poſſe, vt de fide temerè diſputetur: neque vt ea, quę pro fidei noſtræ fundamento iam deciſa ſunt, in dubium reuocentur, de hoc eſt tex. cum ibi not. in ca. maiores, xxiiii. quæſtio. j. aliter enim non vnam fidem & vnam eccleſiam, ſed plures fides incertaſque ac plures eccleſias haberemus, quod vtique ab omni iure ac ratione prorſus abhorreret. Verùm huiuſmodi concilij congregatio propterea vt hæretici doceantur, & corrigãtur, non autem, vt fides noſtra, quæ certa & ſtabilis eſt, ob dementium falſas opiniones dubia fiat à iure con-

23 cedi ſolet. Quamuis reperiatur Bohemis in concilio Baſileienſi fuiſſe conceſſum, vt in defenſionem errorum ſuorum liberè loquerentur, decretique fuerũt quatuor Doctores catholici, qui eis reſponderent, teſte Ioan. de Turr. crem. in iii. lib.

ſuę

suę summę.cap.9.vbi subiungit,post longam disceptationem ipso præsente factam eos, quamuis conuicti essent,ita perfidos vt venerant recessisse.Sic etiam Rosell.in tracta. de conciliis ex relatis per Vincentium historicum ait, Arrium & nonnullos alios hęreticos postquàm eorum dogmata damnata fuerant, iterũ in cõcilio auditos fuisse.Quod tamẽ puto sanè intelligẽdũ, scilicet, pręmissa protestatione se determinationes concilii esse humiliter suscepturos. Quamobrem si parati essent doceri & corrigi, atque in omnibus & per omnia (vt ęquum est) concilij subiacere censuræ, nec aliqua capitula concilii libertatem coarctantia porrigerent, eo casu (vt prędiximus) concilium meritò congregari debet, vt oues deperditę inueniantur, ac mortui fratres reuiuiscant : si verò parati non essent corrigi, eo quo diximus modo, tunc non solùm pro eis Synodus cogenda non esset, sed ij de iure ne in concilium quidem admitti possent, vt docuit verbum illud Psal. Non sedi cum concilio vanita- 24
tis, & cum iniqua gerentibus non introibo, legitur quoque in capitu.cum quibus, xxiiij.quęstio. iij. Ecclesiastici moris non est,cum ijs, qui pollutam habẽt communionem permixtamque cum perfidis, misceri concilium. & ibi paulò post, Nullum nobis fas est inire certamen cum homini nibus communionis alienæ.Audi Aposto.11.ad

Theſſal.3.Denunciamus autē vobis fratres in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt ſubtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & nō ſecundùm traditionem, quam acceperunt à nobis,& 11.ad Corinth.6. Nolite iugum ducere cū infidelibus: quæ enim participatio iuſtitiæ cum iniquitate?aut quæ ſocietas lucis ad tenebras? quę autem conuentio Chriſti ad Belial?aut quæ pars fidelis cum infideli? Rurſus ibi paulò poſt. Exite de medio eorum, ſeparemini, & immundum ne tetigeritis. Audi & Ioan.c.2. Si quis venit ad vos & hanc doctrinam non affert, nolite eū recipere in domum,nec aue ei dixeritis: Facit tex.not. in. c.ſi quis inquit.i.q.i. Vbi habetur cęleſtē gratiam cum hęreticis communem eſſe nō poſſe,cum quibus nec terreſtris cibus, nec ſecularis potus debet eſſe communis. Ad hęc accedant multa exempla notatu digna, quæ habentur in c. deniq;.vii. q.i. Quinimo ii tāquam membra putrida reſecari debent,& tanquam oues morboſæ, non ſunt cæteris ouibus aggregandæ, ne totúm ouile corrumpant,argumento capituli reſecandę.xxiiii.quæſt. iii. & c.fin.de regul·Intelligo tamen niſi ad eum finem,quem ſuprà diximus. Hoc idē ſenſit Gloſ. & Archid.in cap.conuenientibus.j.quæſt.vii.

Expedit igitur,vt quandoque (ſicut prædiximus) concilia congregentur,non tamen de iure neceſſarium puto,vtpote, quæ maiorem ipſo Pōtifice habeant

habeant autoritatem. Quæ quidem Pontificis 26
etiam supra ipsum concilium autoritas nutu Dei tandem in Florentino concilio fuit adeò perspicuè diffinita, vt de ea re ampliùs dubitare non liceat: cuius diffinitionis tametsi antea sępè meminimus, eam tamen hoc oportuno loco dilucidiùs explicare constitui, vt ea diligentissimè ventilata & plenè discussa, tota res plana fiat, & hæc tum demum expedita sit quęstio. Hęc igitur præcisè sunt illius verba constitutionis. Item diffinimus sanctam Apostolicam sedem, & Romanum Pōtificem in vniuersum orbem tenere primatum,
& ipsum Romanum Pōtificem successorem esse 27
se B.Petri Apostolorum Principis, & verũ Christi vicarium, totiusq; ecclesiæ caput, & omnium Christianorum patrem & Doctorem existere. Et ipsi in B.Petro pascendi regendi & gubernandi vniuersalem ecclesiam à Domino nostro Iesu Christo plenam traditam esse potestatem. Quẽadmodum etiam in gestis ęcumenicorum conciliorum, & in sacris canonibus continetur. Hæc ibi, Videtis ne quot & quanta hoc sacrum concilium attulerit? & quàm diligenter totis viribus elaborarit, vt omnino controuersiam hanc inter has potestates proximis illis temporibus non sine maximo ecclesiæ detrimento exortam, diuque & acerrimè disputatam præcipuè terminaret. Nullam enim verborum vim, nullam sen-

tentiarum amplitudinem prætermisit, quo perpetuum tantę disceptationi silentium hac sua Synodali declaratione tandem imponeretur. Icci-
28 dali declaratione tandem imponeretur. Iccirco enim Synodus illa Romanũ Pontificẽ nõ modò verum esse Christi vicarium, & Petri Apostolorũ principis successorem, omniumq; Christianorũ patrem & doctorẽ existere, voluit declarasse: Verumetiam vt ecclesiæ vniuersalis & in vnum collectæ potestatem omnino huic Pontificiæ subiectam esse passim ab omnibus intelligeretur, adiecit eundem Romanum Antistitem in vniuersum orbem tenere primatum, eum esse totius ecclesiæ caput, eum denique in vniuersalem ecclesiam potestatis amplitudinẽ accepisse. Quapropter hæc (vt ita dixerim) vniuersalitas ibi toties memorata, & geminatis verbis tã variè explicata, apertissimè indicat, nihil aliud Synodum illam vel in primis egisse, quàm vt quæcunque de hac ipsa ecclesiæ seu concilij ditione quæstionis oriundæ occa-
29 sio amputaretur. Quantum enim roboris & potentię habere soleat illa verborum geminatio traditũ est in l. balista, ff. ad Trebell. & latè per Ant. Cors. in tract. de verbis geminatis cum alijs vulg.
30 Quantum etiam orationem adiuuet illa copula, Et, toties, vt vidimus, repetita, satis est exploratũ, cùm eam in huiuscemodi materia fauorabili semper esse ampliatiuè accipiendam iure fuerit constitutum. l. ea tamẽ adiectio, ff. de leg. iii. l. si stipu

latus.

latus.ff.de vsur.tradit Bart.in l.cùm ita.§.fi.ff.de leg.ii.Soc.in consi.lxiii.in iii.vol.& Fel.in c.ii.de rescript. Prætereà nisi amplissima hæc illius cōsti 31
tutionis verba potissimùm sensisse de tota ecclesia collectiuè sumpta(vt diximus)fateremur,ea& superflua & inania redderentur, quod iure concedi non potest l.si quādo,& ibi Bart.ff.de leg.i.c. si Papa.de priuilegiis.in vi.Item contra propriam si 32
gnificationem acciperentur:siquidem, ecclesia, vox quędam est collectiua,sicut populus,& grex: cùm non aliud ecclesia(vt visum est) quam fidelium collectio sit,idq; præsertim cùm vniuersalis ecclesia ita in numero singulari prolata,vt ibi, ad vnam tantum sit propriè referenda,quemadmo- 33
dum contrà, pluralis numerus in vno verificari nō solet.l.vbi numerus,ff.de testib. Porrò notissi 34
mi iuris est,à propria verborum significatione discedere nōn licere.l.nō aliter,ff.de leg.iii.l.fi.C.de his,qui ven.ætat. impetr.cum simil. Huc accedit quòd si forte illam solēnem cōstitutionem.verborum violata proprietate, & penitus euersa illorum patrum intentione,ad particulares vel homines vel ecclesias restringere niteremur,in illud statim inconueniens, quod iam anteà tactum est, præcipites incideremus,scilicet, supremum hunc pastorem oues tantum seiunctas ac separatas, nō autem in vnum collectas,atque ita totum ipsum gregē pascendi & regendi autoritate potiri,quod

quantum ab omni prorſus ratione abhorreat,ne-
35 mo eſt,qui neſciat. Nouimus autem nuſquam le
gem ita eſſe interpretandam, vt poſsit à ſapiente
reprẹhẽdi,l.Saluius Ariſto.ff.de leg.prẹſt.Idq́; po
tiſsimũ cùm illa ſancta Synodus lucidiſsimè ape
ruerit,paſtorem hunc,nõ modò vniuerſalem ec-
cleſiam, & ſic totum ipſum gregem paſcendi &
36 regendi nactũ fuiſſe poteſtatem,verùm etiã,quò
res magis conſtaret,verbum illud,plenam adiun-
xerit,vt cuicunq; pateret, ampliſsimæ huic iuriſ-
dictioni nihil omnino deeſſe, nihil ab ea excipi
poſſe: cum ea plenitudinis ſoleat eſſe vis & pote-
ſtas,vt nulla prorſus egeat adiectiõe.l.j.ff.de dot.
prẹleg.c.ſi omnia,vj.quẹſt.j.traditur per Alber.in
dictionario,in verbo,pleno iure,per Firm. in ver
bo,plenitudo,& nouiſsimè(vt alios prẹtermittã)
per Mar.Soc.Iun.conſ.cxxiiij.Verbum enim, ple
37 num,& verbum,liberum,paria eſſe exiſtimantur
l.fideicommiſſa,§.quanquàm.& ibi Docto.ff.de
leg.iij.Bar.in l.alio,ff.de alim.leg.& Fel.in c.audi
tis.de prẹſcri.Poſtremò ne amplius vllo vnquàm
tempore vel à conciliorum decretis, vel à cano-
numſan ctionibus, aut aliundè aduerſus Pontifi-
ciæ poteſtatis amplitudinem argumenta collige
rentur,atque ita,vt radicibus abſciſis peſtifera hu
ius contentionis arbor tandem areſceret, Syno-
dus illa ſubiecit,& antea cta concilia,& ſacros ca-
nones in hanc eandem ſemper coiſſe ſententiã.

Ea

ca enim omnia ita voluit declarare, & verum illorum sensum ita omnibus aperire, vt Synodali hac interpretatione, à qua discedere nefas est, cũctis fidelibus innotesceret, nemini posthac licere ab vlla parte vel diuini vel humani iuris detorquere intellectus, qui huic in vniuersalem quoq; ecclesiam potestati Pontificiæ reluctentur. Quis igitur religione illæsa negare audeat, eidem iurisdictioni cõcilia esse subiecta, cui vniuersalẽ subesse ecclesiam ab ipso concilio diffinitũ est? Siqui 38
dem constat tantũ à tota ecclesia distare cõciliũ, quantũ vices gerens distat ab eo, cuius vices agun tur, vt videre est in c. à recta. xxiiij. quæst. j. & per Abb. in c. significasti, de elec. & in quæs. incip. Episcopus. & per alios alibi sæpè. Proinde multa, quę aduersus plenum, de quo egimus, Imperium Romani Pontificis in vniuersum orbem obijciũtur, & quæ prædictorum vi tacitè dissoluuntur, consultò prætermittam, vt est illud: extare scilicet in sextò canone Niceni cõcilij verba de iurisdictio- 39
ne Alexãdrini Episcopi in Aegypto & Lybia, sic illi tributa ex illarum regionum antiquo more, si cut parili apud nos more Romano Pontifici, vt habetur in c. mos antiquus, lxv. distinc. Ex quibus verbis colligi volunt, Episcopum Alexandrinũ Romano adæquari. Gregorium item Pontificẽ Romanũ (aiunt) virum sanctum & doctum prohibuisse se vniuersalem Episcopũ appellari. c. ec-

ce.

40 ce.ix.diſtinct.& Clemētem v.in extrauag. quę in
cipit, meruit chariſsimi filii.ſic declaraſſe de Fran
ciæ Rege,neque illum, neque illi ſubditos homi-
nes credere teneri ſe eſſe ſubiectos Romano Pon
tifici, & id genus alia colligunt. Verùm & hæc,
quæ diximus, facilè diluuntur: &nobis propoſi-
tum non eſt omnibus reſpondere, qui ſic verba
diſquirunt, & vndecunque venantur, vt huius
præſertim ætatis homines faciunt cõtentionis cu-
pidiores quàm veritatis: qui ſe viciſſe cauſam opi
nantur, cum vnum aut alterum locum ex ſacris
voluminibus protulerunt,quem aliquo modo in
ſuam ſentētiam detorquere potuerint.Quę verò
plurima & irrefragabilia à nobis afferuntur,nihil
ad ſe pertinere putant,& horum igitur ineptis ar-
gutiis ſuperiore diſputatione ſatis reſponſum ar-
bitramur,& quæ nuper retulimus,ne pręcipua re-
ſponſione videantur indigna, promptam habent
ſolutionem.Nam cum anteà oſtenderimus,in eo
dem concilio Niceno decretum fuiſſe præter ſen
tentiā Romani Pontificis concilia celebrari non
poſſe,& teſtimonia Epiſcoporum Aegyptiorum
protulerimus,& Iulii I.& Fœlicis II.Pōtificis&
41 Martyris.Quis ex hoc non intelligat Romanum
Pręſulem in eo ſupremum omnium Antiſtitum
eſſe iudicatum?ac propterea verba illa de Alexan
drino Epiſcopo non eo ſenſu inferenda eſſe, ſed
quoniam eccleſiā Romana inter alias Patriarcha
les

les adnumeratur, quatenus hāc Papa priuato iure tenet, & priuatim est eius Patriarcha, cum Patriarcha Alexandrino comparari & afferri quędam inter eos similitudo potest: quatenus verò Christi vices gerit in terris, vt probatum est, in omnes habet imperium, vt dilucidè in præmemorata Florentini concilii sanctione cōtinetur: vbi postquā Pōtificiæ potestatis amplitudo est declarata, subiungitur, Alexandrinum Episcopum esse tertium 42
ordine Episcoporū. Quod verò Gregorius fecit, ad humilitatē pertinet, vt Sixtus, Victor, & Eleucherius, qui sunt ipsi quoque adscripti sanctorum numero, hunc titulum vniuersalis Episcopi non repudiarunt, quod in his viris non superbiæ sed veritati tribuendum est, sed vtraque virtus & hu 43
militatis & veritatis in ministris Dei plurimùm commendatur. c. cōtra morē, c. distinct. Glo. fin. in Clement. i. de relig. dom. tradit Alber. in l. cum ita legatum. ff. de cond. & demōstrat. Quis enim putet Gregorium sensisse Romanum Antistitem non esse Papam vniuersalem? cum ipse, vt relatū est in c. sicut, xv. distinct. concilium Chalcedonēse tanquam euangelium veneraretur, à quo concilio sciebat acclamatum Leoni Patriarchæ ęcumenico, id est vniuersali, cuius ipse Gregorius meminit in Epist. ad Mauricium Imperatorē, ad Eulogium Alexan. Ad Anastasium Antiochenū, Episcopos, vt omittam quod habetur actione tertia eius-

eiuſdem concilij in libellis admiſsis contra Dioſcorum, eundem Leonem vniuerſalem Archiepiſcopum nuncupari. Cur enim hîc repetantur geſta v. concilij Conſtantinopolitani & Mariani literę ad Agapetum & alia multa quę lõgum eſſet commemorare? Poteſt etiam aliter reſponde
44 ri ad d.c.ecce,& dici iſtam, (vt ita dixerim) vniuerſalitatem dupliciter poſſe conſiderari, Primo inquantum ſummus Pontifex præeſt vniuerſali eccleſię tanquàm caput,paſtor,& rector. Et tanquàm habens iuriſdictionem in vniuerſos,& hoc modo nefas eſſet dicere Papam vniuerſalem appellari non debere tum ex iis, quæ hîc, tum ex illis,quæ in prima parte deduximus, ad quæ accedat c.in nomine Domini xxiii. diſt. Secundo hęc vox vniuerſalis, accipi poteſt in quãtũ Papa cuicunque eccleſiæ ſingulariter & immediatè præſideat, tãquàm eius ſpecialis gubernator & rector; & hoc modo vniuerſalis appellari non debet, & ita loquitur tex.in d.c.ecce,& in c.nullus, & in c. primę ſedis,xcix.diſtinct.vt ait B.Thom. in trac. contra impugnantes religionem,& Cardin.S.Sixti in d.cap.nullus, & huic interpretationi deſeruiunt tradita per Bal.in ſuo repertorio,in verbo, Prælato mortuo, Iſta reſponſio probatur apertè per rationem poſitam in d.c.ecce,ibi,Si enim vniuerſalem Papã veſtra ſanctitas dicit, negat ſe hoc eſſe,quod me fatetur vniuerſum. Nam iſta ratio non

tio non concludit niſi hoc vltimo modo vniuer ſalitas accipiatur, quia primo modo accipiendo non repugnat, quòd vnus præeſſet alicui eccleſiæ particulariter, & alius eidem vniuerſaliter ſit præ fectus, ſicut videmus etiam in bello multos quidem eſſe pręfectos ſpecialibus cohortibus, & vnũ eſſe præfectum omnibus, Quocirca magis animaduertendum cenſeo in re propoſita, quod Eu logius Patriarcha Alexandrinus ad Gregorium ſcripſit, Quàm humilis Gregorii reſponſio, quia minimè credendum eſt, patriarcham illum in tã longinquis partibus commorantem & tantæ ſe dis præſidem Romano Pontifici hunc vniuerſalis titulum tribuiſſe, niſi id iure fieri debere cognouiſſet. Quinimo vſque adeò eſt vniuerſalis, vt Papa cum omnibus alijs prælatis in eorum po teſtate & iuriſdictione concurrat, & ideo quod 45
multo magis eſt, aiunt eum in feudum poſſe con cedere non ſolum ea, quę ad ſuum Apoſtolatum pertinent, ſed etiam quaſcunque res, quę aliarum omnium ſunt eccleſiarum, ita habetur per Doct. poſt Io. Mon. in c. ſi eo tempore, de elec. in vi. per Bal. in c. j. in prin. qui feud. da. poſſ. per Alb. Brun. in conſi. j. & ij. & per Soc. in conſi, x. col. v. verſ. cir ca tertium, inter conſi. Alber. Bru. quæ ſententia confirmatur per tex. in cle. j. vt lit. pend. vbi ſcriptum eſt, ad Papam, eccleſiarũ, perſonatuum, di gnitatum, aliorumq; beneficiorum plenam & li-

beram dispositionem ex suæ potestatis amplitudine pertinere. Ad verba Clemẽtis v. in illa extrauaganti, quam diximus, breuissimè respondetur, constitutionẽ illam decernere nullũ Regi aut regno præiudicium fieri, nec regnum nec regni incolas magis Romano Pontifici post eam cõstitutionem subijci, quam anteà subijcerentur. cùm id solum ageret, vt intelligeretur credendum esse de necessitate salutis, omnes oues Dominici gregis Romano pastori esse subiectas, quemadmodum & in Extrauag. vnam sanctam, fuerat declaratum, ut etiam ait Fel. in. c. cum non liceat, col. pen. de præscript.

47 Ex alijs verò, quæ contra disputationem hanc nostram & theses propositas, quas tuemur communiter afferuntur, illud in primis in ore est, de quo nos dicturos esse polliciti sumus, de canonum scilicet autoritate, quam alij irridere, alij nullum habere pondus in hisce disputationibus solent dicere, ac perinde nos ineptè facere, cùm eorum producimus testimonia contra obtrectatores, vel hostes Pontificiæ maiestatis, atq; medicus faceret, qui medicinas nihil profuturas egrotantibus adhiberet. Qui enim Pontificiam maiestatẽ aut imminutam aut euersam volunt, Quî speras, aiunt, horum testimonio, quę Pontifices decreuere, de sententia dimoueri posse? Nos igitur, qui, quantum in nobis est omnibus satisfactum cupimus,

mus, sermonem nostrum tripartitò diuidemus. Nam cùm tribus hominũ generibus est ea dispu tatio instituẽda: Vnum genus est eorum, qui nostræ quidem causæ se fauere profitentur, sed hanc nostram disputandi rationem non probant: alterum est eorum, qui quanquam inter nos viuunt, vehementius tamen quam par est, firmitatem ecclesiæ, & nostrorum autoritatem oppugnare consueuerunt. Tertiam sermonis partem dabimus ijs, qui impio mentis scelere inquinati apertas nobiscum inimicitias exercent. Primis igitur ita respondemus, in his tractandis præter decreta Pontificum nos quidem virorum sanctitate vitæ & doctrinæ cuiuscunque præstantia illustrium testimonia prope infinita protulisse, & per multas cõciliorum constitutiones recitauisse, atque euangelicas traditiones non paucas, quibus omnibus vi sic perpetuò seruatæ cõsuetudinis accedente hæc nostra communiuntur, quę si reiiciantur ipsa quoque, quò præterea malitia hominum pertinax cõuincatur, nihil prorsus relinquetur. De canonum verò autoritate, quam hîc inanem asserunt, quòd fidem illis nullam faciant, contra quos hæc dispu tantur: sic dicimus, in causis agendis non id inpri 48
mis spectari, vt fides scilicet aduersario fiat, sed vt iudices, à quibus expectatur victoria, iurium vi coacti in nostram sententiam compellantur. Ita Specu. in tit. de aduocato, idq; docuit experientia

quę eſt efficax rerum magiſtra,c. quã ſit, de elect. in vj. optima enim & perfecta probatio eſt,cui iudex credere cogitur,vt habetur per Bar.& Pau.de Caſt.in l.admonẽdi,ff.de iureiu.& eſt tex. in l.iii. §.tu magis ſcire potes, ff.de teſti. Idem traditum eſt in l.quinquaginta.ff.de probat. & per Soci. in conſi.clxxxvij.in j.vol.Hæc igitur habenda ratio non fuit, quàm paruum põdus eſſent apud aduerſarios propter eorum perfidiam habitura quæ dicerentur à nobis, ſed quanti eſſent apud æquiſsimum iudicem æſtimanda:is autem iudex contra ipſos hæreticos & eorum opiniones,ſi Papæ iudicium reſpuunt,qui verus omnium iudex eſt & ſupremus.ſaltem erit,concilium legitimè, quemadmodum antea diximus,congregatum, cuius ſententię ſi ſubijci recuſent,recuſari autem nõ poteſt ſecundùm Abb.& Barb.in c.j.de iud. cùm neque ſint eo caſu in concilio audiendi nec admittẽdi, tunc nullum eſt mihi cum illis negotium qui hoſtes eccleſię iudicandi ſunt,& quaſi membra putrida de Chriſti corpore excidenda, vt paulò antè
50 explicatum eſt.Si enim neque Pontificem, neq; concilium, ad quod totus cętus epiſcoporũ citari ſolet,vt iudicem ſuarum contentionum admitterent;quis eſſet iudex?nemo certè.Principes enim ſeculares eccleſiaſticis ſe tractatibus immiſcere nõ poſſe, ſupra in ſecunda parte probauimus: Idq; habetur in c.laicis.xvi.q.vii. & apertè colligitur

gitur

gitur ex gestis concilij Chalcedonēsis: cùm enim Dioscorus quasi suspectos haberet illos patres pe tijsset, vt sententiæ de ipso ferendę Senatus Cæsa ris præesset, à sanctissima illa Synodo fuit reiectus, vt in Actio.iij.eiusdem concilij continetur: Ad quod accedit memorabile illud Pauli documentum.j.ad Cor.vj.vbi redarguens eos ecclesiæ Antistites, qui se iudicibus laicis subijciebant, ait. An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt?& si in vobis iudicabitur mūdus, indigni estis & reliqua. Proinde & iuris interpretes tradiderunt, Pontificem etiam ipsum, legem condere 51
non posse, qua clerici laicorum iudicio subijciantur: quoniam & ante Petrum à tali subiectione erant immunes. Scriptum enim erat, Nolite tangere Christos meos, & de hoc est Glo.sing.in c.si Imperator xcvi. dist. Ideò huiuscemodi ius à Papa tolli non potest, vt habetur in l.fi. C. si contra ius vel vtil.pub.& ita coram Papa per illam Glo. tenuit Card.Zab.in c.perpendimus de sent. excō. hęc habētur per Rom.in sing.ccccxiiii.incip. sed an potest Papa. Cum itaq; laici in negociis clericorum, & in ijs qui ad religionem pertinent, iudices esse non possint, & ecclesiastici recusentur, & præcipuè totum concilium, cuius sanctionibus re sistere, non modò legislatores omnes, verum etiā cuncta anteacta sęcula nefas esse semper existimarunt, (hinc enim & pius ille constans Impera- 52
tor

tor Constantio fratri comminatus est, nisi conci lii Sardicensis decreta exequeretur,)hoc pacto errantium opiniones sine aliquo iudice permanerent,siquidem tota Christiana Respublica in hęc tantum duo genera hominum, clericorū scilicet & seculariū,est diuisa.C.duo sunt.xii.q.i.id quod
53 ab omni iure & ratione penitus abhorreret. Nec obstat,si quis alio exceptionis genere vteretur dicens,neq; Papam,neq; concilium posse de iis cognoscere, quæ ad ipsum Pontificem, seu ad iura episcoporum pertin t,quoniā esse iudices in causa propria dicerentur. contra l.i. C. ne quis in sua cau.cum concord.Respondeo enim, hęc esse propria Papæ,vel concilii,iure dici non posse; sed totius ecclesiæ. Verum esto, non incogniti iuris est, eos,qui suprema iurisdictione funguntur,in causis etiam propriis ius dicere non prohiberi.l.proximè,& ibi Bar.ff.de his,quæ in test.delē.l.& hoc Tiberius.vbi idem Bar.ff.de hæred.instit.Et hoc
54 esse ius speciale ipsius Pontificis, vt causas ad ecclesiam spectantes, cuius ipse est rector & gubernator,iudicare valeat.docuit Oldr.in cōs.cxxiiii. Idq; confirmauit Romanæ vrbis cōsuetudo,quę, secundum leges etiam Cæsareas.facit ius. §.fi.In stit.de satisd.quottidie enim videmus, Romanū Antistitem in quibuscunq; causis iudicare, quod quidem & de ipso concilio,in quo Pontificia viget potestas, est vel facilè concedendum, idque

per

per retroacta tempora fuit inuiolabiliter obseruatum. Quòd si parere concilio sint parati, tum 55
docere me oportet, quam vim sint habituri canones apud Concilium, in quibus inesse tantum religionis & iustitiæ semper creditum est, vt ab eis in ferendis sententijs non modò fideles omnes moueri debeant, verùm etiam vrgeri. cap. si Romanorum, cùm seq. & capit. enimuerò, cap. nulli fas, xix. distinct. & xx. distinct. per totam iuncto. c. i. xxi. distinct. Nam quis non videt anteacta concilia summum semper honorē canonum decretis & eorum conditoribus detulisse? Legant in v. Synodo Constantinopolitana actione prima literas Mariani in quibus hæc habentur, quemadmodum Deus misit Petrum magnum Apostolorū Principem ad Simonem condemnandum, ita misit Agapetum Papam ad hæreticos de sedibus eijciendos: & hęc in concilio lecta fuere nemine patrum dissentiente. Rursus in eodem cōcilio in interlocutione Mennæ Patriarchę hęc à patribus illis dicta inueniuntur, non mirandum si suas etiā nūc magna sedes Apostolica sequitur sanctiones, vnde & nos sequentes, quę à sanctissimo Papa in epistola, & reliqua. Ex quibus facilè intelligitur Synodum illam Romano Antistiti, & eius decretis plurimū detulisse. Similiter quoq; ex epistola Athanasij & aliorum Episcoporum in Alexandrina Synodo commorantium ad Fęlicem II. hæc

 habentur,

habentur, Summam vestram petimus sedẽ iuxta canonum decreta, vt inde auxilium capiamus, vñ de antecessores nostri ordinationes, & dogmata acceperunt. Octaua Synodus doctrinam & sentẽtiam Apostolicæ sedis recipiens ita inquit, Quoniam sequentes in omnibus apostolicam sedem, & obseruantes omnia eius statuta, speramus, vt in vna communione, quam sedes Apostolica prædicat, esse mereamur: in qua est vera & integra Christianæ religionis soliditas. hęc ibi. In epistola Agatonis Papę ad Constãtinum Imperatorem, quę recepta fuit à sexta Synodo, hęc de sede Apostolica inueniuntur, Eius autoritatẽ vt puta Apostolorũ Principis semper omnis catholica Christi ecclesia & vniuersales Synodi fideliter amplectentes in cunctis secutæ sunt, &c. In concilio au-
56 tem Vormatiensi patres illi dixerũt, se præceptis Apostolicę sedis esse instituẽdos, & propterea recitata Gregorij Pontificis Romani sententia, in eã omnes vnanimiter concesserunt, vt legitur in gestis illius concilij in c. de baptismi sacramento. In iij. cõcilio Toletano statutum est, Romanorũ Præsulũ sãctiones esse perquàm diligenter custo-
57 diẽdas. Præterea in Synodo Lateranẽsi sub Inno. III. celebrata, c. lxij. nouimus esse sãncitũ reliquias sanctorũ, quę nouiter inueniuntur, non prius esse venerandas, quàm à Romano Pontifice fuerint approbatæ. Postremò cõcilium Florentinum in

diffiniendo

diffiniendo Papæ principatu sacrorum canonũ sanctionibus potissimũ adhęsit. Ex quibus omnibus liquet, tum vetera illa, tum noua concilia, canonum & Romanorum Antistitum autoritati plurimum semper detulisse. Idq; latiùs confirmatur ex ijs, quę supra copiosè in j. parte deduximus 58
cùm de primatu Romanæ sedis ageretur. Ad quę accedant tex. not. in c. nolite, ii. dist. & in c. si Romanorum xix. distin. & ea quę habētur per Aymarum archiepiscopũ Remen. in lib. de Synodis c. iij. vbi postquàm pro autoritate canonũ summorum Pontificum multa sanctorum patrum testimonia attulit, sic inquit. De autoritate autem ipsorum Pōtificalium decretorum nulla nobis dubitatio relinquitur, cum & ipsa vniuersalia concilia autoritatem exinde perceperint, nec aliunde Synodicam firmitatem obtinere potuerint. hęc ille. & prædicta confirmantur, Quoniã alioqui multi sanctorũ virorũ libri reijcerentur, propterea ꝙ sola Romanorũ Pōtificũ autoritate nituntur, qui tamē passim ab omnibus venerãtur: vt docuit Io. de Tur. cre. in lib. ii. suę summæ. ca. cviij. Quare sileãt illi, qui decepti specie boni imprudēter aiũt, sacros canones nō esse magno huic 59
causæ adiumento, cùm videamus eorum autoritatē, si nō apud impios aduersantes, saltem apud ęquos iudices & prę sertim apud cōcilia, in sũmo honoris gradu sēper fuisse meritò cōstitutã. Mul-

to magis enim mirari deberēt illi pariter & dole-
re,quòd nonnulli ex ſcriptoribus illis, qui aduer-
ſus hæreticos religionem defendendam ſuſcepe-
runt,non modò canones ipſos, qui vel in primis
ſunt venerādi,verumetiam ſanctorum & doctiſ-
ſimorum interpretum documenta, & diuturnos
mores eccleſię prætermiſerunt, incipiēdoq́; à pri
mis eccleſię fundamentis,|de hac poteſtate Ponti
ficis, & negotiis fidei, ſolis diuinarum ſcriptura-
rum verbis inhærentes non ſecus diſputarunt, ac
ſi nudiuſtertius hæ ſolidiſsimæ baſes catholicę re
ligionis in lucē prodiiſſent. Dii boni,quātū hi pa
tres alioqui eruditiſsimi à tramite veritatis (mea
ſententia)declinarunt, putātes vno tantùm vin-
culo,tametſi validiſsimo,eos poſſe cōſtringi,qui
fidei Chriſtianę ſinceritati adeò pertinaci impie-
tate reluctātur,vt vix poſsint omnibus etiam illis
vinculis,quę inter mortales ſunt firmiſsima,coer
ceri.Cùm enim hęc omnia luminum pater nobis
præbeat adiumenta,his omnibus eſt conſtantiſsi
mè innitendum : & toto conatu defendenda eſt
cauſa veritatis,cauſa Dei. Nam ſi ea,vt explorati
60 iuris eſt,quæ per ſe ſingula non proſunt ſimul iun
cta prodeſſe ſolēt.l.ij.§.j.ff.de exc.tut.traditur ple
nè in l.admonēdi,ff.de iureiur.in c. cum dilectus,
de ſucceſſ.ab inteſt.& in c.cum cauſā, de probat.
Quanto magis hęc,quę apud integros iudices etiā
diſiuncta & ſingula plenæ ſufficiunt probationi,
debent

debent simul iuncta indubitatam nobis victoriã polliceri? Quantæ enim autoritatis (vt interim 61
canones omittamus) apud omnes esse debeãt illi sancti & doctissimi ecclesiasticorum scriptorum interpretes, & præsertim doctores ecclesiæ, tradi tũ est in c.i.de reliq.& vener.sanct. de quibus hæc habentur, ij tanquam athletæ Dei, & vera mundi lumina, suis perlucidis & salutaribus documentis ecclesiam illustrarunt, virtutibus decorarunt, & moribus informarunt: per ipsos præterea quasi ardentes lucernas super candelabrum in domo Domini positas, errorum tenebris profugatis, totius corpus ecclesiæ tanquã sidus irradiat matutinum.
Hæc ibi. Huc accedit text.in c.de libellis, xx.dist. 62
vbi cautum est, quod si fortè inusitatum negotiũ emerserit, quod nequeat sanctionibus iam antea editis diffiniri, dicta Hieronymi, Augustini, Isidori, & cæterorum similiter sanctorum doctorum magnanimiter esse tenenda. Proinde inter gesta concilii Hispalẽsis, cui Isidorus interfuit, hęc scripta inueniuntur, oportet nos & Diuinis libris & sanctorum patrum obedire præceptis hæc habentur in.c.In noua. 16.q.7. Hoc idem confirmatur in c.de quibus, ead.dist. Quantum etiam robo 63
ris ac firmitatis habeant ea, quæ certam interpretationem semper à consuetudine habuerũt, satis in præcedentibus est ostensum, quibus addo Augustinum hęc protulisse, In rebus, de quibus nihil

certi ſtatuit Diuina ſcriptura, mos populi Dei, & inſtituta maiorum pro legibus debent diligentiſſimè cuſtodiri, hæc ille ad Caſulanum. & relatum
64 eſt in c. in his rebus, xi. diſtinc. Hieronymus quoque Vigilantium eſſe hęreticũ probat, propterea quòd venerandas non eſſe martyrũ reliquias contra eccleſię conſuetudinem affirmabat. Hinc text. in c. multis, xvii. diſtinct. huiuſcemodi cõſuetudinem beatam appellare nõ dubitauit. Huc accedit trita illa Iuriſconſultorũ ſentẽtia in l. minimè. &
65 in l. de quibus. ff. de legi. Quinimo vſque adeò legiſlatores autoritati conſuetudinis tribuerunt, vt quamuis irrationalis & inualida ſit, eius tamẽ vi etiam ipſos delinquẽtes à pœna excuſari debere, & impunè abſoluẽdos eſſe pręceperint. Ita Petr. de Anch. in cõſil. cclxxxiii. Ro. in ſing. xix. Alex. in conſil. viii. & in cõſil. ccxxxiii. in vi. vol. Soc. in conſ. ccix. in i. vol. Iaſ. in l. ait prętor. §. iurari. ff. de iureiurand. & in d. l. de quibus. & Dec. in cõſil. ix. Quare ſi à legum conditoribus, quorum prudentia vniuerſus terrarum orbis regitur, tantum autoritatis conſuetudini etiam inualidæ fuit tributũ: Quanto magis huic noſtræ probatiſsimę conſuetudini deferendum eſt? quæ tam Diuino quàm humano iure & firmiſsimis rationum baſibus innixa perdurat. Eorum autem omnium, quæ prædiximus, ratio eſt in promptu, cũ enim è duobus alterum fateri neceſſe ſit, vel tot ſæculorum viros

clariſ-

clarißimos atque optimos, vel huius vnius sęculi obscuros atque adeò etiam improbos à veritatis via declinasse. vtra ex his duabus verisimilior sit coniectura, cuiuscunq; iudicio relinquatur. Cùm itaque pręter canones & euangelicas traditiones, ac decreta conciliorum, etiam prædicta causam nostram vel maximè adiuuent, quorum vi si impii, vt diximus, aduersantes cogi non possunt, saltem iusti iudices compelluntur: Cur ea hi nostri athletæ solius euangelii verbis innitentes abiecerint, satis intelligere non possum? Iure igitur isti potius patres damnari hac in re potuissent ab his, qui nostrum hoc disputandi institutū redarguūt, si modo censores isti, de quibus nunc agimus, puro (vt profitentur) animo catholicæ religionis desiderant incrementa.

Sed iam ad alteros sermo noster conuertatur, qui etiam (ò scelestum facinus) hostes ecclesiæ ita semper defendunt, cum his de rebus sermo exoritur, vt dici nihil impudētius posſit: quippe qui & contra Pontifices, & contra canones obloqui nō erubescant. Quod si ioco faciunt, & sermonis cau 66
sa, vt moris interdum est hominum, discant tātis de rebus iocari non licere. Sin agunt seriò, neque tamen in cæteris consentiant hæreticis, caueāt ne sensim ex hoc malo principio in impiam hęreticorum fraudem penitus delabantur. Pręterea per fraternam charitatē eos obsecramus vti videant,

ne dum plus sapere volunt, quàm oportet sapere in spiritum sanctum blasphemi esse depræhendã tur. In id enim piaculum eiusmodi homines incidere didicimus in c. violatores, xxv. q. j. Quin eos etiam dignitatibus & honoribus priuari iubet canon. in cap. nulli, ead. q. eos deniq;, vt hæreticos à Christiana cõmunione vir inculpatæ vitæ Gregorius putat arcẽdos. c. nulli, xix. dist. Extat super eadem re grauis Hieronymi sententia ad Damasũ in c. hæc est fides, xxiiij. q. j. Accedit ad hæc tex. in epist. liquet, C. de Sum. Trin. & in c. j. xxij. dist.

67 Proinde sanctissimi Damasus & Leo Romani Pontifices, quorum alter secundum vniuersale concilium, alter verò quartũ Chalcedonense apostolica autoritate firmauit, omnia (inquiunt) decretalia prædecessorum nostrorũ ita ab omnibus episcopis & generaliter à cunctis sacerdotibus custodiri debere mandamus, vt si quis in illa cõmiserit, veniam sibi deinceps nouerit denegari. Agato Papa, qui sextã Synodum vniuersalem per legatos suos instituit & institutã sua autoritate firmauit, sic ait, Omnes Apostolicæ sedis sãctiones accipiendæ sunt tanquàm ipsius Petri voce firmatę. Nicolaus Papa 1. vniuersalis concilij iudicio sanxit, vt anathema esset quicũq; decreta Romani Pontificis contempsisset. Sanctus quoq; Adrianus Papa reges anathematizauit, qui sedis Apostolicæ decreta violare pręsumpserint, hęc haben

tur

tur per Aymarum archiepiſcopum Remen.in d. lib.de Synodis c.iii.quas omnes ſententias nō ſolùm magnorũ virorũ autoritate, ſed validis etiã rationibus ſubnixas,cõſiderare diligẽter eos oportet,& ſi catholici volunt eſſe,vt,verbo quidem & intra gręmium eccleſiæ vitã ducendo,profitẽtur, caueant ne talẽ eiuſmodi homines defendendi ſuſcipiãt impudentiã,qui prætextu nouæ ſapientię ſinceritatem Chriſtianæ religionis corrumpunt vt cæci cæcis ducatũ præſtantes,in foueã, in quã ipſi ceciderunt, cadere omnes deſiderent.

His autem tertia huius noſtri ſermonis pars debebatur:quod quidem facere inſtituimus non cõtendendi cauſa,ſed vt fraternè(quantum in nobis eſt)admoneantur. Non enim ingenij aut doctrinę oſtentandę cupiditas,ſed veritatis ſtudiũ, quo ſemper incenſi fuimus,ad hunc laborem nos impulit. Nec vt ipſi ſe hoſtes eſſe eccleſię Romanæ palàm fatentur, ſic nos hoſtilem planè aduerſus illos animum gerimus.Atq; vtinam, quo animo hæc à nobis ſcripta ſunt,eo ab illis legerentur.Nã ſi beneuolis & ęquis non abalienatis & perturbatis hæc mentibus accipiãtur, veritatis patrociniũ à nobis ſuſceptum eſſe viſum iri ſperamus. Velim igitur dicant qua ratione ducti ſacrorum canonũ ſanctiones contemnant. Nam cùm ad faciendã 68
fidẽ non rationes ſolę,quas & numero plurimas, & viribus firmas attulimus; ſęd autoritas etiã teſtium

stiũ multũ prosit, nõ possum satis intelligere cur eorũ qui canones condiderunt testimoniũ respu
69 ant. Nam cùm eæ demũ personę magnũ testimonij pōdus habeãt, quas aut morũ sanctitas, aut imperij potentia, aut multarũ rerũ scientia cõmendat: quid est horum quod in canonũ conditoribus non sit illustre? si sciẽtiã requirũt, multos ex ijs, vt eruditissima eorũ scripta testantur, profundissimæ scientię viros fuisse nouimus. Si morum ac vitæ sanctitatem desiderant, multi eorũ nõ solùm iusti, continentes, ac modesti, sed fortissimi etiam Christi milites religionis nostrę veritatẽ, non solum subtiliter disputando, sed etiã fortiter moriendo defenderunt, & nunc martyrij sui cõstantia nobiles, cœlesti beatitudine perfruuntur. Poterit ne autem vel cuiusquam sensus illud capere, vel intellectus vix vnquam concipere, eos, quos pietas ac religio quædã incõparabilis martyrio subiecit, ita fastu atq; inani gloria elatos fuisse, vt non modò eã, quæ ad ipsos iure nõ pertineret, potestatẽ sibi vẽdicarint, sed ea de re sanctiones etiam, quas nulla vnquam ætas delebit, impudenter ediderint? Quòd si morum sanctitatem & doctrinam, quæ suadere solum possunt, contemnitis, potestatem quia cogere potest magis admiramini: quæ potest vel maior esse, vel augustior potestas, quàm quę Petro & eius successoribus Iesu Christi Dei ac seruatoris nostri voce de-

lata

lata eſt?quæ verò poteſt amplior eſſe iuriſdictio, 70
quàm in terris ita vel ſoluere vel ligare,vt quę hîc
vel ſolueris,vel ligaueris,eadem in cœlo quoque
vel ſoluta ſint,vel ligata? At hæc eſt ſummorum
Pontificum,hoc eſt eorum, qui canones condi-
derunt,poteſtas, quos nemo ſanæ mentis unquã
negauit eſſe in terris Chriſti vicarios. Eſt enim
Pontifex re vera, vt Bernardus ad Eugenium ſcri
bens teſtatur,eſt inquã ſacerdos magnus, Epiſco
porum princeps, hæres Apoſtolorum, primatu
Abel,gubernatu Noe, patriarchatu Abraham,or
dine Melchiſedech, dignitate Aaron, autoritate
Moſes, poteſtate Petrus, vnctione Chriſtus, cui
claues traditę,cui oues creditę sũt.Nã sũt&aliiqui
dam ianitores cœli, & gregum paſtores, ſed hic
tantò glorioſiùs,quanto differentius vtrunq, prę
cæteris nomen hæreditauit,habent enim alii aſsi
gnatos greges ſinguli ſingulos, ſed huic vniuerſi
ſunt crediti:nec tantummodo ouium paſtor, ſed
& princeps paſtorum, ipſe vnus omniũ paſtor,
ſucceſſor vnius paſtoris Chriſti, ſedes vero illius,
ſedes ſancta eſt,locus illius,quem conſtituit Do-
minus domus ſuę Dominum & omnis poſſeſsio
nis ſuæ principem, hæc ille. Accedit ad hæc epi-
ſtola illa Nicolai Papæ ad Phocium Patriarchã
Conſtantinopolitanum,quæ fuit in viij.Synodo
recepta & approbata, in qua quidem epiſtola vt
in viij.actione eiuſdem concilij cõtinetur ita ſcri

ptum est,Decretalia autem, quæ à sanctis Ponti
ficibus Romanæ ecclesiæ sunt instituta,cuius au-
toritate atq; sanctione omnes Synodi & sancta
concilia roborantur & indè stabilitatem sumũt,
cur vos nõ habere vel obseruare dicitis,nisi quòd
vestræ ordinationi contradicunt? & infra,& si ea
non habetis de neglectu atq; incuria estis arguen
di: si habetis & nõ obseruatis de temeritate estis
corripiendi & increpandi,& habetur in c. si decre
71 ta,xx.dist.Hunc principem Episcoporum maxi-
mi viri ita venerati sunt, vt Hieronymus ille
vnus omniũ doctissimus pariter & sanctissimus,
fidem apud illum suam professus scriptum relin-
quere non erubuerit.Hæc est fides mea,Papa Bea
tissime,in qua si quid erro,cupio abs te emenda
ri,qui Petri sedem tenes:si autem hæc nostra con
fessio Apostolatus tui iudicio comprobatur, qui
cunque me culpare voluerit, is se nõ catholicum
comprobabit, &c.Ecce quàm expressè Hierony
mus,eos, qui à Pontificum traditionibus defle-
ctunt,hæreticos esse testatur,idq́; ea tantum ratio
ne ductus,quia Petri sedem tenent: Hæc ille ad
Damasum, in c.hæc est fides, xxiiii.quæst.i.ac in
multis aliis locis,quę breuitatis gratia relinquun-
tur,Pontificiam maiestatẽ vsque ad astra extulit.
Papam Ambrosius fidei firmamentum appellare
non dubitauit in c.fidelior,l.distinct.eiusdem sen
tẽtię fuit Gregorius in c.nulli,xix.dist.Cyprianus
quoq;

quoq; autor probatissimus in hanc eandem opinionem adductus sic ait, qui cathedram Petri deserit se esse in ecclesia non confidat, vt legitur in c. qui cathedram, xciii. distin. Quis autem Cyrillo maiorem vnquam honorem Pontificibus detulit? Qui in libro Thesaur. potestatem illorum tam excelsam, tam sublimem, tam denique venerandam esse prædicauit, vt ea in terris non modo quicquam maius reperiri, sed neque huic simile vnquam posit excogitari. Ad hanc demum sententiã Augustinus, inter canonicas scripturas, apostolicę sedis epistolas referens, ut relatum est in. c. in canonicis. 19. dist. Ioan. Chrysostomus, Ignatius, cęteriq; celebres illis ac sancti patres vnanimiter accesserunt. concilium verò sub Stephano Papa celebratum humili professione Romanam ecclesiam Dominam suam appellat, vt legitur in c. oportebat, lxxix. distinct. Literas etiam Mariani supra citauimus ad Agapetum actione i. v. cõcilii Constantinopolitani, quæ maximum Agapeto Papæ honorem deferunt ex patrum illorum consensu. Illud prætera crimen inter cætera, ob quæ 73
Dioscorum à concilio Chalcedonensi damnatũ fuisse legimus, grauissimum fuit, quòd contra sedem latrauerat Apostolicã, vt habetur in epistola eiusdem concilii ad Valentinianum & Augustum. Pari quoq; ratione fuit damnatus in cõcilio Cõstantiẽsi articulus ille x. Io. Vuicleff. Decretales epistolæ sunt apocriphæ, & seducunt à fide

Christi & stulti sunt clerici, qui studẽt eis. Deniq; concilium, in quo aderat Carolus Imperator, eã dem ecclesiam honorari iubet, & licet vix ferendum ab ea sede iugum imponatur, pia tamen deuotione ferri præcipit c. in memoriam, xix. disti. Ad quod accedit B. Gregorius dicẽs, cõtra morẽ ecclesiasticum esse, si non patiẽter toleratur, etiã (quod à nobis absit) iniusta correctio, hæc ille in c. cõtra morem. c. 'dist. Itaq; cùm tales ac tãti viri canones condiderint, cũ tantę dignitatis sit Romana ecclesia, tantæ potestatis summus Põtifex, tãtę demum autoritatis sint ac numero plurimi, qui Pontificiam potestatẽ non modò venerati, sed etiam atque etiam admirati sunt. Vos qui canones contemnendo, simul eos omnes contemnere audetis, vobiscum diu & multum cogitate quinam tandem vos sitis, qui fuerint illi, vitam cum vita vestra, potestatem cũ potestate, doctrinam cum doctrina, pietatem cũ pietate, omnes denique illorum virtutes cum vestris cõparate: & quod in arcano pectoris conscientia dictarit
74 iudicate. Videte obsecro (vt nunc potestatem ac vitæ sanctitatem prætermittamus) quis vestrum Hieronymo doctior sit? qui præter linguarũ triũ peritiam tam multa sciuit, vt de eo verè dictum omnibus videatur, neminẽ scisse, quod ipse ignorauit. Quis Augustino in omni scientiarum genere excellentior? Quis Cypriano? Quis Chrisostomo

mo vel eruditior vel eloquentior? vt interim Gregorium, Ambroſium, Cyrillum, Ignatium, Bonifaciũ, Bernardum & alios magni nominis viros omittam, quorum doctrina & falſarum opinionum offendicula ſublata ſunt, & ſana eccleſiæ dogmata ita illuſtrantur, vt toto terrarum orbe ſole clarins eniteſcant: quæ niſi vera, valida, & ab ipſo Deo profecta eſſent, nequaquã Chriſtus ipſe, qui periclitantibus & ad ſe confugientibus deeſſe nõ ſolet perferre potuiſſet, vt tãtus error, tãta fraus in eccleſia ſua, tot anteacta ſecula fefelliſſet. Ita enim, niſi inſanimus, & demẽtes penitus ſumus, conijciendũ eſt, & propè diuino illo Gamalielis 75
vtendum eſt argumẽto, ea ſcilicet, quæ ſine optimi maximi Dei numine ſuſcipiuntur, & fiũt, breui tempore deperire & diu firma & ſtabilia eſſe non poſſe. Itaque cum hæc ab initio naſcentis eccleſiæ in hunc vſq; diem inuiolata permanſerint, Dei vltionem reformidate, ne dũ conamini ea deſtruere, quæ ab antiquis patribus Dei ſpiritu tã ſolidis fundamentis cõcorditer ſunt extructa, ipſi in malorum profundum miſerabiliter corruatis: cùm didicerimus, Deũ ipſum præcepiſſe, ne quis transferat terminos antiquos, quos patres noſtri poſuerunt Prouerb. 22. & alibi ĩperet, ne quis abſumat terminos, quos fixerunt priores in poſſeſſione ſua. Deut. 27. Quid? etiam ſi res dubia foret, quam tamen & indubitatam & certiſsimam

esse satis superque probatum est, non ne tamen
76 tutiorem viam eligere oportet? Cui autem dubium esse potest, quin ea tutior sit sententia, qua maiorum sequimur documenta, & parentum vestigijs toto animo inhæremus, vt docuit Paulus, affirmans se à Deo errorum suorum veniam meruisse, propterea quòd parentum ac maiorum traditiones secutus esset, id quod longè faciliùs nobis non errantibus & proculdubio vera sequẽtibus continget. Quodnam enim (quæso) excusationis genus coram iusto iudice Deo afferre poterunt, qui sibi nimium sumentes, & ab antiqua viuendi norma, & ab vsitato & recto tramite declinantes in erroris foueam vltrò ceciderunt? nullum sanè poterit inueniri perfugium: nullus erit veniæ locus. Qui verò bona fide religioni à maioribus traditæ firmiter inhęrebũt, & magna animi sinceritate illorum prǫcepta seruabunt, ij tam etsi aberrarent (id quod non dicere modò sed suspicari est nefas) erunt tamen omni excusatione dignißimi: & eorum denique gressus in viam salutis Dei fauente clementia dirigentur. Huiusce rei testis omni exceptione maior est Paulus, cuius testimonium ad nos erudiẽdos conscriptum, paulò antè retulimus. Cęterùm, qui vera & simul etiam à senioribus tradita, qualia sunt hęc indubię nostræ fidei documenta, toto pectore amplectuntur: ij proculdubio regnum Dei per quàm fę

liciter

liciter poſsidebunt.Hi tandem illi ſunt,qui benè 77
actę vitæ pręmia referentes æternę beatitudinis gloria perfruentur: Quare ſi tãtum ſapere vultis quantum oportet, ſapientiſsimi viri Salomonis conſilium accipite, qui monet ne quiſquam pru dentię ſuæ innitatur, neve apud ſeipſum ſapiẽs ſit,ſed quid prudentiores ſentiant ſubinde conſideret,nec ab illis temere diſſentiat, qui ſedem B. Petri cõtemnit,locum terribilem,& terram ſanctam contemnere ſe meminerit, & audaciæ ſuæ pœnas reformidet,qui Pontifici reſiſtit, diuinæ ordinationi reſiſtere ſe intelligat,& ſubinde memoria repetat, quid huiuſmodi hominibus in Deuteronomio Deus comminetur,quaſi de ſub
limi ſpecula clamitans: Qui ſuperbierit & obedi 78
re ſacerdotis imperio recuſarit, morte moriatur. Proinde ſi quid aut rationes, aut magnorum virorum autoritates,aut preces apud vos meæ poſſunt,redite tandem in viam, ac ſanctiſsimè affirmanti credite, ſcitoteque me non cenſoria ſeueritate, quam mihi non vindico, ſed fraterna (vt antea dixi) charitate, qua vos proſequor ea monuiſſe,quæ vera,& famæ ac ſaluti veſtrę vtilia,ac neceſſaria exiſtimaui.

Verùm vt tandem eò redeamus, vndè nos Chriſtianus amor in periclitantes ac lapſos fratres auocarat, ex ijs, quę diſputata ſunt, illud in ſumma colligimus,atque concludimus, nullum

prorſus

prorſus caſum reperiri poſſe, in quo concilium plushabeat poteſtatis, quàm verus & indubitatus Pontifex: in his tamen omnibus, & nos ipſos, & ſcripta noſtra ſanctæ Romanæ eccleſiæ, à qua diſſentire nefas eſt, arbitrio ac cenſuræ ſubmittimus. Neque eccleſiaſticæ tantum poteſtati, ſed prudentium ac doctorum omnium iudicio ſubiacere voluimus, à quibus vt laudari honorificum, ita emendari fructuoſum ſemper exiſtimauimus.

FINIS.

INDEX OMNIUM

materiarum ac contentorum in lib. de potestate Papæ & Concilii,

CO. IO. HIERONYMI ALBANI

Iurisconsulti & Illustris. Do. Venet. Collateralis generalis, feliciter incipit.

A

**

O

P

Q

Quæstiones

S

FINIS.

Errata notabiliora sic corrigito.

Pagina 2 post numerum 3 gitur lege igitur
Pag.2.nu.3.igloria lege gloria
Pag.2.nu.6. in fine deo autem lege Ideo autem
Pag.5.nu.6.conticesset, conticescet
Pag.18.nu.55.contractam, coarctatam
Pag.23.nu.61.cum inuitantes, eum inuitantes
Pag.25.Quid vato, Quid vero
Pag.29.post nu 70.potissmum, potissimum
Pag 30.circa fi.succepisse, suscepisse
Pag.33.post nu.83.distum, dictum
Pag.35.supra nu.93.subiecere, subiacere
Pag.67.post nu.164.malis quoq;, a malis quoq;
Pag.102.post nu.57.sic a Deo, si a Deo
Pag.102.nu.57.congregati possent, posse
Pag.112.post.nu.81.ca, quatto, quanto
Pag.117.nu.68.vbi folitæ, solæ
Pag.128.post nu.136.loquente, loquentis
Pag.137 supra nu.150.sententiam confirmatur, sententia
Pag.155.post nu.177.existimatur, existimantur,
Pag.163.post nu.200.vt pro, & pro
Pag.165.circa fin.& 101 tex.& 101 tit.
Pag.168.supra nu.207.prælidisse, præsedisse
Pag.173. hac pontificiæ, hoc pontificiæ
Pag.178 Theodosius Rex alioqui Theodoricus
Pag.195.post nu.259, cum alias, cum alia
Pag.196.post.nu.261.diliiescere, delitescere
Pag.203.post nu.280.vt patres, & patres
Pag.231.nu.42.ordine, in ordine. Ibidem post Bleuchetius, lege Eleutherius.